

От автора на
АЮБОВНА ИСТОРИЯ

ЕРИК СИШТЪЛ

ЛЕКАРИ се превърна
в бестселър
за една нощ.

ЛЕКАРИ

КНИГА ПЪРВА

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА БАРД

ЕРИК СИЙГЪЛ
ЛЕКАРИ
КНИГА ПЪРВА

Превод: Мария Чобанова, Станимир Йотов, Гергана Спасова, Лилия Михайлова

chitanka.info

Ето ги лекарите:

С едно-единствено изключение те бяха бели.

И с пет изключения — всичките мъже.

Някои бяха блестящо интелигентни, почти гениални. При други геният граничеше с лудост. Един бе изнасял рецитал на виолончело в Карнеги Хол, друг беше играл професионален баскетбол в продължение на година. Шестима бяха написали романи, два от които вече издадени. Един се оказа пропаднал свещеник. Друг идваше от трудово-възпитателно училище.

Всички бяха изплашени до смърт.

Експресивността на Артър Хейли, заплетената интрига на Сидни Шелдън, романтичният драматизъм на Даниел Стийл — това е Ерик Сийгъл.

На Карън и Франческа

„Най-основният принцип в медицината е любовта.“

Парацелз (1493–1541), „Великото изкуство на хирургията“

„Превърнали сме лекарите в богове и превъзнасяме тяхната божественост, като им предоставяме и телата, и душите си, без да споменавам земните ни блага.

И все пак, колкото и парадоксално да звучи, те са най-уязвимите човешки същества. Самоубийствата при тях са осем пъти повече от усреднената цифра за цялата страна. Процентът на наркоманите е сто пъти по-висок. И понеже им е до болка известно, че не могат да живеят така, както очакваме от тях, терзанията им са неимоверно големи. Напълно им съответства названието «ранени лецители».

Барни Ливингстън,
доктор по медицина

„... Всяка година седем класа студенти, завършващи медицински институти в Съединените щати, се отдават на наркомания, алкохолизъм или самоубийства.“

Дейвид Хилфайкър,
доктор по медицина,

„Лекуване на раните“

ПРОЛОГ

С едно-единствено изключение те бяха бели. И с пет изключения — всичките мъже.

Някои бяха блестящо интелигентни, почти гениални. При други геният граничеше с лудост. Един бе изнасял рецитал на виолончело в Карнеги Хол, друг беше играл професионален баскетбол в продължение на година. Шестима бяха написали романи, два от които вече издадени. Един се оказа пропаднал свещеник. Друг идваше от трудово-възпитателно училище. Всички бяха изплашени до смърт.

В тази светла септемврийска сутрин на 1958-а ги бе събрал общият за тях статут на първокурсници в Харвардския медицински институт. Бяха дошли в зала Г да чуят приветственото обръщение на декана Къртни Холмс.

Чертите му бяха сякаш прерисувани от римска монета. А маниерите му създаваха впечатление за човек, роден със златен часовник и ланец вместо пъпна връв.

Не беше необходимо да призовава за тишина. Просто се усмихна и слушателите притихнаха.

— Господа — започна той, — всички вие заедно ще се впуснете в едно славно пътешествие към пределите на медицинското познание, откъдето ще започнете собствени изследвания във все още неопознатите територии на страданието и болестта... Някой от вас в тази зала може би ще открие лек за левкемията, диабета, хроничната кожна еритематоза или смъртоносната хидроглава карцинома.

Той направи съвършено отмерена драматична пауза. После добави с блясък в светлосините си очи:

— А може би дори и за обикновената простуда.

Разнесе се одобрителен смях.

Среброкосият декан сведе глава, вероятно за да покаже, че дълбоко се е замислил. Студентите напрегнато чакаха.

Когато най-сетне вдигна поглед и заговори отново, гласът му беше по-мек, една октава по-нисък.

— Разрешете ми да завърша, като ви открия една тайна — толкова унизителна за мен да я произнеса, колкото и за вас да я чуете.

Той се обърна и написа нещо на черната дъска.

Две обикновени цифри — числото дваисет и шест.

Озадачено жужене изпълни залата.

Холмс изчака, докато тишината се възстанови, пое си дъх и впери поглед право в слисаната аудитория.

— Господа, настоявам да впишете това в паметта си: на света съществуват хиляди болести, но медицинската наука има опитно доказани лекове за дваисет и шест от тях. Останалото е... догадки.

И това беше всичко.

Със стегната войнишка стойка и гъвкавост на спортист той слезе от подиума и напусна залата.

Публиката беше твърде смаяна, за да аплодира.

ЧАСТ I

НЕВИННОСТ

*Те идват в новия свят голи,
студени, неуверени във всичко,
освен че идват...*

*Сега това е само дръzkото
достойнство
на появата. Все пак голямата
промяна
е настъпила: дълбоко впили
корени,
започват те да се пробуждат.*

[1]

Уилям
Карлос Уилямс
(1883–1963),
педиатър и
поет

1.

Барни Ливингстън беше първото момче в Бруклин, видяло Лора Кастелано гола.

В една лятна августовска сутрин той навърши пет години и както се разхождаше в задния двор, непознат глас го поздрави:

— Здравсти!

Барни погледна към съседната градина. През оградата надничаше русокосо момиченце горе-долу на неговата възраст. Бодна го носталгия по предишните наематели, сред които имаше един страхотен играч на пънч-бол^[2] на име Мъри. А доколкото беше разбрал, новите дори нямаха момче.

Затова Барни бе изненадан, когато, след като се представи, Лора предложи да играят на топка. Сви колебливо рамене в знак на съгласие и отиде да донесе своя Сполдийн^[3].

След минута се върна, стиснал малка гумена топка, розова като дъвка; момиченцето стоеше в средата на градината.

— Как влезе тук? — попита той.

— Прескочих оградата — отговори тя безгрижно. — Хайде, вато пос^[4], хвърли ми една висока.

Объркването на Барни беше разбираемо и той изпусна топката, но Лора ловко я хвана и я запрати обратно към него. Момчето все още бе смутено, тъй като седемгодишният Мъри имаше нужда от помощ, за да се прехвърли през оградата, а Лора я бе прескочила с лекота. След като поиграха половин час, Барни реши, че Лора спокойно може да замести Мъри — всъщност тя го биеше по точки. Той бръкна в джоба си, извади пакет цигари с етикет „Лъки Страйк“ и ѝ предложи една.

— Не, благодаря — отговори тя, — баща ми казва, че имам алергия към шоколад.

— Какво е алергия?

— Не знам точно — призна момичето. — По-добре да попитаме моя рарасито^[5]. Той е лекар.

Внезапно я осени една идея.

— Защо да не поиграем на „лекар и пациент“?

— Как се играе?

— Ами първо аз те „преглеждам“, после ти мене.

— Нещо ми се вижда скучно.

— Трябва да си събличаме дрехите...

— Така ли? — можеше пък в края на краищата да се окаже интересно.

Приемните часове се проведоха под един стар дъб в долния край на градината на семейство Ливингстън. Лора накара Барни да съблече раираната си ризка без яка, за да провери дали гърдите му са здрави. Това бе извършено с помощта на въображаем стетоскоп.

— Сега си свали панталоните!

— Защо?

— Хайде, Барни, такава е играта.

Той с неохота събу сините си панталонки и остана по долни гащета — вече започваше да се чувства като глупак.

— Свали и тях! — нареди малката лекарка.

Барни плахо погледна през рамо да види дали някой не ги гледа от къщата, и смъкна последния атрибут от облеклото си.

Лора го огледа подробно, като обърна специално внимание на малкото махало между краката му.

— Това ми е кранчето — не без гордост обясни той.

— Повече прилича на пенис — отговори тя с клинична безпристрастност. — Както и да е, добре си. Можеш да се облечеш.

Докато той с удоволствие се подчиняваше, Лора попита:

— Искаш ли сега да играем на нещо друго?

— Не е честно, сега е мой ред да съм лекар.

— Добре.

За секунда тя се съблече напълно:

— Божичко, Лора, какво е станало с твоя... нали се сещаш.

— Аз си нямам такава — някак замислено отговори тя.

— Леле божке! Защо?

В този момент пронизителен глас прекъсна консултацията:

— Бааарнии! Къде си?

Беше майка му, застанала на прага на задната врата. Той припряно се извини и надникна иззад ствола на дървото.

— Тук съм, мамо.

— Какво правиш?

— Играя си е едно дете.
— Кое?
— Едно момиче, казва се Лора и живее до нас.
— А, новото семейство! Попитай я дали иска сладки и мляко.
Едно дяволито личице се подаде от дървесното си скривалище.
— Какви сладки? — запита Лора весело.
— Курабийки и смокинови хапки — поясни мисис Ливингстън усмихната. — Господи, какво сладко момиченце си ти!

Техният детски рай, наречен Бруклин, беше пълен с радостни звуци: дрънченето на тролите, примесено с песента на камбанките, окачени по приказната колесница на Чичко Добричко. А най-вече смехът на децата, когато играеха стикбол^[6], пънчбол, та дори хокей на ролкови кънки по улиците.

„Бруклин Доджърс“ не бяха обикновен бейзболен тим, а сбор от забележителни личности — Графа, Пикльото и Попа, които правеха топката на пестил. Дори имаше едно момче, което можеше да бяга толкова бързо, че докато мигнеш, вече се е загубило от погледа.

Сърцата им бяха отдадени на Бруклин.

Та кой го бе грижа, че така и не можеха да бият „Ню Йорк Янкис“?

През 1942-ра обаче беше друго, защото американците все още водеха война на три фронта: в Европа срещу нацистите, в Тихия океан срещу ордите на Тоджо^[7] и у дома срещу Оу Пи Ей — отговорен изпълнителен орган, назначен от президента Рузвелт да разпределя жизнено необходимите продукти за гражданското население, та войниците да имат най-доброто от всичко.

Така докато фелдмаршал Монтгомъри нападнаше Ромел при Ел Аламейн, а генерал-майор Джими Дулитъл бомбардираше Токио, там, в Бруклин, Естел Ливингстън се бореше за допълнителни купони за месо, за да може да подсигури здравето и растежа на двамата си малки синове.

Съпругът ѝ Харълд беше мобилизиран преди една година. Учител по латински в средното училище, сега той се намираше в една военна база в Калифорния и учеше японски. Семейството му научи само, че бил в нещо, наречено „Интелиджънс“^[8]. Това било много

подходящо, обясни Естел на двамата си малки синове, тъй като баща им бил всъщност много, много интелигентен.

По някакви необясними причини бащата на Лора, д-р Луис Каstelано, изобщо не беше мобилизиран.

— Харесва ли ти Лора, Барни? — попита Естел сина си, като се мъчеше да го прилъже да хапне още една лъжичка каша.

— Да, като за момиче си я бива. Дори може да хваща топки. Обаче говори малко смешно.

— Това е, защото семейство Каstelано са от Испания, миличък. Трябвало е да избягат.

— Защо?

— Лошите хора, наречени фашисти, не ги обичали. И татко затова е в армията. Да се бие с фашистите.

— Татко има ли си пушка?

— Не знам, но съм сигурна, че ако има нужда от пушка, президентът Рузвелт ще се погрижи да му дадат.

— Чудесно! Тъкмо ще може да застреля всички лоши хора в пениса!

Естел беше библиотекарка по професия и всякак се стараяше да обогатява речника на сина си. Този път обаче много се изненада от новонаучената дума.

— Кой ти е говорил за пениси, момчето ми? — запита тя, колкото можеше по-сериозно.

— Лора. Татко ѝ е лекар. Обаче тя си няма.

— Какво, миличък?

— Лора си няма пенис. Аз първо не ѝ повярвах, но тя ми показа.

Естел не знаеше какво да каже. Само разбърка кашата на малкия Уорън и се почуди колко ли пък знае той вече.

С времето Барни и Лора преминаха на по-пристойни игри. На „индианци и каубои“, на „войници и дръпнати“ (т.е. японци), като демократично се сменяха от добри на лоши с всеки изминат летен ден.

Изтече една година. Съюзническите войски вече превземаха Италия, а Янките в Тихия океан отново завладяваха Соломоновите острови. Късно една вечер братът на Барни, Уорън, се събуди с плач и висока температура — трийсет и девет градуса и четири. Страхувайки

се от най-лошото — отвратителната лятна напаст, детския паралич, Естел бързо уви изпотеното малко момче в една хавлия и го занесе на ръце у д-р Кастелано. Объркан и уплашен, Барни я следваше, по петите.

Луис беше все още буден и четеше медицинско списание в претъпкания си кабинет, но веднага изтича да си измие ръцете, преди да започне прегледа на детето. Големите му космати ръце бяха изненадващо меки и нежни. Барни гледаше със страхопочитание как лекарят прегледа гърлото на Уорън, после преслуша гърдите му, като през цялото време се стараеше да успокоява болното момче.

— Наред е — шепнеше той, — само дишай и издишай, нали, *pino*^[9]?

Междувременно Инес Кастелано изтича да донесе студена вода и гъба.

Естел стоеше, няма от ужас, а Барни се бе вкопчил в гънките на цветния ѝ пенъоар. Най-накрая тя събра смелост да попита:

— Не е ли... нали знаете за кое...?

— *Calmate*^[10], Естела, не е паралич. Погледнете скарлатинения обрив по гърдите и особено увеличените налепи по езика. Нарича се „ягодов език“. Момчето има скарлатина.

— Но това все пак е сериозно...

— Да, затова ще потърсим някой да му предпише пронтозил например или нещо от рода на сулфамидите.

— Вие не можете ли...?

Със стиснати зъби Луис отвърна:

— Не ми е позволено да пиша рецепти. Нямам разрешително да практикувам в тази страна. Е, хайде, Барни ще остане тук, а ние ще вземем такси до болницата.

Докато се возеха в таксито, Луис държеше малкия Уорън и попиваше с гъба врата и челото му. Увереното поведение на испанеца успокои Естел, макар все още да бе озадачена от думите му.

— Но, Луис, мислех, че си лекар. Имам предвид, че работиш в болницата, нали?

— В лабораторията — правя изследвания на кръв и урина — замлъкна и после добави: — В моята страна аз бях лекар, мисля, добър. Преди пет години, когато дойдохме за първи път, учих английски като луд, препрочетох всички учебници и изкарах изпитите

до един. Но въпреки това държавната комисия ми отказа разрешително. Очевидно за тях съм опасен чужденец. В Испания членувах в партия, към която не е трябвало да принадлежа.

— Но ти си се борил срещу фашистите.

— Да, но бях социалист — това също е подозрително в Америка.

— Ужасно!

— Добре, можеше да бъде и по-лошо.

— Не виждам как.

— Ами ако ме беше хванал Франко?

В болницата диагнозата на Луис беше незабавно потвърдена и на Уорън дадоха необходимото лекарство. След това медицинските сестри го измиха с гъби, напоени със спирт, за да му свалят температурата. В пет и трийсет сутринта съобщиха, че е по-добре и че може да бъде отведен вкъщи. Луис придружи Естел и момчето до едно такси.

— Няма ли да дойдеш? — попита тя.

— Не. No vale la pena^[11]. В седем часа трябва да съм в лабораторията. Ще остана тук и ще се опитам да подремна в дежурната стая.

— Как така се озовах в моето легло, мамо?

— Миличък, когато се върнахме, беше много късно и ти беше заспал на дивана у семейство Каstellано, затова двете с Инес ви пренесохме с Уорън вкъщи.

— Уорън добре ли е?

Барни не беше виждал брат си.

Естел кимна.

— Този безценен д-р Каstellано! Имаме късмет, че живее до нас.

За част от секундата Барни почувства болезнена завист. Бащата на Лора си е вкъщи. Понякога татко му, неговият собствен татко до болка му липсваше.

Ясно си спомняше деня, в който баща му замина. Харълд го беше взел на ръце и го бе прегърнал толкова силно, че Барни усети цигарения му дъх. Сега често го обземаше чувство на самота само като гледаше как някой си пали цигара.

И все пак имаше нещо, което носеше утеха: едно малко правоъгълно знаме с червен кант и синя звездичка на бял фон гордо

висеше от предния прозорец на къщата на семейство Ливингстън. То сочеше на всеки минувач, че от семейството има човек, който се бие някъде за родината си (някои къщи имаха знамена с две или дори три звездички).

Късно един декемврийски следобед, когато братята се връщаха от сладкарския магазин с кифли в ръка, Уорън забеляза нещо изненадващо на предния прозорец на мистър и мисис Кан — знаме със златна звездичка.

— Мамо, защо тяхното е толкова хубаво? — измрънка Уорън по време на вечеря.

Естел се поколеба за минутка и тихо отвърна:

— Защото техният син е бил... изключително храбър.

— Мислиш ли, че и татко ще спечели такава звездичка някой ден?

Макар да усети, че пребледнява, Естел се опита да отговори сериозно.

— Такива неща човек никога не знае, момчето ми. Хайде сега си изяж зелето.

След като сложи момчетата да спят, тя изведнъж се сети, че Барни си беше мълчал по време на целия разговор. Дали е разбрал, че единственият син на семейство Кан е бил убит по време на сражение?

По-късно, когато седеше сама на кухненската маса и правеше всичко възможно, за да си внуши, че чашата чай пред нея е всъщност истинско бразилско кафе, Естел си припомни колко често Харълд я убеждаваше, че за него няма никаква опасност. („Никой не стреля по преводачи, мила.“) Но тогава защо правилата за сигурност му забраняваха да разкрие точно къде се намира или какво прави? В Бруклин не минаваше ден, без някое семейство да получи една от онези отвратителни телеграми.

Изведнъж тя чу гласа на по-големия си син. Звучеше съчувствено и успокояващо.

— Моля те, мамо, не се тревожи. Ще се върне.

Застанал пред нея в своята пижама-костюм тип Мики Маус, всичко на всичко шест и половина годишен, Барни се опитваше да успокои майка си. Тя вдигна поглед и се усмихна.

— Как позна за какво си мислех? — попита.

— Всички в училището знаят за Арти Кан. Дори видях една учителка да плаче. Не казах нищо, защото Уорън би могъл да се уплаши. Но с татко всичко ще е на ред, обещавам ти.

— Защо си толкова сигурен? — попита тя.

Той сви рамене и призна:

— Не знам. Но тревогите само ще те натъжат още по вече.

— Прав си, Барни — отрони майка му и силно го прегърна.

В този момент утешителят ѝ внезапно промени темата.

— Нали нямаш нищо против да си взема една курабийка, мамо?

1944-та беше знаменитата година. Рим и Париж бяха освободени и Франклин Делано Рузвелт беше безпрецедентно преизбран за четвърти път. Известно време след като американците си възвърнаха Гуам, Харълд Ливингстън телефонира на семейството си чак от Калифорния, за да им каже, че го изпращат оттатък океана. Не можеше да уточни къде, каза само, че щял да помогне при разпита на японски военнопленници. Следващия път щял да им пише с военна поща — онези едва четливи миниатюрни писма, фотографирани на микрофилм и отпечатани на мазна сива хартия.

Тази година отбеляза нов етап и в живота на Луис Кастелано. Държавната медицинска комисия промени решението си и обяви испанския беглец за способен да практикува медицинските си умения в Съединените американски щати.

Макар да се чувстваше доволен и отмъстен, Луис знаеше, че решението им бе продиктувано не толкова от способностите му, колкото по необходимост, защото всеки физически здрав лекар бе мобилизиран от военните. Двамата с Инес бързо превърнаха спалнята на долния етаж в стая за прегледи. „Дайм Сейвингс Банк“ му отпусна заем да си купи флуороскоп.

— Това за какво е? — запита баща си тригодишната Изобел, докато четиримата малки зрители наблюдаваха инсталирането на апаратурата.

— Аз знам — осмели се Барни, — това е да се гледат хората отвътре, нали, д-р Кастелано?

— Прав си, момчето ми — кимна лекарят като погали детето по главата, — но добрите лекари имат по рождение машинка, с която да

преглеждат пациентите си от вътре — и той посочи слепоочието си. — Мозъкът е все още възможно най-добрият инструмент за диагностика.

Репутацията на Луис и клиентелата му бързо нараснаха. Предложиха му специално болнично обслужване в „Кингс Каунти“. Сега можеше да изпраща проби там, където по-рано миеше епруветки.

Понякога на децата се позволяваше като специална награда да посетят неговата медицинска светая светих. Барни и Лора получаваха правото да пипнат някои от инструментите и да надникнат в ушите на по-малките с отоскопа, стига обаче после да разрешат на Уорън и Изобел да им преслушат гърдите със стетоскоп.

Бяха като едно семейство. Естел Ливингстън бе особено благодарна за това. Единственият ѝ близък човек беше майка ѝ, която, ако нямаше други детегледачки на разположение, вземаше метрото от Куинс, за да постои при Уорън, докато Естел работеше в библиотеката.

Но Естел знаеше, че момчетата имат нужда от мъжко присъствие, и разбираше защо Барни и Уорън бяха започнали да боготворят косматия като мечок лекар. Луис от своя страна видимо се радваше на новите си двама „синове“.

Естел и Инес станаха добри приятелки. Те даваха заедно дежурства по противовъздушна отбрана всеки вторник вечер и обикаляха тихите сенчести улици, за да се уверят, че във всички къщи са угасени светлините. От време на време поглеждаха към небето да видят има ли следи от вражески бомбардировачи.

Мекият мрак успокояваше Инес и даваше отдушник на мислите ѝ.

Веднъж Естел случайно я попита как понася безсънието и бе изненадана от отговора:

— Не, не ме мъчи. Напомня ми доброто старо време. Единствената разлика е, че сега си нямам пушка.

— Действително ли си се била?

— Да, *amiga*^[12], и не бях единствената жена. Защото Франко разполагаше не само с цялата испанска армия, а също и с *regulares* — волнонаемници от Мароко, на които плащаше да му вършат мръсната работа. Единственият ни шанс беше да атакуваме и да бягаме. Толкова

много бяха ония касапи. И, с гордост мога да кажа, че улучих няколко от тях.

После тя осъзна, че приятелката ѝ е стъписана.

— Опитай се да разбереш — продължи Инес, — онези негодници колежа деца...

— Да, да, ясно ми е за какво говориш... — отговори Естел със заекване, докато се мъчеше да възприеме мисълта, че жената до нея, която имаше толкова нежен глас, всъщност е убивала други човешки същества.

По някаква ирония на съдбата двамата родители на Инес бяха предани поддръжници на десницата, и то не само на Франко, а и на Опус Деи — църква в църквата, която подкрепяше диктатора. Когато единствената им дъщеря, преизпълнена със социалистически идеализъм, ги напусна, за да се присъедини към един отряд на републиканската милиция, те я проклеха и се отрекоха от нея.

— Нямах никого на света, освен пушката и Каузата. Така че в известен смисъл оня куршум ми донесе късмет.

„Какъв куршум?“ — почуди се Естел мислено. Но скоро стана ясно.

По време на обсадата в Малага Инес и още пет-шест лоялисти попаднали в засада по пътя за Пуерта Реал. Когато дошла в съзнание след престрелката, тя видяла небръснатото лице на набит млад лекар, който се представил като „другаря Луис“.

— Дори тогава беше неподражаем. Разбира се, нямахме униформи, ала Луис правеше всичко възможно да заприлича на селянин — тя се засмя. — Но мисля, че изобщо не спираше да работи. Имаше толкова много ранени! Той нито за миг не загуби чувството си за хумор. Всъщност друго и не можахме да вземем със себе си, когато бягахме. Едва бяхме преминали френската граница и я затвориха.

През новата учебна година Барни и Лора се оказаха в същия клас. Наистина беше парадоксално, че когато попаднаха при други трийсет деца, двамата се сближиха повече от всякога. Лора откри колко ценен приятел има в лицето на Барни. Защото той вече можеше да чете.

В действителност онова, което беше привлякло Естел и Харълд Ливингстън един към друг, беше любовта им към книгите. След като Барни навърши три години, двамата се редуваха да му дават уроци по четене. За награда му четяха на глас разкази от „Митологията“ на Бълфинч или стихотворения от „Градина на поезията“ за деца. Психологическата им тактика подейства. Апетитът на Барни към книгите беше почти толкова голям, колкото и любовта му към вафлите с ванилен крем.

В резултат на това, седнал на първия чин, той сега превеждаше Лора през трудностите на безсмъртните класически произведения от рода на „Виж Шаро как тича“.

Но пък настоя пред нея, когато му дойде времето, тя да му върне услугата.

На седмия си рожден ден той получи от майка си баскетболен екип заедно с табло, рамка, и истински кош с мрежа, която свистеше при вкарването на добър кош. В нощта преди празненството Луис Кастелано бе рискувал живота и ръката си, за да я закове на дъба у Ливингстънови.

Барни извика от радост и заяви:

— Лора, трябва да ми помогнеш да тренирам — дължиш ми го!

Помощта от нейна страна означаваше да играе защитник на противниковия отбор и да пречи на Барни да вкарва кошове. За негово учудване Лора се оказа много добър играч и вкарваше почти толкова кошове, колкото и той самият.

И въпреки че момчето продължаваше да расте на височина, неговата приятелка си оставаше по-висока.

Германия капитулира на 7 май 1945-а и към края на лятото Япония също се предаде. Никъде радостта не беше толкова голяма, колкото у семейство Ливингстън на улица „Линкълн плейс“, където Барни, Уорън и Естел маршируваха около кухненската маса и пееха „Когато татко се завърне с бодра крачка у дома“. Повече от три години не го бяха виждали.

Харълд Ливингстън се върна у дома. Но не с бодра крачка. Всъщност походката му беше бавна и на моменти несигурна.

Непрекъснато бутани и блъскани от шумни възбудени тълпи от други жени и деца, Естел и двете момчета чакаха със затаен дъх влакът да спре. Преди да се бе заковал напълно на перона, някои от войниците скочиха от вагоните и се втурнаха към близките си.

Барни се надигаше на пръсти, но не можеше да види нито един войник, който да прилича на таткото от неговите спомени.

Внезапно майка му тихо извика:

— О! Ето го!

Тя помахна на някого чак в другия край на перона. Барни погледна натам, но не видя никого. Тоест никой, който да отговаря на спомена му за Харълд Ливингстън.

Видя обикновен човек с нормален ръст и оредяла на челото коса. Просто един блед, слаб и уморен на вид мъж.

„Тя греша — помисли си той, — това не може да е татко. Не може да бъде!“

Естел не можеше да се сдържа повече.

— Харълд! — извика тя и се спусна да го прегърне.

Барни пък държеше ръката на Уорън и наблюдаваше сцената, осъзнавайки, че за пръв път мама ги оставя сами.

— Това ли е нашият татко? — попита малкият Уорън.

— Сигурно — отговори Барни, все още леко объркан.

— Ти нали каза, че бил по-едър от д-р Кастелано!

Барни за малко щеше да каже: И аз така си мислех.

Сега четиримата бяха заедно, а Естел все още държеше съпруга си за ръка.

— Барни, Уорън, колко сте пораснали и двамата — каза Харълд Ливингстън с гордост и прегърна по-големия си син. Барни разпозна някогашната миризма на цигари.

Въпреки тълпата навън те успяха да намерят такси, и то с един много патриотично настроен шофьор.

— Добре дошъл у дома, редник Джо! — приветства го той. — Ама им разказахме играта на швабите, а?

— Съпругът ми служи в Тихия океан — гордо го поправи Естел.

— Абе нацисти, японци, все тая. Все същите задници са. Кажи на съпруга си, че добре е направил.

— Успя ли да убиеш някого? — попита Уорън с надежда.

Харълд бавно отговори:

— Не, синко, само превеждах при разпит на затворници... — гласът му затрепери.

— Не бъди толкова скромнен, нека се гордеят децата ти. Явно доста добра работа си свършил, щом си спечелил това „Алено сърце“^[13]. Лошо ли те удариха, братле?

Барни и Уорън ококориха очи, но Харълд разсея и последните им надежди за проявен от него героизъм.

— Нищо работа. Просто един снаряд падна много близо до палатката ни. Не бях на себе си известно време, но сега съм съвсем наред. Що ли не свалих тия проклетии, преди да си дойда. Важното е, че всички сме отново заедно.

Но неговите възражения само потвърдиха онова, което Естел бе почувствала в момента, в който го видя на перона. Той беше болен човек.

Когато таксито спря пред къщата на семейство Ливингстън, Луис Кастелано чакаше на предния прозорец на дома си. След секунда той и семейството му бяха вече на улицата и Луис прегърна Харълд с големите си мечешки ръце.

— Години наред си говорих със снимката ти на камината — обясни той. — Имам чувството, че си моят отдавна изгубен брат.

Тази нощ завинаги се запечата в паметта на Барни. Макар че се намираше в дъното на коридора, далеч от затворената врата на спалнята на родителите си, той все пак чуваше гласовете им.

Майка му, изглежда, бе плакала много и сега питаше с глас, лъкатушещ между яда и отчаянието:

— Не можеш ли да обясниш, Харълд? Какво точно означава „трийсет процента инвалидност“?

Баща му се опитваше да я успокои.

— Нищо сериозно, миличка. Кълна се, няма причина да се тревожиш.

После всичко утихна. Откъм спалнята на родителите му не се чуваше никакъв шум. Барни учудено се вторачи във вратата на другия край на коридора.

На закуска той разгледа внимателно лицата на майка си и баща си, но не успя да долови и следа от онова, което се бе случило предишната вечер. Като гледаше как майка му се суети около почти непознат човек, изпита странното чувство, че нищо не разбира. Той тръгна към дома на Лора рано, за да имат достатъчно време да поговорят на път за училище.

Но веднага щом останаха сами, ѝ довери:

— Страх ме е — баща ми... Не знам. Различен е. Май че е болен.

— Да, знам.

— Как така?

— Когато се прибрахме снощи, татко отведе мама в кабинета си и започна да ѝ обяснява нещо за „neurosis de guerra“^[14].

— Какво означава това на английски? — запита възбудено Барни.

— Не го знам дори на испански, Барн — призна тя.

В четири часа следобед Естел Ливингстън, която работеше на бюрото си във филиала на Бруклинската библиотека на Арми Гранд Плаза, вдигна поглед и видя Барни и Лора да разглеждат рафтовете с медицинска литература. Тя ги покани в канцеларията си, за да могат да поговорят насаме.

— Моля ви, не се тревожете — каза тя, като се опитваше да звучи убедително. — Той изобщо не е бил раняван. Това е само лек случай на снаряден шок. Бил е много близо, когато е станала голяма експлозия и ще му е нужно известно време, додето се оправи. Но от следващия срок отново ще започне да преподава.

Пое дълбоко въздух и попита:

— Сега чувствате ли се по-добре?

Двете деца кимнаха, без да продумат. После бързо си тръгнаха.

Както бе обещала Естел, същата есен Харълд Ливингстън се върна към педагогическите си задължения в „Еразмус Хол“. И както и преди, неговите ученици го намираха за чаровен и остроумен. Можеше

да направи интересна дори „Галската война“ на Цезар. И създаваше впечатлението, че знае наизуст цялата антична литература.

И все пак понякога забравяше да донесе зеленчуци у дома на връщане от училището, дори когато Естел пъхаше списък в джоба на сакото му.

От момента, в който получи баскетболното табло, Барни мечтаеше за деня, когато двамата с баща му ще могат да поиграят на воля.

По време на дългото отсъствие на Харълд той непрекъснато бе преследвал майка си за подробности относно това, какъв е бил баща му „навремето“. Веднъж Естел си спомни за лятото, преди Барни да се роди. По някаква случайност в планинския курорт, където отишли на почивка, имало тенис турнир с участието на гости от други градове.

— Харълд реши да опита — просто за идеята. В колежа бил чудесен играч, въпреки че там, разбира се, нямало отбор по тенис. Както и да е, намери отнякъде ракета, излезе на игрището и след броени минути се класира за финалите! Човекът, който го победи, беше един прогимназиален учител от местния колеж и той заяви, че ако Харълд някога се е бил захванал с тенис сериозно, сега щял да бъде втори Бил Тилдън. Представяш ли си?

Барни не знаеше кой е Бил Тилдън, но определено можеше да си представи човека от снимката над камината, облечен в тенис шорти, как запраща топката чак в другия край на корта. Толкова често си мечтаеше за деня, когато ще може да покаже на татко собствените си спортни умения. Сега най-после моментът беше настъпил.

— Видя ли таблото, което д-р Кастелано закова на онова дърво? — попита небрежно той баща си един съботен ден, колкото да поведе разговора.

— Да — отговори Харълд, — изглежда много професионално направено.

— Искаш ли тримата да хвърлим по една топка — аз, ти и Уорън?

Харълд въздъхна и предпазливо отговори:

— Май че няма да ми стигнат силите да се състезавам с такива живаци, като вас. Но ще дойда да погледам.

Барни и Уорън отидоха да си обуйт гуменките и после с дрибъл се отправиха към „игрището“.

Нетърпелив да покаже на баща си какво може, Барни спря на около три метра и половина от коша, подскочи и изстреля топката. За негово нещастие обаче изобщо не улучи таблото. Той поривисто се обърна и обясни:

— Това беше само за загряване, татко.

Облегнат на вратата, Харълд Ливингстън кимна, дръпна дълго от цигарата и се усмихна.

Барни и Уорън едва бяха вкарали няколко коша („Страхотно изпълнение, а, татко?“), когато нечий глас извика гневно през оградата:

— Хей, момчета, какво става, по дяволите? Как така играете без мене!

Беше Лора, ама че работа! Защо ѝ трябваше да се бърка!

— Съжалявам — извини се Барни. — Днес играта е малко груба.

— Я не ме будалкай! — тросна се тя. (Вече бе прескочила оградата.) — Мога да се ръгам наравно с вас.

В този момент Харълд извика:

— Бъди учтив, Барни. Щом Лора желае, нека опита.

Но съветът му закъсна за част от секундата, защото Лора вече бе изтръгнала топката от ръцете на Барни и дриблираше покрай Уорън, устремена към таблото. След като тримата играчи един по един стреляха в коша, Лора се провикна:

— Защо не поиграете с нас, мистър Ливингстън, така ще можем да направим истински мач на половин игрище.

— Много мило, Лора. Но се чувствам малко изморен. По-добре да поспя.

По лицето на Барни премина сянка на разочарование.

Лора го погледна и разбра какво чувства.

Той бавно се обърна към нея и очите им се срещнаха. В този момент те разбраха, че могат да четат мислите си.

Колкото пъти семейство Ливингстън отидеше на вечеря у съседите, Барни неизменно се възхищаваше от умението на Луис да заинтригува Харълд, дори да го направи разговорлив. Лекарят беше човек с огромни апетити — за храна, за вино, а най-много за знания.

Несекващите му въпроси събуждаха учителя у Харълд и той забавляваше Луис с анекдоти из историята на древната римска

Hispania, особено с разкритията, че някои от най-великите писатели на империята били испанци по произход — като Сенека, трагика, роден в Кордова.

— Инес, чу ли това? Великият Сенека бил от нашите! — после Луис се обърна към събеседника си и сантиментално въздъхна: — Сега, Харълд, да можеше да ми кажеш, че и Шекспир е бил испанец!

Лора беше възхитена, когато мистър Ливингстън обясни защо тя, която съвсем не приличаше на стереотипните романски „chiguitas“^[15], е толкова светлокоса: тяхното семейство несъмнено има келтски предшественици, които са се преселили на Иберийския полуостров.

Когато двамата бащи се преместиха в кабинета на Луис, а майките — в кухнята, Лора каза на Барни:

— Божичко, страшно ми харесва баща ти. Той знае всичко.

Барни кимна, но си помисли: „Да, но бих искал да разговарям с мен по-често.“

Всяка събота следобед родителите на Барни сядаха изпълнени с благоговейно очакване пред радиото, за да чуят мекия глас на Милтън Крос, който съобщаваше кои от големите гласове на Метрополитън Опера ще пеят този ден. Междувременно Луис и Инес извеждаха Изобел на разходка в Проспект Парк.

Така Лора, Барни и Уорън бяха свободни да идат на детското матине в театър „Савоя“ (вход двайсет и пет цента, плюс още пет за пуканки).

Беше време, когато кината не бяха само развлечение, а и даваха съвети за това, колко добронамерено трябва да живеят американците. Рандолф Скот яздеше смело белият си кон в „Територията на лошия“, за да спаси добрите; Джон Уейн („Горе на седлото“) яздеше своя бял кон, за да облагороди — както изглеждаше, с един замах — дивите земи на Запада.

По към тропиците Джони Вайсмюлер в ролята на Тарзан показваше на всяко дете ползата от уроците по плуване, особено ако попаднат във води, където гъмжи от крокодили.

Но най-великият герой между героите беше Гари Купър. Отчасти защото имаше тяло на баскетболна звезда и отчасти защото беше помогнал на испанските партизани в „За кого бие камбаната“. Но

особено много, защото беше храбър лекар в „Историята на д-р Уосъл“. Когато излязоха с насълзени очи, след като бяха изгледали две поредни прожекции на филма, Барни и Лора единодушно заявиха, че неговата професия е най-благородната от всички.

Разбира се, сравнително много по-близо до тях имаше един също толкова достоен за възхищение лекар. Луис Кастелано не беше висок колкото Купър, но беше еталон и за дъщеря си, и за Барни (който често си мислеше колко чудесно би било, ако съседът би могъл да бъде и негов баща).

Луис беше поласкан, когато научи за амбицията на Барни, но се отнесе с леко снизхождение към онова, което прие за фантазия у дъщеря си. Беше убеден, че тя ще изживее тази смешно романтична мечта, ще се омъжи и ще има много деца.

Но беше сбъркал.

Особено след като Изобел умря.

[1] Превод на стиховете: Николай Попов — Б.пр. ↑

[2] Вид игра на топка — Б.пр. ↑

[3] Фирма-производителка на спортни стоки. Тук: топка — Б.пр.

↑

[4] Хайде, давай (исп.) — Б.пр. ↑

[5] Татко, татенце (исп.) — Б.пр. ↑

[6] Нил игра, при която топката се удря с пръчка — Б.пр. ↑

[7] Хидеки Тоджо (1884–1948) — японски генерал — водил военни действия срещу съюзниците по време на Втората световна война — Б.пр. ↑

[8] Разузнаване ашл.) — Б.пр. ↑

[9] Дете (исп.) — Б.пр. ↑

[10] Успокойте се, не се тревожете (исп.) — Б.пр. ↑

[11] Не си струва трудът (исп.) — Б.пр. ↑

[12] Приятелко (исп.) — Б.пр. ↑

[13] Орден, за храброст — Б.пр. ↑

[14] Депресия, причинена от война (исп.) — Б.пр. ↑

[15] Малки, мънички. Тук — момичета (исп.) — Б.пр. ↑

Това се случи внезапно като светкавица през лятото. Малко по-късно, като последвал грохот на гръмотевица, дойде и мъката.

Тази година параличът се беше развилнял. Ангелът на смъртта дебнеше на всяка улица в града. Повечето родители в Бруклин, които можеха да си го позволят, изпращаха децата, си на безопасни места в провинцията като Сириш Вали.

Естел и Харълд вече бяха наели крайбрежно бунгало в Джърси за целия месец август. Луис обаче настоя да остане там, където е необходим, а Инес не искаше да го остави да се бори сам. Семейство Ливингстън предложиха да вземат двете момичета и Луис с благодарност отвърна, че ще обмислят идеята сериозно.

Може би беше прекалено зает с опасни случаи на детски паралич, за да забележи, че по-малката му дъщеря проявява някои от симптомите. Но как можеше да не забележи, че е вдигнала температура и дишането ѝ е учестено? Вероятно защото момиченцето нито веднъж не се оплака, че не се чувства добре. Едва след като една сутрин я откри в безсъзнание, Луис осъзна за свой ужас какво бе станало.

Оказа се паралич на дихателните пътища, при който вирусът яростно атакува горната част на гръбначния мозък. Изобел не можеше да диша дори с респиратора. Още преди да настъпи нощта, тя почина.

Луис полудя от самообвинения. Що за лекар бе той, по дяволите! Би трябвало да е в състояние да спаси собствената си дъщеря...

Лора отказа да си легне. Боеше се, че ако затвори очи, може и тя да не се събуди. Барни остана да ѝ прави компания през целонощното траурно бдение, докато тя седеше в задушната и гореща всекидневна и се свиваше от болки в стомаха.

По едно време той прошепна:

— Лора, вината не е твоя.

Тя с нищо не издаде, че го е чула. Очите ѝ останаха загледани в нищото.

— Млъкни, Барни — каза тя, — нямаш представа за какво говориш.

Но вътре в себе си беше благодарна и облекчена — той бе успял да изрази с думи чувството ѝ на вина, загдето продължава да живее, когато сестричката ѝ е мъртва.

Единствено Естел беше в състояние да уреди подробностите около погребението. Тя предположи, че семейство Кастелано ще иска католически обред, и се свърза с отец Хенеси от църквата „Свети Грегоар“. Но когато им разказа плана си, Луис изрева:

— Никакъв свещеник, не ща свещеник, освен ако не ми обясни защо Бог прибра дъщеричката ми!

Естел покорно се обади на отец Хенеси, за да му съобщи, че в крайна сметка няма да има нужда от него.

После дойде Харълд и се опита да убеди съпрузите Кастелано, че все пак нещо трябва да се каже. Не могат да се разделят с дъщеря си просто така, без нищо. Инес погледна съпруга си, защото знаеше, че той трябва да вземе решението. Луис наведе глава и тихо каза:

— Добре, Харълд, ти си ученият, ти говори. Само че ти забранявам да произнасяш името Господне!

Под безжалостното августовско слънце двете семейства наблюдаваха как малкият ковчег бе положен в земята. Барни се протегна да хване ръката на Лора. Тя го стисна силно, сякаш така можеше да спре сълзите си. И както стояха около гроба, Харълд Ливингстън прочете няколко реда от едно стихотворение на Бен Джонсън за смъртта на смело испанско дете.

*Денем разцъфне ли лилия жива,
през месец май е най-красива.
Макар че пада и отлита на нощта с крилата,
това е стръкът и цветът на светлината.
По малко красота да виждаме на ден,
животът ни ще бъде свършен.*

Той вдигна поглед от книгата и запита:

— Иска ли някой да каже нещо?

Най-сетне от дълбините на душата си Луис Кастелано отрони едва доловимите думи:

— Adios, nina.

На връщане към къщи всички прозорци на колата бяха отворени с напразната надежда, че малко въздух отвън може да облекчи непоносимата тежест. Инес повтаряше с мек печален глас:

— Yo no se que hacer.^[1]

Объркана, Естел изведнъж се чу да произнася:

— Майка ми дойде от Куинс и сега приготвя вечеря за всички ни. Пътуването продължи в мълчание.

Когато преминаваха Трибъро бридж, Луис попита приятеля си:

— Обичаш ли уиски, Харълд?

— Тъ... ами, да. Разбира се.

— Имам две бутилки. Един клиент ми ги даде за Коледа. По време на войната ги използвахме за упойка. Ще ти бъда благодарен, ако ми правиш компания, amigo.

Макар да беше вече у дома, на Лора не ѝ се спеше. Нито ѝ се говореше, макар че Барни, верен на себе си, бе седнал наблизко. Майка ѝ и Естел бяха горе и оправяха нещо в стаята на Изобел. Искаха да свалят чаршафите? Да ѝ съберат дрехите? Или може би просто да докоснат куклите на мъртвата ѝ сестра, като че ли нейният дух все още витаеше около тях.

От време на време Лора долавяше почти неистовите звуци, издаващи мъката на Инес. Но по-често къщата кънтеше от дрезгав мъжки смях. Харълд и Луис бяха в кабинета и се напиваха юнашки. Луис крещеше на Харълд да попее заедно с него някои от добрите стари песни, като „Francisco Franko nos quiere gobernar...“^[2]

Барни не можеше да се отърси от уплахата. Никога не беше виждал Луис, да не говорим за баща му, толкова извън релси.

— Май ще вземат да довършат и двете бутилки, а, Лора?

— Не ми пука — тя млъкна за момент и додаде: — Непрекъснато мисля за хилядите пъти, когато съм се държала гадно с нея. Миналата

неделя ѝ се развиках и я нарекох тъпа малка пикла. МИНАЛАТА НЕДЕЛЯ!

Барни се наведе напред и прошепна:

— Нямаше как да знаеш.

Тя захлипа.

— Аз трябваше да съм наказана! Аз трябваше да умра!

Без да каже нито дума, Барни стана, отиде до нея и нежно постави ръка на рамото ѝ.

През останалата част на горещото, душно лято Лора, Барни и Уорън неспирно играеха баскетбол, като единствените им почивки бяха посещенията в „Савоя“, където имаше климатична инсталация. Барни нито веднъж не чу Лора да споменава името на сестра си. Освен в първия учебен ден, когато тримата вървяха към училището.

— Изобел сега щеше да бъде в първи клас — каза тя сериозно.

— Да — каза Барни.

— Да — отвърна като ехо Уорън.

Смъртта на едно дете никога не означава край. Защото то продължава да живее в съзнанието на родителите си. А болката от загубата се увеличава с всяка измината година — всеки последен рожден ден носи нови натрапчиви и мъчителни мисли. „Тя щеше да навърши десет другата седмица. В цирка много щеше да ѝ хареса...“

Така погледнато, Изобел въобще не беше напуснала семейството си. Болката от отсъствието ѝ беше постоянно присъствие.

Лора наблюдаваше с нарастващо безпокойство родителите си, които се отдалечаваха в различни духовни посоки и я оставяха в празно, лишено от любов пространство. Всеки от тях търсеше утеха в молитви — Инес за спасение, а Луис за забравя.

Бягството и преображението на Инес започнаха с четенето и препрочитането на мистичния поет Свети Йоан Кръстни, който успял да изкаже с думи неизразимото: „Vivo sin vivir en mí“ — аз живея без живот, „muero porque no fuiero“ — не умирайки, умирам.

Тя, която като млада революционерка се бе отрекла от църквата, загдето поддържаше фашистите на Франко, сега търсеше убежище на

всеопрощаващия ѝ олтар. Само църквата можеше да даде обяснение, защо дъщеря ѝ е трябвало да умре. Местният свещеник не скъпеше доводите си, за да убеди Инес, че е сътворила грях и е била сполетяна от Божието наказание.

В известен смисъл Луис също търсеше Бога. Но за да му се противопостави и да излее яда си. „Как смееш да ми отнемаш дъщеричката?“ — крещеше той във въображението си. А нощем, когато миенето го освобождаваше от малкото му останали задръжки, викаше, колкото му глас държи, и размахваше стиснатия си юмрук в дива ярост срещу Всевишния.

Като лекар той винаги се бе чувствал самотен въпреки маската на увереност, която слагаше заради пациента си. Сега изпитваше усещането, че е корабкрушенец в един живот, лишен от смисъл. И болката от самотата можеше да бъде успокоена само с вечерната доза алкохол.

Дори в неделя, когато съпрузите Каstellано излизаха на разходка в парка, той — замислен, тя — мълчалива, те бяха събрани единствено в усамотението си. Лора с удоволствие се присъединяваше към Барни в литературните занимания, наскоро подхванати от Естел.

Всеки месец Естел избираше една книга, която да прочетат заедно на глас и да обсъдят в неделя след закуска. „Илиадата“ заемаше достойно място наравно с шедьоври като „Последният мохикан“ и бардове като Уолт Уитман — който също е живял в Бруклин!

Харълд седеше и слушаше, без да продума, като от време на време кимваше в знак на одобрение, когато Барни или Лора правеха по някоя остроумна забележка. Уорън беше още малък и не му разрешаваха да играе самичък навън баскетбол. Но скоро започна да ревнува и настоя да му позволят поне да стои при тях.

Животът в 148-о училище течеше спокойно. Барни и Лора учеха уроците си заедно, така че никой не се изненада от почти еднаквите им оценки. Във всеки случай и двамата не изпъкнаха с примерно поведение. Дори веднъж разтревожената им учителка, мис Айнхорн, беше принудена да изпрати писмо до родителите им и да се оплаче колко непослушни са на игрището и как непрекъснато си шушукат по

време на час. На Лора веднъж ѝ издърпаха ушите, понеже беше наплюла Хърби Кац.

Барни беше тарторът на класа. Той бе роден лидер. Лора страхотно ревнуваше, че не ѝ позволяват да участва в баскетболните мачове през междучасието, макар Барни да се застъпваше за нея. Нравите по онова време налагаха момичетата да играят само с момичета. По-голямата беда бе там, че много малко момичета я даряваха с приятелството си, защото беше слабичка, недодялана и прекалено висока. За нещастие на Барни (и на нея самата) тя беше най-висока от всички в класа. Бе надхвърлила метър и петдесет преди него, бе стигнала метър петдесет и два и продължаваше да расте.

Миговете на утеха бяха редки, но някои от тях бе запомнила завинаги. Например епизодът, който по-късно наричаха „На игрището по пладне“.

Всъщност това се случи около четири следобед една студена ноемврийска неделя. Уорън, Барни и Лора си тръгнаха по-рано от киното — беше им писнало от Морийн О’Хара и съжaliaваха, че Ерол Флин не се появява по-често. Когато минаха през училищния двор, два отбора от по три момчета играеха баскетбол. След като размениха погледи набързо, Барни отправи обичайното предизвикателство.

— Ще играем трети отбор.

Един от играчите възрази:

— Да, ама сте само двама.

Барни посочи съотборниците си и преброи:

— Един, двама, трима.

— Стига бе, дребен, ние не играем с момичета.

— Тя не е обикновено момиче.

— Прав си, равна е като дъска отпред! Обаче все тая, нали носи пола.

— Искаш ли да ти разбия мутрата, приятел? — запита Лора заплашително.

— Що не ходиш да си сръбнеш млекцето, малката!

В същата минута Барни удари грубияна и го събори на земята, като му изви ръката зад гърба.

— Оуу, чакай бе, спри! — замоли той. — Готово, готово, почвайте като трети отбор.

Не загубиха нито една игра. Когато триото вече крачеше към къщи, Барни потупа Лора братски по гърба.

— Страшна си, Кастелано. Натрихме им носовете.

— Вярно — допълни Уорън гордо.

Но Лора не отговори. Мисълта ѝ непрекъснато се връщаше към онези болезнени думи: „Равна е като дъска отпред.“

Стана почти като с магия. В последните седмици преди дванайсетия рожден ден на Лора някаква вълшебница вероятно бе дошла през нощта, за да напръска спалнята ѝ с невидими стимулатори за тялото. Гърдите ѝ растяха! Определено, с абсолютна сигурност растяха. Всичко в света изведнъж си дойде на мястото.

Луис го забеляза и вътрешно се усмихна. А Инес едва се удържа да не извика.

Барни Ливингстън също забеляза и подхвърли нехайно:

— Абе, Кастелано, ти си имала цици!

Но Барни също растеше и доказателство беше мъхът по лицето му, който той наричаше „брада“.

Естел осъзна, че е дошло време Харълд да обясни на големия си син „нещата от живота“.

У Харълд се смесваха страх и гордост, щом си спомнеше встъпителната лекция на баща си преди три десетилетия. Тя буквално засягаше само птиците и пчелите и не достигаше по-високите стъпала във филогенезиса. Но сега той щеше да го направи, както трябва.

И така, няколко дни по-късно, когато Барни се върна от училище, баща му го извика в кабинета си.

— Сине, искам да разговарям с теб по един сериозен въпрос — започна той.

Беше планирал внимателно едно цицероновско встъпление, завъртяно около Ноевия ковчег, а заключителната част изтъкваше функциите на женските и мъжките индивиди в човешкия род. Но макар да беше опитен педагог, Харълд просто не може да доведе разговора до начина на размножаване при бозайниците.

Отчаян, той най-накрая извади една малка книжка, „Как си се родил“, и я подаде на Барни, който я показа на Лора късно вечерта.

— Господи, каква тъпотия! — възкликна тя, бързо прелиствайки страниците. — Баща ти не можа ли просто да ти обясни как се правят бебета? Както и да е, и без това си го знаеш отдавна.

— Но пък не знам много други неща.

— Например?

Барни се поколеба. Това беше един от редките моменти, когато осъзнаваше, че двамата с Лора са от различен пол.

Те порастваха.

[1] Не знам какво да правя. ↑

[2] Франсиско Франко иска да ни управлява (исп.) — Б.пр. ↑

3.

Двамата завършиха основното училище през 1950 г., когато отборът на „Янкис“ отново спечели световния шампионат, Северна Корея нахлу в Южна, а по магазините пуснаха антихистамини — срещу простуда (така казваха всички освен лекарите).

Това беше лятото, когато Лора стана красива.

Сякаш за една нощ остротата на раменете ѝ изчезна, като че някой свръхестествен Роден ги бе заоблил, докато е спяла. Едновременно с това скулите ѝ се очертаха по-добре. А момчешката ѝ походка придоби гъвкавост и, грация. И макар че всичко си дойде на мястото, тя си остана слаба както досега. Дори Харълд Ливингстън, който рядко вдигаше глава от книгите, веднъж по време на вечеря отбеляза:

— Лора е станала толкова... знам ли... предполагам, източена е думата.

— А аз? — с нотка на възмущение откликна Барни.

— Какво искаш да кажеш, сине? — запита Харълд.

— Не си ли забелязал, че вече съм по-висок от Лора?

Баща му се замисли за момент.

— Да, май наистина си по-висок.

Гимназията в Мидууд беше построена със същите червени тухли в неоджорджиански стил и със същата кула като зданието на Бруклин Колидж, което се намиреше в съседство.

На стената на внушителното мраморно фоайе бе изписано мотото на училището:

Влез, за да пораснеш на ръст, ум и дух!

Излез, за да служиш по-добре на Бог, страната и ближните си!

— Господи, ама това наистина вдъхновява, а, Барни? — възкликна Лора, докато двамата разглеждаха със страхопочитание издълбаните по стената думи.

— Е, поне на ръст се надявам да порасна, преди да дойде време за баскетболните тренировки.

Лора изпъкваше сред съученичките си със страхотната си фигура и с красотата си. Много скоро момчетата от всички курсове — някои от тях първокласни спортисти и местни лидери — се надпреварваха по стълбите, само и само да застанат на пътя на Лора и да я помолят за среща.

Бяха опияняващи дни. Изведнъж мъжете я откриха — по-точно, момчетата. И упоритото им внимание ѝ помагаше да забрави, че някога е била срам за пола си. („Не само че съм грозна — бе доверила тя веднъж на Барни, — ами и съм толкова висока, че целият свят може да ме види.“)

Докато през първите дни в Мидууд Барни и Лора се хранеха сами на масата в кафетерията, сега тя бе заобиколена с ухажори от горните курсове и той дори не правеше опит да седне при нея. („Боя се, че ще ме премажат, Кастелано.“)

В това отношение Барни не напредваше особено. Изглежда, последното нещо, което едно момиче от първи курс желае да види, е именно първокурсникът. Като истински член на „Бруклин Доджърс“ той трябваше да „почака до другата година“. И да се задоволява с мечтите си за Куки Клайн, предводителка на състава на мажоретките.

Въпреки че отборите на Мидууд бяха чутовно слаби, на състезанията в училището се събираше маса народ. Кое ли подхранваше този неизлечим оптимизъм (или мазохизъм)?

Всъщност имаше едно просто обяснение: мажоретките на Мидууд бяха необикновено красиви — спектакъл, който напълно компенсираше поражението.

Надпреварата за влизане в състава на мажоретките беше толкова ожесточена, че много момичета вземаха допълнителни мерки, за да бъдат избрани. Мънди Шърман например през двете седмици на

пролетната ваканция се подложи на пластична операция с твърдото убеждение, че единственото, което ѝ липсва, е свършеният нос.

Представете си сега стъписването на Куки Клайн, когато се приближи до Лора, за да я покани, и получи отказ. За броеви часове новината се разпространи из цялото училище.

— Всички говорят само за това — съобщи Барни.

Лора сви рамене.

— Просто мисля, че е тъпо, Барн. Първо, хич не обичам да ме зяпат. Във всеки случай, докато момичетата тренират странично колело, аз мога да си уча — секунда по-късно, тя добави по-скоро на себе си: — Пък и не съм чак толкова хубава.

Той я погледна и поклати глава.

— Трябва да ти кажа нещо, Кастелано. Мисля, че ти хлопа някоя дъска.

Барни беше съвестен ученик. Няколко дни в седмицата ставаше в пет часа да зубри допълнително, та следобед да поиграе на игрището. Тъй като официално сезонът не беше открит, много от асовете на университета тренираха в двора на училището и той искаше да види отблизо с какво му предстои да се сблъска.

Дълго след като всички си бяха тръгнали, Барни продължаваше да упражнява стрелба от място, в движение и от наказателната точка в сгъстяващата се тъмнина, разсейвана от една-единствена улична лампа.

После се качваше на тролея от „Норстранд авеню“ и уморен, се опитваше да научи още нещо на път за вкъщи.

Единствено той изучаваше всички задължителни предмети: математика, конституционни права и задължения и общи науки. Единственият свободно избираем предмет беше записал с цел да зарадва баща си — латински език.

Харесваше му — беше удоволствие да издирва латинските корени, обогатили английския език. Това правеше *мисловните* му *таланти по-прогресивни* (от *mens*, *talentum* и *progressio*) и *стила* на *прозата* му — *перфектен* (от *stylus*, *prosa* и *perfectio*).

За негова радост езикът изведнъж стана податлив на обработка. И колко по-богат стана речникът му!

При всеки удобен случай Барни демонстрираше новата си словесна пиротехника. Когато учителката по английски го попита дали е учил добре за контролното, той отвърна:

— Без съмнение, мис Симпсън, подготовката ми е безукорна.

Ако баща му беше доволен, с нищо не го показваше, дори когато Барни му задаваше граматически въпроси, на които знаеше отговора.

Веднъж попита майка си:

— Какво има, мамо? Татко не се ли радва, че записах латински?

— Разбира се, че се радва. Гордее се с това.

„Ако на нея е казал, помисли си Барни, защо пред мен не споменава ни думичка?“

Един ден той връхлетя вкъщи с контролното по латински и изкачи на един дъх стълбите към кабинета на баща си.

— Татко, виж — каза задъхан, подавайки му листа.

Харълд всмукна дълбоко от цигарата си и зараглежда внимателно работата на сина си.

— Да, да — промърмори сякаш на себе си. — С моите ученици също изучаваме Вергилий тази година — и отново млъкна.

Барни чакаше развълнуван и не се сдържа да се обади:

— В случай че още се чудиш, това е най-добрата оценка в класа.

Баща му кимна и вдигна поглед към него.

— Знаеш ли, това малко ме натъжава...

Устните на Барни изведнъж пресъхнаха.

— ... имам предвид, че бих искал да си в моя клас по-латински.

Барни никога не забрави този ден, този миг, тези думи.

Не ще и дума, баща му се гордееше с него!

Лора взе важно — и изумително — решение. Един ден, докато се возеха в тролея на път за вкъщи, тя го спомена на Барни.

— Ще се кандидатирам за председател.

— Да нямаш температура, Кастелано? Досега нито една жена не е ставала председател на Сенатската комисия в Съединените щати.

— Имам предвид на випуска, Барн — намръщи се тя.

— Това е също толкова налудничаво. Само двама сме срещу цялото 148-о училище. Доколкото знам, нямаш неколкостотин приятели да те подкрепят.

— Имам теб.

— Това добре, обаче аз съм само един глас. Нали не очакваш, че ще натъпча кутията с бюлетини?

— Можеш да ми помогнеш да си напиша речта. Всички кандидати разполагат с по две минути в часа на класния.

— Знаеш ли с кого ще се състезаваш?

— Не, но съм единственото момиче. Хайде да порботим заедно в неделя следобед, а?

— Добре — въздъхна той. — Ще ти помогна да станеш за резил.

Те помълчаха няколко минути с лица, надвесени над учебниците. После Барни каза:

— Дори насън не ми е минавало, че си толкова амбициозна.

— Такава съм си, Барни — призна тя тихо. — Страшно съм амбициозна.

Двамата прекараха целия уикенд в съчиняване на двеминутната реч, която щеше да промени света. В началото загубиха сума време да измислят необичайно съблазнителни обещания (безплатни излети до Кони Айлънд и други такива). В крайна сметка Барни стигна до заключението, че политиката на всяко ниво е в същността си опит да се направи невероятното да звучи правдоподобно. С други думи, трябва да си убедителен лъжец.

Беше толкова безсрамен, че убеди Лора да повтаря по-често най-вероломната от всички възможни думи — „принципност“.

В часа на класния, след като трима запотени и яростно жестикулиращи кандидати накараха с патоса си препълнената аудитория да се смее с все сила, спокойната и уверена походка, с която Лора (Барни я беше упражнявал и в това) излезе на подиума, внесе удивителен контраст.

Тя говореше със спокоен и мек глас, като от време на време правеше паузи — отчасти заради ефекта, отчасти защото беше толкова притеснена, че едва смогваше да си поеме дъх.

Не по-малко драстичен бе контрастът между нейната реч и предходните три. Накратко, тя каза, че е също толкова нова в Мидууд, колкото преди няколко години въобще в Америка. Оценява топлотата, с която са я приели съучениците ѝ, и оценява страната, която я бе

приела. Единственият начин да се отплати бил да служи на обществото. Ако я изберат, тя няма да обещава чудеса, нито розов живот, нито кола във всеки гараж (смях). Може да предложи само твърди принципи.

Аплодисментите бяха сподавени. Не защото съучениците ѝ не се бяха впечатлили, а защото бяха поразени от простите ѝ искрени думи, от очевидната ѝ принципност и (не може да се отрече) от забележителната ѝ красота.

Когато часът на класния свърши и всички пееха химна на училището, нейното избиране вече изглеждаше като отдавна изпълнено решение.

— Ти успя, Кастелано! Направо ги срина! Бас държа, че един ден ще станеш председател на всичките класове.

— Не, Барни — отвърна тя нежно, — ти го направи. На практика ти съчини цялата реч.

— Глупости, просто написах един тон измишльотини. Гвоздеят беше твоето изпълнение.

— Добре де, добре. Двамата го направихме.

Това лято двете семейства наеха малка къща близо до плажа в Непонсет, Лонг Айлънд. Почиваха, дишаха здравословния морски въздух, а Луис Кастелано идваше само през уикендите. Той постоянно беше на прага на изтощението заради ужасната битка, която водеше срещу паралича.

И, разбира се, разговорите за възможни епидемии и вида на децата, които щастливо играеха на плажа, неминуемо връщаха у Инес спомена за малката Изобел — а той никога не се отдалечаваше достатъчно. Ако само бяха дошли на морския бряг тогава!

Тя зарейваше поглед в океана, а Харълд и Естел седяха, погълнати от книгите си — тя четеше „Гордост и предразсъдъци“, той препрочиташе „Римската революция“ на Сайм.

Междувременно невинната прелъстителка Лора и приятелките ѝ тичаха по плажа и се гмуркаха под вълните. А всеки спасител, който идваше на смяна, тайно се молеше тя да потърси помощ именно от него.

Имаше гаджета, разбира се. Млади загорели ухажори, разположили се в колите на родителите си, я причакваха нетърпеливо, за да я заведат на автокино или край самотен огън на плажа, под звездите.

Имаше и целувки.

Паркираха на някое тихо място „да гледат подводниците“ или с друга подобна причина, а по радиото Нат Кинг Коул нежно пееше „Прекрасно нещо е любовта“.

Една късна и душна августовска вечер Шелдън Харис сложи ръка върху гърдите на Лора.

— Не, недей — каза тя. Но не на сериозно.

И въпреки това, когато той се опита да пъхне ръка под блузата ѝ, тя отново каза „не“. Този път сериозно.

Барни нямаше време за такива волности. Всяка сутрин ставаше рано, излапваше закуската си и тръгваше по все още празния плаж с маратонките в ръка (за да не се напълнят с пясък) към Рийс Парк, където часове на ред играеше баскетбол.

Времето напредваше. Само шейсет и един дни оставаха до големия мач на Мидууд. Нищо не биваше да се оставя на случайността. Той дори се консултира с д-р Кастелано на какви храни трябва да наблегне, за да стимулира растежа си. („Като начало започни да обядваш“, посъветва го Луис.) Понякога, вместо да следва режима си на хранене, Барни отиваше на лостовете в Рийс Парк. Висеше до премаляване с надеждата да удължи тялото си, колкото може повече. В навечерието на Деня на труда през 1951 г. Барни се изпъна прав до бялата измазана стена на портала и Харълд и Луис го измериха поотделно.

Резултатите бяха фантастични: единият — сто осемдесет и три сантиметра и два милиметра, а другият — сто осемдесет и два сантиметра и девет милиметра. Той извика от радост.

Лора (която с облекчение бе разбрала, че най-сетне на сто петдесет и шест сантиметра е спряла да расте) и Уорън (сто петдесет и три и пет) стояха отстрани и ръкопляскаха.

— Успях, момчета, успях — квичеше Барни и подскачаше из стаята като същински заек.

— Не съвсем — усмихна се закачливо Лора. — Тепърва ще трябва да вкарваш кошове.

И така в годината, в която президентът Труман освободи генерал Макартър от командването на Далечния изток и професор Робърт Удуър в Харвард синтезира — холестерола и кортизона, Лора Кастелано пое председателството на второкурсниците. А за Барни Ливингстън бе настъпила дългоочакваната минута, или за да бъдем точни — три минути.

Треньорът по баскетбол Дъг Нордлингър се нуждаеше само от сто и осемдесет секунди, за да различи „тигрите“ от „смотаняците“. Въздухът в гимнастическия салон беше сгъстен от страх. Кандидатите бяха разделени на групи по пет (с фланелки и голи), които щяха да играят едни срещу други в продължение на точно три минути. Всеки от десетимата участници трябваше да покаже какво може в този отрязък от време.

През първите две минути на изпита Барни почти не беше пипнал топката. Всичките му мечти за слава сякаш се стапяха безвъзвратно.

После изведнъж някой по погрешка изпрати топката към неговия кош. Той и един по-висок съперник подскочиха към нея. Но Барни го подлъга и я сграбчи.

Когато тръгна към другия кош, няколко фланелки отчаяно се опитаха да му отнемат топката. Но Барни ги финтира, дриблирайки последователно с двете ръце.

Още една отчаяна фланелка се приближи към него и го изгледа убийствено. Барни направи лъжливо движение наляво и се плъзна от дясната му страна. В последните девет секунди той беше стигнал до коша на противниковия отбор. Искаше му се да стреля, но здравият разум му продиктува да я подаде на друг съотборник в по-удобна позиция. С усилие подаде топката на свободен играч. Момчето подскочи, но не улучи и звънецът иззвъня.

Свърши се.

Треньорът строи десетте момчета в редица. Всички чупеха пръсти нервно, като че им предстоеше да застанат пред полк стрелци със заредени пушки — което не беше много далеч от истината. Нордлингър ги изгледа всички от ляво на дясно и после от дясно на ляво.

— Добрее... Искам следните момчета да направят крачка напред. Ти! — той посочи един дангалак с трапчинка на бузите от отбора на фланелките. — На останалите благодаря много...

Сърцето на Барни отиде чак в маратонките му.

— ... Освен на теб. Хей, къдравия, не ме ли чу? Барни, който зяпаше тъжно пода, изведнъж вдигна глава. Нордлингър сочеше него.

— Да, сър? — гласът му беше напълно прегракнал.

— Хубава игра направи, момче. Как се казваш?

— Барни, сър. Барни Ливингстън.

— Добре, Ливингстън, ти и Санди идете да седнете на пейката.

Докато Барни стоеше безмълвен и слисан, треньорът се обърна и изрева:

— Следващите два отбора бързо тук!

— Айде! — викна върлинестият бъдещ съотборник. И двамата тръгнаха към дървеното светилище на избраниците.

— Треньорът ти знаеше името отпреди — отбеляза Барни с любопитство.

— Да — дългучът се усмихна хитро. — Когато живееш във Флатбуш и си метър и осемдесет, много треньори ти знаят името.

В пет и половина следобед на Барни, на Санди Лийвит (както се оказа, това беше пълното име на дългуча) и на още един широкоплещест второкурсник, Хю Джаскърт, им взеха мерки за екипи. Официално тренировките започваха в понеделник, ала фланелките с името на отбора, които неустойимо привличаха момичетата, щяха да пристигнат след три седмици. Но вероятно „Аргус“ щеше да публикува добрата новина по-рано и социалният живот на Барни щеше да се издигне на по-високо равнище.

Той се втурна да каже на Лора.

4.

През втората половина на мача Мидууд — Ню Утрехт маркьорът натисна един бутон. В салона прозвъня звънец, който влезе в анализите на историята. Защото бе последван от съобщението:

— Смяна в отбора на Мидууд. Номер десет, Ливингстън.

Публиката нехайно аплодира. А някой нададе боен вик:

— Давай, Ливингстън!

В последните четири минути момчетата от отбора на Ню Утрехт бяха станали небрежни. Барни успя да хване един пас и мина в атака към другата половина на игрището, като накрая подаде топката на капитана на отбора Джей Акселрод, който вкара кош. После, когато до края оставаха само четиридесет секунди, един играч от противниковия отбор се хвърли към Барни и си спечели наказателен удар. Застанал на чертата, Барни пое дълбоко въздух. Толкова често се бе виждал на тази линия през лятото в Рийс Парк. Сега беше *наистина*. Внимателно се прицели... и улучи коша: първите му точки за отбора.

Лора събра ръце на фуния пред устните си и извика:

— Страхотен удар, Барни!

След мача, докато се къпеха на два съседни душа, Джей Акселрод поздрави Барни за играта му и вмъкна:

— Тази Лора Кастелано сигурно е единствената представителка от клуба на твоите почитатели. Гаджета ли сте?

— Ами, не — изгъркори Барни и пропусна малко топла вода в гърлото си. — Защо питаш?

— Ще ми се да я поканя да излезем.

— И какво те спира? — запита Барни.

— Знам ли — отвърна изненадващо притеснен капитанът на баскетболния отбор на Мидууд. — Ами тя е толкова красива и...

— Искаш ли да те запозная? — предложи Барни.

— Леле, сериозно ли, Ливингстън? Страхно ще ти бъда благодарен!

— Не е проблем, Джей. Тя чака отвън. Може да излезете още довечера.

— Не, не, Барни.

— Защо?

— Трябва първо да се подстрижа.

Докато пътуваха към къщи, Барни разказа на Лора за честта, с която щяха да я удостоят. Тя се засмя.

— Сузи Фишмън дойде при мен след мача и ме помоли да я запозная с теб.

— Сузи Фишмън? — ококори се Барни. — Тя е едно от най-готините момичета в училището. Защо иска да се запознае с мен — аз вкарах само един кош!

— Мисли, че си те бива.

— Така ли? Сериозно? Удивително е какво може да направи един екип на отбора на Мидууд, нали, Кастелано?

— О — усмихна се тя, — това ли е всичко, което можеш да предложиш?

Вдъхновен от лъскавия си нов баскетболен екип, Барни се втурна да завладява сърцата на мажоретките от отбора на Мидууд.

Момичетата обядваха заедно и се надпреварваха да се хвалят с еротичните си преживелици. Ако имаше дори зрънце истина в разказите им по време на рибните сандвичи с мляко, във Флатбуш, ако не и в целия Бруклин, нито едно момиче над шестнайсет години не беше девствено.

Лора излизаше редовно с Джей Акселрод, откакто Барни ги бе запознал. Двамата бяха толкова хубава двойка, че Барни често на шега ги наричаше „мистър и мисис Мидууд“.

Същата зима Лора направи решителна крачка. Вместо да се кандидатира за председател на малките класове, тя поведе кампания за финансов отговорник на училището — трета по степен длъжност.

— Кастелано, ти съвсем откачи. Когато се разчуе, че една второкурсничка се е кандидатирала за финансов отговорник, ще станеш за посмешище на Мидууд.

Лора се усмихна.

— Чудесно. Може да се присмиват, но поне ще говорят за това — което значи, че ще бъде известна.

— Божичко — възкликна Барни с неприкрито възхищение, — за това наистина се иска много смелост!

— Виж, Барн, баща ми винаги казва: „Si quieres ser dichoso, no estes nunca ocioso^[1].“

— Което значи?

— Което значи „Животът е игра за смелите“!

По време на усилена тренировка една седмица преди съдбоносната игра срещу най-големия враг на Мидууд — Мадисън Хай, Джей Акселрод се подхлъзна и падна, като силно си навехна глезена. Докторът каза, че ще трябва да минат поне десетина дни преди изобщо да може да си надене маратонките.

На следващия ден следобед, докато Барни се бършеше с хавлиената си кърпа след тренировката, Дъг Нордлингър се приближи и небрежно подметна:

— Утре вечер ще играеш в основната петорка, Ливингстън.

В основната петорка! Невероятно! Прекалено хубаво!

Едва дочака да се прибере вкъщи.

— Трябва да дойдеш, татко — помоли той по време на обяда. — В петък вечер е и на другия ден няма да ходиш на работа. А и може би това ще бъде най-голямата чест в живота ми.

— Съмнявам се — снизходително каза Харълд. — Но добре разбирам вълнението ти.

— Ще дойдеш, нали, татко? — отново запита Барни.

— Разбира се — каза Харълд, — не съм ходил на баскетболен мач от години.

Този петък Барни изтрая часовете в училище като зомби и единственото, за което мислеше, бе точно колко минути остават до седем часа.

След последния звънец той отиде в празния салон да потренира още половин час стрелба с топката, след това се отби в „При Джордж“, за да се подсили със сандвич и кола.

В шест часа, когато другите запристигаха в съблекалнята, той беше вече облечен и седеше на пейката с ръце върху коленете си, опитвайки се да си внушава, че е напълно спокоен.

— Хей, Ливингстън — извика нечий хриплив глас. — Имам страхотна новина. Кракът на Акселрод бил много по-добре, така че отговорността за довечера слиза от плещите ти.

Барни стреснато отметна глава назад, като че някой му бе зашлевил силен шамар. Беше слабоумният израстляк Санди Лийвит с идиотска гримаса на лицето.

— Хе, Ливингстън, върза се, нали?

— Да ти го туря, Лийвит — нервно се тросна Барни.

„Мадисън“ първи излязоха под шумните приветствия на почитателите си, които бяха изминали две мили, за да дойдат да гледат традиционната битка на „Бедфорд авеню“. Малко по-късно Джей Акселрод (по екип, но с патерица) изведе отбора на Мидууд на игрището; гредите се тресяха от виковете на публиката, мажоретките правеха кръгове, а сърцето на Барни всеки момент щеше да изхвъркне.

Те започнаха бързо да загреват. Барни хвана една рикоширала топка и я поведе, за да изпълни удар. Хвърли поглед към препълнените трибуни. Баща му все още не беше дошъл.

Загреването продължаваше. Почти беше дошло време за мача. Барни отново тайно погледна към зрителите. Лора беше там — и Уорън до нея. Слава Богу! А татко, къде бяха мама и татко?

Чу се звънецът. Двата отбора си седнаха по пейките, само стартовите петорки останаха прави и съблякоха горницата на анцузите си. Пръстите на Барни трепереха, докато се разкопчаваше.

Участниците се подреждаха, а високоговорителят ги представяше:

— ... и номер десет, Ливингстън.

Той отново погледна — само Уорън и Лора. Родителите му още не бяха дошли.

— Дами и господа, моля станете, за да засвидетелстваме уважението си към знамето.

Барни постави дясната си ръка в патриотичен поздрав върху лявата страна на гърдите си и усети неудържимото туптене на сърцето

си.

— Започвайте!

Пронизителното изсвирване на съдията събуди състезателя у него. Забеляза защитника на „Мадисън“, който наперено дриблираше наблизко. За секунда Барни се втурна напред, отне топката и се спусна като стрела към другата част на игрището.

Беше съвсем сам, когато стигна под техния кош. Дишай, Ливингстън, напомни си той, не се разсейвай и се прицели внимателно. Изчака още една секунда и... кош!

Краката му се подкосиха от щастие.

„Мидууд“ водеха с три попадения, когато „Мадисън“ поискаха таймаут. Докато двата отбора стояха скупчени около пейките си, Барни отново погледна към трибуната. Само Лора и Уорън!

Да не би да са катастрофирали? Не, баща му не шофираше. Освен това Уорън беше тук. В почивката те се оттеглиха в съблекалнята и засмукаха портокалови резени. Барни се облегна на шкафа си, целият плувнал в пот. Четиридесет минути по-късно играта завърши — „Мидууд“ водеше с шест точки, Барни беше отбелязал общо тринайсет.

Вместо да тръгне към съблекалнята заедно с другите, той бавно се упъти към Лора и Уорън.

Лора заговори първа.

— Баща ми не го пусна да дойде.

— А?

— След обяда нашият татко почувства болка в гърдите — обясни Уорън. — И д-р Кастелано дойде да го прегледа.

— Какво му е?

— Татко смята, че вероятно е нещо от храната — добави бързо Лора. — Но го накара да си легне, за всеки случай — после се опита да смени темата: — Беше фантастичен, Барн. Бас държа, че снимката ти ще се появи в „Аргус“.

А Уорън добави:

— Ще запомня всичките ти страхотни удари, докато съм жив.

— Да, добре — разсеяно каза Барни и отиде да си взе ме душ.

На другата сутрин Луис закара съпротивяващия се Харълд в „Кингс Каунти“ да му направят електрокардиограма. Харълд се бе съгласил да дойде само при условие, че Естел не ги придружава. („Ти вече се разтревожи от нищо, скъпа.“)

По-късно, докато пушеше нервно, Харълд чу Луис и кардиолога да обсъждат резултатите, мърморейки нещо за Р- и Q-вълни.

Най-после Луис дойде и помогна на Харълд да се качи в колата.

— Е? — попита Харълд, като се опита да прикрие вълнението си.
— Не е ли лошо храносмилане? Аз, изглежда, съм предразположен към него след всичките тия години войнишка храна.

Луис не отговори веднага. После отбеляза:

— Харълд, изследването показва, че имаш аритмия. Това значи...

— Знам гръцки, Луис. Един вид нарушено темпо. Сериозно ли е?

— Ами и да, и не. Може да е изолирано физиологично явление, което не значи нищо. Или предупредителен сигнал за някакъв вътрешен патологичен процес.

— Това е само надутото многословен начин да кажеш, че не знаеш.

— Е добре, Харълд, не знам. Но тъй като и ти не знаеш, предлагам да започнеш да се грижиш повече за себе си и редовно да се преглеждаш. Може да намалиш цигарите като начало.

— Те ме успокояват.

— Само си мислиш, че е така, приятелю. Никотинът е наистина отровен алкалоид и е всъщност стимулант. Мога да те уверя, че няма да ти навреди, ако пушиш по-малко.

Когато колата наближи „Линкълн плейс“, Харълд попита:

— Какво ще кажеш на Естел?

— Не мислиш ли, че трябва да ѝ кажа истината?

— Ти вече призна, че не знаеш със сигурност.

— Може ли поне това да ѝ кажа?

— Както желаяш, Луис — отвърна шеговито Харълд, — иди и раздрънкай на цял Бруклин несигурностите в професията си.

Но в момента, когато Луис паркираше колата, Харълд се обърна към него и твърдо каза:

— Но няма причина да безпокоим децата.

— Съгласен съм, Харълд. Не бива излишно да ги натоварваме сега, когато са прекалено заети преди всичко да пораснат. Но бих искал ти самият да се обезпокоиш малко и да запомниш какво ти казах.

Барни се опита уж случайно да засегне темата.

Докато пътуваха в тролея в понеделник сутринта, той вдигна поглед от учебника по химия и запита сериозно (с небрежен тон, който дълго бе упражнявал):

— Правиш ли го с Джей Акселрод?

— Не е твоя работа.

— Значи го правиш.

— Не, това значи, че не е твоя работа. Все пак защо питаш?

— Ами... — объркано започна той — някои от момчетата в отбора...

— Отбора по баскетбол? Единствените голи жени, които тия тъпанари са виждали, са статуите в Бруклинския музей и съм сигурна, че с радост биха ги поопипали, за да разберат кое какво е.

Е, да — засмя се Барни. — Понякога наистина преувеличават, нали?

— Не само те, Ливингстън. Чувам, че разправяш на ляво и надясно в училището, че си спал с три мажоретки. Вярно ли е?

— Напълно, Кастелано, напълно вярно.

— Искаш да кажеш, че наистина си го направил?

— Не, но признавам, че съм се хвалил с това.

В действителност Барни уверено напредваше в задоволяването на своите безспорни сексуални потребности. На втората среща с Манди Шърман тя му позволи да я целуне за лека нощ. На третата, докато разменяха милувки на последния ред в театър „Савоя“, му разреши да пъкне ръка под пуловера ѝ.

Мили Боже, помисли си Барни, едновременно развълнуван и неспокоен, ето това е! Следващия път трябва да съм готов.

Но как? Не можеше просто да влезе в аптеката на мистър Лоуенстейн на „Ностранд авеню“ и да поиска един презерватив. Аптекарят сигурно ще каже на родителите му или по-лошо — ще му се присмее. Не, налага се да го направи по-дискретно и на чужда територия.

И така, една събота следобед, когато двамата с Уорън бяха отишли в центъра да гледат филма и театралната постановка във „Фейбиън Фокс“, Барни се огледа за някоя достатъчно голяма и обикновена аптека. Уорън се зачуди, като гледаше как брат му щъка нагоре-надолу по „Фултън стрийт“ без никаква видима причина. Но не смееше да постави под съмнение нищо, което правеше неговият идол.

Когато стигнаха до широка стъклена врата, Барни спря.

— По дяволите!

— Какво има, Барн?

— Какъв съм тъпанар! Облякъл съм си горницето на екипа.

— Не те разбирам. Какво от това?

— Ами такава — Барни посочи нервно и възбудено лявата страна отпред на гърдите си, където беше избродирано името му със сини печатни букви. — Това ще ме издаде. Веднага ще разберат кой съм и откъде съм. Може би е по-добре ти да отидеш.

— За какво бе, човек?

Барни отведе брат си настрани, където не можеха да ги подслушват.

— Виж, Уорън, искам да направя нещо много важно за мен.

После той му даде ясни указания какво да търси и ако не е изложено, как да попита за него. Даде му банкнота от пет долара, леко навлажнена от стиснатата му в юмрук ръка.

— Но, Барни — запротестира Уорън, — аз съм само на дванайсет. Няма да ми разрешат да купя такава неща.

— Абе, гледай сега, това е центърът. Хиляди хора влизат и излизат оттук всеки ден. Може да те помислят за джудже. Сега иди и го направи.

Брат му влезе неохотно в аптеката, а Барни закрачи напред-назад със сериозна физиономия, като се молеше да не го видят и хванат на местопрестъплението някои приятели на майка му и баща му, които събота следобед пазаруваха в близкия универсален магазин. След няколко минути Уорън се появи с бял пакет в ръце.

— Защо се забави толкова много? — раздразнено попита Барни.

— Божичко, Барни, попитаха ме хиляда щуротии — какъв номер, какъв цвят. Не знаех какво да правя.

— И какво стана накрая?

— Понеже не знаех, взех по един от всичките.

— Много проникателно — въздъхна с облекчение Барни и прегърна по-малкия си брат. — Гордея се с теб, малкия!

По това време смятаха Лора за образец на добро поведение и дори много от по-големите момичета търсеха съветите ѝ по най-различни въпроси — от гримиране и момчета, до „как да се справим с трудни родители“. Но Лора не харесваше тази своя роля. Не ѝ се щеше непрекъснато да утешава, да съветва и да успокоява други разтревожени момичета.

Защото как би могла да изпълнява ролята на родител, без изобщо да е познала лукса на детството?

Това лято семействата Ливингстън и Кастелано отново наеха къща на морския бряг. Но само Уорън отиде с тях.

Луис беше уредил на дъщеря си да помага на сестрите в болницата, за да опознае трудностите на медицинската професия. През седмицата тя и баща ѝ пътуваха заедно от „Линкълн плейс“, а в петък късно следобед се вливаха в потока нагорещени коли, които излизаха от задушния град и се носеха към живителния морски бриз на брега.

Още с пристигането Лора обличаше банския си костюм и се хвърляше във вълните в опит да се пречисти от болката и страданието, с които бе принудена да се сблъсква пет дни в седмицата.

Междувременно Барни беше в Адирондакските планини, за да работи като надзирател в лагера „Хайауата“ на Дъг Нордлингър — предприятието, което докарваше основните приходи на треньора. То беше също и уникална възможност за Дъг да държи заедно най-добрите си баскетболисти. Вземаха по някакви си седемдесет и пет долара за цялото лято плюс някой бакшиш от родителите. („Абе като се похвали някое хлапе, че си прекарва добре тук, баща му веднага ще ви набута някоя стотачка.“)

В отряда на Барни имаше осем-деветгодишни момчета, седем от които нормално агресивни. Осмото беше едно болезнено затворено в себе си същество на име Марвин Амстердам, когото останалите подритваха като футболна топка, понеже на няколко пъти беше подмокрил леглото си.

Марвин беше единствено дете, понесло унижението да чуе, че никой от родителите му не желае да се грижи за него след развода. Стегнаха му багажа и го изпратили в пансион, като му разрешили да посещава майка си или баща си само за коледната или великденската ваканция. Почти веднага след като свършила учебната година, Марвин отново бил изпратен на заточение, този път в лагер „Хайауата“, където все по-често мечтаеше да стане невидим, та другите деца да не го забелязват.

Като капак на всичко беше безнадеждно слаб във всички спортове. В лагера винаги го избираха последен, а в училище просто не го включваха в игрите.

Барни поговори с Джей Акселрод за проблемите на Марвин, докато си пиеха бирата една вечер в лагера.

— Не можем ли да направим нещо да му помогнем? — запита Барни.

— Виж к'во, стари приятелю — отвърна Джей, — аз съм главен надзирател, а не главен лекар. Сериозно те съветвам да не се сбличаваш много с това хлапе. Той е осъден да си остане пубертет до края на живота си.

Барни вървеше към бараката си покрай пеещи щурци и проблясващи светулки и мислеше. „Джей може би е прав, Марвин има нужда от професионална помощ. Но все пак ми се ще да можем да направя нещо за него.“

Ясно е, каза си той, че момчето не може да стане никакъв баскетболист, освен това за месец и половина така или иначе няма как да се научи. Но защо не, да речем, тенис? Така поне ще се чувства по-малко пренебрегнат.

И така, късно следобед в занятиято, озаглавено „Свободни игри“ (което означаваше и неофициални тренировки за баскетболистите на „Мидууд“), Барни започна да учи Марвин Амстердам на изкуството да владее топка и ракета.

Отначало учуден, но после изпълнен с благодарност, Марвин напрягаше всички сили, за да заслужи вниманието, което така ненадейно му бе отделено от тази нова героична фигура в живота му. След две седмици той играеше доста сносно. А в последните дни на лятото Марвин Амстердам вече биеше едно-две момчета от своята група.

Барни писа на Лора:

„Треньорът е побеснял, понеже съм ограничил тренировките, за да се занимавам с хлапето. Но мисля, че да помагам на Марвин да придобие увереност в себе си, ми доставя по-голямо удоволствие от всичко, което съм правил досега.“

Мистър Нордлингър не беше единственият разгневен заради несъобразеното насочване на вниманието на Барни към един от лагерниците. През уикенда за родителски посещения другите момчета разказаха на семействата си как техният отговорник си имал любимец. В резултат Барни получи само четиридесет долара от родителски дарения.

След като проведе сърдечен разговор с майката и бащата на Марвин (с всеки от тях поотделно) и им загатна, че техният син истински се нуждае от професионална помощ, за първи път от години двамата постигнаха съгласие по едно нещо, а именно, че на Барни не му липсва дързост, щом е седнал да им казва как да си възпитават детето.

Това лято не беше от най-прекрасните в живота на Барни. Всъщност той се утешаваше единствено с това, че е успял да намери време да прочете „Гълкуване на сънищата“ от Фройд. Докато пишеше на Лора, у него се зароди чувство, което можеше да се оприличи само така — да отвориш врата, скрита зад картина на Дали и да откриеш нов свят — подсъзнателното.

Иначе единствените светли мигове за Барни бяха ежеседмичните писма на Лора. Но дори пощата носеше известно разочарование, тъй като винаги имаше писмо и за Джей Акселрод.

Барни не беше разочарован, когато настъпи последният ден и той слезе от автобуса на централната автогара. Повечето момчета от неговия отряд се озоваха в топлите прегръдки на родителите си. А за Марвин дойде една временно наета детегледачка и той не бързаше да отиде при нея. Момчето отчаяно търсеше за какво да подхване разговор с Барни, само и само да отдалечи раздялата.

Барни изчакваше търпеливо.

— Да не ми загубиш адреса, чу ли? Обещавам да ти отговоря на всички писма.

Стиснаха си ръцете, а Марвин не искаше да го пусне.

Най-накрая нетърпеливата детегледачка сграбчи малкия си повереник и го отведе. А Барни тъжно загледа как момчето изчезна в луксозната лимузина.

Майната им на тия четиридесет долара, помисли си той. Струваше си дори само, за да стисна ръката на хлапето.

Макар и облекчен, че напуска лагера „Хайауата“, когато видя Джей Акселрод и Лора да седят пред портата на дома ѝ, Барни усети как сърцето му се свива.

— При вас май нещата са наистина сериозни — отбеляза Барни веднага след като Джей замина за Корнел за една седмица.

— Май да. Ще му се да се „върже“ някак — тя смутено показа гимназиалната значка на възлюбения си, която стискаше в ръка.

— Ейц! Поздравления по случай годежа. Вие като че сте влюбени, а?

Лора вдигна неопределено рамене и тихо отвърна:

— Така излиза.

[1] Ако искаш да бъдеш щастлив, никога няма да бъдеш свободен (исп.) — М.Мр. ↑

5.

В края на първия месец от новата учебна година Лора получи писмо от Джей Акселрод. В него се казваше, че животът в нюйоркската джунгла осигурявал опитност в духа на Торо^[1]. Имал време да се разхожда дълго и да размишлява и в заключение решил, че узаконяването на тяхната връзка било всъщност несправедливо по отношение на Лора. Тя все още била много млада и следователно би трябвало да излиза и с други момчета, докато разбере какво иска. П. П. Не би ли могла да му върне значката?

— Дрън-дрън-ярина! — процеди Барни. — Един страхливец иска да ти каже да си гледаш работата.

Лора кимна.

— Поне да беше достатъчно откровен да си признае, че го е хванало шубето — тя замълча за минутка и после удари с юмрук по една купчина тетрадки. — По дяволите! Мислех го за по-честен!

— Предполагам, че всички момчета са егоисти и негодници по отношение на момичетата — рече той, за да я утеши.

— А ти, Барни?

— Вероятно и аз. Просто не ми е паднал случай да го покажа.

Барни наистина успяваше да зарадва почитателките си от Мидууд.

От първоначалния сигнал до края играеше като луд, блокираше, подаваше, атакуваше и играеше в защита толкова усърдно, че вдъхновяваше всички останали.

Постиженията му не останаха незабелязани. В края на сезона го избраха за капитан на отбора.

— Ливингстън, ти си правен в рая — радваше се Лора. — Догодина трибуните ще са препълнени с важни клечки. Може да получиш също толкова предложения, колкото и оня лайнар Джей Акселрод.

— Не, Кастелано, ще получа повече.

Все още огорчена и тъжна от раздялата с Джей, Лора се опита да направи политическо самоубийство.

И по един блестящ начин се провали.

Кандидатура се за президент на училището — пост, който никога досега не бе заемало момиче. Спечели, този път почти без никаква помощ от Барни.

И въпреки това за нейна изненада, макар че бе избрана на най-високия пост в „Мидууд“, раната, нанесена върху самочувствието ѝ, не зарасна.

Същата вечер президентката и капитанът се срещнаха в градината на откровен разговор.

Двамата седяха и гледаха сянката на дъба на фона на звездното небе и Барни най-накрая събра смелост да попита:

— Защо, Кастелано?

— Какво защо?

— Когато бяхме малки, последното нещо, което можех да си помисля, бе, че ще се захванеш с политика.

Тогава не ти се въртяха щури идеи да ставаш сенатор или нещо от този род, нали?

— Не ставай глупав.

— Тогава защо?

— Обещай, че няма да ме намразиш!

— Никога не мога да те намразя. Хайде, изплюй камъчето.

— Ами — започна тя самоуверено, — но нека си остане само между теб и мен, и този дъб. Мислех, че това е най-сигурният начин да попадна в добър колеж — тя направи малка пауза и плахо попита: — Мислиш ли, че съм отвратителна егоистка?

— Стига глупости, амбицията е съвсем нормално човешко чувство — отвърна той. — Та нали, ако Джордж Вашингтон не е бил амбициозен, вероятно все още щяхме да говорим като англичаните. Схващаш ли?

— Не знам. Мама казва, че мъжете смятат амбицията за неприятна у жените.

— Не се безпокой, Лора. У теб никога, нищо не може да бъде неприятно.

За учудване на Барни треньорът отново го покани в лагер „Хайауата“, и то като главен надзирател. По-късно разбра, че това е чест, която върви заедно с капитанското място. (Той дори успя да уреди работа на Уорън като надзирател на по-малките срещу двайсет и пет долара за цялото лято.)

Когато пристигна и се настани в лагера, Барни прегледа списъка с имената на момчетата, които щяха да дойдат, и установи с известно облекчение, че Марвин Амстердам не е между тях. Дали някога отново щеше да го види? И ако се срещнат, дали щеше да бъде на „Уимбълдън“, или „Белвю“?

Във всеки случай това лято нямаше да рискува да си навлече гнева на Нордлингър. Препоръката на треньора щеше да бъде важна за постъпване в колежа.

Като истински аскет Барни прекарваше всеки ден от четири и половина до шест в залата за тренировки с Лийвит, Крейг Русо и две нови протежета на Нордлингър.

Късно една вечер в средата на август телефонът му иззвъня. Лора се обаждаше от болницата.

— Барни, баща Ти получи удар.

Кръвта се смръзна във вените му.

— Много ли е сериозно?

— Не могат да кажат със сигурност поне до утре сутринта, но мислят, че ще издържи. Майка ми отиде при твоята майка, която не иска да мръдне от чакалнята. Сякаш се страхува, че нещо непоправимо може да се случи, ако заспи.

— Ще взема Уорън и идваме веднага.

— За Бога, Барн — предупреди Лора, — карай внимателно.

Той събуди по-малкия си брат и отиде да вземе колата на Санди Лийвит. Два часа и четиридесет и пет минути по-късно те спряха на служебния паркинг пред болницата. Братята изтичаха нагоре към сърдечно-съдовото отделение, където майка им ги посрещна, обляна в сълзи. Луис успокои момчетата, че Харълд е във от опасност.

— В момента той кротко спи и мисля, че ще е най-добре да заведете майка си вкъщи, за да си отдъхне.

— Какво се случи? — настоя Барни.

— Получил, е инсулт — обясни Луис. — Това е кръвоизлив в мозъка в резултат на съсирек в церебралната артерия. Все още е много

рано да се говори за пораженията.

— Какви са възможностите? — развълнувано попита Барни.

Луис се опита да го успокои и същевременно да каже истината.

— От минимална загуба на двигателна способност до пълна парализа, включително и афазия. Но трябва да разбереш, че има случаи, когато лекарят просто не може да предсказва. Сега настоявам да заведеш всички у дома.

— Искаш да кажеш, че ти оставащ? — запита в отговор Барни.

Луис кимна.

— Вие сте семейството му, но аз съм неговият лекар.

След седмица Харълд вече можеше да приема посетители и да говори тихо, сливайки думите. Дойде Денят на труда и едно нещо стана болезнено ясно — той беше инвалид. Никога повече нямаше да може да работи.

Естел отиде в учителското пенсионно бюро и се впусна в дълги бюрократични процедури по подготвяне на документите за пенсионирането на съпруга ѝ по болест. Едва тогава разбра колко жестоко ниски са тарифите. Харълд беше преподавал общо тринайсет години и следователно щеше да получава пенсия, достатъчна само за сметката за парното през зимата. Чекът за инвалидност от армията щеше да покрива вноските по ипотеката, но...

Същата вечер тя разкри мрачната, реалност на ситуацията пред Барни и Уорън.

Когато завърши краткото си изложение, тя погледна тъжно към по-големия си син. Барни разбра и без да го молят, пое отговорността на плещите си.

— Няма нищо, мамо, ще започна работа. Свършваме училище в един часа, така че вероятно ще намеря нещо за следобедите и почивните дни.

Естел го погледна с мълчалива благодарност.

Едва тогава Уорън разбра.

— Ами баскетболът? Всеки следобед имате тренировка.

— Знам, Уорън, знам — избухна Барни. — Просто ще трябва да се откажа от скапания отбор, това е!

Барни седеше втрещен в съдържанието на полуотворения си шкаф. Маратонките, шортите, грейката и всички останали спортни принадлежности, които му бяха носили толкова радост през годините. Не можеше да се насили да извади проклетите неща и да ги върне!

Изведнъж чу врявата на бившите си съотборници, които влизаха в съблекалнята. Беше мъчителен момент за всички. Най-накрая Крейг Русо счупи леда.

— Как е баща ти, Ливингстън?

— Немного зле, Крейг. Благодаря, че попита.

После дойде ред на Санди Лийвит.

— Наистина ще ни липсваш.

— И вие на мен.

Недодялан както винаги, Санди добави:

— Ъъ... сигурно си чул вече, че... ъъ... аз съм капитан сега.

Барни се изненада, като видя, че Лора го чака отвън.

— Нямах ли си държавни дела на главата? — пресилено се пошегува той.

— Просто си помислих, че ще ти бъде приятно да си имаш компания на път към къщи.

— О! — каза той и добави: — Благодаря, Кастелано.

Намираха се достатъчно почасови работни места. В случай че човек няма нищо против черния труд и ниските надници.

Барни избра аптеката на Лоуенстийн на „Ностранд авеню“, само през няколко улици от къщи, където имаше що-годе разнообразие — продаваше газирани напитки и разносваше поръчките по домовете. Всеки следобед, щом свършеше училище, той тичаше на работа (плащаха му на час), надяваше една глупава бяла шапка и престилка и започваше да сервира яйчен крем, газирани напитки или (когато случаят го налагаше) бананов сплит на дългогодишни съседни-клиенти.

Всеки път, когато се сетеше за фантастичното удоволствие при вкарването на топката в коша в топъл и осветен салон, той се мъчеше

да се нагоди към действителността и обикаляше студените бруклински улици, разнасяйки изпълнени рецепти.

Опитваше се да се утеши с мисълта, че на тази част от работата може да се гледа като на обучение. В края на краищата старият Лоуенстийн му позволяваше да гледа, докато смесваше различните целебни прахове.

— Ще ти кажа нещо, Барни — споделяше аптекарят усмихнат, — ако запишеш фармация в Медицинския институт, сто на сто ще си отличник.

Аптеката официално работеше до седем и половина и Барни се прибираше обикновено след осем часа. Майка му винаги го чакаше с приготвена вечеря и му правеше компания, докато Уорън учеше на горния етаж. Това беше нейният начин да му покаже благодарността си за всичко, което бе пожертвал.

По причини, болезнено разбираеми за Барни, Естел непрекъснато се впускаше в спомени.

— Винаги е бил толкова жизнен — отбелязваше тя с носталгия.

— Да, чувал съм това.

— Все последни напускахме дансинга. Чувствах се съсипана. Но щом се приберяхме, той понякога отиваше в кабинета си и четеше древноримски автори чак докато дойде време за закуска. Разбираш ли защо беше най-уважаваният учител в училището?

Барни сложи ръка върху тази на майка си.

— Не се разстройвай, мамо. Какво като сега ходи с бастун? Поне можем да разговаряме с него!

Тя кимна.

— Прав си. Трябва да сме много благодарни — после прошепна развълнувана: — Ти си добро момче, Барни.

Нощ след нощ тя повтаряше все същия пречистващ я монолог почти дословно.

След това идваше най-мъчителната част от ежедневието на Барни — посещението при баща му.

Харълд прекарваше по-голямата част от времето си в леглото и непрекъснато четеше. Първо сутрешния вестник, после някое научно съчинение и щом се събудеше от следобедния си сън — „Уърлд Телеграф“. След вечеря обикновено беше преуморен, затова приемаше посетители, седнал в леглото.

Понеже чувстваше вина задето „не е полезен“, той поемаше бремето на разговора върху себе си, като разсъждаваше върху текущите събития или върху книга, която в момента четеше. И все пак в гласа му винаги се усещаше едва доловима нотка на извинение.

Барни чувстваше това и сменяше традиционните роли, опитвайки се да успокои баща си, като му разказва вълнуващи случки от своя интелектуален свят. Една вечер спомена за увлечението си по психоанализата.

— Татко — запита той, — да си чел нещо от Фройд?

— Ами да, малко.

Отговорът изненада Барни. Той не очакваше баща му да е информиран за такива „модерни“ неща.

— Когато бях във военната болница — продължи Харълд, — имаше един състрадателен психоаналитик, който ни посещаваше и ни караше отново и отново да му разказваме как сме били ранени. Дойде около десет пъти. И ни помогна. Наистина ни помогна.

— Как, татко? — запита Барни с нарастващо възхищение.

— Ами сигурно си спомняш как Фройд обяснява съня...

— Доколкото знам, според него сънищата отключват подсъзнанието ни...

— Именно. Та този лекар лекуваше психиката ми, като ме караше да „сънувам на глас“. Всяка вечер аз съживявах онази експлозия, но понеже говорех за нея непрекъснато, кошмарите най-накрая престанаха.

После Харълд се сети нещо.

— Между другото, по кой предмет изучавате това?

Объркан, Барни призна, че чете психология в „свободното си време“. И двамата знаеха, че това време всъщност го няма, и той очакваше да му се скарат, заедно пренебрегва училището. Но баща му отново го изненада.

— Е, синко, това няма да се отрази добре на оценките ти. Но аз винаги съм мислил, че истинският смисъл на обучението е да стимулира мисленето. Каж ми чел ли си нещо от Юнг?

Барни поклати глава.

— Ами защо не погледнеш неговата теория за сънищата и колективното безсъзнателно — после може да поговорим за това.

— Разбира се, татко, разбира се. Може би мама ще донесе един екземпляр от библиотеката.

— Не е нужно — отвърна Харълд, — аз го имам в кабинета си — на рафта до Артемидор.

От този момент нататък Барни с нетърпение очакваше посещенията при Харълд — те вече бяха най-хубавата част от всекидневието му.

Барни седнаше да учи обикновено след десет часа. В дванайсет вече беше толкова изтощен, че се строполяваше в леглото. Неизбежно започна да изостава в училище.

Не можеше да навакса и в почивните дни. Защото в събота отиваше при Лоуенстийн в осем часа и работеше целия ден. Оставаше му само неделя следобед. Но Барни вече беше стигнал до съдбовно решение: не можеше да постъпи в колеж със стипендия на баскетболист. А с оценките си в момента вероятно изобщо нямаше да бъде приет в Колумбийския университет.

Така че защо, по дяволите, в единствения си свободен ден да не отиде на игрището за няколко сериозни баскетболни мача, та да си отпусне нервите? Той играеше толкова дълго и упорито, че накрая едно по едно момчетата започваха да се оплакват от изтощение и се прибираха вкъщи.

Оценките му от първия срок бяха, както се очакваше, по-ниски от обикновено. Но общият му бал беше все още над деветдесет^[2] и това не изключваше автоматично възможността за „Колумбия“. Особено ако се справеше добре на матурата.

Решаващата част на този общонационален изпит беше да се оцени способността на кандидата да си служи с думи и цифри. На теория това беше нещо като кръвна проба — нещо, за което не можеш да учиш.

А на практика по време на коледната ваканция децата посещаваха скъпо платени курсове, за да се усъвършенстват. Всяко семейство, което мечтаеше за престиж, заделяше необходимите двеста долара, та детето им да изглежда по-умно, отколкото е.

Инес Кастелано смяташе това за вид измама, компромис с честта. Но Луис беше реалист и се наложи. Защо дъщеря им да не бъде

при равни условия? Той дори щедро предложи да субсидира Барни, който бе твърде горд, за да приеме.

На Коледа Барни беше на работа (с двойна надница), тъй като беше ред на Лоуенстийн да дежури в района. Чувстваше се самотен, особено след като Лора изобщо престана да се навърта наоколо. Вечно беше на курс или се забавляваше някъде.

Тя си преговори всичко седмица преди изпита и предложи да покаже на Барни някои от въпросите, които беше научила. Той прие с благодарност и двамата прекараха няколко вечери в интелектуални занимания.

Резултатът беше щастлива ирония. Лора спечели достойните за възхищение шестстотин и деветдесет точки по литература и шестстотин и шейсет по математика, а Барни отбеляза седемстотин и двайсет и седемстотин трийсет и пет.

— Божичко, Барни — каза тя, — с тези оценки ще те приемат във всяко училище в страната.

— Виж какво, Кастелано — отговори той кисело, — ако можех да играя в отбора тази година, единственият резултат, който щеше да ме интересува, е двайсет точки на мач.

С настъпването на суровата зима Барни се уморяваше повече и започна да се връща от работа като пребит. Понякога спеше едва четири часа. Но това бяха вече последни метри преди финала. След няколко седмици щяха да разберат дали са приети в колеж, и всичко щеше да свърши; щяха да се чуват само радостни викове.

Или плач.

Една съботна вечер той остана почти до полунощ, за да помогне на мистър Лоуенстийн в описа на инвентара. Довлече се до къщи през сивата киша и се запрепъва по стълбите с единствената мисъл да поспи, без да сънува аспирина, антихистамини или разхлабителни.

Но докато си събличаше палтото, стомахът го подсети, че е изял само един сандвич на обяд, и той се затътри към кухнята. За негова изненада там все още светеше. Изумлението му беше пълно, когато видя Лора.

— Хей, какво те води насам толкова късно, особено в събота вечер? — запита той.

— Барни, трябва да говоря с теб. Сериозно е.

— Татко? — рефлексивно реагира той. — Да не се е случило нещо с татко?

— Не, не — тя направи пауза и добави едва доловимо: — Става дума за мен, Барн. Имам проблем. Знам, че си уморен...

— Нищо, нищо. Седни. Ще си взема сандвич и ще поговорим.

— Не, не тук. Не може ли да се поразходим?

— По това време?

— Само около квартала. Ще си изядеш сандвича по пътя.

Той се вгледа внимателно в нея за първи път. В очите ѝ се четеше паника.

— Добре, Кастелано, добре.

Той сграбчи шепа шоколадови сладки, метна на гърба си опръсканото с кал яке и двамата излязоха на улицата.

Първите стотина метра изминаха в пълно мълчание. Най-накрая Барни вече не издържаше на напрежението.

— Ще ми кажеш ли, моля те, какво не е наред?

— Закъ... закъсна ми — заекна тя. — Вече шеста седмица.

— Искаш да кажеш, че си бременна?

Тя само кимна.

— О, Боже, как, по дяволите, стана?

— Не знам, Барн. Срам ме е, наистина ме е срам. И адски ме е страх.

Внезапно го обзе необяснимо предателско чувство.

— Защо, да те вземат дяволите, не отиде при кучия син, дето го е направил? — процеди той. Не можа да се насили да каже думата „баща“.

Тя поклати глава.

— Защото е мръсник. Ти си единственият човек, на когото мога да се доверя.

— Поласкан ли трябва да се чувствам? — уморено си пое дъх и осъзнал колко отчаяна бе тя, направи опит да озапти собствените си чувства. — Добре — рече бавно, — мога ли само за информация да знам кой е оня?

— Ами... Санди Лийвит.

Барни не можа да удържи гнева си.

— Защо точно той, по дяволите?

— Моля те — проплака Лора, — ако исках да ми крещят, можех да кажа на родителите си.

От очите ѝ бликнаха сълзи.

Той се спря и прошепна в спокойната зимна тишина:

— Успокой се, Лора. Хайде да се върнем на топло и да обсъдим цялата тая история. Мама вече е заспала, никой няма да ни чуе.

Когато се върнаха в кухнята, двамата започнаха да ровят оскъдните си познания по въпроса и да мислят за незаконно практикуващи лекари, съставяйки план.

За Барни беше също толкова трудно да слуша, колкото и за Лора да говори. В съзнанието му се бореха гняв и състрадание.

Лора знаеше за две други момичета от „Мидууд“, които бяха стигали до същото затруднено положение. Всяка беше намерила различно средство за решение на проблема.

Едната платила петдесет долара на някаква тъмна личност в мърляв двустаен апартамент на петия етаж в една сграда близо до „Ред Хук“. Приключението било ужасно и тя извадила страхотен късмет да си остане цяла. Рекла на Лора, че онзи бил толкова кирлив, че и под ноктите му се виждала мръсотия.

Второто момиче пък казало на родителите си и те, макар ужасени, уредили аборт при стерилни медицински условия. Но тази алтернатива означавала да ходи до Пуерто Рико и то по време на лятната ваканция, когато отсъствието ѝ нямало да събуди подозрение.

— Барни, какво, по дяволите, да направим? — после, засрамена, Лора бързо се поправи: — Извинявай, не трябваше да казвам ние. Проблемът всъщност е мой.

— Не, Кастелано, просто стой спокойно и ще измислим нещо. Сега, първо, ти напълно сигурна ли си, че си бременна?

— Преди две седмици трябваше да ми дойде. Обикновено е много редовно.

— Добре, тогава ще трябва да намерим истински лекар — по-близо от Пуерто Рико. Много ми се ще да можеше да попитаме баща ти — да се престорим, че е за някой друг и...

— Не, Барни, веднага ще се сети. По-добре да умра, отколкото той да разбере.

Тя се извърна настрана. Цялото ѝ тяло се разтърси от сподавени ридания. Барни стана, обиколи масата и я прегърна през раменете.

— Лора, казах ти, че ще се погрижа за това — и продължи — наум: „Само ми се ще да знам как, по дяволите, да го направя.“

В неделя проблемът на Лора бе изместил всичко друго от ума му. До вечерта бе успял да си внуши, че все ще намери някой на другия ден в училище, някой, за когото просто не се бе сетил, някой, който знаеше как стават тия неща.

Двамата почти не размениха дума на път за училище в понеделник сутринта. Барни с изненада откри, че всичко изглеждаше нормално. Момичето, което седеше до него, бе същото, което познаваше от толкова много години. Само че сега тя носеше детето на някой друг.

Когато се разделиха във фойето, той започна да обикаля коридорите. След всеки час беше като ловец, който търси плячката си и се взира внимателно във всяко минаващо лице. На обед той претърси и кафенето, отново без никаква полза. До един часа не беше напреднал ни на йота.

Стигна в аптеката и започна да търси измежду лекарствата, опаковани за доставка. Както обикновено мистър Лоуенстийн дойде и изнесе на бъдещия лекар кратка лекция за действието на всяко лекарство. Барни го изслуша любезно, после сложи пакетчетата, в малка платнена чанта и излезе в пронизващия студ, където поне можеше да бъде сам с мислите си.

Едва на връщане изведнъж се сети. А мистър Лоуенстийн? Та той знае почти колкото всеки лекар и ежедневно общува с десетки лекари. Защо да не попита него?

Защото, ако се ядоса, в което беше почти убеден, можеше да си загуби работата.

Но после, докато събуваше галошите си, той хвърли поглед към своя работодател. Аптекарят без съмнение имаше вид на добър човек. И въпреки че нямаше аптекарско съответствие на Хипократовата клетва, Барни знаеше, че старецът никога не е бил клюкар. Когато имаше рецепта за нещо потенциално компрометиращо (един от клиентите му например бе прихванал гонорея), той оставяше Барни да наглежда магазина и доставяше сам пеницилина, без да издаде с нищо къде отива.

Имаше по-малко от петнайсет минути до затварянето на магазина и мистър Лоуенстийн тъкмо заключваше опасните лекарства, когато Барни се приближи до него и го запита дали разполага с няколко минути за разговор.

— Разбира се, Барни, какво те тревожи? Ако става въпрос за повишение, можеш да се успокоиш. Имах намерение да го направя идната седмица.

— Не, не — бързо отвърна момчето, — става въпрос за един проблем.

— Какъв проблем?

— Ами, въ... — той се поколеба и изговори на един дъх, — една моя позната е загазила.

Старецът се взря в лицето на Барни и промърмори:

— Да разбирам ли, че ти си джентълменът, забъркан в тази неприятна история?

Барни кимна.

— Това е ужасно — каза аптекарят, но не изглеждаше особено ядосан. — За какво, мислиш, продаваме лекарства против забременяване? Когато младите хора искат да се забъркват в такива неща, поне трябва да вземат необходимите мерки. Ако трябва да съм честен, Барни, не го очаквах от теб.

— Да, сър.

Последва пауза, тъй като никой не разбра чий ред е да каже нещо.

Най-накрая Барни събра сили да попита:

— Можете ли да ми помогнете по някакъв начин, мистър Лоуенстийн? Повярвайте ми, срам ме е да ви моля, но тя е отчаяна, всъщност и двамата сме отчаяни. Не искам да отиде при някой касапин. Това би означавало да си рискува живота — после се почувства ужасно неудобно и се извини: — Май не трябваше да ви занимавам с това.

Аптекарят въздъхна.

— Не е трябвало да вкарваш младата дама в беля. Ала ако по някаква причина вие двамата не можете да се ожените — а съдейки по възрастта ти, случаят явно е такъв, — очевидно ще трябва да възприемете другата алтернатива. Имай предвид, че не знам дали това е правилно. Не съм Господ. Но ще ти помогна с каквото мога.

Чувство на огромно облекчение изпълни Барни. Искаше му се да прегърне стареца.

— Заклучи магазина и ела в канцеларията — нареди шефът му.

Барни бързо се подчини и влезе в работното помещение на аптекаря. Той пишеше телефонен номер върху малко картонче.

— Не ме питай откъде знам — предупреди той, — но от онова, което чувам, този човек е изключително внимателен. Дори предписва антибиотици след операцията за всеки случай.

Барни разгледа картончето.

— Д-р Н. Албритън в Пенсилвания?

Работодателят му вдигна рамене.

— Това е най-доброто, което мога да направя, момчето ми. Знаем, че приема пациенти в почивните дни, та това улеснява задачата. Повече не мога да ти дам. Е?

— Моля?

— Нима смяташ от вкъщи да проведеш такъв разговор? Седни и се обади оттук.

Мистър Лоуенстийн тактично напусна стаята, а Барни, леко зашеметен, набра междуградския номер и помоли да го свържат с Честър, щата Пенсилвания. Няколко секунди по-късно чу спокойния глас на лекаря, който му пожела добър вечер. Сега идваше трудната част.

Той се опита да разкаже проблема, колкото е възможно по-бързо, макар да говореше неясно в опитите си да скрие самоличността на Лора. Но лекарят не се интересуваше от подробностите.

— Мисля, че разбирам какъв е случаят. Ще ви бъде ли удобно да посетите клиниката ми в събота сутринта? Тя се намира малко извън Пенсилвания.

— Разбира се, разбира се, без съмнение. Ще бъдем там, когато кажете.

— Ами, да речем, в единайсет — става ли?

— Да, сър, да, сър, напълно. Много благодаря.

Но разговорът не беше приключил все още.

— Мистър Смит, предполагам знаете колко взимам?

— Не, не, но ще донесем пари, не се тревожете. Тъ... колко точно?

— Четиристотин долара. В брой, разбира се.

Барни онемя.

Накрая лекарят учтиво запитва:

— Това променя ли нещата, мистър Смит?

— Не, не, всичко е наред — хрипливо отговори Барни.

Когато мистър Лоуенстийн се върна, двамата си облякоха палтата и излязоха през задния вход.

Барни преливаше от благодарност. Той се обърна към шефа си и каза развълнуван:

— Как мога да ви се отблагодаря, мистър Лоуенстийн?

Старецът се спря и погледна към Барни.

— Като не кажеш никому за това. Никога.

— Господи, Барни, откъде, по дяволите, да намеря четиристотин долара? В книжката си имам по-малко от петдесет. Върнахме се там, откъдето започнахме, и не можем нищо да направим.

И тя отново започна да плаче.

Той отговори без колебание:

— Слушай, Кастелано, в събота отиваме и всичко ще бъде наред.

— А четиристотинте долара?

Барни се усмихна.

— Не се безпокой, имам почти толкова в банката.

— Но ти си работил като куче за тия пари. Спестяваше за колежа.

— Няма значение. Мангизите са си мои и мога да правя с тях каквото искам. Така че да не губим повече време за глупости, ами да измислим какво ще кажем на родителите си, преди да изчезнем в събота сутринта.

Лора бе преизпълнена с чувство, което не можеше точно да определи. Накрая тихо промърмори:

— Знам, че звучи глупаво, Барн, но аз щях да направя същото за теб.

— Знам — кимна той сериозно.

На следващия ден след училище Барни отиде направо в „Дайм Сейвингс Банк“ и изтегли всичките триста осемдесет и седем долара и

петдесет и шест цента от сметката си, а Лора — своите четиридесет и шест долара, с които отиде да купи автобусните билети — по шест долара и седемдесет и пет цента на човек отиване и връщане.

Барни планира пътуването им толкова внимателно, колкото Ханибал прекосяването на Алпите. В седем часа тръгваше автобус за Филадельфия, който пристигаше малко преди девет. Така им оставаха два часа да намерят клиниката на Албритън.

Мистър Лоуенстийн разреши на Барни да си вземе почивен ден и те казаха на родителите си, че ще се опитат да си купят правостоящи билети за сутрешната прожекция на „Антоний и Клеопатра“ с Лорънс Оливие и Вивиън Лий. Тъй като тръгвали рано, щели да закусват в заведението „При Недик“ на Таймс Скуеър. После можели да отидат да хапнат по сандвич и сладкиш, та щели да позакъснеят.

Беше след полунощ, а Барни все още се мятеше в леглото, опитвайки се да заспи. Изведнъж чу звук, сякаш от удряне на камъчета в прозореца му. Погледна навън и разпозна силуета на Лора. Минутка по-късно застана до нея.

— Барни, дойде ми... мензисът ми дойде!

— Стига бе! Искаш да кажеш — фалшива тревога?

Тя започна да се смее и да плаче едновременно.

— Да, Ливингстън, да, фалшива тревога. Не е ли чудесно?

Лора обви ръце около него и те се прегърнаха.

— Къстелано, не можеш да си представиш колко се радвам за теб — прошепна той.

— Хей, Барни — отбеляза пламенно тя, — никога няма да забравя това. Мисля, че си най-чудесният човек на света!

[1] Хенри Дейвид Торо (1817–1862) — американски писател, натуралист. — Б.пр. ↑

[2] Системата за оценяване в учебните заведения на САЩ е процентова (100 точки — максимална оценка). — Б.пр. ↑

6.

Както се очакваше, Лора бе приета в Радклиф, и то на пълна стипендия. Тя ликуваше при възможността да посещава дъщерния колеж на Харвард, тъй като това я поставяше в най-изгодна позиция за щурмуване на последната цитадела — Медицинския институт.

Радостта на Барни бе значително по-сдържана. Бяха го приели в Колумбийския, добре, но със стипендия само за учебните разноски.

— Все пак ще можеш да тренираш, нали? — попита Лора.

— Само ако тренировките са между полунощ и четири сутринта — горчиво отговори той.

Решен да опита всичко от пансионерския живот, Барни си намери работа, от която печелеше достатъчно, за да продължи приноса си към семейния бюджет и да остане в пансиона.

На първи юли той стана помощник-портиер за през нощта във „Версай“ — една от модерните кооперации в най-елегантния квартал на Ню Йорк. Беше изтощително, но доходно — до Деня на труда вече бе спечелил достатъчно, за да си покрие наема през целия първи семестър.

Изведнъж дойде време да се сбoguва с Лора — моментът, за който цяло лято избягваше да мисли. Дори когато преди една седмица погледна през прозореца и видя двама здравеняци от железопътните служби да товарят багажа на Лора, не си позволи да се замисли какво предвещаваше това.

В нощта, преди тя да замине, двамата седяха един до друг на стъпалата пред задната врата, загледани в очертанятията на отдавна неизползваното баскетболно табло.

— Страх ли те е, Кастелано?

— По-скоро съм вцепенена. Все си мисля, че са ме приели по погрешка и ще се проваля по всички предмети.

— Да — отвърна той. — Познато ми е това чувство.

Отново млъкнаха. После изведнъж Лора прошепна:

— По дяволите!

— Какво има? — попита Барни.

- Страшно ми се иска и ти да си в Бостън.
- На мене пък ми се иска да играя в „Бостън Келтикс“, но трябва да приемем действителността такава, каквата е.
- Не обичам да приемам действителността такава, каквата е.
- Тогава как според тебе ще станеш лекар?
- Не знам — отговори тя искрено. — Наистина не знам.

Всяка година Радклиф Колидж публикуваше брошура, озаглавена „Регистър на първокурсника“. Тя съдържаше имената и снимките на всички новоприети момичета, та те да могат по-лесно да се опознаят.

Но тя бе далеч по-ценен документ за мъжете от Харвард, които я изучаваха както съветниците по конни състезания — списъка на кобилите и ограждаха вероятните победителки.

През 1954 г. снимката на Лора Кастелано беше оградена във всички екземпляри — доказателство за това бяха непрекъснатите вълни от телефонни обаждания до най-новата обитателка на Бригс Хол.

В началото тя бе поласкана. После ѝ беше забавно. Но тъй като минута след минута мъжки гласове с най-различен тембър повтаряха „Вие не ме познавате, но...“ тя най-накрая помоли телефонистката да не я свързва повече. („Ако искаш им кажи, че съм пипнала проказа, на мене хич не ми пука.“)

На другата сутрин се запозна с ръководителката си Джудит Болдуин — жизнена, около четиридесетгодишна асистентка по биология, която се отнесе доста скептично към шансовете на Лора да постъпи в Медицинския институт. Нея самата, призна тя, я отхвърлили само преди дванайсет години.

— Разбира се, не го приех като лична обида — такава беше официалната политика. В Харвард за първи път приеха жени през 1945 г.

— Не са приемали дори по време на войната?

Джудит поклати глава.

— Очевидно все още не са били заслужили одобрението на Харвард. Сега приемат само пет-шест момичета и това за тях е огромно постижение. През 1881 г. група жени от Бостън предложили около един милион долара — представи си колко много е било това

тогава — на Харвард, ако се съгласят да обучават по няколко жени всяка година. Оттам казали „не“.

Това не засили кой знае колко увереността на Лора.

Междувременно Джудит добави още един пикантен исторически анекдот.

— Колкото и да е странно, все пак имало една жена по това време в катедрата. Името Фани Фармър говори ли ти нещо?

— Имаш предвид дамата, която написала книга по готварство?

Джудит кимна.

— Може да не ти се вярва, но готварството било задължителен предмет в института по медицина.

— Защо, за Бога?

— Не съм много сигурна — отвърна Джудит. — Но тъй като нямали право да се женят, докато живеели в пансиона на училището, професорите вероятно решили, че е по-добре да ги научат да се изхранват.

— Сякаш са живеели в манастир — отбеляза Лора. — Но във всеки случай все още ми се иска да им покажа на какво съм способна, професор Болдуин. Ще ми помогнете ли?

— Само ако се чувстваш достатъчно силна, за да оживееш след разочарованието, Лора. От мен да знаеш, влудяващо е да видиш как момчето, което е седяло до теб по химия или биология и на което непрекъснато си подсказвала, за да изкара някоя добра оценка, го приемат в института по медицина, а ти въпреки отличната си оценка не можеш да припариш до него. Ако думите ми звучат горчиво, то е, защото така се чувствам.

— Да ме обезкуражиш ли се опитваш? — попита Лора.

— Успях ли? — запита в отговор Джудит.

— Не — отговори твърдо Лора.

— Добре — по-възрастната жена се усмихна. — Сега да изготвим стратегията за битката.

Когато Лора се върна в Бригс Хол, предадоха ѝ купчина телефонни съобщения от непознати ухажори и писмо от Барни.

Скъпа Кастелано,

Това е първият лист, написан на машината, която ми подариха твоите родители по случай завършването. Току-що се преместих в Джон Джей Хол. Стаята ми не е голяма. Всъщност, ако я сравниш с телефонна кабина, последната може да ти се стори като централната автогара. Но вече се запознах с няколко симпатични момчета и много кандидат-студенти по медицина. Смешно е, но някак си май не съм попаднал на кандидат-медици, които също да са симпатични. Повечето от тях изглежда искат да специализират нещо като „синдром на цар Мидас“. Основното развлекателно четиво на всички е „Медикъл Икъномикс“.

Колумбия е супер и въпреки че трябва да спазваш проклетите научни изисквания, решил съм да взема английски като основен предмет. Как мога да изпусна шанса да слушам такива влиятелни личности, като Жак Барзуни Лайънъл Трилинг, който изнася лекции на тема „Фройд и кризата в културата“? Представяш ли си, това е курс по литература?

Всичко щеше да бъде прекрасно, ако не трябваше да държа изпит по органична химия — но искам да разкарам тая ужасия, за да не ми виси като дамоклев меч.

Миналата седмица отидох на приемните изпити за отбора по баскетбол ей така, колкото да се позабавлявам. Знаех, че няма да мога да играя дори ако по някакво щастливо стечение на обстоятелствата ме вземат в отбора, но бях невероятно сериозен.

Салонът беше пълен с момчета, някои от които ми приличаха на център-нападатели — искам да кажа, високи, мускулести русокоси момчета от Средния запад, които вероятно са влезли със стипендии от царевичния щат^[1]. (Не ми го казвай, само, че ревнувам.)

Както и да е, малко по малко житото бе отделено от плявата (забележи, че развивам селскостопанските метафори), а мене все още не ме бяха окастрили. Когато излязохме за окончателния подбор, аз съвсем откачих и

започнах да изпълнявам стрелби с отскок, дори с лявата ръка, и по някакво перверзно чудо всичките излязоха успешни.

В края на деня треньорът на Колумбия, едно невероятно излъскано същество на име Кей Касиди, ми произнесе приветствена реч.

Тъй че, след като завърши пламенното си обръщение, бях принуден да му кажа, че финансови затруднения ме спират да приема щедрото му предложение.

Този отговор сякаш разби съвършения му облик. Каза нещо от сорта що за проклет кучи син съм аз, та да му губя скъпоценно-драгоценното време, когато съм знаел, че нямам време, и т.н. Някои от епитетите не ги бях чувал дори на игрището в Бруклин.

Както и да е, трябва да свършвам. Ще изпратя писмото на път за работа.

Надявам се, че се държиш прилично.

С обич,
Барни.

На Коледа двамата останаха до четири часа сутринта да си говорят, толкова много имаха да наваксват. От ентузиазма, с който Барни говореше за интелектуалните гиганти, Лора стигна до убеждението, че средното ниво на обучението в Колумбия е по-високо, отколкото в Радклиф.

Но едно нещо важеше еднакво и за двете училища. Кандидат-студентите по медицина бяха безскрупулно съревноваващи се зубрачи (повечето от тях момчета), които не можеха да измислят нищо друго, освен да ти развалят експеримента по химия, ако си излязъл до тоалетната.

— Ей ти тебе истинска всеотдайност — изкоментира Барни. — Но знаеш ли, те са хората, които със сигурност ще влязат в Медицинския институт.

— Да — съгласи се Лора. — Бих искала да знам какво, по дяволите, ги тласка натам. Не може да са само парите...

— Не — отвърна Барни, опитвайки се да коментира професионално въпроса. — Струва ми се, че долавям у тях някаква немалка социална несигурност. Те, изглежда, мислят, че бялата престилка е някакъв вид защитно наметало. Или погледни от другата страна — повечето от тия скапаняци могат да хванат гадже само в „плод-зеленчук“. Представи си колко голяма власт е да можеш да кажеш на една жена: „Съблечи си дрехите и ми покажи циците си!“

Лора започна да се смее.

— Не се шегувам, Кастелано — настоя той.

— Знам, ако не се смея, ще се разплача.

На следващия ден те проведоха още една дълга нощ на дискусия. Този път върху тема, която касаеше и двамата — родителите им.

Харълд Ливингстън бе намерил начин да потисне чувството си за вина от това, че не печели пари. Хрумна му идеята да използва придобитите в армията умения, за да превежда класики от литературата на Изтока. Като начало взе „Историята на Генджи“, първия и най-известен японски роман, написан през единайсети век.

Барни се гордееше със смелостта на баща си и убеди Уорън, че заниманията на баща им не бяха само терапия. Беше проверил в книжарницата на колежа и прагматично установи, че трудът на Харълд ще запълни важна празнина на литературните рафтове.

— Това може да го съживи.

Лора, от друга страна, бе всичко друго, само не спокойна. Откакто влезе в къщата, усети, че в семейството им всичко бе започнало да се обърква. Родителите ѝ по отделно се опитаха да спечелят доверието ѝ, сякаш лоялността на Лора щеше да узакони различните пътища, по които бяха поели.

Инес, която ходеше толкова често на църква да изповядва греховете си, че изобщо нямаше време да върши други в промеждутъците, се опита да убеди Лора да дойде с нея.

— Съжалявам, мамо — отвърна тя, — нямам какво да изповядвам.

— Всички сме родени грешници, детето ми.

За миг Лора забрави, че първият човешки грях е неподчинението на Адам. Вместо това се сети за друго провинение на човека след

изгонването му от Райската градина, което сякаш повече се отнасяше за нея — белега на Кайн. Та аз ли съм пазителка на сестра си? Знаеше, че поне в очите на майка ѝ беше така.

Не намери спокойствие и в компанията на баща си. Всъщност точно обратното. Когато се прибра късно една вечер, тя чу пиянския му глас от кабинета:

— Venga, Laurita, venga charlar con tu papa.^[2]

Лора неохотно се подчини.

Луис беше по риза, опрял лакти на бюрото, така че да може да достига една полупразна бутилка.

— Пийни едно с мен, Лорита — предложи той завалено и почти неразбираемо.

— Не, благодаря, татко — отвърна тя, опитвайки се да запази самообладание. — Не мислиш ли, че и на теб ти е достатъчно?

— Не, дъще моя — каза той. — Все още усещам болката.

— Какво? Не разбирам.

— Трябва да пия, докато престана да чувствам болката от живота.

— Стига, татко, не го маскирай с философия, ти си просто обикновен стар пияница.

— Не съм толкова стар, Лорита — отвърна баща ѝ, като се хвана само за едно от прилагателните. — Това е най-жалкото. Майка ти се отказа от света, дявола и плътта. Тя отказва да...

— Трябва ли да слушам това? — прекъсна го Лора, която се чувстваше все по-неудобно.

— Не, разбира се, че не. Просто си помислих, че по-добре ще разбереш защо пия, ако знаеш колко ми е труден животът...

Тя не знаеше какво да отговори.

А баща ѝ продължаваше:

— Бутилката поне не ми обръща гръб. Стопя ме, когато ми е студено. Успокоява ме, когато съм уплашен...

Лора не можеше повече да понася разговора. Изправи се.

— Отивам да си легна. Имам да уча утре.

Когато се обърна и се отправи към вратата, Луис извика след нея:

— Лорита, умолявам те, аз съм ти баща...

Тя не спря. Не се обърна. Просто се чувстваше объркана и наранена. И изоставена.

Напълно изоставена.

Естел нямаше как да не забележи, че семейство Кастелано едва се докоснаха до храната, която с толкова старание бе приготвила за коледната трапеза. Инес седеше като статуя, Луис пиеше вино, а Лора непрекъснато поглеждаше часовника си, като броеше не само дните, но и часовете и минутите, които трябваше да изтърпи, преди да избяга в Бостън.

Бремето да поддържа разговора сега бе паднало върху крехките рамене на Харълд Ливингстън.

Той се обърна към Лора усмихнат:

— Барни ми каза, че и двамата имате отличен по органична химия. Ако си запазите оценките, това ще бъде като „Сезам, отвори се“ за института по медицина.

— За Барни може би — отбеляза Лора, — но моята ръководителка казва, че там не гледат благосклонно на жените-лекари. Дори за да те допуснат, на интервю, трябва да бъдеш нещо като първенец в класа, с препоръки от Господ или поне от свети Лука.

С периферното си зрение тя видя как Инес се намръщи на непочтителните ѝ думи.

— Сигурно преувеличаваш, Лора — каза Харълд Ливингстън.

— Добре тогава — отговори Лора, — предизвиквам всички да назоват три прочути жени-лекари от цялата история.

— Флорънс Найтингейл — незабавно се обади Уорън.

— Тя е била сестра, тъпчо! — озъби се Барни.

— Добре — започна Харълд бавно, приемайки предизвикателството. — Тротула, професор по медицина в университета в Салерно през единайсети век. Написала е дори известен учебник по акушерство.

— О, чудесен пример, мистър Ливингстън — усмихна се Лора. Още две.

— Ами, мадам Кюри, разбира се — предложи Харълд.

— Съжалявам, мистър Ливингстън, тя е била само химик и при това никак не ѝ е било леко. Всички ли се предават?

— Да, Лора — отстъпи Харълд, — но тъй като учиш история на науките, би трябвало да можеш да отговориш на собствения си въпрос.

— Добре, от страниците на „Ню Йорк Таймс“ мога да ви кажа за Дороти Ходжкин, доктор по медицина, която е открила витамин Б-12 за лечение на злокачествена анемия. После Хелън Тосиг, завършила Радклиф по някакво съвпадение, макар че не ѝ разрешили да вземе диплома от Харвард, която направила първата успешна операция на сърдечноболно бебе. Вероятно мога да изброя още няколко, но се съмнявам, че ще са повече от десетина, което е нищо в сравнение с АМА^[3].

В този момент Луис наруши мълчанието си и додаде:

— Ти ще промениш всичко това, Лорита. Ти ще станеш велика лекарка.

При обикновени обстоятелства Лора щеше да се почувства поласкана от този неочакван бащински оптимизъм.

Но в този момент Луис беше мъртвопиян.

По-късно, когато двамата останаха сами, Лора каза сериозно на Барни:

— Няма да се връщам вкъщи за Великден.

— Ей, това не е хубаво. Защо?

— Честно казано, мисля, че Тайната вечеря вече се състоя.

Дойде лятото, а Барни още работеше нощни смени на „Парк авеню“. Потеше се в портиерската си униформа и се насилваше да учи във всяка свободна минута.

След като завърши първата година със средна оценка почти отличен, не искаше да си подлее сам вода пред прага на Медицинския институт, като рискува да получи лоша оценка по физика. Затова реши да се хване с този задължителен предмет през лятната сесия в Лонг Айлънд Юнивърсити, където съревнованието между кандидат-медиците бе малко по-леко.

Този номер не беше тайна за бъдещите лекари. Лора също бе предпочела да си вземе физиката през лятото, само че в Харвард. В писмо до родителите си обясни, че не може да понесе още едно задушно и мъчително лято сред топящия се асфалт на Ню Йорк. Не хранеше илюзии, че те няма да се досетят за истинската причина.

Но както скоро разбра, единствената прилика между Харвард и летния курс на Харвард бе съвпадението на имената. Защото през юли

и август дворът се превръщаше в нещо като провинциален клуб, където каймакът на отбраното дамско общество от източните щати се тълпеше с наивната надежда да си „хване“ харвардски съпруг. Носеха се най-късите панталонки и най-прилепналите фланелки.

Наистина има къде да се развихриш, Барни — писа му тя. Бонбончетата тук са повече, отколкото в близката сладкарница.

Имам лабораторни упражнения четири пъти седмично и обикновено в петък главата ми е толкова претъпкана с уравнения, формули и неразбираеми концепции, като Доплеровия ефект например (на кой ли му дреме за скоростта на звука?), че през уикенда ми се ще само да спя. Може би ще измислиш начин да дойдеш тук другото лято, Барн. Бог ми е свидетел, ще си прекараш добре. Междувременно не се преработвай, моля те.

С обич „77“

Докато се разхождаше на другия ден из двора на училището, Барни се загледа в няколко минаващи студентки и осъзна, че по отношение на секса бе започнал да изостава. Уорън наскоро бе заявил, че стигнал почти до същността на нещата с едно момиче от Ийстърн Паркуей. Беше немислимо малкият му брат да го направи преди него!

И така, изпълнен с похотливи намерения, Барни реши да пробва според него най-обещаващия ловен терен — „Съвременна драма“.

Инстинктът му се оказа правилен — беше претъпкано с бъдещи актриси в съотношение поне три момичета на едно момче. Още повече той скоро разбра, че *Колумбийският* за тях е като вълшебна дума. До момента две на нула.

Първото му успешно прелъстяване се дължеше по-скоро на доста неромантичната инициатива на мис Рошел Пърски, която, докато двамата се целуваха страстно във всекидневната на родителите ѝ, нежно прошепна:

— Е, ще го направиш ли, или не?

Той го направи.

Двамата го направиха.

Естествено, той не можа да скрие гордостта си. В своето следващо писмо до Лора пусна няколко явни намека без, разбира се, да изпада в големи подробности. Не само от кавалерство, а просто за да изглеждат по-големи собствените му заслуги в начинанието. (Подписа се само „Недевствено твой“.)

Барни и Лора се видяха чак, когато тя дойде през един августовски уикенд на кратко и неохотно посещение в къщата в Непонсет, за която двете семейства в плен на романтичен подтик бяха издействали разрешение за закупуване.

Уорън, на когото предстоеше да започне последната си година в „Мидууд“, отсъстваше — все още работеше като помощник-келнер в известния курорт Гринууд Манър. Той писа на родителите си, като приложи писмо за Барни — най-големи бакшиши вземали онези келнери, които ще стават лекари. Професията, която той бе избрал — право — се класираше едва на второ място.

След вечеря Лора и Барни се разходиха по плажа под късно залязващото слънце.

— Как са вашите? — попита той.

— Няма да остана толкова дълго, че да разбера — отвърна тя. — В понеделник сутринта ще взема влака за Бостън.

— Но до започване на училище остава месец и половина.

— Да, обаче един приятел ме покани в крайморската вила на родителите си.

— Сериозно ли е, или отиваш само заради пейзажа? — попита той.

Тя вдигна рамене.

Барни не знаеше дали иска да избегне отговора, или наистина не е сигурна.

— Кой все пак е избраникът?

— Казва се Палмър Талбот.

— Звучи като спортна кола — отбеляза Барни. — Заслужава ли си?

— Стига, Ливингстън! Като ме гледаш така, мислиш ли, че ще изляза с някого, ако не си заслужава?

Той я погледна закачливо усмихнат и отговори:

— Вероятно. Искам да кажа, че вече имаш горчив опит.

— Може би той е различен.

— Ами да, нали има две фамилни имена.

На връщане Лора се вгледа внимателно в Барни и за първи път забеляза умората, изписана на лицето му.

— Тия нощни смени скоро ще те закопаят, Барн. Не можеш ли да си намериш друга работа?

— Не, Кастелано, тази ми харесва. Имам много свободно време да уча. Освен това се издигам. До година ще бъда главен портиер.

— Все пак смятам, че е убийствено — настоя тя.

— Виж какво, още не си лекар.

— Да, но както я караш, опитният ми труп в Харвард може да се окажеш ти.

1955-а година наивно ще се смята за годината, в която американците два пъти излязоха да танцуват на улиците от радост. Веднъж по повод на небивало в историята на Бруклин събитие — „Доджърс“ победиха „Ню Йорк Янкис“ и се класираха за финалните игри.

И втори път, когато в страната избухна всеобща радостна експлозия след съобщението от дванайсети април, в което се цитираха резултатите от пространното изследване на Джонас Салк за ваксина, изпробвана върху ученици от Питсбърг. С две думи, тя действаше. Науката бе победила детския паралич!

Цялата страна полудя и по думите на един наблюдател „заби с камбани, наду клаксоните, запищя със свирки, загърмя с ракети, застопори светофарите на червено за кратки приветствени периоди, напусна работа по обед, затвори училищата, а в някои свика френетични събрания, завдига тостове, запрегръща децата, отиде на църква, взе да се усмихва на непознати, прости на враговете си“.

Вече нямаше да има трагедии като тази на Изобел Кастелано. Бог да благослови д-р Салк!

Само да я бе открил по-рано.

[1] Небраска — Б.пр. ↑

[2] Ела да побъбриш с баща си. ↑

[3] Асоциация на медиците в Америка — Б.пр. ↑

7.

Беше неделя сутрин, Денят на труда. Уорън поглъщаше желирана поничка и спортната страница на Таймс. Баща му безцелно прелистваше подлистника с новоиздадените книги. Изглеждаше поблед, трепереше повече от обикновено и пушеше вече трета цигара за деня.

— Още кафе, скъпи? — запита настоятелно Естел.

— Не, благодаря. Малко ми е задушно. Мисля да ида в градината да глътна малко свеж въздух.

— Добре. Ще дойда с теб — каза тя.

Харълд сграбчи бастуна си и с мъка се изправи на крака — винаги упорито отказваше да му помагат.

Уорън беше стигнал до „Новините през седмицата“, когато чу гласа на майка си, която панически крещеше от градината:

— Помощ, помощ, моля ви, помогнете!

За миг той се озова на задната врата и видя баща си прострян на земята. Уорън се втурна натам.

— Какво стана, мамо?

— Стояхме тук и си говорехме — изхълца Естел — и изведнъж той падна. Мисля, че е в безсъзнание, не знам, не знам.

Уорън коленичи и погледна баща си, чиито очи бяха затворени, а лицето — пепелявобледо. Той сграбчи Харълд за рамото и извика сякаш да го събуди: „Татко, татко.“ Нямаше отговор. Сложи ръка под ноздрите на баща си, но не можеше да прецени дали диша. Може би дишаше. Но не беше сигурен. После наведе ухо към гърдите на Харълд.

— Всичко е наред, мамо, всичко е наред. Чувам сърцето му. Но бие много ускорено. По-добре да извикам д-р Кастелано.

Тя кимна, онемяла от страх. Когато Уорън изтича навън, Естел коленичи и постави главата на своя съпруг в скута си.

Колата на Луис не беше пред къщата. Уорън изкачи стълбите наведнъж, натисна звънеца и застана задъхан пред вратата. Отвори му Инес.

— На татко му е лошо, май припадна. Къде е д-р Кастелано?

— О, Maria Santissima^[1], току-що отиде при някакви пациенти. Не знам кога ще се върне. Слушай, има един д-р Фриман — живее наблизно, на „Парк Плейс“ — каза тя, като посочи наляво.

— Добре, добре. На кой номер?

Тя поклати глава.

— Не знам, но е единствената жилищна кооперация там. Името му го пише отвън на месингово *letrero*^[2] до входната врата. Повикай го. Аз ще ида при Естел да видя дали мога да помогна.

След по-малко от две минути Уорън, останал без дъх, стигна до „Парк Плейс“ 135 и натисна звънеца на *Оскар Фриман, доктор по медицина*. Няколко секунди по-късно по домофона прозвуча мъжки глас.

— Говори д-р Фриман. Мога ли да ви помогна?

— Баща ми припадна, докторе. Просто лежи на земята. Бихте ли дошли бързо, моля?

— В безсъзнание ли е?

— Да, да — почти изкрещя от вълнение Уорън. — Бихте ли побързали, моля?

Последва кратко мълчание.

След това безтелесният глас на лекаря произнесе равнодушно:

— Съжалявам, синко, по-добре извикай линейка. Не мога да се забърквам в такива неща — професионални причини.

Чу се изщракване. За момент Уорън не помръдна, объркан и изоставен. Не бе допускал, че докторът може да не дойде. „О, Божичко, ами сега какво да правя?“

Гласкан от страх, той се втурна обратно към къщи.

Сцената в градината беше всъщност непроменена. Като се изключи одеялото, което Инес бе донесла, за да покрият треперещия Харълд.

— Къде е докторът? — попита Естел.

— Не ще да дойде — ядосано отвърна Уорън. — Някой обади ли се в болницата?

— Да — каза Инес, — отговориха, че ще пристигнат, колкото е възможно по-бързо.

Линейката дойде след двама и седем минути. Закараха Харълд Ливингстън в болницата „Кингс Каунти“, където го обявиха за мъртъв.

Барни работеше във „Версай“, когато Уорън му се обади. Изтича на улицата, махна на едно такси и скочи в него.

— За пръв път ми се случва — пошегува се шофьорът — да видя портиер, който си взима такси.

— Спести си шегите — тросна се Барни, — само ме закарай в болница „Кингс Каунти“, колкото можеш по-бързо.

Коридорът беше слабо осветен и миришеше на препарат за дезинфекция. В другия край той видя Инес да успокоява майка му, която плачеше, и чу Луис да крещи:

— Mierda!^[3] Каква простотия, пълна идиотщина! Изобщо не е трябвало да го оставиш да се измъкне!

Когато се приближи, Барни видя, че испанецът се кара на брат му, който беше изпаднал едва ли не в шок.

— Кълна се, д-р Кастелано — едва чуто повтаряше Уорън, — казах му, че въпросът е на живот и смърт.

Щом видя по-големия си син, Естел се изправи и извика:

— Барни, Барни — и се спусна да го прегърне.

Докато той държеше в ръце измъчената си майка и се опитваше да я утеши, светът сякаш престана да съществува.

След известно време Естел промърмори:

— Искам още веднъж да го видя. Ще дойдеш ли с мен, Барни?

По-големият ѝ син кимна.

Погледна към брат си и усети безпокойството му.

— Уорън, остани тук с Кастеланови и почакай да се върнем.

Останал насаме с Луис, докато вървяха към паркинга на болницата, Барни най-накрая успя да попита:

— За какво бяхте толкова ядосан, д-р Кастелано?

Луис разказа събитията от сутринта, като употреби много възклицания и псувни.

Барни бе озадачен.

— Как може един лекар да не си помръдне задника и да остави баща ми да умре?

Със стиснати зъби Луис отвърна:

— Мръсният копелдак се е страхувал от следствие.

— Не разбирам. Какво следствие?

— В тая голяма страна, момчето ми, има много лекари, които няма да се отзоват при такъв спешен случай. Защото, ако пациентът умре, семейството може да го съди за небрежност.

— Лекарят не е ли длъжен да помогне?

— Само морално — тихо, но гневно отговори Луис. — Не по закон. Никъде не се казва, че лекарят е абсолютно задължен да се отзове, когато го повикат.

— Мислиш ли, че щеше да бъде по-различно? — попита Барни.

Луис вдигна рамене.

— Никога няма да разберем. Причината за смъртта на баща ти е инфаркт на миокарда. Времето е от съществено значение, когато става дума за сърцето. Фриман е можел да инжектира лигнокаин и поне да започне да го връща в съзнание.

Барни побесня.

— Ще го убия, ще го убия с голи ръце.

Луис го стисна здраво за рамото.

— Calma, calmate, hijo^[4]. Няма смисъл. Трябва да приемеш, че е мъртъв. Запази спокойствие заради майка си. Запомни, сега ти си мъжът в семейството.

Беше почти полунощ, когато се прибраха. Лора беше пристигнала от Бостън преди минути.

— Аз... ъъ... направих малко кафе и сандвичи — каза тя нерешително. — Ако някой е гладен...

Мъката на тримата Ливингстънови бе осезаема и все пак тя долови, че при Барни чувството е някак по-дълбоко и по-различно.

Луис и Инес отведоха Естел горе — той, за да ѝ даде приспивателно, а тя, за да ѝ помогне да си легне. Уорън си взе сандвич и ябълка и се отправи към своята стая, за да се уедини с мъката си.

Барни и Лора останаха сами в кухнята.

— Хей, Барн, кажи си каквото ти тежи — каза тя нежно. — Знам, че страдаш, и ако поговорим, ще ти олекне.

Той наведе глава.

Тя отиде до него, коленичи и докосна ръката му.

— Кажи нещо, Барни.

Накрая той даде израз на чувствата си.

— Не мога да повярвам, че един лекар го е оставил да умре.

— Барни, сега това не е важно.

— Ами тогава какво, по дяволите, е важно?

Тя сложи ръка на бузата му, а той я сграбчи като удавник сламка.

И се остави да заплаче.

През следващите дни Естел Ливингстън беше неутешима. Барни остана вкъщи, като прескачаше до Манхатън само за някои часове или за нощната смяна във „Версай“.

За погребението на Харълд бяха предвидени най-тесен кръг роднини, но церемонията се увеличи с дузина преподаватели от Еразмус Хол, които си спомняха за него с добри чувства, и дори с няколко бивши негови ученици, прочели за смъртта му в „Бруклин Игъл“.

Една вечер, две седмици по-късно Естел и двамата ѝ синове седнаха около кухненската маса да поговорят за бъдещето.

— Няма страшно, ще се оправим — каза им тя. — Харълд беше предвидлив човек. Притежаваме къщата изцяло. В завещанието се казва двамата синове да си поделят книгите му. Не е уточнил нищо повече. Знаеше, че ще бъдете честни един към друг.

— Не мога да взема нито една негова книга — промърмори Барни.

Уорън кимна.

— И аз. Нали разбираш, искам всичко да остане както си е.

Естел разбра. Имаха нужда от време — и тримата.

— Той се е погрижил за нас — продължи тя. — Застраховката от учителската федерация е петнайсет хиляди долара, а от армията — десет хиляди. Това означава, че в действителност няма да имаме финансови затруднения.

Двамата братя кимнаха.

— Дълго мислих какво да правя с тези пари — продължи тя. — Барни, искам да престанеш да се изтощаваш до смърт от работа. За времето, което ти остава в „Колумбия“, ще ти плащам всичките разходи, за да можеш само да учиш.

Барни вдигна ръка да възрази, но тя го възпря.

— Моля те — настоя Естел и изрече думите, които щяха да спрат всякакво разискване. — Така искаше баща ти. Не мисли, че не сме говорили за това.

— Ще внесе същата сума в банката на твое име — каза тя на Уорън. — За да можеш да учиш право, където пожелаеш.

— Но, мамо — каза Уорън тихо, — какво ще остане за теб?

— Ще се справя. Щом завършиш колежа, ще обявя къщата за продан...

По несъзнателен рефлекс братята извикаха в един глас:

— Не!

— Бъдете реалисти, момчета, някой от вас има ли намерение да практикува в Бруклин? — запита тя. — Освен това леля Сийл от години ни изпраща рекламни брошури от Флорида и честно казано, откакто успя да убеди баба ви да се премести там, аз си мислех колко хубаво би било да прекарваме зимите без галоши и чадъри. Знам какво означава това за вас — продължи Естел. — От всеки ъгъл никнат спомени. Но моля ви, повярвайте ми, можем да продадем къщата и да запазим спомените. Те винаги ще ни принадлежат.

— Май си права, мамо — отрони Барни с въздишка на примирение.

Нямаше какво повече да се каже.

В началото Барни не можа напълно да осъзнае, че за първи път в живота си може да прави каквото иска в свободното си време.

Следващото лято, когато Естел отиде да търси апартамент в Маями, братята Ливингстън се записаха на екскурзия с автобус из страната — минаваше се през Големия каньон, парка Йелоустоун, калифорнийските секвоени гори и се завършваше с три дни в Холивуд.

За първи път те общуваха като големи хора. Разказваха си кой за какво мечтае, за идеалната жена, която всеки искаше да срещне.

— Ще ми бъде мъчно — каза полугласно Уорън.

— Какво искаш да кажеш, Уор?

— Искам да кажа, че татко няма да присъства на сватбите ни. Знаеш ли, просто не мога да свикна.

— И аз.

Досега бяха само братя. Но това лято те станаха приятели.

— Какво, по дяволите, правиш тук?

Младоликият Кен Касиди, който отскоро бе повишен в ранг треньор на университетския баскетболен отбор, се слиса съвсем истински, когато видя един призрак от миналото сред непознатите лица на кандидатите за отбора.

— Тук съм за каквото и всички останали, мистър Касиди, сър — каза Барни Ливингстън с обезоръжаваща любезност.

— Откажи се, не ми губи времето.

— Това е Америка, сър. Нали всички са поставени на равна нога?

— Добре — въздъхна той. — Възползвай се от конституционните си права. Излез да стреляш с топката, за да те изстрелям пък аз след това.

В първоначалния рунд Барни беше единственият, който вкара кош.

А по време на играта беше направо неудържим.

Накрая така разпердушени новаците, че дори излъскано съдържаният треньор се усмихна.

„Какво пък, дявол да го вземе“, помисли си Касиди, ще взема този клоун като петнайсети човек. Поне по време на тренировка ще дава хъс на другите.

Сега, когато се чувстваше богат, Барни се обаждаше на Лора поне една вечер в седмицата.

Тя с нетърпение очакваше месец февруари, когато отборът на Колумбия щеше да дойде в Кеймбридж, за да играе срещу отбора на Харвард.

— Кастелано — предупреди я той, — твоите харвардски сладури ще видят най-гадния баскетболист, който някога се е раждал.

По време на дългото пътуване с автобус от Морнингсайд Хайтс, докато другите от отбора спяха, Барни беше свеж и буден, готов да покаже на всички на какво е способен.

Момчетата от отбора обядваха рано в „Харвард Варсити Клъб“. Оставаше им да убият още четири часа до началото на играта. Но

Барни имаше други планове за този промеждутък. Той тръгна колкото можеше по-бързо по ледените улици на Кеймбридж към метростанцията на „Харвард Скуеър“, където хвана влака за „Парк Стрийт“, после хвана трамвай, който го отведе на две спирки от Харвардския медицински институт.

Пристигна с петнайсет минути по-рано пред облицованата с дървена ламперия канцелария на д-р Стантън Уелес, директор на приемната комисия.

Легендата разказва, че в Харвардския медицински институт приемат не само най-добрите, но и най-безстрашните — Барни знаеше това и използва времето да се съсредоточи върху отговорите, които беше подготвил на неизбежния въпрос:

— Защо искате да станете лекар, мистър Ливингстън?

(А) Защото искам да успокоявам и да лекувам страданието по света. Не, прекалено очевидно.

или може би

(Б) Защото вашата изключителна изследователска апаратура ще ми позволи да открива нови лекарства, да прекрача нови граници. Като Джонас Салк, който сложи край на трагедии като тази с Изобел. Не, прекалено претенциозно.

или вероятно

(В) Защото означава гарантирано социално положение. Вярно, но никой няма да го приеме.

или дори

(Г) Защото искам да печеля много пари. (Може да се възприеме добре заради искреността, но може да го отхвърлят поради глупост.)

или по-добре

(Д) Защото винаги съм уважавал Луис Кастелано и искам да бъда като него.

и

(Е) Защото един бездушен лекар причини смъртта на баща ми и искам да разоблича всички негодници като него.

Отговори (Д) и (Е) поне имаха предимството, че са напълно искрени. И все пак дали бяха достатъчно добри?

Преди да може да помисли още малко по въпроса, нечий глас извика:

— Мистър Ливингстън?

Той вдигна поглед. Пред него стоеше висок и строен човек, изискано облечен в скъп костюм. Барни скочи на крака.

— Да, сър — каза той, като за малко щеше да отдаде чест.

— Аз съм д-р Уелес. Благодаря ви, че си направихте труд да дойдете. Ще влезем ли в канцеларията ми?

Барни влезе в стая, украсена с луксозни свидетелства за почит и слава. Освен дипломи имаше членски книжки за най-различни видове дружества (национални, международни, кралски и т.н.). Да не говорим за писмата, подписани, както изглеждаше, от всички президенти на Щатите след Джордж Вашингтон.

Директорът се разположи зад огромното махагоново бюро, а Барни седна с изправен гръб на традиционен харвардски стол (колониален стил — светлокафяви дървени облегалки за ръцете, основната част боядисана в черно, със златна емблема на училището).

Настъпи сравнително дълго мълчание. Барни се наведе напред с ръце върху коленете, сякаш бе готов всеки момент да скочи, за да хване някоя топка.

Накрая Уелес отвори уста и попита:

— Мислите ли, че вашият отбор има шанс довечера?

Барни се стъписа. Какъв ли номер се опитваше да му извърти тоя? Как се очаква от него да отговори? Любезно да обясни, че се надява да направят Харвард на пух и прах? Или да попита как може да седят и да си говорят за баскетбол, когато на света има толкова много болести и страдания? Той отхвърли всички тези варианти.

— Така смятам, сър — отговори учтиво.

Но следващият въпрос беше също удар под пояса.

— А готов ли сте да се обзаложите?

Барни не можа да измисли нищо сериозно. Затова отвърна:

— Всъщност не — представете си как ще изглеждам, ако ви пъкна десет долара в ръката! Ще изглежда като подкуп.

Уелес се засмя.

— Съвършено вярно. Не се бях сетил за това. Кажете ми... — той млъкна за малко и попита: — Какво ви тласна към баскетбола?

Барни вече мислеше, че Уелес не гледа на него като на сериозен кандидат.

— Това, че в Бруклин няма терени за поло, сър.

Директорът леко се усмихна.

— Хм. И за това не се бях сетил — после стана, подаде ръка и каза чистосърдечно: — Приятно ми беше да се запозная с вас, Ливингстън.

— Но, сър, няма ли да ме попитате защо искам да стана лекар?

— Мисля, че съвсем ясно си го изразил в есето си. Намирам го за много вълнуващо. Сигурно ще ти е приятно да научиш, че ние, неколцина от Харвард, се опитваме да прекараме през министерството закона за първата помощ. Та лекарите да не се страхуват да посещават изпаднали в безсъзнание пациенти, както е станало с баща ти. Съжалявам, че ще пропусна мача довечера, но имам официална вечеря с японци. Сигурен съм, че догодина ще се виждаме често.

Без да обръща внимание на заледените места по тротоара, Барни се пързеляше като дете по улицата към трамвая.

Публиката в спортната зала беше малобройна. Колумбия не беше голяма сензация. Когато излезе гостуващият отбор, аплодисментите бяха слаби. И само един човек беше достатъчно въодушевен да извика окуражително:

— Давай, Ливингстън!

Барни се усмихна и дриблирайки с едната ръка, помахаше с другата.

Добрата Каstelано, единственият член на клуба на моите почитатели. Всъщност ревностните му поддръжници бяха двама — мъжът, който седеше до нея, също ръкопляскаше от все сърце. Без съмнение точно този широкоплещест мъж с елегантен костюм е нежният и храбър рицар с двете фамилии Палмър Талбот. Господи, изглежда по-излъскан и от Кен Касиди, нашия съвършен американски треньор.

Около три минути след началото на мача Колумбия направи първата си смяна — Барни влезе в игра. Лора отново се провикна. Решен да ѝ покаже всичко, което е научил, откакто го е виждала да играе за последен път, той наистина прекали. Трябваше да плати за ентузиазма си — към края на първите петнайсет минути вече бе направил пет лични нарушения. Треньорът Касиди беше бесен.

— Да не си бизон бе, Ливингстън? Какво, по дяволите, стана с финеса ти?

— Май съм го оставил в Ню Йорк. Съжалявам.

През цялата втора половина на гейма той остана на пейката с наведена глава, като се стараеше да не поглежда към Лора.

След мача (който Харвард спечелиха с лекота) Лора изтича през игрището да прегърне Барни. И да му представи Палмър.

— Приятно ми е най-после да се запозная с теб — каза красивият (и по-висок) харвардски възпитаник. — Лора винаги говори с толкова обич за теб.

— О — отвърна Барни, като се стараеше да не се показва толкова несигурен, колкото се чувстваше, — колко жалко, че ме хващаш в лош ден.

— Хайде стига — успокои го Лора, — някои от наказанията могат да се оспорят. Мисля, че съдиите бяха пристрастни.

— Моля те, Кастелано — отговори Барни, — не ми се смей. Играх така, все едно че ръцете ми са от кашкавал.

— Като си говорим за кашкавал, надявам се, че ще дойдеш да вечеряме заедно — сърдечно предложи Палмър.

По дяволите, помисли си Барни, очаквах да остана насаме с Лора, за да ѝ разкажа за днешния следобед.

— Да, да, разбира се.

Отидоха в „Анри Катр“, изискано малко бистро на втория етаж на една дървена къща, разположена на тясна улица близо до „Бойлстън стрийт“.

— Предположихме, че ще си уморен след мача, така че избрахме най-близкото заведение — обясни Палмър, докато излизаха от салона. — Тук сервират сравнително добра храна.

Барни се чувстваше несигурен и не можеше да реши дали онзи му говори отвисоко, или просто е физически по-висок.

Седнаха и заговориха на общи теми, без да могат обаче да намерят обща почва.

Оказа се, че Палмър е завършил предишната година — с отличен по история на изкуството, както спомена Лора, макар че съдържаният ѝ любим свенливо мълчеше. Оказа се също, че бил във втората осморка на екипа. Сега учел първа година в бизнес училището (*с основен предмет пари и капитали?*)

Изглеждаше искрено заинтригуван от темата, която Барни бе избрал за есето си: „Образът на лекаря в английската литература“.

— От сърце се надявам, че ще цитираш прекрасните редове на Матю Арнълдс за желанието да избегне лекаря, който само „говори и умува“ и идва при болния, за да „назовава, вместо да лекува“ — или как беше там.

Да, Палмър, помисли си Барни, точно това са думите на поета. Всъщност трябваше да се съгласи, че този Палмър Талбот наистина е впечатляващ. Дори би могъл да каже, че е симпатяга.

— Между другото, Барни — попита Лора, — как ти мина интервюто?

— Добре.

— Само добре?

Барни изгаряше от желание да ѝ каже всичко, само че не пред публика. Затова вдигна рамене и каза:

— Нека кажем просто, че не беше толкова лошо, колкото в кошмарите ми, така че не се тревожи.

— Не мога да се сдържам, Барни. Направо ми се смразява кръвта във вените. Та те приемат само пет-шест момичета на година.

Палмър се намеси с един интересен факт, макар че той едва ли се отнасяше до темата.

— В Русия повечето лекари са жени.

— Да не би да ми предлагаш да кандидатствам в Московския университет? — иронизира го Лора.

— Съвсем не — запротестира Палмър. — Не искам дори да напускаш Бостън.

В единайсет и половина те стояха пред салона, където останалите момчета от отбора на Колумбия вече се бяха качили в автобуса, готови за дългото пътуване обратно до Ню Йорк.

— Сигурен ли си, че не искаш да останеш за през нощта? — приятелски попита Палмър. — Ще се радвам да те настаня в пансиона на училището.

— Не, не, благодаря, имам много да уча.

— Длъжен съм да кажа, че вие, бруклинци, определено сте амбициозни.

— Ами то си върви с територията — доколкото можеше, нехайно отговори Барни. Стисна ръката на Палмър, целуна Лора за лека нощ и се обърна, готов да посрещне подигравките на съотборниците си за смехотворната му игра тази вечер.

Оценките на Лора бяха високи. Препоръките ѝ бяха написани с искрен ентузиазъм и тя знаеше, че ще стигне до интервюто. Но в нейния случай нямаше да са достатъчни две преценки (както за мъжете кандидати), а три. Още веднъж възропта срещу неравно поставянето.

Първата ѝ среща беше с Джеймс Л. Шей, доктор по медицина, известен интернист, в канцеларията му в Бийкън Хил, където имаше огромен прозорец с изглед към плавателните лодки на река Чарлс.

— Вие сте много красиво момиче, мис Кастелано — отбеляза той, надничайки над половинките си очила.

— Благодаря — отвърна тя. (Какво друго да каже — И вие не изглеждате зле, докторе?)

— Момиче като вас би трябвало да се ожени и да си има много дечица, не мислите ли?

— С всичкото ми уважение, сър, не мисля, че медицината и майчинството се изключват взаимно.

— Но напротив, мило момиче. Повярвайте ми, точно така е. Невъзможно е една жена да преследва пълноценна и плодотворна кариера, без да нанесе непоправими вреди във възпитанието на децата си. Е, вие не бихте искали да направите такова нещо, нали?

Лора все още не беше сигурна дали той говори сериозно, или я изпитва.

— Разбирам ви чудесно, сър...

— Добре, добре...

— И затова никога няма да се омъжа, а ще посветя живота си на медицината.

Д-р Шей надникна иззад очилата си.

— Разбира се, не говорите сериозно, мис Кастелано?

Ето това беше капанът. Но само след по-малко от секунда тя отговори:

— Мислех, че вие не говорите сериозно, д-р Шей.

Интервюиращият нямаше с какво да отговори на удара. Порови известно време някакви книжа, после стана леко усмихнат и каза:

— Благодаря ви, че се отбихте при мен, мис Кастелано.

Лора напусна канцеларията му уверена, че е спечелила първия рунд, но се боеше, че е загубила неговия глас в медицинската комисия.

В малко преградено отделение в една от лабораториите на „643“ (така живущите наричаха сграда Д на „Хънтингтън авеню“ 643) се проведе второто интервю, този път с Луиз Хофман — доктор по философия, биохимик, около трийсет и пет годишна, която предпочете да поучава, вместо да задава въпроси.

— Ще бъда пределно откровена, Лора — започна тя. — И аз завърших колежа с желанието да стана лекар и ме приеха в Харвардския медицински институт, така че въпросът не е в това, дали гроздето е кисело. Но животът на жената лекар в болнични условия е ежедневно унижение. Някои мъже просто отказват да се съгласят с правото ни да бъдем там. Виж, ти си умна. Защо не се захванеш с научноизследователска работа — поне няма да те третират като парцал?

— Но аз искам да променя това или поне да се опитам — възрази Лора. — Ако всички бягаме от практическата медицина, защото ни е трудно, винаги ще си останем парцали.

Д-р Хофман се усмихна.

— Доста смело момиче си ти, Лора. Мисля, че от теб ще излезе чудесна лекарка. Но само — тя млькна драматично и продължи — ако оцелееш в медицинския институт.

Две минаха. Още едно. Лора знаеше, че последното стъпало — психологическата проверка — ще бъде решаващо.

Д-р Пол Гарднър приемаше пациентите си в модерна тухлена постройка към дома му в Честнът Хил. Лора пристигна точно в шест и четиридесет и десет минути по-късно докторът я повика в кабинета си. Когато видя кушетката, тя си помисли, че може да я накарат да легне на нея. Но д-р Гарднър ѝ посочи един стол. След минутка той бе отново зад бюрото си с отворен пред себе си тефтер.

— И така?

— Не ви разбрах, докторе?

— И така, вие искате да станете лекар, мис Кастелано?

— Да, сър.

— Някаква по-специална причина?

Поне при този всичко бе по-нормално.

— Ами като начало баща ми е лекар...

— А, и вие искате да съперничите на баща си?

— Не, съвсем не. Аз го харесвам. Възхищавам му се.

— Значи искате да се занимавате с медицина само за да го привлечете, така да се каже, на своя страна?

— Извинете?

— Майка ви, предполагам, не е лекар. И следователно, когато станете лекар, ще заемете нейното място на главна жена в семейството?

— О, моля ви... — възрази Лора раздражено, — това са такива... глупости.

— Можеш и „тъпотии“ да кажеш, Лора. Тук си свободна да говориш каквото искаш.

— Наистина ли?

— Да, да, разбира се.

— Ами добре тогава, докторе, съвсем честно, мисля, че всички тези въпроси са абсолютна тъпотия.

Всъщност Гарднър изглеждаше доволен от това.

— Продължавайте, продължавайте.

Лора вече не се чувстваше длъжна да спазва мярката.

— Вижте, докторе, ако си бяхте направили труда да прочетете писменото ми изложение, щяхте да разберете, че сестра ми умря от паралич, когато бях на девет години. И щом ще ровите в подсъзнанието ми за някакви дълбоки мотиви, защо не кажете нещо за вината на оцелелия? За идеята, че единственият начин, по който мога да си заслужа съществуването, е да се опитам да попреча на това други деца да губят братчетата и сестричетата си? — тя понижи глас и без да се извини, каза: — Как ви се струва това?

Гарднър я погледна право в очите (за пръв път от самото начало) и отговори:

— Мисля, че сте много проникателна, мис Кастелано. Искрено се надявам, че ще се насочите към психологията като специалност.

Беше удивителна година. Защото през 1957 г. руснаците изпратиха спътник в Космоса. И за радост на Луис Кастелано, Кастро и Че Гевара (доктор по медицина и герой) бяха започнали своята революция, макар и все още от планината Сиера Маестра в Куба.

Това бе също и годината, когато „Доджърс“ изоставиха Бруклин заради по-зеления торф в Лос Анжелос. (О, коварство! Дори спортните игрища ридаеха!)

На петнайсети април в двете срещуположни къщи на улица „Линкълн плейс“ в Бруклин бяха доставени две телеграми, съобщаващи за приемането на двама души в Медицинския институт на Харвард.

Настъпи краят на детството.

[1] Света Марийо (исп.) — Б.пр. ↑

[2] Надпис, табела (исп.) — Б.пр. ↑

[3] По дяволите (исп.) — Б.пр. ↑

[4] Спокойно, успокой се, синко (исп.) — Б.пр. ↑

ЧАСТ II

Да станеш лекар...

Всички благородни умове изпитват ужас от онова, което на обикновен език наричаме „факти“. Те са дивите зверове в интелектуалната сфера.

Оливър Уендъл
Холмс (1809–1894)
Професор по
анатомия и декан на
Харвардския медицински
институт

8.

Веднъж Емерсън казал, че на Сократ би му харесала атмосферата в Харвард Колидж. Спокоен рай от тухлени постройки в джорджиански стил, а между тях древни и мъдри дървета — дворът би бил съвършеното място за сбирка на Аристотеловите ученици.

Пак по същата причина Харвардският медицински институт би допаднал и на Хипократ — бащата тотем на всички лекари (и може би дори личен лекар на Сократ). Архитектурата на Харвардския медицински институт е подчертано класическа — обрасъл в зеленина четириъгълник, заграден от изток и от запад с мраморни сгради, а от южната страна с величествен храм, подпрян на дръзки йонийски колони. Ценен паметник на Аполон лечителя, на Асклепий, бога на медицината, и на дъщеря му Хигия, богиня на здравето.

Всъщност една нелепа легенда гласи, че след като прекарал две хилядолетия сред здравите и бодрите в Елисейските полета, Хипократ се върнал отново на земята и кандидатствал в Харвард, за да разбере какъв напредък са постигнали в професията от негово време насам.

Давайки си вид на отличник от горните курсове, който плюс това взема милята за четири минути, той се явил на интервюто спокоен и уверен в себе си. Когато уважаваният хирург-ортопед Кристофър Доулинг го попитал кой според него е най-основният принцип в медицината, Хипократ уверено цитирал себе си:

— Първо, не причинявай вреда.

Бил отхвърлен като неподходящ.

Много се спори какво е трябвало да отговори. Една теоретична школа поддържа тезата, че принципът на медицината от по-ново време е да се уточни дали пациентът има тази, или онази болест. Но това е не само неточно, а и цинично. Дълбоката същина на медицинската философия, отхвърлена само от няколко алтруистично настроени ренегати, е следната: *лекарят никога не трябва да признава, че е сбъркал!*

Но как ли тези някогашни простосмъртни придобиват своята непогрешимост?

Има йерархия. Отначало те са послушници, чиято вяра се изпитва, уви, с огън. В продължение на четири дълги години те трябва да работят упорито до късно през нощта. След това, ако все още имат сили, влизат в един отвратително аскетичен монашески орден — този на „сомнамбулите“ (или с други думи, интернистите). И след една година пости и безсъние добиват на свой ред правото да инквизират новите послушници. След време биват посветени. Оттук нататък вече няма граници за израстването им в Светия орден. Епископ, кардинал — дори във Ватикана.

Само дето в областта на медицината има десет хиляди подобия на Рим: педиатричното папство, неврологичното, психиатричното (оттук и терминът „духовен баща“). Има дори специален Свети трон за проктора^[1]. Свети Петър построил църква на една скала. За много лекари жлъчните камъни са достатъчни.

Но всичко започва с ритуалните унижения. И било то в Бъфало, или Бостън, Мисисипи, или Монтана ритуалите все си приличат. Онези, които желаят да се срещнат лице в лице с агонията и страданието на човечеството, трябва първо да го изпитат върху себе си.

Единственото общежитие в Харвардския медицински институт бе едно огромно архитектурно чудовище — комбинация от най-лошата част на Венеция и готическите сгради в Бостън. (Няколко медицински мозъка й бяха изковали наименованието „накопластична хирургия“.)

Кръглото фойе беше увенчано с изненадващо ярък свод в стил рококо и с форма на череп, украсен с неща, които могат да бъдат описани само като кошмари на студент по медицина — гърчещи се змии, епруветки, стъкленици и други лабораторни съдове, предлагащи невероятно експериментално поле за поклонниците на Фройд. Над вратата беше изписана известната мисъл на Луи Пастьор:

— „Dans le champs de l’observation le hasard ne favorise que les esprits prepares.“ (В сферата на научното наблюдение щастливата случайност спохожда само подготвените умове.)

Няколко студенти, поели административни задължения, седяха на дълга дъбова маса и пред всекиго от тях имаше правоъгълна

табелка с някоя буква от азбуката, за да могат новодошлите по-лесно да се запишат и да си вземат ключовете от стаите.

Шумът от тихите разговори отекваше в свода и се смесваше с долавящата се някъде отблизо валсова мелодия от Шопен.

— А, известният „до диез минор“ — одобрително каза Палмър.
— А това тук сигурно е Рубинщайн.

— Не — отвърна слаб младеж с бяла престилка и очила, — това е Апелбаум.

Лора зърна група познати лица, харвардски бегълци от другия бряг на реката, и забърза към тях, а Палмър я последва.

Объркан, Барни също зае мястото си в редицата. Когато откри, че наистина го очакват и че дори са му осигурили квартира, изпита леко чувство на облекчение.

В действителност „квартира“ беше прекалено силна дума. Стаята му се оказа килер, украсен в стил, който му напомняше вътрешността на кутия от сирене. Квартирите в гробището сигурно са по-приятни, помисли си той, да не говорим, че са снабдени и с по-меки постели. Но какво можеш да очакваш за три хиляди долара годишно?

От страх да не се задуши Барни остави вратата отворена, докато си разопакова багажа. Както струпваше накуп гащетата си, едно усмихнато лице с клинично изпъкнали очи надникна вътре.

— Първа година ли си? — попита то, когато и останалите му части се появиха.

Барни кимна и подаде ръка.

— Барни Ливингстън, Колумбия.

— Мори Ийстман, Оберлин. Аз съм писател — той дръпна като интелектуалец от лулата, която държеше в лявата си ръка.

— Тогава какво правиш във Вандербилт Хол? — замислено попита Барни.

— О, смятам да стана и лекар, но в Смисъла, в който Кийтс, Рабле, Чехов и сър Артър Конан Дойл са били лекари.

— А аз си мислех, че Кийтс всъщност не е успял да завърши — отбеляза Барни.

— Все пак е работил като асистент-хирург в болницата „Свети Тома“ — очите на Мори заблестяха. — А ти искаш ли да пишеш?

— Само рецепти — отговори Барни: — Публикувал ли си нещо?

— О, един-два разказа в малки списания — ще ти ги мушна някой път под вратата. Но то е нещо като репетиция за първия ГОЛЯМ ХИТ. Няколко издателски къщи в Ню Йорк вече проявиха интерес. Ако се окажеш колоритна личност, ще те сложа вътре.

— Какво ще представлява големият ти хит?

— Дневник на харвардски студент по медицина. Нали се сецаш — болката, вътрешната борба... какво точно чувстваш, когато държиш скалпела в ръка. Милиони читатели се опияняват^[2] от тайните на медицината.

— Искаш ли да ти кажа още нещо интересно, Мори? Думата „опиянявам“ идва от латинската дума за „член“.

— Стига бе...

— Сериозно! Баща ми беше учител по латински. Идва от *fascinum*, — *i*, среден род и означава изображение на мъжки полов член. Струва си да вмъкнеш и това.

— Трябва да ти кажа, Барни, че ти си същински образец за интелектуален финес сред тукашната клоака от научни сноби.

— Благодаря. Тъ... ще се видим долу на факултетното шерипарти, нали?

— Определено. С особено нетърпение чакам да видя как ще се представят момичетата. Ония от приемната комисия тази година май са се ползвали от услугите на испанската муха. Досега избираха пълни головоднички. Но този път имаме една абсолютна перла. Възбуждам се само като си помисля за нея...

О, по дяволите, каза си Барни, хайде пак отначало.

— Да, мисля, че се казва Лора Кастелано.

— Как? — попита Мори учуден.

„Какво?“ почуди се Барни.

— Говоря за Грети Андерсън. Преди няколко години тя стана Мис Орегон и да ти кажа правичката има страхотно съблазнително тяло.

— Ей, радвам се, че ме предупреди. Я по-добре да взема един душ и да се обръсна, че да... очаровам тая Грети.

— Няма да те изпусна от поглед!

— Бъди нащрек, Мори. Едва тогава ще повярваш на идеята ми, че Кама Сутра всъщност е написана в Бруклин.

Когато писателят най-после си тръгна, Барни стигна до генерално решение: отсега нататък ще държи вратата си затворена.

След като преди десет години взе революционното решение да приема жени за бъдещи лекари, Харвард сега минаваше към нова дръзка стъпка — отдели малка част от онова, което доскоро бе манастир, за да подслони там шепата студентки. Тази част от Вандербилт Хол, известна още и като „Деканата“, се ползваше сред косматите си хикс-игрек хромозомни обитатели с разговорното прозвище „Ерогенната зона“.

Тук Лора Кастелано трябваше да прекара своята първа година.

Докато тя търкаше натрупаната от пътуването мръсотия, в дългото огледало на стената в женската тоалетна се появи грейнало лице.

— Ще ходиш ли на шери-партито? — попита един кадифен глас.

Лора кимна.

— Да, но само за мъничко, имам среща. Освен това не знам защо, но шерито не ми понася.

— Заради съставките — отвърна събеседничката й, — те наистина ти нарушават метаболизма, адски са токсични. От чисто научна гледна точка би трябвало да сервираш водка или скоч.

— Трай, коньо, за зелена трева! По тия места химията отстъпва място на икономиката.

Момичето се усмихна и разкри изключително белите си зъби.

— Аз съм Грети Андерсън — каза тя. — Най-уплашената от всички първокурсници.

— Грещиш — в момента говориш с най-уплашената. Името ми е Лора Кастелано.

— Какво толкова се страхуваш? — запита Грети. — Хванала си най-готиното момче в курса.

— Благодаря. Съгласна съм, че Палмър е страхотен, но той не е студент.

— Тогава защо се редеше да взема стая?

— О, сигурно говориш за Барни — височък, с черна къдрава коса, нали?

Грети кимна.

— ... и страшно готин. Много ми хареса как пристъпва като котка от крак на крак — като боксьор или нещо от тоя род. Да не би да искаш да кажеш, че не ходиш с него?

— Не, ако имаш предвид романтичната гледна точка. Израснахме заедно в Бруклин — като брат и сестра. Ако си добро момиче, Грети, ще те запозная с него.

— Ако бях добро момиче, никога нямаше да стигна дотук — измърка Грети многозначително.

Лора се усмихна и си помисли: „Барни, ще ми станеш длъжник за цял живот.“

През следващите четири години изобщо нямаше да могат да видят толкова много бележити лекари на едно място, колкото се бяха събрали сега в една-единствена зала в Харвард. Самият въздух беше сякаш зареден със слава. Тъй като беше ясно, че новоприетите студенти едва ли можеха да предложат нещо повече от стаени почитания, лекарите разговаряха помежду си с полусветски маниер, а асистентите им обмисляха всяка своя сричка.

Всяка година темата беше една и съща: *Кой ще я спечели тази година?* И, разбира се, не говореха за първенствата. Всъщност носеха се слухове, че поне половин дузина професори си бяха стегнали багажа, в случай че им се наложи да прескочат до Стокхолм.

И наистина, в Харвардския медицински институт, където беше практика да се търсят бъдещи лауреати за Нобелова награда, бяха подбрали внимателно кандидатите, които сега посрещаха с шери „Педро Доменик“. Отдаваха голямо значение на всестранно развития мъж (а в случая с Грети и Лора — и на всестранно развитата жена). Освен това Харвард издири и значителен брой гениални, изцяло посветени на науката умове — хора, които се интересуват само от изследователска работа и предпочитат микробите пред мадамите.

Една такава личност беше Питър Уаймън, дипломиран гений, вече написал дисертация по биохимия, който щеше да прибави титлата „доктор, по медицина“ към името си само за да има пропуск за всяка сфера на научноизследователския свят.

Този Питър с овесения цвят на лицето и рядката косица беше единственият, който говореше на професорите и обсъждаше с цитобиолозите възможността да се слезе на подклетъчно ниво.

— Господи — прошепна един изпълнен със страхопочитание състудент на Барни, — като го гледам, ми идва да си вдигна багажа и да си тръгна.

— На мен пък ми идва да се издрайфам — отвърна Барни.

И тръгна в друга посока. Защото видя Лора да влиза през вратата — заедно с Грети Андерсън.

Инстинктът му го накара да хване топката, преди да е отишла в другия край на игрището.

Когато Лора започна да ги представя един на друг, той помисли, че сърцето му ще спре да бие. Никога в живота си не беше виждал толкова тяло — нито в Мидууд на булевард „Сънсет“, нито дори на водевилната сцена в Юниън сити, щата Ню Джърси. И това е студентка по медицина?

Барни чу приближаващия се тропот от копитата на останалата част на Хипократовата орда. Направи най-хитрия ход, който можеше да измисли, като я покани на пица или „нещо от този род“, след като приемът свърши.

Грети се усмихна и електрическата светлина в стаята стана неимоверно по-ярка.

— Страхотно! Обожавам пици.

Ще ѝ трябват няколко минути след партито, за да отиде да си облече нещо по-обикновено и ще се срещнат долу в седем и половина. (Чудесно се справи, Ливингстън, страхотно попадение!)

Останалата част от тържеството беше като вълнуващо пързаляне с шейни. Барни побъбри кратко и дружелюбно с няколко професори, благодари на този, който го бе интервюирал — а той от своя страна му направи сериозен намек за ортопедичната хирургия (медицина само за мъже), — и се отправи към вратата.

В този момент забеляза Лора да говори с един висок красив студент, който се отличаваше не само с елегантния си външен вид, но и с това, че беше единственият негър наоколо без поднос в ръцете.

Тя видя Барни и му махна да отиде при тях.

Докато се промъкваше натам, Барни изведнъж се сети кой е той.

— Барни, бих искала да те запозная...

— Няма нужда от глупави увертюри — прекъсна я той. — Познавам добрите играчи от пръв поглед — после погледна към събеседника ѝ и отбеляза: — Ти си Бенет Ландсман, най-бесният бегач

и стрелец в баскетболната история на Харвард. Преди четири години те видях да играеш в Колумбия. Отбеляза някъде около трийсет и две точки. Нали?

— Нещо такова — каза негърът скромно и подаде ръка. — Не ти хванах името.

— Не съм ти го хвърлял — отговори Барни. — Както и да е, аз съм Барни Ливингстън и се радвам, че вече се беше дипломирал, когато ми дойде ред да играя срещу вашето колежче. А това ми напомня — как така едва сега започваш в медицинския институт? Не беше ли две години преди нас?

— Е, сигурно съм по-изостанал малко — игриво се усмихна Бенет.

— Не му вярвай, Барн — намеси се Лора. — В Оксфорд той беше с Роудсова стипендия.

— Всичко съвпада — каза Барни. После запита Бенет: — Знаеш ли, че в мазето на тоя преголям мавзолей има гимнастически салон? Искаш ли да поиграем някой път?

— С удоволствие — отвърна Бенет. — Всъщност от достоверен източник знам, че обикновено в пет и половина има свободни игри. Защо не идем да видим?

— Добре, чудесно — съгласи се с ентузиазъм Барни.

— Ще се видим там — каза Бенет. — Сега ме извинете, но аз тържествено обещах на д-р Доулинг, че ще изслушам рекламната му реч за ортопедията.

Барни видя как Бенет Ландсман се придвижи грациозно през тълпата и си помисли: „Чудя се как ли се чувства човек, ако е единственият чернокож в курса. Бас държа, че под спокойствието и чара си той е дяволски самотен. Или разгневен. Или и двете.“

Преди да излезе, Барни се запозна с още неколцина от колегите си, между които Ханк Дуайър — богословски възпитаник с тих гласец и лице на порцеланова кукла, родом от Питсбърг. Учел за свещеник, когато внезапно разбрал, че иска да стане лекар, но беше ясно, че чувствата му са двойствени.

— Добре де — загатна Барни. — И Свети Лука е минал по същия път.

— Да — съгласи се Дуайър с глупава усмивка, — това казах и аз на майка ми. Но идеята все пак не ѝ харесва. В нашето семейство религията е по-важна от всичко.

— А какво правите, ако някой се разболее?

— Отиваме на църква и се молим за оздравяването му.

— Ами ако умира?

— Викаме свещеник да му даде последно причастие.

Барни почувства, че желанието на младия човек да замени бялата яка с бяла престилка е вдъхновено не само от желанието да лекува. Защото забеляза хвърлените крадешком погледи към несравнимата мис Андерсън.

Барни си тръгна малко преди седем и изтича горе да си облече нещо по-спортно. От страх да не закъснее той слезе в седем и двайсет и четири и застана на уговореното място, където Грети Велика трябваше да се появи.

Очакването бе изострило мислите му. Сега той осъзна, че да заведе тази Венера Милоска в обикновена пицария, е все едно да покани английската кралица в кварталната сладкарница.

Не, не, това беше възможност, която едва ли щеше да му падне втори път. *Мисли*, Ливингстън, къде можеш да я заведеш, ама да има малко повече атмосфера — и да е по-реномирано?

Защо не в „Копли Грил“? — красива дървена ламперия, приглушена светлина... Но това значи двайсет долара, дори повече, ако тя обича мартини.

Той си спомни „бащинската“ лекция на Уорън в деня, преди да замине за Бостън.

По-малкият брат прилежно бе изготвил списък на разходите му и съобщи:

— Включил съм всичките ти разходи, Барн. И мисля, че ако лихвите се задържат високи и ти не тръгнеш да си купуваш кола или Бог знае какво, ще имаш достатъчно мангизи и за четирите години. Обучението е хиляда на година, имаш най-евтината стая — триста и четиридесет за наема, храната ще ти излезе около двеста и петдесет на семестър...

— И все пак смятам, че мога да си готвя в стаята.

— По никакъв начин, прочети правилника. Всички първокурсници трябва да се хранят в трапезарията. Но ако ходиш на

кино само веднъж седмично...

— Мога ли да си вода и гадже?

— Да, да — снизходително се усмихна Уорън, — дори можеш да купуваш по едни двойни пуканки. Добре, да предположим, че пътуванията и другите общи разходи са още сто и петдесет, значи можеш вероятно да ги докараш до малко по-малко от три хиляди на година.

По дяволите, Уорън, защо не предвиди и план за сексбомби?

„Да върви на майната си всичко“, помисли си Барни. „Ако успея да впечатля мадамата на първата ни среща, с удоволствие ще гладувам една седмица.“

Погледна часовника си. Беше вече осем и петнайсет, а Грети още я нямаше. Той обаче чакаше като вярно куче и единствената му компания бяха легендарните лекари от историята на Харвард, които го гледаха от портретите си по стените.

Оливър Уендъл Холмс, бивш декан на медицинския институт, доскоро познат на Барни единствено с поезията си, сякаш го укоряваше с няколко от своите безсмъртни стихове: „Да пълзиш не значи да почиташ; познаваме безропотния марш на очи, глави и колене...“

С други думи, що за тъпанар си ти, че да чакаш толкова дълго за което и да е момиче?

Той напразно звъня в стаята на Грети. Всички бяха навън и празнуваха последната си свободна вечер. Барни беше вече уморен, гладен и разочарован. Но най-вече объркан. Защо, по дяволите, се бе съгласила с толкова ентузиазъм, щом изобщо не е искала да излиза? Можеше да отмени срещата, да обясни, че е уморена, или пък нещо друго. Тъкмо беше на път да продупчи с юмрук портрета на Джон Уорън (1753–1815), когато се появиха Палмър и Лора.

— Какво правиш тук самичък, Барн? Мислех, че имаш среща с Грети.

— И аз така мислех. Вероятно е получила по-добро предложение.

— Я ела с нас да хапнем нещо! — предложи Палмър с искрено съчувствие. — Хайде, храната е най-доброто нещо на света след нали знаеш какво.

Барни се усмихна одобрително. Стана и излезе с тях, като вътрешно реши: „Кастелано е права. Палмър е симпатяга.“

След това го натъпкаха на задната седалка на едно порше и полетяха към „Джак и Марион“, където Лора го накара да си поръча огромно парче шоколадова торта.

— Малко въглехидратна хипергликемия може да ти повиши настроението.

Но вътре в себе си тя бе по-разтревожена и от Барни, който на десетата хапка се бе отърсил от чувството за наранена мъжка гордост. „Аз трябва да живея с тази сексбомба, каза си тя — надявам се да не ме вкара в лудницата.“

Когато се върнаха във фойето на Вандербилт Хол, Лора отпрати Палмър с думите:

— Свободен си до другата събота, приятел.

— Протестирам — каза Палмър, — но все пак ще ти се обадя. — Тръгвайки, махна и на двамата: — Чао, доктори.

Сега Лора и Барни бяха сами.

— Благодаря ти, Кастелано. Егото ми беше доста анемично, преди да се появиш. Във всеки случай мисля, че Талбот е страхотен.

— Да — съгласи се Лора и тръгна към стаята си. — Може би е дори прекалено свестен за мене.

[1] Отговорник за дисциплината в университет — Б.пр. ↑

[2] На английски „fascinate“ — Б.пр. ↑

9.

Ако шери-партито от предната вечер имаше за цел да смекчи твърдото като диамант его на бъдещите лекари, приветствената лекция на декан Къртни Холмс на следната сутрин ги разтърси из основи.

Бяха поразени да чуят, че дори най-гениални лекари (като самия Холмс) имаха толкова печално недостатъчни познания за човешките болести, та познаваха само дваисет и шест опитно доказани лекове за тях.

Наистина ли щяха да бърхтят поне още пет години, за да навлязат в професия, където деветдесет и осем процента от работата е въпрос на догадки?

Новоприетите студенти бяха все още с навлажнени очи, когато се наредиха за обедната си каша в стола.

Лора прошепна на Барни, че се чувства задължена към пола си и ще седне при другите четири момичета, които вече бяха окупирали масата за „почетни гости“. Той кимна, огледа се наоколо, видя Бенет Ландсман и реши да седне при някой познат.

Секунди по-късно Ханк Дуайър дойде при тях, като все още изливаше учудването си от речта на Холмс.

— Трябва ли да познаваме всички тези неизлечими болести, за които дрънкаше той. Искам да кажа, аз дори не съм чувал някои от тях.

Отговори му един друг състудент, който седеше сам в другия край на масата.

— Как тогава изобщо са те приели тук? Холмс само цитира някои от най-основните загадки в медицината, онези, които бъдещите ни изследвания, поне моите, са предопределени да разкрият.

Носовият високомерен глас принадлежеше на Питър Уаймън.

— Този истински ли е? — прошепна Барни на Бенет.

— Надявам се, не — отвърна съседът му.

Но Уаймън продължи да говори все така самонадеяно:

— С левкемията и диабета ли да започна, или мога да приема, че знаете нещо за левкоцитите и панкреаса?

— Тоя е голям досадник — отново прошепна Барни.

— И от какво точно си станал такъв професор? — попита Ханк.

— Бих казал, на база на наследствеността, околната среда и учението — отговори Питър.

— Как се казваш?

— Питър Уаймън, доктор по биохимия от МИТ^[1], Summa cum laude^[2]. А ти?

— Хенри К. Дуайър, ОИ^[3] — но го напуснах.

— Направил си правилен избор, Дуайър — изкоментира покровителствено Питър. — Единствената истинска религия е науката.

Докато Дуайър се опитваше да потисне гнева си, Барни прошепна на Бенет:

— Мисля, че попът ще цапардоса педанта.

Уаймън продължи да дърдори, но останалите на масата потънаха в мълчание. Опитваха се да се съсредоточат. Защото след по-малко от трийсет минути щяха да влязат в първия от общо четиристотин петдесетте и пет задължителни часа по обща анатомия. Онези, които бяха изучавали сравнителна анатомия и бяха дисекцирали жаби и зайци, се опитваха да се преструват, че с homo sapiens ще бъде същото. Други бяха работили почасово в болница и бяха виждали трупове. Но никой още не беше опирал нож в човешка плът, нито беше отварял човешко тяло.

Първо усетиха миризмата. Още преди да видят редиците от опаковани в найлони тела — наподобяващи чували, натъпкани с продълговати зелки.

— Божичко! — прошепна Лора на Барни. — Едва дишам.

— Ще свикнем — промърмори той в отговор. — Това е препаратът, който предпазва телата от разлагане.

— Парадоксално, нали — намеси се Мори Ийстман, — че ние, които ще пазим живите, първо трябва да запазим мъртвите.

— Глупости — срязва го Барни.

Беше прекалено нервен, за да понася подобни лекомислени шеги.

Без да се смути, самозваният приемник на Чехов продължи да философира.

— Питам се на кого ли от нас ще се случи. Нали знаете, във всеки курс има хора, на които не им понася. Някои повръщат, други припадат. Чувал съм дори за един-двама, които излезли от стаята и направо зарязали института.

„Затвори си проклетата уста, мислеше Барни. Всички се чудим как да издържим.“

— Добър ден, господа — извика една фигура с оредяваща коса и бяла престилка, докато се промъкваше през двойните врати в другия край. Беше професор Чарлс Лубар, техният водач в лабиринта от човешки тела.

— Особено съм радостен, че ще ръководя експедицията ви към загадките в човешкото тяло през този семестър, тъй като се навършват точно сто години откак Хенри Грей, публикувал „Анатомия“ — вашия все още основен учебник. Разпределили сме ви по четирима на маса. Има картончета с имената. Вземете си инструментите и си намерете местата. Веднага щом се пригответе, можем да започнем.

Барни и Лора се надяваха да се паднат на един и същ труп. Но не би. Барни бързо намери мястото си на една близка маса, а Лора продължи да търси своето. Тя безпомощно му хвърли прощален поглед.

— Горе главата, Каstellано — тихо извика той след нея, — всичко ще бъде наред.

Тя кимна леко и отмина.

Барни се зарадва, когато разбра, че Бенет е един от двамата други студенти, с които щяха да работят върху един и същ труп. (Всъщност цялото трио извади късмет, тъй като всички останали бяха по четирима.) Барни погледна към вонящото тяло, което според етикета, завързан на крака му, е било петдесет и шест годишен мъж, починал от мозъчен кръвоизлив.

На съседната маса друг техен състудент прочете своя етикет и отбеляза:

— Мисля, че ни се е паднал отвратителен мъртвец — умрял е от рак. Червата му сигурно приличат на торба с боклук.

Забележката му бе посрещната от неодобрителните погледи на Бенет и Барни.

— Добре де — възрази той извинително. — Малко съм нервен, това е. Забравете какво казах, а?

— Хубаво — каза Барни.

Бенет кимна одобрително.

Третият член на екипа им беше ниско къдроглаво момиче с очила, за което Барни реши, че е Алисън Редмънд. (Лора му бе споменала за едно миниатюрно свръхинтелигентно джудже от Сейнт Луис.) Тя дойде точно когато професор Лубар започваше традиционната си проповед.

— Първо искам всички да прегледате описанието на тялото, което ще дисекцирате. Малко е вероятно, но ако някой почувства, че това може да е човек, когото познава, моля без колебание да поиска да го преместят.

Господи, помисли Барни, изобщо не се бях сетил за това. Някой, когото познавам — би било гротескно, наистина. После една ужасяващо нелогична мисъл мина през съзнанието му: „Ами ако това се окаже баща ми?!“

— Добре, господа — продължи Лубар, — сега искам да сме наясно с едно нещо. Телата пред вас някога са били живи, дишащи, осезаващи човешки същества. Били са достатъчно щедри да оставят телата си на науката, за да могат дори след смъртта си да служат на човечеството. Искам да се отнасяте към тези хора с уважение. Ако видя някой да си прави непристойни шеги, ще го изритам от курса. Разбрахте ли?

Чу се одобрително мърморене.

Той продължи, но вече с не толкова заплашителен глас:

— Всеки анатом по собствен начин избира откъде да започне да изучава човешкото тяло. Някои започват от най-познатата област — епидермиса или повърхностния епител, и продължават слой след слой да изучават кожата. Но аз поддържам тезата, че трябва да се премине направо към същността на нещата.

После той ги подкани с жест да се съберат около една маса на първия ред, където широкият посивял гръден кош и корем на мъжки труп лежаха открити.

Лицето и шията бяха омотани с парче плат, създавайки впечатлението, че „Джордж“ (както професорът предпочете да го нарича) бе подложен на вечен масаж на лицето. Някои от

наблюдателите наполовина очакваха, наполовина се страхуваха, че мъртвецът внезапно ще извика от болка, защото Лубар държеше готов за атака скалпел точно над шията на трупа.

Ръката му плавно се спусна и прободеше шията на дълбочина около един инч. Изреди названията на всички слоеве, през които преминава инструмента му, както кондукторът изброява гарите — епидермис, дерма, подкожна мазнина, повърхностна фасция, дълбока фасция, мускул...

И най-после външната стена на меката тъкан бе пробита.

Той продължи да натиска скалпела надолу — движение, с което „разкопча“ кожата, станала твърда като восъчна хартия. Учителят спря за момент да си поеме дъх.

После от една кожена кутия, съдържаща нещо като комплект лъскави дърводелски инструменти, Лубар извади остър назъбен нож и го пъкна в разреза, който бе направил на гръдната кост. Стържещият звук накара зрителите да потреперят, сякаш някой режеше техните гърди.

Професорът отново се впусна в поток от анатомични термини, като през цялото време режеше, ли режеше гръдната кост — манубриум, мечовиден израстък, междуребрени мускули, гръбначномозъчни нерви... Изведнъж гръдният кош изпука и зейна като счупен орех, разкривайки вътрешния двигател на човешкия живот — сърцето. И прегърналите го бели дробове.

Студентите се притиснаха напред да видят по-добре. И докато се надвесваха, се чу звук като при изпускане на балон — нечие тяло се свлече на земята. Всички извърнаха очи към първата жертва на медицинското им обучение. Проснат на пода, по-бял от мъртвеца, лежеше Мори Ийстман.

Барни се наведе и повдигна припадналия си другар. Над главата му се разнесе невъзмутимо спокойният глас на професор Лубар:

— Не се тревожете, случва се всяка година. Ако все още диша, изнесете го навън да вдъхне малко свеж въздух. Ако ли не, поставете го на някоя маса да го дисекцираме.

Барни и един мускулест студент на име Том бяха довели Мори на половината път до вратата, когато той започна да идва на себе си.

— Не, не — запротестира Мори с тих глас, — върнете ме обратно. Сигурно е от храната на обяд...

Барни погледна Том, сякаш искаше да му каже: „Хайде да го изправим.“ Когато Мори застана що-годе стабилно, двамата го оставиха и се върнаха да наблюдават демонстрацията.

Лубар бързо ги разведе из гръдната кухня — камерите на сърцето, тимуса, хранопровода, главните артерии и блуждаещия нерв — един от най-дългите електрически проводници, разпростираше се от главата до бъбреците.

На студентите им се струваше, че разглеждат избеляла снимка на органи, които бяха виждали на цветни илюстрации. Всичко, което някога е било червено, розово или мораво, сега варираше в избелели нюанси на сивото.

Внезапно Лубар прекъсна собствените си коментари и попита:

— Какво не е наред тук? — погледна от лице на лице, но всички се мъчеха да избягнат погледа му. Най-накрая се наложи да избере доброволец.

— Ти — посочи той единствения, който учтиво гледаше, встрани. — Какво му е на нашия Джордж?

Ханк Дуайър започна да заеква.

— Аз... аз не разбирам, сър. Абе нищо не му е наред — тялото му изобщо не функционира... искам да кажа — мъртъв е.

Чуха се сподавени хихикания. Не подигравателни, а издаващи облекчение, че не са били посочени. Всички знаеха, че щяха да кажат малко или много същата глупост.

Но Лубар не се ядоса от отговора.

— Да — продължи той без следа от ирония, — съгласен съм, че това е съвсем изначален отговор. Но не забелязвате ли нещо необичайно, мистър...?

— Дуайър, сър.

— Добре, мистър Дуайър, забелязахте ли, че човекът е бил само на четиридесет и четири години, когато е починал? Какво, мислите, го е довело до такъв ранен край? Тези бели дробове нормални ли ви се струват?

Дуайър се наведе напред да ги разгледа по-отблизо. Миризмата на формалин от такова близко разстояние беше ужасна. Но той видя, каквото трябваше да види.

— Дробовете му са доста сбръчкани и изглеждат ужасно черни.

— Което означава, че е бил миньор или страстен пушач. Това черното е въглен. Забелязвате ли и нещо друго, мистър Дуайър?

— Има някаква буца на левия бял дроб — бяла и лепкава като че ли.

— Наподобяваща бяла ружа, може да се каже — с лека гримаса добави Лубар. — Когато започнете да изучавате патология, ще откриете колко много, хранителни метафори се използват. Както и да е, забележете ефекта на шарена сол върху другия бял дроб. Ружата е първоначалната карцинома. А зрънцата сол са метастази — новоустановени колонии от първоначалната злокачественост. И така, ако някой желае да извърши бавно самоубийство, може да пуши на воля, докато димът го възнесе на небето точно както този човек тук.

Всички зашушукаха хорowo около поставката на Джордж. Някои, все още неубедени в собствената си смъртност (или в доклада на американското раково общество), си мислеха „Няма да се случи точно на мен. Пуша по две-три на ден, освен когато приближат изпити.“

— Добре — каза професорът, — сега се върнете при масите си и отворете предназначенията за вас гърди.

— Как ще го наречем? — попита Барни своите партньори, когато се отправиха заедно към трупa.

— Какво ще кажете за *Леонардо!* — предложи Алисън Редмънд. — Анатомичните скици на Да Винчи са не по-лоши от илюстрациите в учебника на Грей, а ги е направил през 1487 г. Всъщност той пръв е използвал щрихи за постигане на триизмерен ефект.

— Добре — съгласи се Барни. — Аз съм съгласен за „Леонардо“. Скиците му наистина са великолепни. А дисекцията вероятно изобщо не е била разрешена по онова време.

— Разбира се, италианският ренесанс е рядко изключение — продължи лекцията си Алисън. — Леонардо всъщност направил дисекция на човешко тяло през 1506 г. вероятно благодарение на приятеля си професор Маркантонио Дела Торе...

— Добре, добре, Алисън — прекъсна я Барни, за да постави турникет на словесния ѝ кръвоизлив. — Вече ни е ясно. Защо не се заловим с основната задача? Кой иска да го резне пръв?

Алисън и Бенет се предложиха в един глас.

— Е, добре, и аз искам — вметна Барни. — Защо тогава не оставим дамата да започне първа?

— Я не ми се прави на кавалер, Ливингстън — отвърна Алисън с неприкрита враждебност. — Аз съм също толкова добра, колкото и всеки мъж, щом съм тук.

— Не се и съмнявам — каза Барни. — В такъв случай ще теглим чоп с клечки.

— Звучи честно — изкоментира Бенет. — Само че кой има клечки?

— Цигарите ми също ще свършат работа — предложи Алисън и извади полупразен пакет „Голоаз“ от джоба си.

— По-добре това, отколкото да ги изпушиш — саркастично изкоментира Барни.

— Тялото ми си е моя грижа — отговори му тя.

— Разбира се, разбира се — полуизвинително каза Барни.

Прекъсна го гласът на професор Лубар.

— Моля обърнете внимание как държа скалпела — беше го сграбчил като лък на виолончело и правеше движение с дланта надолу, което те трябваше да повторят. — Опитайте се да навлезете в кожата под прав ъгъл. Направете го бързо и леко, защото искам да научите пластове на кожата, подкожната мазнина, фасциите и мускулите по пътя надолу. Така че режете до началото на големия гръден мускул.

Барни, изтеглил печелившата цигара, сграбчи скалпела и се опита да подражава на Лубар възможно най-точно. Тъкмо беше събрал смелост да направи разрез и Алисън попита:

— Искаш ли да погледнеш в учебника, преди да започнеш да режеш?

— Не, благодаря, аз съм бивш спортист. Всички знаем къде са гръдните мускули.

Сега и тримата усещаха напрежението.

— Хайде, Барни — прошепна Бенет с неуверено ободряващ глас, — давай!

Барни се поколеба за секунда. Но бързо осъзна, че много от колегите му са се захванали със задачата. Видя на съседната маса как Ханк Дуайър се прекръсти и бързо заби скалпела. Прииска му се да извърне поглед, но знаеше, че Алисън го гледа съсредоточено.

Той снижи ръката си и прободете сухата като пергамент кожа на Леонардо малко под шията. Беше като да разрежеш хрупкава есенна ябълка.

Нямаше кръв. В известен смисъл така беше по-лесно. Така Леонардо изглеждаше по-малко човек, а по-скоро като восъчна кукла.

— Браво, Барни — прошепна Бенет Ландсман в същото време, когато Алисън по собствена инициатива протегна ръце към гръдния кош и започна да обръща кожата назад с хирургически пинцети и да я защипва.

— Господи — промърмори тя под носа си, — ние сме най-бавната маса в залата: Хайде бе, момчета! Другите там са вече на мускула.

Бенет хвърли поглед надясно и бързо поправи партньорката си:

— Успокой се, Алисън, още са на подмишничната фасция.

— Откъде пък си толкова сигурен? — предизвикателно попита тя, изненадана, сякаш искаше да хване Бенет в някакво предателство — например че е минал материала предварително.

Но отговорът му беше прост — той вдигна анатомичната библия и сладко каза:

— Пише го тук в учебника на д-р Грей, мадам.

Усетил, че трябва да запази мира, Барни благоразумно подаде скалпела и каза:

— Ето, Алисън, ти продължи, ние с Бен ще водим записки.

Тя взе ножа и без да каже дума, започна дисекцията със сръчност и бързина, на които би завидял и опитен хирург.

— Господи, Барни, страхотно вониш.

След три часа анатомите се изнизваха от залата емоционално и физически изтощени.

— Ако трябва да съм честен, Кастелано, и ти не ухаеш на рози.

— Знам. Иска ми се да се мушна за час-два в някоя автоматична перална.

— Добре, че беше миризмата — призна той. — Така ме зашемети, та почти не забелязах, че режа тяло.

Точно тогава вратите на съседната лаборатория се отвориха и друга група студенти се появиха след първото си занятие. Между тях

беше и Грети Андерсън.

— Кастелано — прошепна Барни, — ти попита ли я защо не дойде?

— Не. Нямах я, когато се прибрах, и аз направо си легнах.

— О! — каза Барни с подновено разочарование. — Предполагам, че вероятно е забравила или Бог знае. Ще ида да я питам.

— Честно казано, мисля, че тя не си заслужава — предупреди Лора. — Както каза майка ми, когато на петгодишна възраст се опитах да пипна реотаните на печката, „Cuidado, te ruemarás“^[4].

— Не се безпокой — благодушно отвърна той. — В момента съм толкова хладен, че няма как да се изгоря.

Точно тогава, предметът на разговора им дойде при тях.

— Здравсти, Барни — нехайно каза Грети. — Как се оправяш с тялото?

По дяволите, това момиче не може ли веднъж да каже нещо, което няма сексуален подтекст?

— Чудесно, чудесно — отвърна Барни. И добави, колкото можеше по-небрежно — Тъ... снощи ми липсваше.

— О, да, Барни. Страшно съжалявам, че не можахме да се видим. Но бях... ами... издебната, така да се каже, от онзи професор...

Издебната или ебната, почуди се Барни.

— ... и когато се прибрах в стаята, така ме болеше глава! Опитах се да ти се обадя, но...

— Няма нищо — каза той. — Значи ще излезем друг път и толкоз.

— Колкото по-скоро, толкова по-добре — прелъстително отвърна Грети.

Но не можеше да остане повече. Защото професор Робинсън, преподавателят ѝ по анатомия, мина наблизо и Грети изведнъж си припомни няколко въпроса, които бе забравила да му зададе. Извини се и хукна надолу по коридора, а очите на Барни проследиха възхитителните движения на седалищните ѝ мускули.

Лора видя как Барни наблюдава Грети, и подметна:

— Мисля, че формалинът ти е размътил мозъка. Хайде да махнем тия миризливи дрехи от себе си и да вземем по един душ, а?

Барни все още не беше на себе си.

— Господи, какво ли не бих дал да видя Грети под душа!

— Добре, Ливингстън — саркастично отговори Лора, — ще ѝ направя полароидни снимки и ще ти ги подаря за Коледа.

Барни бе израсъл с религиозна вяра в качеството на сапуните „Лайфбой“. Но, дявол да го вземе, беше се търкал по груба преценка около петнайсет минути и вместо тялото му да замирише на „Лайфбой“, сапунът замириса на формалин!

— Завинаги ще си остана тук — оплака се той полугласно.

— Като „Филоктет“ на Софокъл — обади се един глас от съседния душ.

— Я обясни неясната връзка — извика Барни, нетърпелив да изхвърли миризмата от съзнанието си.

— Изненадан съм от теб, Барн, мислех, че познаваш класическата митология — отвърна Мори Ийстман. — Филоктет е гръцки герой от Троянската война, чиято рана воняла толкова силно, че приятелите му не можели да го търпят. Затова го хванали и го закарали на един пустинен остров. Но един пророк им казал, че без Филоктет и цялата му воня никога няма да превземат Троя. И ония го върнали. Хубава асоциация, а?

— Не съвсем, Мори, защото тук наоколо всички вонят.

Когато се върна в стаята, Барни натъпка дрехите си в куфара с твърдото решение да използва едни и същи дрипи за часовете по анатомия, колкото е възможно по-дълго време. Но макар че облече съвсем чисти дрехи и бе измил хубаво косата си, формалинът все така плътно го обгръщаше като злокобен ореол.

Миризмата на първокурсниците имаше парадоксалния ефект да ги събере заедно по простата причина, че никой в стола не искаше да седне в близост до тях.

— Колко ли от тия щуротии трябва да запомним? — зачуди се Ханк Дуайър. — Искам да кажа, няма ли да е достатъчно само да разпознаваме основните мускулни групи?

— Това не ти е детска градина, Дуайър. Трябва да знаеш названията на всичките триста мускули, устройството им, как се свързват и как функционират. Да не говорим за двеста и петдесетте сухожилия и двеста и осемте кости...

— По дяволите, Уаймън — изръмжа Барни. — Не сме в настроение да те слушаеме как ни обясняваш колко сме тъпи. Ако не млъкнеш, ще те закараме в залата и ще ти направим дисекция за упражнение.

Барни се насили да учи почти до единайсет часа. После позвъни в стаята на момичетата да провери дали Грети ще склони да пийнат набързо по едно кафе. Телефонът обаче вдигна Лора.

— Здравсти, Кастелано, мога ли да говоря с Грети?

— Ако я намериш. Не съм я виждала отпреди вечеря. Да ѝ оставя ли бележка, че нейният упорит обожател се е обаждал?

— Не, сигурно си ги има с хиляди. Ще слеза долу да хапна нещо и ще си лягам. Искаш ли да прием по едно кафе или нещо друго?

— Много късно, Барн. Току-що си измих косата. Но съм трогната, че все още мислиш за мен — после тя смени темата, като попита: — Как върви ученето?

— Засега е точно като с Мики Маус — запомняй, запомняй, запомняй. Дали ще стана по-добър лекар, ако запомня името на всеки микрон от тялото? Всеки глупак би могъл да научи тия тъпотии наизуст.

— Затова има изобилие от глупави лекари, Барн — те знаят имената на всичко и значението на нищо. Аз, както го виждам, до две години изобщо няма да видим болен човек.

— Поправка, Кастелано. Ако дойдеш да закусваме заедно, ще видиш истинска баскетболна развалина.

Барни ѝ пожела лека нощ и слезе по стълбите към машината за сладкиши, където пръсна осемдесет цента за четири вида шоколадови вафли.

Когато тръгна обратно по коридора към килията си, той чу тракането на пишеща машина. Можеше да бъде само един човек — естетът Мори, чиято врата беше отворена, за да може случайният минувач да зърне твореца в процес на работа. Барни затаи дълбоко дъх, когато минаваше покрай стаята му.

Но не успя да се измъкне.

— Ливингстън!

— О, здрасти, Мор. Бях се запътил към леглото. Направо съм скапан от днешния ден...

— Емоционално изтощен?

— Абсолютно.

— Травматизиран?

— Предполагам.

— И все пак дълбоко развълнуван от първата среща с мъртво тяло?

— Ами честно казано, предпочитам да срещам живи тела.

— Добре, това е много добре — Мори започна яростно да блъска клавишите на машината и Барни се опита да се измъкне.

— Ливингстън, още не можеш да си тръгнеш!

— Защо, Мор?

— Трябва да видиш какъв е бил всъщност първият ден в медицинския институт.

— Сериозно? А къде, по дяволите, мислиш, че бях?

— Хайде де, виж колко живо съм описал целия Sturm und Drang^[5] — той му подаде купчина жълти листа и накара посетителя си да ги вземе.

Барни нямаше настроение за нищо друго, освен да спи. Но все пак долови известна паника в гласа на Мори.

— Добре — предаде се той и се друсна в неоправеното легло на домакина си. — Дай да видя как животът е пречупен през призмата на изкуството.

И остави калоричните си деликатеси.

— Страхотно — отбеляза ликуваш Мори, като се пресегна към една от вафлите и започна да я разопакова. После се обърна към Барни и попита с пълна уста: — Нали нямаш нищо против, Ливингстън? Толкова се бях отплеснал, че не слязох на вечеря.

Барни започна да чете. Мори беше възпроизвел добре чувствата, страха и трепета, вълнението при вида на отвореното човешко тяло, решило да им изложи на показ загадките си. Дори имаше хумористичен елемент — припаднал студент, когото състрадателният разказвач бърза да свести. Но не съвсем умелата размяна на героите бе ясно доловима — Мори беше онзи, който наблюдаваше съсредоточено професор Лубар, а припадналият студент не беше друг, а именно Барни.

Мори се надвеси над него със странна гримаса.

— Хубаво е, нали?

Барни се почувства неловко. Защо бе изменил истината?

— Мори, не си обяснил нищо за гръдната кухня.

— Това е литературна творба, за Бога. За масовия читател.

— Знам. Но някак масовият читател не добива впечатлението, че си погледнал дори...

— Погледнах — запротестира той почти неистово.

— Тогава защо не си описал дори проклетото сърце? Самите литератори биха се зарадвали на това.

— Ливингстън, започваш страшно бързо да се превръщаш в досада.

Барни остави тази забележка да мине покрай ушите му като боксьор, който подкляква, за да избегне удар.

— Слушай, Ийстман, искам да ми отговориш направо. Върна ли се на вашата маса, след като... ти стана лошо?

— Накъде биеш? — неловко запита Мори.

— Имам предвид дали остана до края в часа по анатомия?

Очите на Мори бяха като на изплашен бухал.

— Не разбираш ли, Ливингстън? Те всички се смееха. И ти се смееше заедно с другите.

— Кои други?

— Нали ги чу! Всички от курса ми се подиграваха.

Нарастващо безпокойство обзе Барни. Той се наведе по-близо до Мори и тихо попита:

— Искаш ли да поговорим за това, което те тревожи?

— Я си такавай майката, Ливингстън, да не си ми личен психоаналитик!

— А ти имаш ли си психоаналитик, Мори?

— Не е твоя работа, разкарай се оттука и ме остави на мира! — той зарови лице в ръцете си и захлипа.

Барни разбра, че всъщност това бе молба да не го оставя. Освен това беше ясно, че Мори спешно има нужда от професионална помощ.

— Ще си тръгна, ако това искаш — каза той тихо. — Но мисля, че трябва да се обадиш в здравната служба.

— Не мога — отговори Мори с налудничаво кикотене. — Баща ми не вярва на психоаналитиците.

— Как така?

— Той самият е такъв — а после изстреля без всякаква връзка:
— Баща ми ме мрази и в червата.

— Защо? — запита Барни, външно спокоен, но с отчаяното чувство, че терапевтичните му способности са абсолютно недостатъчни.

— Защото убих майка си — отвърна сериозно Мори.

— О! — беше всичко, което успя да произнесе Барни.

— Всъщност не съм — обясни Мори. — Бях само на две години, когато тя се нагълта с някакви таблетки и умря. Но баща ми мисли, че вината е моя.

Барни разбра, че няма време за губене.

— Виж, отивам до кенефа за малко. Но веднага се връщам.

Когато Барни се обърна да излезе, гласът на Мори стана заплашителен:

— Само гледай да се върнеш бързо, мамка ти!

В края на коридора до стълбищната площадка имаше телефон. Барни бе останал без дъх от тичане, когато помоли в слушалката да го свършат със студентската здравна служба.

Дежурен беше някой си доктор Рубин. Гласът му звучеше спокойно и утешително и Барни избълва основните подробности за състоянието на приятеля си.

— И сега какво трябва да направя? — попита нетърпеливо той.

— Предлагам да слезеш при мен да си продължим разговора — отвърна лекарят.

— Но не може ли да го оставя във ваши ръце сега? Толкова много още имам да уча...

— Моля те, Ливингстън — състрадателно каза Рубин, — не е необходимо да продължаваш цялата тая шарада за „твоя приятел“. Няма нищо срамно. Вече се видях с няколко твои колеги тази вечер, които имаха същите... проблеми.

— Не, не, докторе, вие не разбирате!

— Напротив, разбирам — настоя лекарят. — По-добре ли ще се почувстваш, ако аз се кача при теб?

— Добре — предаде се Барни. — Можете ли да дойдете на площадката на третия етаж, колкото се може по-скоро?

Рубин се съгласи. Барни затвори и почувствал напрежението от последния един час, се повлече бавно към стаята на Мори.

Нямаше го.

А прозорецът беше отворен.

[1] Масачузетски институт по технология — Б.пр. ↑

[2] С голяма похвала, отлично (лат.) — Б.ред. ↑

[3] Общество на Исус — Б.пр. ↑

[4] Внимавай, ще се изгориш (исп.) — Б.пр. ↑

[5] Буря и натиск (исп.) — Б.пр. ↑

10.

Барни беше поразен от бързината, с която се случи всичко. И от свръхестествената безшумност. Никаква паника, никакви сирени, никакви викове. Нищо, което да привлича внимание.

Когато се втурна навън от стаята на Мори, в коридора той буквално се сблъска с д-р Рубин. След като обясни всичко за част от секундата, докторът нареди на Барни да се обади на университетската полиция, после да вземе няколко одеяла и да излезе навън при него. Барни реагира с толкова безумни движения, че се почувства като действащо лице от филм със забързани кадри: телефонира, сграбчи спалното оборудване от леглото на Мори, спусна се надолу по стълбите, влачейки одеялата и чаршафите, и изтича от другата страна на сградата под прозореца на Мори.

Чу стенания. Мори беше жив. Но колко жив? Когато се приближи, видя приятеля си да лежи почти неподвижен на земята.

— Бързо, помогни ми! — излая докторът. — Хвани му главата, задръж я в нормално положение. Нали не искаме да му направим шийна фрактура, ако все още я няма.

— Как е той? — попита Барни, като коленичи и внимателно хвана главата на Мори с надеждата, че трескавото му сърце няма да разтрепери и ръцете му.

— Класически случай на скачане отвисоко — изкоментира нещо Рубин. — Със сигурност има фрактури на ходилата — светна с фенерче в очите на Мори и добави: — Изглежда, няма вертебрално счупване.

— Какво значи това?

— Гръбначният му стълб изглежда добре. Очевидно няма неврологични промени. Страхотен късметлия е.

Това е едната гледна точка, помисли Барни.

Изведнъж Мори започна неистово да трепери. Барни бързо го зави в одеялата.

— Ливингстън, ти ли си? — попита Мори с глас, който издаваше болката при произнасянето на всяка сричка.

— Да, да, само стой спокойно, Мори. Ще се справиш.

— О, по дяволите — въздъхна раненият. — Баща ми ще ме изтормози заради това. Вероятно ще каже, че не мога нищо да направя като хората.

Той издаде звук на нещо средно между смях и плач. После отново изстена.

— Много го боли — умолително каза Барни на лекаря. — Не можете ли да му биете нещо?

— Не, ще потисне чувствителността му. Трябва да бъде по възможност в пълно съзнание, докато установим степента на нараняването.

Блеснаха светлини. Университетската полиция и линейката се материализираха почти едновременно. Барни дори не беше чул шума от двигателите. Скоро пет-шест човека заобиколиха Мори, разговаряйки с неестествено спокоен шепот.

Барни усети, че те бяха изпълнявали тази сцена много пъти и знаеха ролите си толкова добре, че не се налагаше да водят диалог.

Лекарите поставиха шина на врата на Мори, за да му предпазят гръбнака, и го подготвиха за носилката, когато деканът Холмс дойде. Беше като зловещо Богоявление — лицето му ту се скриваше, ту отново се появяваше на светещите фарове на линейката.

Холмс се наведе над Мори, взе от някого фенерче и лично се увери, че няма черепни увреждания. Кимна леко — разрешение пациентът да бъде закаран в болницата.

Когато го поставяха в линейката, Мори тихо извика:

— Ливингстън, тук ли си?

— Тук съм, Мори.

— Ръкописът ми. Погрижи се за ръкописа ми.

— Разбира се, разбира се. Не се тревожи.

Вратите на линейката се затвориха безшумно и секунди по-късно тя изчезна в нощта.

Сега на тревата отвън останаха само тримата. Всички прозорци на Вандербилт Хол бяха тъмни. Барни погледна фосфоресциращите стрелки на часовника си. Беше три и четиридесет и пет.

Не знаеше какво да прави. Почувства някак си, че за да се върне в стаята си, има нужда от тяхното разрешение. Затова продължаваше

да стои — изтощен, но послушен войник, а висшестоящите офицери се съветваха. От време на време различаваше по някоя дума.

— Ийстман... познавам баща му... да подготвим нещата.

Най-накрая Рубин кимна, завъртя се на пети и се отправи към последните си няколко часа дежурство в здравната служба. Твърде възможно бе да го очакват други обезпокоителни съобщения.

Холмс се приближи към Барни.

— Съжалявам, не ти разбрах името.

— Ливингстън, сър, първи курс. Живея на етаж на Мори. Тоест... където Мори живееше.

Деканът кимна.

— Ливингстън, искам да разбереш, че като бъдещ лекар етиката те задължава да не споменаваш пред никого за това.

— Разбира се, сър.

— Дори в разговор с най-близки приятели. Това е един от най-трудните аспекти на нашата професия. Освен това възможно е да има тревожно отражение върху колегите ти. Сигурен съм, че разбираш какво искам да ти кажа.

Барни кимна по-скоро от умора, отколкото в знак на съгласие.

— Но, сър, рано или късно те ще забележат, че Мори не се появява наоколо.

— Остави на мен да се оправя с това. Просто ще спомена нещо от сорта на например болест в семейството.

— Да, сър. Мога ли с ваше разрешение да си тръгна сега? Вече е много късно и аз...

— Разбира се, *Ливингстън* — нали така беше?

— Да, сър.

— Според думите на д-р Рубин тази вечер си оказал огромна помощ. Оценявам това и съм сигурен, че Ийстман също ще го оцени.

— Ами Мори всъщност е симпатично момче. Може би е прекалено чувствителен...

— Говоря за д-р Ийстман — баща му.

— О! Да, сър. Лека нощ, сър.

Барни едва беше направил пет крачки, когато деканът го спря.

— Ей, Ливингстън!

Барни спря и се обърна.

— Да, сър?

— За какъв ръкопис говореше младият Ийстман?

Барни се поколеба и с възмущение реши, че поне едно нещо от Мори Ийстман трябва да остане непокътнато.

— Не зная, сър. Предполагам, че е бълнувал или не е бил на себе си.

Деканът Холмс кимна и Барни реши, че това е разрешение да се оттегли. Уморено тръгна към стаята си.

Когато мина покрай стаята на Мори, Барни забеляза, че вратата все още зее отворена. Запали светлината и влезе. От портативната пишеща машина стърчеше полуизписан лист. Барни се надвеси да го прочете. Мисли на разказвача след първия ден от медицинското му образование.

Това беше първата ни среща с представител на отвъдния свят. Любопитно е, че надникнахме вътре в него и всичко си беше на мястото. Нищо не липсваше. Какво тогава отнема Смъртта?

Учените с вирнати носове биха казали просто: електрически импулси; религиозните може би ще отговорят: духа. А аз съм хуманист и онова, което видях днес, за мен беше липса на душа.

Къде ли е отишла тя?

Барни събра около десет страници от „книгата“ на своя състудент, изгаси лампата и тъжно тръгна към стаята си.

Почувства огромна нужда да изхвърли мислите от главата си.

— Божичко, Ливингстън, да не си болен? Изглеждаш, като че не си спал цяла нощ.

— Наистина не съм спал цяла нощ — прегракнало отговори Барни, като се опита да осъществи контакта на кифлата в лявата си ръка с конфитюра върху ножа в дясната. На таблата му имаше три чаши кафе.

— Може ли да седна, или масата е само за зубрачи?

— Седни, Кастелано, седни.

Лора седна срещу него и забарабани с пръсти.

— Е, ще ми кажеш ли какво е станало?

— Учих за епителна тъкан и беше толкова интересно, че се отнесох. После видях, че е съмнало.

Лора се пресегна, взе едно от кафетата му и отвърна:

— Дрън-дрън. Знам много добре какво е станало.

Полузатворените клепащи на Барни се повдигнаха почти до нормалното си положение.

— Така ли?

Тя кимна усмихнато.

— Имал си неочаквана романтична среща. Коя беше щастливката, Ливингстън, някоя сестра ли?

— Стига, Лора, аз питам ли те за сексуалния ти живот?

— Да. И аз обикновено не те държа в напрежение.

— Ами това е по-различно. Дадох нещо като лекарска клетва. Моля те, не настоявай.

Той копнееше да сподели болката и объркването си с нея. Но не посмя да наруши дадената дума. Не от страх пред Холмс, а от уважение към Хипократ. Глътна малко кафе и изкоментира:

— Господи, каква отврат!

— По мое скромно мнение — заключи безгрижно Лора — ти и Грети най-после сте на една и съща вълна.

Барни издокара една уморена усмивка.

— Как се сети?

— Дедуктивна логика, Барн. Грети си дойде след два часа, а ти приличаш на неоправено легло. Даже не си се обръснал.

— Не съм ли? — той се попипа по бузата. — Благодаря, Лора, наистина не съм забелязал. Сега ще ми направиш ли една услуга — преди да ме оставиш на мира?

— Разбира се.

— Купи ми още едно кафе вместо онова, което ми открадна.

Тя стана услужливо, за да му донесе още една доза кофеин, а към главоболието на Барни се прибави и болка в сърдечната област.

Това ли значи „поверителност“? — почуди се той. Да не мога да говоря дори с най-добрата си приятелка в целия проклет свят!

— Лоши новини, Барни, загубихме Алисън. Първоначално той се шокира. Но блясъкът в очите на Бенет Ландсман го успокои, че не става дума за нещастен случай като Мори.

— Май някакво момче от екипа на Сет Лазаръс внезапно напусна училището. В момента, в който чула, нашата партньорка убедила Лубар да я премести...

— Вероятно като му е обещала да не го сваля.

— Не е много галантно от твоя страна. Вярно е, но въпреки това не е галантно — Бенет се усмихна. — Говори се, че Сет борави със скалпела почти толкова добре, колкото Еръл Флин. Явно Алисън иска да си мери силите с познавач.

— Аз лично нямам нищо против. Освен че останахме с труп, който се казва Леонардо. Мислиш ли, че бихме могли да го прекръстим?

Партньорът му кимна.

— Какво ще кажеш за Франк?

— Много обикновено име — забеляза Барни. — Може да се отнася до всичко.

— Стига, Ливингстън, за истинския спортен запаянко единственият Франк е Гифърд, полузащитникът на „Ню Йорк Джайънтс“...

Умореното лице на Барни просветна.

— Всъщност след стълкновение Франк е изглеждал и по-зле.

Не можеха повече да отлагат неизбежното си разрязване на човешка плът. Отвориха учебника на Грей и започнаха внимателно да режат надолу към епикардиума.

След като поработиха около двайсет минути в мълчание, Бенет прошепна:

— Знаещ ли, тази нощ не можах да спя.

— И ти ли?

— Непрекъснато си мислех за този лабораторен час. За оня, чиито черва бяха толкова оплетени. Някак си разбирам защо е било забранено в продължение на толкова много векове.

Барни кимна.

— Знам. Това е нещо като нарушаване на спокойствието му.

— Да — съгласи се Бенет. — И тази миризма, която не можем да отмием — нещо като белега на Каин.

— Успокой се — отвърна Барни, — просто помни, че не можем да докоснем душата му.

Бенет погледна партньора си с благодарност.

— Хубав начин да погледнеш на това, Ливингстън. Един вид облекчава съвестта.

Когато продължиха безжалостно да пресяват жизнените органи на Франк, Барни виновно си помисли: „Извинявай, Мори. Не трябваше да те цитирам.“

— Напрежението започва да ми се отразява, Барн.

— Вече? За Бога, Каstellано, едва седмица е минала, а по биохимия ни чакат още неколкостотин формули.

Те седяха сами и обядваха желирани топки с незнаен произход, залети с неразпознаваем кафеникав сос.

— Защо всички трябва да ми се облягат на рамото? — оплака се Лора.

— Кой ти се обляга?

— Цялото общечитие — поне така изглежда.

— Е, добре, сега може би знаеш аз как се чувствам, когато ме избераат за изповедник.

— Но на тебе ти харесва — възрази тя.

— Да, разбира се. Всъщност изпитвам истинско удоволствие, когато помогна на някой приятел да си разреши проблемите. Освен това е и нещо като тренировка за бъдещата ми работа като психоаналитик.

— Добре — съгласи се тя, — приятелите са едно. Но не съм длъжна да давам съвети на всяко момиче, което среща по коридора. Ами, да му се не види, аз едва познавам Алисън Редмънд.

— А, добричката Алисън. Тя заряза нашия лабораторен екип, съблазнена от легендарния сребърен скалпел на някой си Сет Лазаръс.

— Това не е истинската причина, Барн. Било е, как да се изразя, прекалено стимулиращо за нея тялото на един конкретен човек.

— Моето или на трупа? — духовито вметна той.

— На Бенет — отговори тя с усмивка.

— О! Е, всъщност няма защо да ревнувам. Той наистина е готин. Но защо това е накарало Алисън да се отдалечи?

— Ами отгатнете, д-р Фройд! Бои се да не започне връзка.

— Доста нереалистична мечта. От къде на къде си мисли, че Бенет ще обърне внимание на гризач като нея?

Но Лора остана сериозна.

— В Харвард той беше два випуска преди мене и мога да гарантирам, че независимо от опаковката него го интересува умът.

— Тогава как те е пропуснал?

— Не е твоя работа — отвърна Лора. Но леко се беше изчервила.

— Добре — продължи Барни, — дори ако е толкова над нещата, в което все още се съмнявам, какво против има Алисън?

— Истината ли искаш? — попита Лора. — Голата истина е, че тя не желае нищо да я откъсва от учението ѝ. Напълно е завладяна от идеята да стане номер едно в курса. Сега сме едва в началото на семестъра, а тя вече взема таблетки, за да стои будна и да учи.

— Пълна откачалка! Както и да е, спести ми останалите подробности.

Прекъсна ги появяването на Ханк Дуайър.

— Барн, можеш ли да ми отделиш няколко минути?

— Разбира се — отговори свойски Барни. — Седни при нас.

Ханк кимна със смущение към Лора и с неудобство каза:

— Ами то е лично, Барни. Може ли да се отбия в стаята ти по някое време довечера?

— Довечера? Добре, да, чудесно. Единайсет и половина става ли?

— Не може ли малко по-рано? Ще ми се да се паркирам в леглото по това време.

— Съжалявам, Ханк, имам страшно много работа и дори минутка не мога да отделя преди единайсет и трийсет.

Дуайър кимна с благодарност и почтително се отдалечи.

Когато вече не можеше да ги чува, Барни бързо насочи разговора към по-вълнуваща тема.

— Сега, Кастелано, искам прост отговор — с „да“ или „не“: Грети Андерсън абсолютна нимфоманка ли е, или не?

Лора поклати глава.

— Съжалявам, не мога да отговоря с „да“ или „не“.

Тя стана. Консултацията на консултантите приключи.

Парадоксално е донякъде, че биохимията, която изучава процесите в живия организъм, е вероятно най-смъртоносният предмет за един студент по медицина. Навярно защото функцията на живота е сведена до бездушни схеми и сложни формули, изписани на многобройни листове, раздадени на всеки.

— Животът е невъзможен — започна драматично професор Майкъл Пфайфър — без органичните съставки, известни като **аминокиселини**. Те са строителният материал, от който са построени протеините, както и крайният продукт от усвояването на същите.

После Пфайфър разшири изявлението си още малко:

— В природата има приблизително осемдесет аминокиселини. Само около двацет от тях са необходими за метаболизма и растежа на хората. Онези, които се доставят чрез храната, се наричат незаменими. Другите, които се произвеждат в организма, са познати като „заменими“, или „глицини“. На дъската съм написал и две те групи аминокиселини. Но не е необходимо да ги преписвате.

При освобождаването им от допълнителни записки студентите изпуснаха колективна въздишка на облекчение.

— Само ще ги прочета — каза небрежно Пфайфър и започна: — Хистадин, изолевцин, левцин, лизин, метионин, цистеин, фенилаланин, тирозин, треонин, триптофан, валин.

После Пфайфър се обърна към втората част на дъската и на един дъх изрецитира групата на заменимите аминокиселини, като добави:

— Разбира се, по-късно отново ще се върнем към тях, за да ги разгледаме подробно.

„Е, тоя не е страшилище, помисли си Барни. Свърши се с мита, че изпитът по биохимия бил ужасно клане.“ И точно тогава се случи.

Асистентите от двете страни започнаха да раздават дебели купчини листове, на които студентите скоро откриха подробни схеми на всичко, което Пфайфър бе споменал за кратко и между другото.

Ако съществува такова нещо като колективна психика на първокурсници, сега то се бе превърнало в пълна колективна депресия. Стаята се изпълни с отекващи стенания. След което дойде смъртоносният удар на Пфайфър:

— За да не се отпускате, мисля, че първото ни малко контролно ще се проведе след три седмици.

Настана странна тишина. В продължение на няколко секунди всички студенти бяха спрели да дишат. Защото знаеха, че трябва да бъде зададен жизненоважен въпрос, и всички се наблюдаваха, за да видят кой ще намери смелост да го зададе. В този момент Лора вдигна ръка.

— Да, мис... името ви, моля?

— Лора Кастелано, сър. Само исках да попитам дали от нас се очаква да запаметим всичко, написано на тези листа.

Повече от сто глави се изтеглиха напред, за да чуят по-добре отговора на професора.

— Е, мис Кастелано, това е малко прибързано. До тогава ще вземем още доста материал и ще бъде въпрос на приоритет. В края на краищата можем ли да твърдим, че някакви си двайсет аминокиселини са по-важни от петдесет и осемте протеина, които имаме в кръвта?

— Благодаря ви, професоре. (Садистично копеле такова)

— Други въпроси? — великодушно запитва Пфайфър. На последния чин Барни прошепна на седналия до него Бенет Ландсман:

— Попитай го къде си паркира колата, за да му сложим бомба.

Когато студентите се разпръснаха, Барни извика:

— Страхотна си, Кастелано, това се вика смелост. Сега никой от нас няма да спи тая нощ.

Барни беше ядосан.

Ядосан заради начина, по който деканът го беше на карал да мълчи относно Мори. Ядосан заради безсмисленото насилие на Пфайфър над уморената му памет. Заради перспективата да прекъсва ученето си с неофициални „приемни часове“. Беше толкова ядосан, че би ударил някого. Но се задоволи с друго, почти толкова добро решение.

Изтича в стаята си, изу мокасините и джинсите си, намъкна едни шорти и маратонки и за загревка препусна бързо надолу по стълбите към салона в мазето.

Там се разиграваше баскетболен мач с пълни състави. Не познаваше никого от играещите, освен Бенет Ландсман. Повечето изглеждаха по-възрастни, вероятно асистенти или живеещи в пансиона лекари. Той погледа отстрани няколко минути, вживян в играта, и

установи, че тя бе доста енергична. Очевидно не бе единственият, почувствал нужда от физически катарзис.

След малко повече от пет минути един висок риж играч вдигна ръце в извинителен жест.

— Хей, съжалявам, момчета, но трябва да асистирам на Гренвил да направи една пиелолитотомия. — Той махна на Барни: — Искаш ли да поиграеш малко на блъсканица с топка?

Барни кимна с желание.

— Добре, момчета — викна морковената глава, — този жалък нещастник иска да си счупи ребрата. Внимавайте с него — после се обърна към Барни и добави:

— Забавлявай се, приятелче. Само внимавай тия малки диваци да не те проснат на носилка.

Барни отново кимна, но не можа да потисне спомена за предишната нощ.

Половин час по-късно петорката на противниците се бе сдобила с повече синини, отколкото могат да се видят в спешното отделение в събота вечер. Когато се изнизваха от салона, Барни бе останал без дъх и бе плувнал в пот. Беше страхотно. Бенет му подхвърли кърпата, с която бе избърсал лицето си, и с възхищение подметна:

— Господи, Ливингстън, играеш дяволски мръсно. Напомняй ми винаги да играя, от твоя отбор.

— Бенет, от твоите уста това е истински комплимент. Самият ти поне четири пъти подложи крак на техния център. Къде научи правилата на играта, в затвора „Синг-Синг“ ли?

— Ще повярваш ли, ако ти кажа Торино?

— Искаш да кажеш в Италия? Какво, по дяволите, си правил там?

— Докато учех в Оксфорд, всеки уикенд взимах самолета до Торино и играех в отбора на „Фиат-Торино“. Даваха ми триста долара на мач плюс възможност да пътувам до много места, които иначе нямаше да видя. Но нека ти кажа едно — ако на европейците им липсва финес в баскетбола, те си го наваксват с лакти и колене. По моему руснаците получават премия за всеки половин литър кръв, който пролеят.

— Играл си срещу Русия?

— Само срещу „Спартак“ — един от техните така наречени аматьорски отбори. Бях повечето време по корем, отколкото на крака.

— Мамка му, Ландсман, шашнат съм, наистина. Шашнат съм.

— Не се хаби, Ливингстън. Защото, честно казано, ако някога решиш да изчезнеш зад граница, в Ленинград винаги ще се намери работа за тебе.

След като взе душ и вечеря, Барни се почувства прекалено разсеян, за да се съсредоточи над книгите. Беше планирал да прекара четири-пет часа плътно в запаметяване, което някой бе погрешно окачествил като интелектуална дейност.

Докато се влачеше бавно по коридора, започна да дочува музика. От стаята на Мори Ийстман прииждаше акустична вълна, която показваше как биха свирили цигуларите на Мантованн, ако са дрогирани с ЛСД. Той потрепери вътрешно и нерешително се приближи към отворената врата.

Стаята беше ослепително светла. Рамка с театрални прожектори стигаше от единия до другия край на тавана, като всеки от лъчите беше насочен към някакво произведение на изкуството — миниатюрна галерия, от двете страни на която имаше две огромни стереоколони.

— Можеш да влезеш, не съм Летящият холандец — съобщи ясен баритонов глас зад него. Барни се завъртя и видя един наконтен младеж с остри черти, малко над двайсетте.

— Мога ли да ти предложа нещо за пиене? — сърдечно попита той.

Барни сложи ръка като фуния на ухото си.

— Не те чувам. Защо не намалиш гюрултията?

— По-добре не. Малер просто трябва да се слуша фортисимо.

— Тогава си намери слушалки. Тук има хора, които не могат да учат фортисимо.

Почитателят на музиката се усмихна приятелски, отиде до усилвателя, който наподобяваше пулт за управление на „Боинг 707“, завъртя някакви копчета и в резултат стаята спря да се тресе.

— Благодаря — кимна Барни и се обърна да си върви.

— Няма ли да останеш да пийнем по нещо?

— Съжалявам, но ме чакат един куп неща, които трябва да свърша.

— Мили Боже, абе защо всички тук са толкова съзнателни? Виж какво, един малък скоч няма да ти навреди.

Против разума си Барни бе донякъде очарован от този екземпляр. Поиска си кола.

— С лимон? Лимонов сок? Малко ром, за да заприлича на коктейл „Куба Либре“?

— Чисто, благодаря. Само с малко лед. Тъ... ти медицина ли следваш?

— Защо иначе ще живея в това мракобесно общезитие, по дяволите?

— Да, май че има логика. Допреди няколко дни тази стая беше заета. Искам да кажа, от друг човек.

— Горкият нещастник — той подаде на Барни чаша и наля на себе си два пръста „Чивас регал“.

— Познаваше ли Мори?

— Само по име и номер, ако ме разбираш добре. Разбрах, че имало някакъв семеен конфликт или нещо такова. Да ти кажа, разчитах на нещо от тоя род и затова не бях правил други планове за тази година. Просто не мислех, че ще се случи с такава скоростна бързина. Познаваше ли тоя раувге сон?^[1]

— Беше свястно момче — сурово каза Барни.

— Хемингуей не беше ли казал „Свестните финишират последни“.

— Не, казал го е Лео Дюрошър, бивш член на „Бруклин Доджърс“.

— Я виж ти! А пък аз съм Ланс Мортимър и ми предстои да срещна много хора в Харвард, всеки от които може да бъде описан поне като „безскрупулен свръхамбициозен кучи син“.

— Включително и ти?

— Особено аз. Възнамерявам да стана милионер, преди да навърша тридесет и пет години.

— В такъв случай нямаше ли да ти е по-добре в бизнес училището?

— Божичко, какъв си лицемер. Откъде си?

— Бруклин — сухо отговори Барни. — Ще ли ти се да го поплюваш малко, Ланс?

— Недей да изтъняваш, чувал съм, че е чудесно място. Лорен Бакол е родена в Бруклин, нали?

— Така мисля.

— Ами щом е добра за Богарт, и за мене е добра. — Мортимър се усмихна, сякаш бе казал остроумие. — Май че ти забравих името.

— И аз. Защо не оставим нещата така?

— О, стига, приятелче — придума го Ланс. — Как ти викат там в Бруклин?

— Много неща. Но приятелите ми ме наричат Барни или Ливингстън. Отговарям и на двете.

Това също предизвика смях.

— Нали разбираш, че всичките ти пациенти ще те четкат непрекъснато с „Д-р Ливингстън, предполагам?“

— Нямам намерение да лекувам пациенти, които „предполагат“, Ланс. А сега, ако опазиш уредбата си да не събори сградата с тоя шум, ще ида да погледна няколко хистологични проби.

Хистологични проби? — реагира с театрално учудване Ланс. — Наистина ли ви разрешават да изнасяте тези ценни мостри човешка тъкан извън лабораторията?

— По няколко от време на време.

— А какъв микроскоп използваш?

— Специалитет на заведението — А.О., десет долара на семестър.

— Но той е с един окуляр и е от каменната ера!

— Каж ми, Ланс, има ли нещо тук, което да отговаря на превисокия ти стандарт? — попита Барни.

— Моля ви, д-р Ливингстън, не ме разбрахте. Просто исках да ви предлага да се възползвате от моето малко устройство — и той вдигна кальфа на лъскав ултрамодерен бинокулярен микроскоп, поставен на бюрото му.

— Леле! — възкликна Барни, преди да успее да се спре.

— „Никон“ — изкуството на дружелюбните елфи в Токио. Всъщност имам два. Имам също и два пълни комплекта стъкла като тези, които видяхме на лекцията.

— Как се снабди?

— Няма да ти кажа, докато не си промениш лошото мнение за мен...

— Какво те кара да мислиш, че имам такова?

— Всички имат лошо мнение за мен. Докато не за почнат да разбират, че под отвратителната ми външност се крият каменно сърце и мозък от стомана. Да ти го кажа с прости думи, Барни, роден съм, за да печеля.

— Щом казваш — намръщено измърмори Барни. — Сега ми кажи как взе тия стъкла.

— Сигурно можеш да се сетиш как съм ги взел. Липсва ти само една подробност — колко съм платил на горкия третокурсник, който борави с прожекционния апарат. И всичко това под шапката на медицинската поверителност.

На Барни му дойде много. Той се обърна към вратата, като подхвърли за сбогуване едно „Ще се видим, Ланс“ през рамо. При което младежът скочи от луксозния си стол и хукна след Барни като Аполон след Дафна.

— Чакай една минутка, Ливингстън, не искаш ли микроскопа?

— Ако трябва да съм брутално откровен, не ми харесва перспективата да ти бъда задължен.

— Абе нали ти казах — имам два, а също и комплект стъкла.

Барни не можа да се въздържи.

— Ланс, от всичко ли имаш по два броя?

— Ами да. От повечето неща.

— Две коли?

— „Корвети“, само че втора ръка.

— Бас държа обаче, че са еднакъв цвят.

Ланс отново кимна утвърдително.

— Стори ми се по-практично.

— О, да. Разбира се — и подведен от патологичното си любопитство, Барни пробва по-надълбоко:

— Две приятелки?

— Тук правя изключение.

— Нима?

— Намирам, че на жените може да се разчита по-малко, отколкото на колите, така че обикновено държа три-четири в активния списък.

— О, ами това звучи — въ... практично — Барни знаеше, че се движи в непознати води, но съумя да убеди себе си, че ще е доволен, ако се опита да открие що за човек е този.

— Разбира се, родителите ти са също по един?

— На какво прилича това — рубрика „Двайсет въпроса“?

— Съжалявам, малко се унесох. Но не бих искал да взимам микроскоп от човек, който е, по липса на по-добра дума, „анално фиксиран“.

— Ти самият си не по-малко странен. Говориш като бъдещ психоаналитик — приятелски заключи Ланс. — Харесва ми. Можеш да взимаш едната ми кола, когато ти потрябва.

— Благодаря — каза нехайно Барни и започна да събира различните части на супер микроскопа с намерението да избяга, преди благодетелят му да си промени решението.

— Кога си ги искаш обратно? — попита той, като хвана комплекта от стъкла.

— Не бързам. Можеш да ги задържиш през целия семестър, ако желаш. Пък и винаги мога да си взема други.

— Фантастичен си, Ланс.

— Искаш да кажеш, че всъщност ме харесваш? — попита Мортимър, както изглеждаше, с искрено учудване.

— Разбира се — усмихна се Барни. — Ти си единствен по рода си. Или може би трябва да кажа *двойствен по рода си*.

Той усилено работеше с микроскопа. Беше опияняващо чувство — да гледа всички тия стъкла със съединителна тъкан, оцветена от хематоксилина. Искрящите розово-сини петна просто го заслепиха — подреден хаос, който приличаше на някои от картините на Джаксън Полък. Наистина едва сега той се убеди, че твърдението на лабораторния им преподавател е вярно: „Хистологията и историята на изкуството са взаимно допълващи се естетически дисциплини.“

Малко след единайсет почувства нужда от въглехидратни попълнения. По пътя към автомата за сладкиши той спря при телефона, за да сподели удоволствието си с Лора.

Раздразнен женски глас каза:

— Ако търсите Грети или Лора, веднага затварям.

Той позна гласа.

— Хей, Алисън, аз съм — Барни. Помниш ли, запознахме се над трупа на Леонардо.

— О, здравей — отговори тя, — как върви дисекцията?

— Чудесно, а при тебе?

— Не е зле — отвърна тя. — Сигурно искаш да говориш с Лора, а?

Той почувства самотата ѝ и реши да направи голяма жертва.

— Ъ... Алисън, искаш ли да се срещнем след малко на кафе?

— О! — каза тя напълно изненадана, понеже не беше свикнала да проявяват и най-малък интерес към личността ѝ. — Господи, Барни, имам страшно много за учене тази вечер. Защо не го отложим за друг път?

— Разбира се, няма проблеми — отвърна той вътрешно облекчен. — Лора там ли е?

Чу как слушалката се тресна и отскочи в каменната стена, когато Алисън изхвърча да извика Лора.

И странно, но Лора заговори също толкова ядосана.

— Хей, опитвам се да уча, кой, по дяволите, се обажда?

— А ти кой очакваш — Марлон Брандо?

— О, извинявай, Барни. Какво има?

— Ще повярваш ли — имам на разположение пълен комплект от хистологични стъкла и един „Бък Роджърс Никон“, за да ги разглеждам.

— Господи, как се сдоби с тях?

— Виж, прекалено е дълго и вълнуващо, за да ти разказвам по телефона. Искаш ли да дойдеш дотук и да разгледаш превъзходните парченца тъкан със сребърни петна по нея и още много разнообразни и разноцветни други неща?

— Естествено. Веднага може ли?

— Не, по-добре след половин час... имам уговорка да раздавам съвети.

— О, да. Добре, ще се видим тогава към полунощ, съветнико.

— Седни, Ханк.

— Знам колко си зает, Барн. Няма да отнема повече от три минути от времето ти.

— Добре де, все пак седни. Защо да рискуваш и разширени вени?

Дуайър кимна и кацна на края на леглото.

— Добре, бебчо Ханк. Казвай.

Посетителят му започна да се суети и едва успя да изломоти:

— Барни, имам един проблем. Ще ти бъда много благодарен, ако ми дадеш съвет.

— Разбира се, разбира се — отвърна той, а вътрешно си помисли „Какво, по дяволите, го кара да смята, че знам повече от него за каквото и да е?“ — Какъв е проблемът, Ханк?

Смущението на Дуайър сякаш изпълни стаята. Най-накрая той обобщи дилемата си.

— Сексът.

— Какво искаш да кажеш? — объркан запита Барни.

— Имам проблем със секса — продължи Дуайър и избърса дланите си в пуловера.

О, не! — крещеше инстинктът за самосъхранение на Барни. Изпрати го тоя на истински психоаналитик или всяка нощ по някой ще скача от прозореца пред очите ти!

— Тъ... Ханк, не мислиш ли, че трябва да говориш за това с... нали се сещаш, с квалифициран човек.

— Не, не, не, Барни, сигурен съм, че момче с твоя опит може да ми помогне.

„Е, добре, пошегува се със себе си Барни, някои хора си мислят, че имам божествена дарба.“

— Давай, Дуайър, изплюй камъчето.

— Нали знаеш, че щях да ставам свещеник?

— Да.

— И мисля, че ти казах защо се махнах оттам?

— Да, нещо от сорта на „света, плътта и стетоскопа“.

— Заради Черил. Черил де Санктис. Страшно се възбудям от нея. Мисълта за нея не ми дава мира ни денем, ни нощем. Не мога да уча, не мога да спя, не мога да чета по анатомия, защото всичко, което искам, е да...

— Спиш с нея? — подсказа Барни.

— Да, Барни. Виждаш ли, знаех, че ще разбереш.

— Честно казано, не мисля така. Защото дотук не виждам никакъв проблем, освен ако Черил не е омъжена или монахиня.

— За Бога, човече, за какъв ме мислиш? Тя е просто едно страхотно момиче от нашата енория — работи в детска градина. Семейството ѝ е много религиозно.

Той направи пауза и добави с копнеж:

— И има най-страхотните цици, които някога си виждал.

— О! — каза Барни, като се опитваше да намери подходящо заключение. — Но тя не те иска, това ли е проблемът?

— Не, не, тя ме обича и съм напълно уверен, че щях да я обичам, дори да нямаше такова невероятно тяло. Но снощи ми се обади по телефона и каза, че ще идва другия уикенд и иска да остане в моята стая.

— Това не е проблем, Ханк. Доколкото знам, единствените неща, което не ни се позволява да държим в стаите си, са патлаците и влечугите.

— Мисля, че тя иска да го направим.

— Чудесно — нетърпеливо отвърна Барни, като си помисли: „Ето такива проблеми ми трябват на мене.“

— Значи смяташ, че може, а? Мислиш ли, че ще извършим прелюбодеяние?

— Виж какво, Дуайър, не съм моралист, но мисля, че ако двама възрастни хора се обичат, това може да включва и секс.

— Преди брака?

— Сериозно ли мислиш да се ожениш за нея, Дуайър?

Той кимна.

— Обичам я, Барни. Сега да разбирам ли, че имам твоята благословия?

— Мисля, че можеш да го считаш за нещо малко по-светско — за поощрение. Искам да кажа, че аз все пак не съм ти свещеник. Което ми напомня — защо не отиде да говориш с някой свещеник?

— Защото щеше да ми каже да не го правя.

Преди Барни да успее да обмисли многобройните възможни последствия от този духовен диалог, на вратата се почука.

Дуайър погледна часовника си и стана да си ходи.

— Леле, то минавало полунощ. Съжалявам, че ти отнех толкова много време.

Веселият глас на Лора извика:

— Аз съм, Ливингстън, сам ли си?

Дуайър изглеждаше объркан:

— Господи, Барни, иска ми се да имаш заден изход.

— Стига, Ханк, та това е Лора...

— Какво искаш да кажеш с това, че е Лора? Най-готиното момиче в курса ти идва в стаята посред нощ! Как го правиш?

Той бързо се обърна и отвори вратата.

— Здравсти, Ханк — усмихна се Лора. — Надявам се, не съм прекъснала нещо важно.

— И аз — срамежливо рече Ханк.

— Няма проблеми. Отбих се само да видя дали микроскопът на Ливингстън си заслужава многото приказки.

— О, разбира се — съгласи се Дуайър, напълно объркан. После изтича до телефона да се обади на възлюбената си.

[1] Беден глупак (фр.) — Б.пр. ↑

11.

— Ох, ох, ох каква сладост е да пипаш момиче по вагината! Какъв рай!

— Лора, недей така високо, намираме се в Бостън!

Лицето на Палмър Талбот придоби цвета на омара, който ядеше. Погледът му се стрелна към лицата на съседите по маса, които вечеряха в ресторанта на Стубен след театралната постановка.

На Лора ѝ беше забавно. Докато си говореха за разни невинни неща, Палмър нехайно я беше попитал как тя и колегите ѝ успяват да се справят с „огромното количество досадни глупости, с които ви тъпчат насила“.

Тя бе отговорила, че през годините студентите по медицина са съчинили няколко полезни мнемоники — незабравими фрази, които на секундата могат да възстановят жизнена информация от прашните задни рафтове на ума.

— Например? — бе запитал той.

— Ами има един абсолютно сигурен начин за запомняне на дванайсетте краниални нерва — електрическите проводници, които предават заповеди от мозъка към различните части на тялото — точно тогава тя бе тръснала прекрасната си руса коса и издекламираше: „Ох, ох, ох, каква сладост е да пипаш...“ и така нататък.

В този момент стреснатият Палмър бе получил пристъп на социална апоплексия.

— Звучи като нещо, което Барни би могъл да измисли — усмихна се той.

— Не, по дяволите, казах ти, че е класика, част от фолклора. Защото като нищо може да датира от времето на Гален или дори на Хипократ. Повярвай ми, гениално е. Как иначе ще мога да изрецитирам „очедвигателен, оптичен, отводящ...“

— Разбирам смисъла — каза Палмър. — В никакъв случай това не е фраза, която може лесно да бъде забравена — и като смени темата, нежно прошепна: — Не мога да понасям да живеем в един и същ град

и да се виждаме само през уикендите — всъщност дори не всеки петък вечер.

— И в събота имаме часове.

— Това е варварство, Лора, абсолютно нечовешко е.

— Това, приятелю мой, накратко е медицински институт.

Един час по-късно той се смееше неистово.

— Какво ти е толкова смешно, Талбот? — попита тя, като го плесна с една възглавница по гърдите.

— Ти ме повреди за цял живот — той се изкикоти. — Никога повече няма да мога да правя любов, без да мисля за дванайсетте краниални нерва.

— Можеш ли да ги изброиш? — ухили се тя.

— Не, но със сигурност съм запомнил мнемониката — той се наведе напред и я прегърна, но тя нежно го отблъсна.

— Не се шегувам — скара се тя. — Знаеш, че трябва да се върна в общежитието, за да мога да стана рано и да си придвижа очедвигателния нерв над „Анатомията“ на Грей.

— А моята анатомия? Не можеш ли да останеш през нощта и да учиш при мене? Обещавам, че първото нещо, което ще направя утре сутринта, е да те закарам.

— Съжалявам. За теб първото нещо в неделя сутрин се брои, след като прочетеш целия проклет „Ню Йорк Таймс“.

— И „Бостън Глоуб“ — добави той засмян. — И след още малко любов.

Тя го целуна по челото.

— Лека проверка, а? — и като стана да се облече, добави: — Понякога имам смътното впечатление, че ти се иска да ме изхвърлят.

— Признавам, тази мисъл ми е минавала през ума от време на време. Но после съвестта ми напомня, че ти си страстно отдадена на призванието си и че аз съм егоист.

— Добре. А порицава ли те заради такива мисли?

— Всъщност не. Защото после си спомням, че поне една трета от вашия курс са женени.

— Но нито едно от момичетата. Прекалено сме заети.

— С какво — да доказвате, че сте толкова добри, колкото и мъжете?

— Не, не би било достатъчно. Трябва да докажем, че сме по-добри. Можеш ли да го разбереш?

Палмър искрено се опитваше да бъде справедлив, но не беше в състояние да прецени силата, с която Лора усещаше призванието си.

— Все пак ти в крайна сметка искаш да се омъжиш и да имаш семейство, нали?

— Около десет години ме делят от крайната сметка — нежно отвърна тя и после добави: — Не само че ще стана лекар, Палмър. Ще стана много добър лекар.

Той я погледна и прошепна любвеобилно:

— Обичам те, Лора, и ще чакам, колкото трябва.

Прегърна я, сякаш за да запечати клетвата, която току-що бе направил. Лора опря лицето си в бузата му и внезапно почувства необяснима тъга. Исусе, помисли си тя, този прекрасен човек ме обича толкова много. И аз наистина го харесвам. Защо не мога... да се отпусна? Какво ми става?

Когато поршетото спря пред мрачния Вандербилт Хол, млада двойка се показа иззад ъгъла и тръгна ръка в ръка към тях. Палмър изпращаше Лора до портала, когато единият от влюбените извика:

— Хей, Лора, почакай!

Ханк Дуайър се приближи, дърпайки след себе си едно ниско закръглено момиче.

— Здравейте — поздрави ги Лора весело, макар да бе вътрешно изненадана, че някогашният свещеник е буден толкова късно, дълго след среднощната литургия, и при това е с момиче.

— Лора — задъхано каза Ханк, — ти си първата, която ще чуе страхотната новина — Черил и аз ще се женим! О! Вие май не се познавате. Лора Кастелано, а това е годеницата ми Черил де Санктис, от родния ми град.

Чернокосата му придружителка кимна стеснително и се усмихна. Но въпреки тъмнината блясъкът в очите ѝ се усещаше.

Лора представи Палмър, който любезно запита кога щастливата двойка ще се венчае.

— По Коледа — побърза да каже Черил. — През коледната ваканция.

— Да — добави Ханк със смях. — Така никога няма да забравям годишнината ни. Не е ли чудесно?

— Превъзходно е — отбеляза Палмър и със зрънце, ирония, която само Лора можеше да долови, каза: — Няма ли това да направи следването ти по-напрегнато?

— Глупости, тъкмо обратното — отвърна сърдечно Дуайър. — Когато вече сме заедно, няма да губя толкова време, колкото сега само за да си мисля за Черил!

Палмър се обърна към Лора със сърдита гримаса:

— Това се казва свежа мисъл, нали?

— Разни хора, разни идеали — рече тя многозначително и потупа Палмър по бузата. После махна на бъдещите младоженци и забърза навътре.

Щом влезе в кухнята пещера на фойето, предишната ѝ меланхолия се върна. Нещо в начина, по който Ханк и Черил се гледаха, бе отприщило у нея поток от емоция. Двамата бяха толкова очевидно влюбени. Такива ли бяха чувствата на Палмър към нея? Внезапно усети състрадание към него. И — без да разбира защо — жал за самата себе си.

Откри, че върви към стаята на Барни. Само ще му се обади, ако не си е легнал. Когато наближи, чу измореният му глас да рецитира биохимични формули.

Тя спря. Не искаше (или не можеше) да го прекъсва с разни детински въпроси. За взаимоотношенията. За любовта и всички останали младежки глупости.

Прибра се в стаята си, тръшна се на леглото, отвори тетрадката си по биохимия се опита да се потопи в аминокиселинната река на забравата.

Барни бе зубрил цяла вечер преди неочакваното посещение на Бенет Ландсман. Бенет изглеждаше толкова елегантен в модерния си блейзър с раирана риза в синьо смолист цвят и папионка, та Барни се

учуди, когато разбра, че идва направо от киното на Екстър стрийт, където е гледал последния филм на Ингмар Бергман.

— Господи, Ландсман, на това ли му викаш развлечение? Аз сънувах кошмари дни наред, след като гледах „Седмият печат“.

Бенет широко се усмихна.

— Но героите във филмите му са толкова мрачни, че в сравнение с тях се чувствам направо райски щастлив. Във всеки случай перспективата да уча ми изглежда по-малко тъжна. Искаш ли да се поизпитаме?

— Разбира се. Как си с аминокиселините?

— Немного зле. Днес следобед кълвах като идиот около пет часа.

— Добре, тогава да насочим вниманието си към незначителния въпрос за произвеждането на протеини в храносмилателния тракт.

— Не ме занасяй. И това ли трябва да знаем?

— Е, мистър Ландсман — отвърна Барни, като се опитваше да имитира снизходителния тон на професора, — от вас очакваме да знаете само „важните“ неща. С други думи, всичко, което излиза от устата ми.

На което Бенет отговори:

— По дяволите!

И те се заловиха за работа.

След един час обявиха таймаут, за да може Бенет да изтича до стаята си и да донесе две бири. Докато сърбаха пенливите си питиета, обсъждаха дреболии като кой ще спечели футболната корона и дали някой някога ще може да победи. („Чух, че включили и няколко риби“, вметна Барни.) Дори стигнаха до първенството по шахмат между колежите.

Стана много късно и Барни усети, че новият му приятел се чувства удобно. Реши да рискува с няколко лични въпроса.

— Каж ми, Ландсман — попита добронамерено Барни, — как се чувства човек като Джеки Робинсън на медицинското поле?

— Ласкаеш ме, Барн. Новак съм и съвсем не съм най-добрият играч в тази лига.

— О, стига де, знаеш какво имам предвид, Бен.

— Разбира се. Но тук не се чувствам зле, Барни. Винаги съм бил нещо като черна овца. Ако трябва да съм честен, не познавам друго положение.

— Откъде си?

— Израснах в Кливлънд...

Той не предложи повече подробности. Барни се подвоуми между нерешителността и възхищението.

— С какво се занимават вашите?

Въпросът беше безвреден.

— Баща ми прави обувки — нехайно отвърна Бенет.

— О! — отвърна Барни, учуден от висотата, до която го е довел такъв скромнен произход. Но усети, че е докоснал най-съкровеното в мислите на Бенет и не може да продължава повече.

Двамата поработиха още половин час. Опитваха се тъкмо да запомнят оксидативния метаболизъм на пирувичната киселина, когато Лора се приближи до вратата — и си тръгна.

И добре, че не се забави отвън, защото преди да се разделят, двамата навлязоха в още една светска тема — този път за жените в курса.

— Тази Кастелано — промърмори Бенет, като поклати слисано глава. — Знам я, откакто учеше в „Клиф“. Тя наистина е загадка. Красива, дяволски умна — и истинска загадка.

Загадка? Това беше може би последното нещо, което Барни би казал за нея. Но той всъщност познаваше Лора. Всеки от тях беше част от живота на другия.

Ти си загадка, Бенет!

В нощта преди първия им изпит по биохимия един въпрос обедини и безстрашните, и уплашените: Какво общо имат тия безсмислици, по дяволите, с лекуването на болни?

— За Бога! С всичките тия тъпи диаграми това ми прилича повече на курс за автомонтъори или телевизионни техници — оплака се Лора.

Тя учеше в стаята на Барни и двамата се замеряха с въпроси и непрекъснато се опитваха да налучкат какво ли точно може да попита утре професор Пфайфър.

— Трябва да си спокойна, Кастелано. Признавам, че това е все едно да запомниш петдесет вида макарони, но все пак имат нещо общо с функционирането на човешкия организъм.

— Бас държа, че баща ми никога не е виждал тия простотии.

— Бас държа, че ги е виждал. В Гърция и Китай преди две хиляди години хората са изучавали метаболизма.

— Да, но малко. Не са знаели всички тия кървави подробности. Освен това дойдох тук, за да видя болни хора, дявол да го вземе.

— Добре — отвърна той и направи гримаса, преди да изсипе черния си хумор, — я се огледай наоколо. Пфайфър е болен, а ние всичките сме луди, иначе щяхме ли да се занимаваме с това? Искаш ли вафла?

— Не, но бих искала да изпия една кола само за да ме държи будна. Ще слеза долу и ще...

— Не си давай зор, Каstellано, остани тук и учи за двама ни. Имам нужда да си възвърна кръвообращението в главата.

Той се втурна надолу по стълбите към подредените един до друг шест на брой автомати, всеки от които предлагаше продукти със съмнителна хранителна стойност. По това време на нощта те сякаш му се мръщеа. И вероятно беше така, защото всичките бяха празни — дори автоматът за цигари.

Докато се качваше бавно по стълбите, Барни се опита да си спомни кой на етажa има кафеварка. Ама, разбира се, Ланс Мортимър без съмнение има две.

Той почука на вратата. Нямахше отговор. Може ли да е заспал? Когато и след второто по-силно почукване никой не му отговори, Барни натисна бравата. Беше отворено. И Ланс Мортимър беше там, излегнат в луксозния си стол, облегал глава назад със затворени очи и със слушалки: Слушалки? Толкова ли се е преучил, че слуша музика в такава нощ! Той се приближи и леко чукна Ланс по челото.

— Има ли някой вкъщи? — весело попита той. Ланс отвори очи и откри едното си ухо.

— О, д-р Ливингстън. Къде се беше скрил?

— В стаята си като всички останали. Учех проклети те химически структури. Защо и ти не правиш същото? Или не възнамеряваш да се явиш утре на изпит?

— Какво сте се подпалили всичките? Няма нужда от паника.

— Може би, но не мислиш ли, че има нужда от учене?

— Но аз уча, стари приятелю, уча. Чуй...

Барни неохотно постави слушалките на главата си. За свое учудване чу гласа на Ланс, който изброяваше някои метаболитни загадки, върху които щяха да ги изпитват на другата сутрин.

— Просто си слушам касетките — обясни Ланс, — така че, дори да заспя, мозъкът ми ще продължи да абсорбира информацията подсъзнателно.

— Ланс, ти си страшен чешит.

— Ами такъв съм си — усмихна се съседът му. — Съжалявам, че нямам втори запис да ти заема, но едва вчера успях да си купя това-онова от магазина „Акустикъл Рисърч“ в Кеймбридж. Мога ли да ти помогна по друг начин?

— Ами, да. Имаш ли нещо, което съдържа кофеин?

— Кафе, чай или кола?

— Кола, ако може две, стига да имаш достатъчно.

— Вземи си — отвърна Ланс, като посочи хладилника. — Има и малко камамбер, може би ще ти хареса.

Той се облегна назад и се върна към записа на лекцията.

Когато Барни се върна в стаята си, Лора се беше проснала в леглото му. И спеше дълбоко.

Барни погледна тъмните кръгове около очите ѝ и реши, че почивката ѝ е нужна повече от всичко друго. Седна на бюрото си и продължи да учи още половин час. Но беше прекалено изтощен вече.

Погледна отново към Лора. Тя беше съвсем неадекватна, щеше да бъде жестоко да я буди. Той си събу обувките, хвана едно одеяло, нави един дебел пуловер на възглавница, сви се на пода и моментално заспа.

Неизвестно кога, по някое време между късна нощ и ранна сутрин, Лора изведнъж се събуди. Трябваша ѝ няколко секунди, за да осъзнае къде се намира. После видя заспалия на пода Барни и се усмихна, Изглеждаше толкова спокоен. Събра си тетрадките и щеше да си тръгне, но погледът ѝ се спря на бюрото му. Беше забравил да си навие будилника. Тя го нагласи да звънне в седем и излезе на пръсти в коридора, като затвори тихо вратата.

Под някои врати светеше. Всъщност една от тях беше широко отворена. Ланс Мортимър sans^[1] слушалки чертаеше диаграми на бюрото си. Той вдигна поглед, когато тя мина.

— Здравсти, Лора — ухили се той. — Как е Барни?

— Спи — отвърна тя сериозно.
— Щастливец — цинично отбеляза Ланс.
Тя го погледна, прекалено уморена, за да се ядоса, и прошепна:
— Да ти го натаковам, Мортимър.
Беше стигнала до стълбището, когато чу отговора на колегата си:
— Когато пожелаеш, Лора, когато пожелаеш.

Те седяха с мътни очи и дъвчеха моливите си или развиваха язви, очаквайки въпросчетата на професор Пфайфър. Къркорещите им стомаси и пулсиращите слепоочия съвсем не се успокояваха от слабия фалшив тенор на Питър Уаймън, който си тананикаше „О, каква приятна утрин“.

Добрият професор не ги разочарова. Макар че се отнасяше до началната работа върху метаболизма на наскоро спечелилия Нобелова награда сър Ханс Кребс, първият въпрос все пак не беше от този свят:

Представете си, че живеете на планетата Сатурн.
Възпроизведете цикъла на Кребс, като замените кислорода с азот. Начертайте пълната схема.

Втората част беше (по думите на Пфайфър) „малко по-сладка“. Ставаше дума за глюконеогенеза. С други думи, трансформацията на захарта при задоволяване нуждите на организма.

Ако имате пет молекули глюкоза, колко АТФ и колко фосфат ви е нужен, за да произведете гликоген? Колко въглероден двуокис ще произведете?

Илюстрирайте фазите при формулиране на отговора си.

Сто два и пет ръце се вдигнаха нагоре към челата и всички започнаха да мислят, опитвайки се да налучкат правилните отговори.

Часовете как да е течаха. Докато повечето жертви предаваха изпитните си листове и се изнизваха навън, няколко ревностни мислители продължаваха да пишат като луди.

— Хайде сега — каза Пфайфър, сякаш укротяваше деца от детската градина, — ако не сте могли да отговорите за цялото това време, вероятно въобще не можете да отговорите, Предавайте, моля.

Ругатните навън от залата бяха повече от йоните във въздуха.

— Какъв садистичен маниак! — беше една от типичните хипотези.

Питър Уаймън гледаше на тази реакция като на кисело грозде в лозето на медицинското невежество.

— Стига, момчета — дружелюбно каза той, — наистина имаше много за писане, но въпросите си бяха съвсем добре и честно подбрани.

— Млъкни, Уаймън — озъби се обикновено спокойният Сай Дерман, който съвсем наскоро беше защитил черен пояс по джудо, — или трайно ще ти спра поемането на кислород с голи ръце.

— Мисля, че Уаймън блъфира — предположи Барни.

Той последен си предаде листата...

— Да — вметна Лора, — освен това се потиш като прасе, Питър.

— Изпотяването е съвсем нормален начин за отстраняване на топлината от тялото, мис Кастелано — благосклонно каза той. — Колкото повече мисли човек, толкова повече калории изгаря. Бих казал, че моите са около пет джаула в секунда — по формулата I^2Rt .

— Кажете ми, Уаймън — отвърна тя, — по рождение ли си отвратителен, или е трябвало да взимаш уроци?

— Чуйте, мадам, по мое мнение, това място се е обърнало с главата надолу откакто са започнали да приемат жени.

— *Tu* ме чуи, малкия — прекъсна го тя. — Ако усетя още една молекула полов шовинизъм, ще ти мацна един-два бруклински.

— Ей, ей, по-добре внимавай — предупреди Барни. — Лора раздава страхотни тупалки.

— Това мога да го повярвам — подигра се Уаймън. Но все пак се оттегли набързо.

— Кой желае да го бухат? — попита Ланс Мортимър.

Между дузината първокурсници, които се бяха скупчили около Уайман, съществуваше пълно единодушие. Всички се отправиха към

бара на Алберто за празничен лек обяд с бира и безплатни фъстъци.

Защото наистина имаха повод да празнуват — за първи път ги бяха разпънали на колелото на Торкемада и те бяха оцелели, поне за още един ден. Няколко смели души отидоха полузаспали на следобедните занимания по анатомия, но повечето се дотъртриха до стаите си и веднага заспаха.

В известен смисъл Харвардският медицински институт все още наподобява храма на Асклепий — дълбоки белези могат като по чудо да изчезват за една нощ. Така на следващия ден по улицата, а може би дори в съзнанието на студентите нямаше никакви видими следи, когато отново се събраха в зала В да чуят разказа на професор Пфайфър за по-нататъшните приключения на аминокиселините в търсене на Съвършения Протеин.

Той веднага се впусна във вълнуващи идиосинкразии за превръщанията на аминокиселините, като само мимоходом спомена предишния час. Знаеше, че студентите страдат, и те знаеха, че той знае, че страдат. Това само увеличаваше напрежението.

Най-накрая, когато оставаха около трийсет секунди, Пфайфър си пое дъх и каза тихо:

— Ъ... за контролното. Много съм радостен да ви кажа, че някои от вас са се справили много добре. Има две оценки деветдесет и осем и дори една деветдесет и девет — после усмихнат добави: — По принцип никога не пиша пълен отличен.

Пфайфър направи пауза, пое въздух отново и продължи:

— Разбира се, има и такива, които — как да кажа — не са навлезли още в материала. Всъщност най-ниската оценка е единайсет. Надявам се, това изяснява нещата. Но достатъчно е да кажа, че повечето от вас се въртят около петдесет и пет точки и имат всички шансове да завършат курса.

Развълнуван шепот изпълни стаята. После, като на прощаване, Пфайфър съобщи:

— Ще поставя списъка с оценките на обичайното място утре рано сутринта. Приятен ден, господа.

Той се завъртя на пети и излезе.

Когато студентите станаха, за да излязат навън след Пфайфър, чуха Питър Уаймън да си мърмори:

— Какво толкова съм направил, та ми и намалил последната една точка?!

Професор Пфайфър имаше навика да идва в университета не покъсно от шест часа, за да може да се позанимава с изследванията си, без да му се налага да води досадни разговори със студентите. В дните, когато трябваше да оповестява изпитни резултати, той бодваше списъка на вратата на кабинета си (като използваше само инициалите на студентите от съображения за анонимност) и се оттегляше в лабораторията.

Няма нужда да се казва, че на другата сутрин мнозина станаха рано. Всъщност слънцето все още приличаше на блед полукръг на източния хоризонт, когато дузина посетители бяха вече на мястото, което през последните години бяха започнали да наричат „Стената на плача“.

Част от традицията изискваше също студентите, дори непушачите, да прогарят инициалите си с върха на запалена цигара, след като са си видели оценките.

Барни пристигна в седем часа. Бенет вече то чакаше.

Не се усмихваше.

Нито пък, от друга страна, беше намръщен.

— Какъв е резултатът, Ландсман?

— Ливингстън — мрачно отвърна приятелят му, — за нас това не е нито най-щастливият, нито най-нещастният ни ден. Погледни.

Той посочи списъка, където шест имена вече бяха потънали в забрава — получателите на възхитителните деветдесет и девет точки и на двете от деветдесет и осем бяха дошли и си бяха отишли. Все още излизаше дим от инициалите на получилия единайсет и на две места по средата — едното четиридесет и седем, а другото петдесет и шест точки.

— Ти кога дойде, Бен?

— Пристигнах в без петнайсет и тия дупки вече си бяха тук. Всъщност с тебе май следваме старогръцкото златно правило „me den

agan“ — нищо излишно. Аз имам седемдесет и четири. А ти имаш седемдесет и пет.

— Откъде знаеш? Докато идвах насам, се сетих, че двамата имаме еднакви инициали.

— Не се тревожи. Използвах пълното си име за изпита — Бенет А. Така че аз съм си седемдесет и четири.

Лицето на Барни се проясни изведнъж.

— Хей, Ландсман, ние сме страхотни. Но как ще си заличим инициалите?

— Имам традиционните пособия.

— Ама ти не пушиш!

— Разбира се, че не пуша, но понякога излизам с непросветени млади дами, които пушат.

Той бръкна във вътрешния джоб на самото си и измъкна сребърна табакера. Извади една дълга тънка цигара и я запали със съответстваща на нея сребърна запалка. И двете имаха Монограм — или поне печат.

— Хей, страхотна табакера, Бен. Мога ли да я видя?

Той я подхвърли на Барни. На капака имаше щампован кръгъл шлем със сребърна буквичка „А“ на бронзов фон.

— Какво е това?

— О, беше на баща ми. Той беше офицер в трета армия на Патън.

— Страхотно е готина — възхити се Барни. — Баща ми служи в Тихия океан, но не му дадоха нищо такова. А баща ти какво...

— Ей, стига — прекъсна го Бенет, — време е за закуска. Давай да си заличим имената и да бягаме.

Той му подаде цигарата.

Барни се залови със самоличностите им и междувременно прегледа набързо списъка за инициалите на Лора.

Нямаше ги. Всъщност вече ги нямаше. Така че тя или се беше представила прекалено добре, или беше скъсана.

Не знаеше какво щеше да й каже, в случай че се бе провалила. От друга страна, ако беше между първите (и тъй като Лора си беше Лора, това не бе невъзможно), не знаеше той сам как ще се почувства.

[1] Без (фр.) — Б.пр. ↑

12.

— Как ти мина изпитът по биохимия, Лора?

— Не беше зле.

— Това „добре“ ли означава?

— Не, просто означава, каквото казах — не беше зле.

— Хайде сега, не бива да имаме тайни помежду си. Аз съм бъдещият ти съпруг в края на краищата.

— В името на точността, Палмър, не съм ти дала официален отговор по този въпрос.

— Добре, докторе, добре, предавам се. Сега, какво ще правиш в Деня на Благодарността?

— Ще уча, какво друго?

— Това се подразбира. Трябва все пак да имаш някаква ваканция. Дори осъдените на смърт ядат пуйка в Деня на Благодарността.

— О, не се съмнявам, че в стола ще се представят с някакво сносно подобие на пуйка — ако ще да е от целофан и с пластмасов пълнеж.

— Тогава ще дойда двамата заедно да си хапнем псевдо пуйка.

— А родителите ти? Няма ли да им е мъчно, че не сте заедно?

— На мен ще ми е по-мъчно, ако не съм с теб.

И тогава внезапно през ума на Палмър мина тревожна мисъл.

— Да не би да имаш други планове?

— Не, просто предположих, че с Барни...

— Аха — прекъсна я Палмър, — добрият доктор Ливингстън...

Лора се намръщи:

— Та както казах — продължи тя натъртено — Барни, аз и още няколко съкилийници от първи курс смятахме да нагласим голяма маса в бюфета и да си представим, че сме семейство. Но в последния момент нещо се обърка.

— Какво по-точно?

— Бенет ще лети до Кливлънд, за да изкара един ден с родителите си...

— Това е пълно разточителство. Трябва да е много богат.

— Сигурно — кимна Лора. — Ако видиш гардероба му, ще помислиш, че само от неговите покупки се издържа цял магазин за мъжка конфекция. А после и Ливингстън би отбой.

— Завръща се в семейното гнездо в Бруклин?

— Не каза нищо. Напоследък се държи много особено.

— Защо, сърдит ли ти е за нещо?

— Едва ли, освен ако не се е ядосал, че не искам да му кажа колко имам на теста по биохимия.

— Колко имаш между другото? — вметна Палмър, като се надяваше въпросът да я свари неподготвена.

— Казах ти вече — отби атаката Лора. — Средна работа.

*Днес сме се събрали Бог да ни благослови
Волята си да открие и да ни смири.
За потисниците зли светът ще стане скоро тесен
Нека Бог не ни забравя.
Да възхвалим името Му с песен.*

Барни улови единствената като че ли в цяла Нова Англия радиостанция, по която: все още не пееха коледни песни в Деня на Благодарността, и слуша, докато не я заглушиха другите програми. Пътуваше сам в единия от корветите на Ланс и можеше да пее на висок глас „Химна на благодарността“, който му навяваше приятни спомени от гимназията.

86-а Южна междущатска магистрала беше почти пуста. Повечето пътуващи днес се бяха прибрали вече и седяха около празничните трапези. Да останеш сам в Деня на Благодарността, е лошо и от самотна Коледа, реши Барни. Защото, като се изключи парадът на Мейси по телевизията, не ти остава нищо друго, освен да се присъединиш към тесния семеен кръг и да се натъпчеш с храна.

Барни беше един от малкото, които нямаше да седнат на коледна трапеза. Наложил му се да разочарова майка си, която, естествено, го очакваше да се прибере в Бруклин. Освен това единственото

обяснение, което той даде, беше, че му се налага да посети „закъсал приятел“.

(Любопитството подтикна Естел да попита дали става дума за момиче, но Барни отговори само, че не е нещо, за което си заслужава да се тревожи.)

Когато стигна северните покрайнини на Хартфорд, Барни излезе от магистралата и подкара по страничен път, който ставаше все потесен и изровен. Накрая се промъкна по малка прашна пътека, оградена от две редици голи дървета, и внезапно се озова на просторно открито място. На стотина метра от него се извисяваше разкошна къща във френски стил. На месингова табелка върху портите от ковано желязо пишеше:

ИНСТИТУТ СТРАТФОРД

За момент Барни си спомни неофициалното му прозвище „Куку замъкът“. Тук се лекуваше аристокрацията на лудите. Или поне плутокрацията. Според слуховете плащаха по няколко хиляди долара на седмица.

Господи, помисли си Барни, за толкова пари усмирителните им ризи трябва да са от кашмир. Съзнаваше ясно защо се залъгва с такива плоски шеги. Беше слушал много за параноята, която те обхваща, когато отидеш на свиждане в психиатрия. Дори и най-самоуверените ставали жертва на безпричинен страх, че изведнъж ще ги демаскират и няма да ги пуснат да си вървят.

Когато спря колата пред пропуска, за да покаже документите си, пазачът предъвкваше пуешка кълка И гледаше с едно око трепкация телевизионен екран. После прерови с мазни пръсти картотеката си, като остави по едно петно на всеки лист.

— Аха. Д-р Ливингстън — среща с господин Ийтман. Влизайте направо. (По телефона Барни беше казал само, че се обажда от Медицинския институт в Харвард, но това явно улесни влизането му.)

Пред масивната дървена врата на входа го посрещна старша сестра с ангелско изражение, поздрави го учтиво за празника и след

като неизвестно защо реши, че Барни познава института, каза, че „Ийстман младши“ се разхожда на поляната отзад — та ако обича, „доктор Ливингстън“ да го потърси там.

Барни кимна и пое по дългия коридор с висок таван.

За нещастие зави в грешна посока и се озова пред здраво заключена метална бяла врата. Надникна през армираното стъкло на правоъгълното прозорче и видя фантазмагорично сборище от пациенти, които се влачеха, протягаха ръце и стенеха, погълнати от собствения си свят, явно нежелаещи или неспособни да регистрират присъствието на който и да е друг човек. Гледката му напомни филм на Фелини. Само че тази недействителност беше истинска. Господи, помисли си, тук ли е Мори?

— Мога ли да ви помогна с нещо? — прозвуча строг женски глас.

Барни се обърна и видя една валкирия в сестринска одежда.

— Мога ли да ви помогна с нещо? — повтори тя една октава пониско.

— Идвам от... Медицинския институт в Харвард да видя Ийстман младши.

— Със сигурност няма да го намерите тук — възрази тя.

Слава Богу, помисли си Барни.

— Казаха ми, че е на поляната отзад. Бихте ли ми показали как да стигна?

Тя му посочи накъде да върви. Барни кимна и се отдалечи бързо с надеждата, че страхът не се е изписал на лицето му.

Намери Мори да седи сам на голяма пуста каменна тераса с изглед към една обширна и подредена градина. Явно наблюдаваше залеза над хребета на планината Такони.

— Здравсти, Мори.

— Здравей, Барни — отвърна безжизнено приятелят му, без да се обръща. — Благодаря ти, че дойде. Залезът е прекрасен, нали? Сякаш Бог пуска в автомата лъскава паричка, за да ни купи пълно със звезди небе.

Все още стоеше с гръб към Барни.

— Метафората е чудесна, трябва да я запишеш.

— Не пиша вече — промълви Мори.

Тъй като той явно не желаше да се обърне, Барни мина пред стола му и се облегна на парапета на терасата. И тогава разбра защо приятелят му е така запленил от небесната светлина. Очите му приличаха на изгорели електрически фасунги. Барни потрепери при вида им.

— Как е в института? Плачат ли за мен?

— Голяма скука, честно казано. Липсваш ми, Мор. Този, дето го настаниха в твоята стая, е голям кретен.

— Настанили са някой в стаята ми? Мислех, че ще я заковат и ще я сложат под карантина, за да не се зарази някой...

— Стига си се самозатъпквал — прекъсна го Барни и постави леко ръка на рамото му. — Обзалагам се, че напролет вече ще си с нас.

— Я не ме занасяй. Никога няма да изляза оттук.

Барни се вгледа в угасналите му безизразни очи и си помисли: „Този нещастник беше по-добре в маниакалната си фаза. Поне имаше живот в него.“

— Ей, слушай, трябва да ми вярваш. Вече съм една осма лекар. Ще се оправиш, Мор. Ще се махнеш оттук и ще станеш втори Джон Кийтс, точно както ти самият каза.

— Кийтс е умрял на двадесет и шест години.

— Да, вярно — Барни се почувства неловко. — Примерът май беше глупав. Но ти разбираш какво искам да кажа.

Настъпи мълчание. „Защо, по дяволите? — недоумяваше Барни. — Знае много добре какво се опитвам да му кажа. Защо не ме остави да го развеселя? Защо така упорито иска да ме повлече със себе си в пропастта? И защо въобще ме накара да дойда чак дотук?“

Няколко минути седяха, без да говорят. После съвсем неочаквано Мори прошепна:

— Святкат ме.

— Какво? — Барни разбра много добре, но не искаше да повярва.

— Докторите му казват ЕШТ — електрошокова терапия — поясни Мори със същия равен тон. — Болните тук го наричат „тряскане“. Сигурно знаеш какви машини имат за пържене на мозъка.

— Електрошокова терапия... искаш да кажеш, че ти прилагат шокова терапия?

Приятелят му кимна.

Барни се възмути от дъното на душата си. Винаги бе смятал, че електротерапията се прилага като наказание. Електрошок за агресивните типове с антиобществени прояви, а крайната мярка — електрически стол — за убийците. Но защо и на този безобиден нещастник?

— Предполага се, че лекува депресии — сви рамене Мори и добави, — както и да е, баща ми смята, че съм по-добре.

— Идвал ли е да те види?

— Не. Нали знаеш колко е зает, а и Сан Франциско не е на един хвърлей оттук — въздъхна дълбоко и продължи, — обаче се обажда. Звъни на доктор Кънингам, главния психиатър, за да се увери, че онзи се грижи за мен. Ей, накарах те да дойдеш чак... откъде беше..., а, не съм те питал как си. Как е жена ти?

— Не съм женен — прошепна Барни със свито сърце.

— Как, не ходеше ли с едно високо русо момиче?

— А, Лора — кимна Барни. — Лора Кастелано. Приятели сме само.

— Беше много хубава, спомням си.

— Браво! — Барни се насили да се усмихне. — Щом можеш да говориш за хубави момичета, значи се оправяш вече.

— В психиатрията не съществува понятието „оправяне“ — отвърна Мори с печално примирение. — Има само преход от една фаза на болестта към друга. Сигурен съм, че скоро ще ви обяснят това.

— Кой лекар идиот ти е казал тази тъпотия?

— Баща ми. Откак се помня, винаги го е повтарял.

В звезден миг, скъпа, се срещнахме с тебе.

Наш ще е целият свят.

Виж, от небето щедро се сипят

рози и ябълков цвят...

Докато караше обратно по магистралата, Барни превъртя всички станции на радиото с надеждата да открие нещо, което да разсее мрачното му настроение. Но по единствената станция, която предаваше ясно, пускаха само мелодии от шоупрограми. А пронизителният глас на Етел Мърмън, който гърмеше от радиото с

типичния за Бродуей неистов безмозъчен оптимизъм, звучеше като жестока подигравка с нещастieto на Мори.

Спря на пътя пред първото кафене от веригата Хауърд Джонсън, поръча си сандвич „тройна радост“, на който тази вечер подхождаше повече името „тройна гадост“, и се насили да яде.

— Хич не си в настроение, миличък. Да не си загубил момичето или работата си? — попита съчувствено накъдрената сервитьорка.

— Нито едното, нито другото, но скоро май ще си загубя търпението.

На касата му върнаха пет долара и Барни отиде до телефонната кабина, извади от джоба си смачкан плик и набра Сан Франциско. Отговориха му след третия сигнал.

— Кабинетът на доктор Ийстман, моля — беше секретарката.

— Тъъ... бихте ли ме свързали с доктор Ийстман? Спешно е.

— Негов пациент ли сте?

— Не, не. Аз съм... всъщност колега съм му. Казвам се Ливингстън.

Последва кратка пауза и щракване — явно го прехвърлиха на друга линия. След това в слушалката прозвуча равен мъжки баритон:

— Доктор Ийстман на телефона.

— А-а... обажда се Барни Ливингстън. Аз съм приятел на Мори. Бях последният, който разговаря с него преди той да... скочи.

— А, спомням си. Получихте ли бележката ми?

— Да, благодаря ви, докторе — Барни си спомнила лаконичния хладен тон на изпратеното му от Ийстман благодарствено писмо. — Всъщност оттам взех номера ви.

Ийстман не му помагаше особено да поддържа разговора, така че се наложи Барни да поеме отново инициативата:

— Аз току-що ходих да видя Мори, сър...

— Това, струва ми се, надхвърля границите на дълга.

— Той е чудесно момче, сър. Харесва ми.

— Радвам се да го чуя. По принцип Мори трудно общува с връстниците си. С какво мога да ви помогна, господин Ливингстън?

— По-скоро Мори има нужда от помощ, сър.

— Не ви разбирам — в гласа на психиатъра прозвуча нотка на раздражение.

— Доктор Ийстман — продължи Барни, като се опитваше да запази спокойствие, — известно ли ви е, че синът ви е подлаган на шокова терапия?

— Разбира се.

— Простете откровеността ми, сър, но току-що бях на посещение при сина ви. И от това, което видях, мога да кажа, че е значително по-зле от когато и да било.

— Според доктор Канингъм съвсем не е така — отсече Ийстман. — А и какво дава право на един първокурсник да преценява по-старшите от него?

— Докторе — настоя Барни сериозно, — единственото, за което ви моля, е да отидете да видите как изпепеляват мозъка на сина ви.

— Абсолютно излишно, Ливингстън. Напълно запознат съм с процедурата и по мое мнение тя е идеалното лечение за депресията на момчето.

Барни все по-ясно разбираше, че доктор Ийстман съзнателно избягва да казва „синът ми“, сякаш за да се освободи от всякаква отговорност за трагичното състояние на Мори.

— Доктор Ийстман, чуйте ме. Умолявам ви да не им позволявате повече да тресат Мори. Той ще се оправи. Просто го оставете да оздравее на спокойствие.

Последва кратко мълчание.

— Ливингстън, признателен съм за загрижеността ви и несъмнено ще обсъдя въпроса с доктор Канингъм. Надявам се, че сте прекарали добре празника.

Барни занемя.

— Е, приятна вечер — сбогува се докторът с равен и леден глас.

Барни остави слушалката и се облегна на телефона като победен боксьор.

Прибра се в медицинската каторга малко след осем. Библиотеката беше все още отворена и той отиде да потърси най-новата литература за ЕШТ. Чете трескаво, като драскаше записки по заемните бележки. Очевидно електрошоковата терапия се препоръчваше при: а) непосредствена опасност от самоубийство, б)

депресивно вцепенение, в) опасност за физическото здраве на пациента поради различни причини.

Дори ако приемем, че изброените състояния се отнасяха за Мори, и най-горещите поддръжници на процедурата изрично препоръчваха да се прилага само при спешни случаи. А тук защо е нужно да се бърза? Мори просто си седи на терасата и ниже метафори като стара баба — броеницата си.

Имаше и странични ефекти. Във всеки един от случаите се наблюдаваше поне частична загуба на паметта — макар и временна, според изследванията. Ами ако Мори се окаже изключение от статистиката? Ще остане ли паметта му увредена за цял живот?

Томас Ман ли беше казал, че геният не е нищо друго, освен способност на психиката да има свободен достъп до минали изживявания? Паметта не е ли най-ценното притежание на твореца?

Мори е интелигентно, чувствително и артистично момче и справедливостта изисква да му се дадат възможности да се развие като личност. Най-малкото да успее или да се провали според собствените си сили, а не да го покосят мълниите на някакъв безжалостен Зевс.

Тези касапи лекуват душевната болест, като че ли е гангрена на мозъка — направо режат. Не влагат никак ви по-тънки умения — заключи Барни.

— Когато аз стана психиатър, ще се старая да лекувам душевните рани, да върна на хората целостта им като личности. Никоя машина не може да направи това.

Вандербилт Хол гъмжеше от весели студенти, които оживено бърбеха. Около пианото дори се бяха събрали на групичка и пееха коледни песни. Вероятно на следващия ден работата щеше да продължи както обикновено, но днес всички бяха решили да се насладят докрай на празника.

В бюфета Барни зърна Грети Андерсън с поднос храна, която изглеждаше приготвена от същите вещества като линолеума на пода. Барни забеляза възхитено, че на Грети дори палтото от камилска вълна ѝ стои като тесен пуловер. Полюлявайки се плавно, Грети приближи ъгъла, където Лора вече ораторстваше пред двама стажант-лекари. Барни реши да се присъедини.

— Здравейте! — поздрави ги той.

— Охо! — провикна се Лора. Тайнственият пътник. Още ли е държавна тайна, или вече можеш да ни кажеш къде беше?

— Бях на Кейп Канаверал и помагах да изстрелят в орбита една пуйка.

— О, я не ни занасяй, Ливингстън. Да не сме от сенатската следствена комисия.

— Да речем, че просто бях с приятел.

— Или приятелка? Обзалагам се, че е много сладка — пропя Грети и го дари с една от ослепителните си усмивки.

— Е, добре. Предавам се. Прекарах деня с Джен Мансфийлд. Работихме върху някои... анатомични въпроси.

— Знаеш ли — отбеляза Грети, — почти съм готова да ти повярвам — и след това добави, докато се отдалечаваше: — Може би затова никога не ми се обаждаш.

Другите студенти постепенно се изнизаха и се затвориха по килиите си, за да залегнат отново над книгите. Най-сетне Барни и Лора останаха сами. Тя го погледна право в очите.

— Е, ще ми кажеш ли къде беше всъщност?

— Разбери, наистина не мога. Дал съм дума. Лора махна театрално с ръка:

— А някога бяхме приятели...

— Имам предложение, Кастелано. Давам сведения срещу други сведения.

— Готово.

— Ще ти кажа къде бях, ако ми кажеш колко имаш на теста по биохимия.

Лора се поколеба, хваната натясно. След това се усмихна свенливо и прошепна с поверителен глас:

— Ще повярваш ли, ако ти кажа 11 точки?

— Не.

Тя го потупа по рамото и бодро му пожела:

— Лека нощ, Барн. И не забравяй — утре е „великият ден“ по анатомия. Както би казала Грети, постарай се да си „на ниво“.

— Мъжкият penis...

Нотката на наслаждение в гласа на професор Лубар подсказваше, че тази лекция никога не му омръзва. Педагогическото пособие пред него представляваше уголемен макет на органа. Беше станал вече повод за много оживени разговори сред студентите, които днес се събраха в пълен състав, а някои дори подраниха.

— Този мъжки орган служи за съвкупление, а при бозайниците и за уриниране. Формата му е цилиндрична, свързан е във висящо положение с пубиса. Терминът „фалос“ е неточен, защото описва члена само когато е във вдигнато положение. Дължината на мъжкия penis варира от 12 до 20 сантиметра и няма връзка с изпитването от мъжа или жената удоволствие по време на полов акт. Ако някой ви е разправял за органи, дълги по 30 см, не му вярвайте. Това са само легенди — или пък въпросният е налетял в тъмното на кон.

Никой не се засмя. Стояха с каменно изражение от уважение към професора, към гениталиите на трупове и към своите собствени най-вече.

Лубар вдигна високо изображението на половия орган докато обясняваше трите вида тъкан: на пикочния канал, препуциума и семенниците.

Направи пауза, за да отбележи с крива усмивка:

— Надявам се, че следите внимателно.

И после попита:

— Може ли да каже някой какво настъпва, когато вследствие на хиперемия на гениталиите пещеристото тяло се изпълни с кръв?

В първия момент никой не реагира... поне външно. Наистина ли има предвид...? Възможно ли е да пита за...?

Без видима причина професорът посочи Лора:

— Моля, госпожице Кастелано, какво настъпва след хиперемия?

— Ерекция, господин професоре.

Аудиторията въздъхна облекчено.

— Интересно защо въпреки превеса на мъже в курса единствено на госпожица Кастелано ѝ е известно добре познатото явление ерекция на мъжкия член?

Отговор не последва.

Лубар, който никога не пропускаше да подметне нещо цветисто за сметка на женската част от курса, насочи отново разпита към Лора:

— Вие, госпожице Кастелано, можете ли да предложите обяснение?

— Ами може би имам повече лични наблюдения, сър — отвърна Лора небрежно.

Професорът благоразумно се върна в познатите води на „Анатомията“ на Грей и предложи на студентите да започнат внимателно дисекция на отличения за деня орган.

Чудна работа. Смятаха, че трите месеца опит са ги закалили в рязането на човешка плът, но ето че поне вътрешно повечето студенти потрепериха, щом започнаха дисекция на новия орган.

— Ей Богу, Кастелано — възкликна възхитено Барни, когато няколко часа по-късно излязоха от аудиторията. — Закопа всички мъже в курса.

— Нищо особено. А ти защо не се обади, дявол да те вземе?

— Не знам. Страх ме беше да си покажа главата.

Тя го стрелна лукаво с поглед:

— Главата ли казваш, Ливингстън?

Очите ѝ святкаха игриво.

Точно тогава при тях дойде Грети.

— Отвратително! Направо възмутително — цупеше се тя.

— Кое бе, Грети?

— Всички тези намеци. Ами Лубар как размахваше онова нещо, като че ли е някакъв фетиш.

— В интерес на истината — вметна Барни небрежно, — било е фетиш за древните гърци и римляни. Даже са го боготворили по време на празниците...

— Престани, Барни! Стига ми за един следобед. Ако питаш мен, професор Лубар е един... един...

— Кур сплескан? — предложи Лора.

Грети се обърна и рязко се отдалечи, почервеняла от негодувание и срам.

Ако някога ви се налижи да доказвате, че първите заселници в Америка са били истински аскети и пуритани, достатъчно е да вземете

за пример зимата в Бостън. По Коледа природата замръзва и безпощаден вятър, като камшик на каещ се, шибва лицата на хората.

Естествено, нищо не е пречило на заселниците да изберат умерения климат на Вирджиния, вместо да слизат на скалистия Плимутски бряг. Можели са дори както някои други англичани да отплуват до Антилските острови, да захвърлят тежките обуца с катарамии и да лудуват по пясъците.

Но основателите на Масачузетската колония искали да страдат. А климатът на новия континент предоставял богата възможност за това.

Още преди първата снежна буря цяла лавина работа затрупа студентите във Вандербилт Хол. Брояха не дните за пазаруване преди Коледа, а часовете, оставащи до първите изпити — четири удара един след друг: анатомия, физиология, хистология и последният, фаталният — биохимия.

Всички прозорци на общежитието светеха по цяла нощ. Минувачите вероятно биха изтъкували това погрешно като ритуално честване празника на светлината, отбелязван от народите по цял свят в деня на зимното слънцестоене, най-краткият ден в годината. Но в светналите стаи не се веселяха, не пееха коледни песни и най-важното, не спяха.

Градусът на напрежението стигна дотам, че дори Питър Уаймън доби стреснато изражение.

А Палмър Талбот от солидарност със студентите също се видя принуден да прави жертви.

— Дори и в събота вечер ли не можеш, Лора?

— Моля те, влез ми в положението. Тук сме като в обсада. Хората направо превъртат от напрежение. Повярвай ми, нищо подобно не съм преживявала досега.

— Тогава защо въобще трябва да се тормозиш, Лора? Доколкото знам, цялото ти следване в института до този момент е един кошмар. От къде на къде нормален човек ще търпи подобно нещо?

— Това е положението. Нещо като цена, която трябва да заплатя.

— Обаче и аз се налага да я плащам. Как изобщо възнамеряваш хем да водиш такъв живот, хем да поддържаш връзка с мен?

— Палмър, точно сега единствените връзки, за които съм в състояние да мисля, са между химични съединения, черепни нерви и

хистологични образци. Чувствам се не като личност, а като робот, който изучава хората.

— Добре де, след като ти е толкова омразно, защо не напуснеш?

— Никога не съм казвала, че ми е омразно, Палмър.

Макар науката да твърди, че е невъзможно човек да се лишава продължително време от сън, без да загуби разсъдъка си, обезумелите студенти по медицина патологично пренебрегваха тази истина. Разбира се, на помощ идваше кофеинът и много от тях измерваха нощите с чаши кафе.

Неколцина успяха да се снабдят с най-новите постижения на фармацевцията. Ако имаха късмета да познават някой от по-горните курсове или още по-добре — някой стажант-лекар, можеха да се снабдят и с някое ново психотропно лекарство от групата на амфетамините, Бензедрин например, за стимулиране на нервната система и „потискане“ на съня. Твърде погълнати бяха от учебниците си, за да хвърлят поглед върху ситното упътване по опаковките. Дори педантичната Алисън Редмънд пропусна да се усъмни в безвредността на таблетките, от които по думите ѝ мисълта ѝ се прояснявала „като майска утрин“.

Барни Ливингстън прибегна до друга мярка. Неговото средство за оборване на дрямката бяха периодичните баскетболни мачове, последвани от студени душове. Всички го смятаха за смахнат — с изключение на Бенет, когото той придума да опита същия метод.

Лора се придържаше към кока-колата и винаги, преди да отиде в стаята на Барни, напълваше цял термос от автомата. По коридорите нагоре-надолу крачеха студенти и трескаво се мъчеха да натъпчат в пламналите си измъчени мозъци материала от безброй листове.

Единствен Ханк Дуайър беше безметежно далеч от цялото нечовешко напрежение. Докато колегите му мислеха, че са в ада, той се чувстваше като пречистена душа, която съвсем скоро ще излети от преходното чистилице и ще се извиси към рая в прегръдките на Черил.

В три сутринта преди „Инквизиция 1“ (анатомия първа част) Лора и Барни решиха да си починат за пет минути. Разтвориха прозореца, за да влезе студеният въздух и да ги разсъни, после

отвориха вратата, за да стане течение. Отвън в коридора „безсънните мъртъвци“ не ги забелязаха, а продължиха да бродят, да мърморят и да зубрят.

— И преди съм виждал такава гледка — продума Барни дрезгаво. — Точно така ходят болните в психиатрията.

Никой от двамата не се засмя. Бяха погълнати от усилието да си спомнят окончанията, захващането и инервирането на булбокавернозния мускул.

Самите изпити отбелязаха спад в напрежението. Бяха и един вид облекчение, защото след всеки изпит първокурсниците се чувстваха така изцедени, че силите им стигаха само да хапнат набързо, да се приберат в стаите и да потънат в дълбок, безпамятен сън. На сутринта като автомати влизаха отново в изпитните зали, където им раздаваха нови въпроси и от тях вече така им се повдигаше, че като по рефлекс бълваха отговорите.

Най-накрая, когато до Коледа оставаха само четири дни за пазаруване, всичко приключи. Лора спази обещанието си и прекара тези дни в дома на Палмър на Бийкън Хил. Въпреки че недоумяваше каква радост може да му достави, като спи по осемнадесет часа на ден, той изглеждаше доволен, че тя е до него — макар и в състояние на неподвижен труп.

Междувременно Ханк Дуайър стана първият човек в историята, полетял за дома с автобус. Защото пътуваше към седмото небе.

Грети се сбогува с всички колеги и забърза към летището, за да се качи на студентски чартърен самолет до великия Северозапад. През последните дни от семестъра беше намекнала загадъчно, че в Портланд ще я чака Много Специален Човек.

С това вероятно се обясняваше свенливото ѝ и кокетно поведение напоследък — просто беше репетирала. Кавалерът ѝ без съмнение беше някой висок мускулест скандинавец и сигурно се казваше Ларс или Олаф. За какво ти е източен Адонис, ако си имаш Тор от западния бряг.

Бенет се отби да се сбогува с Барни вечерта след последния им изпит.

— Весели празници, Ландсман — пожела му Барни. — Обзалагам се, че за всяка от дванайсетте ноци на коледните празници ще имаш различна кливлъндска красавица.

— Всъщност няма да се връщам у дома. Ще прекарам две седмици с родителите си на планина.

— Аха, значи le ski^[1]?

Бенет кимна:

— И l'après ski^[2], което, разбира се е най-хубавата част.

— Божичко, Бенет, тогава сигурно ще имаш по две момичета на ден. И къде ще вършиш снежните си подвизи?

— В Монтана.

— Доста далече.

— Като си помислиш, Ливингстън, аз не съм от по-близо.

Най-амбициозни бяха плановете на Питър Уаймън. Оставаше в Бостън за лабораторни изследвания, и то не с друг, а със самия професор Майкъл Пфайфър.

В седем вечерта на двадесет и трети декември Палмър откара Лора до летище Логан, където Барни я очакваше за кратък полет до Ню Йорк със самолет на източните авиолинии (само четиридесет долара за едно часово въздушно премятане сред бурните декемврийски ветрове от Бийнтаун до Готъм).

Палмър я прегърна топло и ѝ напомни да се върне с по-ранен влак, за да отидат заедно на новогодишното празненство в Ловджийския клуб, а след това потегли към пистите на Върмънт, където, обясни той на Лора, щял да сублимира мъката си по нея, като кара ски до припадък.

Докато Лора пазеше място на дългата извита опашка от студенти пред самолета, Барни се извини и хукна към щанда с вестници, за да купи „Спортс Илъстреитид“.

На връщане не тичаше. Тъкмо обратното, вървеше полека, сякаш в унес. Единствено гласът на Лора успя да го раздвижи.

— По дяволите, Ливингстън, размърдай си задника. Ще изпуснем самолета.

Затича се едва последните петдесетина метра и се изравни с Лора точно когато дойде редът им да покажат бордовите си карти на

служителя.

— Какво ти става? — смъмри го тя, докато си пробиваха с мъка пък в претъпканата кабина на самолета.

— А, нищо. Разсеян съм малко, това е всичко.

Намериха две съседни места в дъното вдясно, провряха се до тях и се заеха да закопчават коланите. Барни беше необичайно мълчалив и само гледаше втренчено плешивото теме на мъжа отпред.

— Ливингстън, подхвана отново Лора — изглеждаш, сякаш си видял призрак.

— И така може да се каже.

Точно в този момент двигателите на Локхийд Електра нададоха оглушителен рев.

Лора шаваше неспокойно, докато самолетът набра скорост, отдели се от пистата и се издигна в зимното небе над пристанището на Бостън. Не след дълго шумът от двигателите утихна и Лора можеше отново да настоява за информация.

— Барни, кажи, по дяволите, какво се случи?

Той поклати глава в пълно недоумение:

— Тъкмо наближавах щанда за вестници и видях Бенет на една опашка за полет.

— Е, и?

— Чакаше да пътува в първа класа:

— Много ясно, след като е тъпкан с пари. Виж само как се облича. Какво толкова странно има?

— Каза ми, че отива да кара ски в Монтана, но полетът му определено не беше дотам. Искам да кажа, Кастелано, че човекът чакаше за швейцарски самолет до Цюрих. Не намираш ли това за малко странно?

— Не... намирам го за изключително странно.

[1] Ски (фр.) — Б.пр. ↑

[2] След ски (фр.) — Б.пр. ↑

13.

Стюардесата на „Суис еър“ приближи и предложи шампанско и ордъоври на пътниците от първа класа. Бенет Ландсман прие с удоволствие хайвера, но учтиво отказа напитката:

— Danke, ich werde vielleicht später mit dem abendessen was trinken.^[1]

— Говорите много добре немски — забеляза отрупаната с накити сивокоса дама до него. — Откъде сте?

— От екзотичния град Кливлънд, щата Охайо, госпожо.

— Но сигурно не сте роден там? — продължи тя, явно очарована.

— Не, първите десет години от живота си прекарах в едно малко градче, Милърсбърг, щата Джорджия.

— А сега отивате за празниците в Цюрих?

— Не съвсем. Там ще ме чакат родителите ми, за да отидем на ски в Кранс-Монтана.

— Във Вале? О, там е прекрасно!

— Да, очаквам го с нетърпение.

Той притвори очи и продължи наум диалога: „Е, може да карам ски в Европа, но определено не съм германец. Всъщност и името ми не е Бенет Ландсман. Искам да кажа, не съм се родил с това име...“

Това се случило през април 1945 година. Съюзническите войски прекосили река Рейн и напредвали към сърцето на Германия. Червената армия била вече пред стените на Виена и погромът над нацистите бил неизбежен.

На четвърти април попълненият изцяло от негри 386-и танков батальон на Трета армия под командването на подполковник Ейбрахъм Линкълн Бенет навлезе в мирното селце Ордруф.

В покрайнините на това живописно немско селце батальонът се натъкна на изоставен нацистки концлагер. Изоставен от живите. Земята беше покрита с чудовищни купища разкривени измършавели

тела. По гниещите мръсни трупове пъплеха въшки, крайниците им бяха така здраво преплетени, че едва ли някой можеше да ги раздели.

Хората на подполковник Бенет бяха сред първите войници негри, изпратени на предни позиции в Европа. През юни предната година бяха акостирали на брега на Нормандия като подкрепления за отчаяния опит на Съюзническото върховно командване да посрещне масивната противникова офанзива при Ардените. Бяха провели тежки сражения в потъналата от мъгли долина на река Мьоз. Като „награда“ за успехите им ги бяха при числили към Трета армия на Джордж Патън и така те се включиха в битката за всяка педя замръзнала земя по време на атаката на изток, през линията „Зигфрид“ към вътрешността на Германия.

Пред очите им бяха ранявали и убивали техни близки приятели. Научили се бяха да закоравяват сърцата си. Но сега и най-твърдите не можаха да потиснат чувството на отвращение. Някои започнаха да повръщат. Мъртвешката смрад на гнило отравяше дъха им.

Втрещен и объркан, подполковник Бенет заповяда на военния фотограф да заснеме зловещата картина. Реши твърдо да изпрати снимките на генерал Айзенхауер, за да види Айк безобразието със собствените си очи.

Докато високият широкоплещест командир стоеше, вперил поглед в касапницата, един от лейтенантите му приближи запъхтяно да докладва:

— Сър, извън лагера открихме нещо като масов гроб. Трябва да има няколко хиляди трупа. Някои са само наполовин погребани... Какво ще заповядате да направим, сър?

Линк опита да възвърне дар словото си:

— Погрижете се да бъдат прилично погребани, лейтенант — изрече той хрипливо. — Аз лично ще направя оглед — и добави по-меко: — И нека капеланът прочете молитва.

Останаха в Ордруф повече от седмица, през която Линк надзираваше лично почти всички „прилични“ погребения. Понякога, когато гласът на капелана пресекваше, Линк сам дочиташе молитвата.

През целия този период спа много зле. Треската и кашлицата, тормозили го през цялата пропита от студ и влага зима, го налегнаха отново с отмъстителна сила.

По цели нощи се потеше и едвам дишаше от пристъпи на задух, но винаги щом си помислеше за лекар, започваше да се убеждава, че болестта му е само една нищо и никаква простуда.

Най-сетне на сутринта на четиринадесети април пристигнаха три нови части от армията на Патън, а с първата дойде и дългоочакваната заповед за атака на север. Въпреки умората войниците се събраха бързо, нетърпеливи да оставят зад гърба си кланицата.

По здрач, докато се придвижваха към Гота, от двете страни на пътя изникнаха групички странни, призрачни фигури. Една от тях, прилично на скелет същество, посочи с трепереща ръка бялата звезда върху знамето на джипа на подполковник Бенет и нададе дрезгав, треперлив вопъл:

— Американци! Това са американци! Спасени сме!

Изскочиха още живи призраци. Подполковникът нареди на конвоя да спре. С чувство на неловкост поради собствената си охранена фигура Бенет скочи от джипа и се насочи към група испити уплашени скелети. С приближаването му те се люшнаха уплашено назад.

— Всичко е наред, приятели, няма от какво да се страхувате. Ние искаме да ви помогнем.

Той протегна ръце, за да ги увери в думите си.

Не разбраха какво казва, но с радост усетиха, че не говори немски. Един от тях, висок прегърбен мъж на неопределена възраст, изрази хиляди объркани ликуващи мисли в един, единствен въпрос:

— Наистина ли сте американци?

Линк кимна:

— Точно така, от САЩ сме.

В следващия миг мъжът прегръщаше краката му, ридаше и нареждаше: „Бог да благослови Америка!“

Докато нареждаше на войниците да качат в колите окаяните човешки отломки, Линк не можа да удържи сълзите си.

Сам той помогна на високия мъж да се качи в неговия джип, като се надяваше да добие по-точна представа за тези хора. На накъсан английски („В Берлин родителите ми бяха наели учител по английски.“) човекът обясни, че повечето са избягали преди няколко

дни от лагера Ордруф, а останалите в лагера ги подкарали под конвой към Берген Белзен. („И в двата случая ни чакаше смърт, нямаше какво да губим.“) Добави, че бегълците не са слагали залък в устата си дни наред. Линк предаде на войниците си да им дадат малко храна, и то pronto^[2]. От джобовите на куртките на всички войници се появиха шоколади за оцелелите, които лакомо ги поглъщаха.

За ужас на войниците след по-малко от час трима бяха мъртви от преяждане.

Когато Линк предаваше пътниците си на един полеви медицински пункт близо до Гота, високият мъж беше особено прочувствен:

— Бог да ви благослови, господин генерал.

Линк не сдържа смеха си:

— Благодаря за комплимента, господине, но нямам още дори чин „полковник“.

— За добротата си заслужавате да сте генерал.

Двамата си стиснаха ръце и се разделиха. След това войниците на Линк влязоха в самото село, където вече бяха пристигнали няколко бели части на дивизията.

Капитан Ричард Макинтайър от Бирмингам, Алабама, разпитваше един от местните жители — пълничък мъж на средна възраст, чиито Lederhosen^[3] му придаваха вид, сякаш беше изскочил от часовник с кукувица.

В първия момент, като видя негър в такова отдалечено място, капитанът се смути. Но след това забеляза сребърните дъбови листа върху нагоните на Линк и автоматично отдаде чест.

— Кой е този господин, капитане? — попита Бенет рязко, привикнал с неудобството от присъствието на по-младши бели офицери.

— Бюргер-майстерът, кметът на селото... сър.

— Разпитахте ли го дали не държи затворници?

Капитанът кимна.

— Държал е, сър. В кариерите работели евреи, но преди два дни ги отвели под конвой. Според кмета откарали ги към Бухенвалд.

— Защо, какво има там?

Макинтайър се обърна и зададе въпроса на бюргер-майстера. След това погледна отново Линк и обясни:

— Той мисли, че това е просто друг трудов лагер.

— Аха — усмихна се подполковникът саркастично. — И това е всичко, което знае, така ли? — след това впи поглед в немеца: — Значи просто „трудова лагер“, а, лукова главо?

Кметът не разбра, но се усмихна.

Макинтайър преведе веднага:

— Казва, че нищо не знае. Хората тук били обикновени селяни.

— Е да, разбира се — промърмори Линк и се обърна към офицера: — Каквото сте били и вие, капитане.

Макинтайър отдаде стегнато чест, Бенет отвърна със същата формалност и се отправи към селската кръчма, която хората му временно бяха определили за щабквартира.

Поради ранга му на старши офицер на подполковник Бенет, естествено, бе дадена най-голямата стая. Високите тесни прозорци гледаха към потънал в цветя двор.

Той седна на бюрото, отпи глътка от конфискувания от кръчмата коняк, извади лист хартия с двойно оградена емблема на Трета „А“ армия, махна капачето на автоматичната си писалка и започна да пише писмо до деветгодишния си син в Джорджия.

Някъде в Германия

15 април, 1945 г.

Скъпи Линк младши,

Прости ми, че не ти писах известно време, но напоследък ходът на сраженията се обърна в наша полза и постоянно сме в настъпление.

Бих искал да мога да кажа, че съм предоволен от успехите ни (момчетата ни са окичени с медали като коледни дръвчета), но по пътя всички загубихме близки приятели.

През последната седмица се нагледах на страшни неща, които едва ли някога ще мога да опиша.

Често си мисля за неделните проповеди на пастор Стедмън за „жестокостта на човек към човека“. Досега

винаги съм смятал, че това се отнася за съдбата на нашия народ в Америка.

Чудя се какво ли би казал преподобният пастор, ако види лагерите за принудителен труд, на които се натъкнахме. В тях просто са морили хората от глад.

Признавам, че в Америка негрите не ги гаят с кадифени ръкавици, а и в армията положението не е много по-различно. Но, синко, нас никога не са ни изтребвали с хиляди в газови камери и не са ни изгаряли в пещи...

Звънна телефонът. Линк въздъхна изнурено, отпи още една глътка и вдигна слушалката. Генерал-майор Джон Шелтън, командир на дивизията, се обаждаше някъде от полето. Връзката беше лоша и в слушалката непрекъснато пращеше.

— Бенет, в каква форма са хората ви?

— Честно казано, господин генерал, на края на силите си са — и физически, и емоционално. Повечето са още деца и това, което видяха през последните дни, ги потресе.

— А ада виждали ли сте, Линк, истински ад тук на земята?

— Да, струва ми се, сър. Видяхме два лагера за принудителен труд и огромна яма с около осем хиляди трупа.

— Тогава все едно сте били на Кони Айлънд, мистър. Искам хората ви да са тук утре до седем часа вечерта. Намираме се в Нордхаузен.

— Това май е на тридесет и пет мили на север от нас.

— Проверете. И гледайте да подготвите хората си.

— За какво, сър?

— Нордхаузен не е трудов лагер. Това е лагер на смъртта.

Тази нощ Линк спа много неспокойно. Отчасти поради болката в белия дроб, отчасти поради душевните рани. Щом се унесеше, започваше да сънува ужасни кош мари, от които се събуждаше плувнал в пот. В шест сутринта взе душ и слезе да пие кафе.

Долу, застанал като истукан, го очакваше съсухреният висок мъж, когото остави предния ден в медицинския пункт. Линк се почуди от колко ли време го чака.

— Здравсти — поздрави го приятелски. — Ще седнеш ли с мен на закуска?

Мъжът прие с готовност:

— Благодаря ви.

В следващия миг вече седеше на дървения стол срещу Линк и гризеше комат хляб.

— Ей, задръж малко темпото и си намажи поне масло.

Но мъжът поклати глава с пълна уста и като жестикулираше с ръце, обясни, че е твърде гладен, за да чака. Може би на втората филия ще си позволи лукса да намаже и масло.

Линк изсърба канче кафе и запита:

— Не трябваше ли да си в медицинския пункт?

Мъжът заклати енергично глава:

— Не, не, не. При медицински пункт аз срещнал жена също от Берлин, приятел на семейство. Тя видяла моя жена преди няколко дни в Нордхаузен. Аз чул вие отива днес в Нордхаузен. Трябва да вземете и мен.

Линк се обърка. Нямаше представа, какво пише в устава за такива случаи. Но пък кошмарът тук не се побираше в рамките на никой редовен протокол.

— Смятате ли, че сте достатъчно силен, за да пътувате дотам, господин...?

— Хершел. Казвайте ми Хершел.

— Как е фамилното ви име?

— Сър, до вчера имах само номер. Хершел е достатъчно.

— Е, Хершел, ако смятате, че ще можете да пътувате в един от камионите с продоволствия, заповядайте. Но не мога да ви обещаая, че жена ви ще е още там.

Усетиха миризмата още преди да са стигнали. На километри разстояние във въздуха се носеше зловонието на изгоряла човешка плът, макар че пещите вече не работеха.

Минаха покрай ферми, в които селяните бяха безметежно улисани в ежедневните си задължения, сякаш слънцето не беше затъмнено от облаците на смъртта. Оряха и сееха, като че ли отделени във времето и пространството от вихъра на злото.

Линк разгледа няколко души през бинокъла. Имаха вид на здрави и щастливи хора, които засяваха плодородните земи на този тюрингски оазис сред планините Хари. Подобна картина навярно е вдъхновила Бетовен за Пасторалната му симфония.

Линк наистина не проумяваше как е възможно нацията, сътворила такава ангелска музика, да извърши подобни сатанински зверства.

Никой от 386-и батальон под командата на подполковник Бенет нямаше да забрави тази вечер. Гледката на измършавелите и изтощени от глад концлагеристи ги беше покрусила, но сега видяха истински живи мъртъвци.

Бяха с хиляди. Макар и освободени формално предния ден от Трета американска армия, те все още бяха в плен на собствената си трагедия, така подплашени, че дъх не смееха да си поемат. Безчисленият им брой сам по себе си беше зашеметяващ. А мръсотията, изпражненията, въшките и плъховете бяха повече, отколкото и в най-ужасната клоака.

С хлътнали бузи, очертани ребра и увиснали кореми, те почти нямаха вид на човешки същества. Ходеха полека и с клатушкане, движенията им бяха като на забавен кадър.

В мига, в който конвойт спря, Хершел стъпи на земята с изтръпнали от болка нозе и закуцука към дългите редици бараки, от които дори на такова разстояние се чуваха страдалчески стонове.

Войниците на Линк бродеха наоколо, докато лекарите се бореха да спасяват живота на „освободените“.

Нацистите си бяха отишли, но ангелът на смъртта още витаеше в околността.

Някои се насилваха да се усмихнат измъчено и да махнат изнемощяло с ръка за поздрав към чернокожите американци. Но и за щастieto трябва сили, а те бяха отчайващо малко.

За да издържи на адското зрелище и зловонието, Линк запали дебела пура и се постара да запази спокойствие, докато прекосяваше лагера, за да отиде да докладва в щаба на дивизията.

— Добре дошъл в Дантевия Ад — поздрави го генерал-майор Шелтън, прехвърлил четиридесетте оплешивяващ американец от

Средния запад. Двамата се здрависаха. — Седнете, Линк, изглеждате ужасно.

— И вие, генерале. На идване успях да хвърля само бегъл поглед, но това явно е върхът на...

— По дяволите, човече, не си мислете, че тук е дъното. Днес англичаните влязоха в Белзен, на север оттук, и ако щете вярвайте, там било още по-ужасно. Видяхте ли пещите?

— Не още, но и не изгарям от нетърпение.

— Знаете ли кое е удивителното? Тук даже не е имало газова камера. Така са претрепвали нещастниците от работа, че в края на всеки ден труповете били достатъчно, за да работи крематориумът без прекъсване. Разбира се, помогнали им малко и дизентерията, и тифът, но несъмнено най-голяма е заслугата на скаутите от СС.

За момент Линк онемя. След това промълви:

— Какво се прави, за да се помогне на хората?

— Задигаме всички възможни лекарства, до които се доберем. Тук имаме лекари, очакваме всеки момент да дойдат още, имаме даже няколко хлапета от медицински институти в Англия. Но и нашите войници трябва да им помогнат. Дявол да го вземе, те са с хиляди...

— Знам, господин генерал — съгласи се Линк мрачно.

Шелтън изгледа изпитото лице на Бенет и разбра колко потиснат е събратът му офицер. Внезапно, с подчертано театрално тържествен глас той изкомандва:

— Подполковник Бенет, станете!

Линк се изправи, недоумяващ какво ще последва. Но в следващия миг Шелтън отвори едно чекмедже и извади кутийка. В нея имаше нашивки във формата на златни дъбови листа.

Ето че щяха да го произведат в чин полковник.

— Заповядвам ви да свалите сребърните нашивки — нареди Шелтън със същия тържествен тон.

Линк се подчини.

Докато забождаше златните нашивки върху широките рамене на Линк, Шелтън отбеляза:

— Повишението те гони през цяла Европа, полковник Бенет. Честито!

— Не знам какво да кажа, Джон.

— Спести си думите. Ако питаш мен, сребърната звезда ти е в кърпа вързана, и то скоро.

Линк се усмихна и възрази:

— Не, Джон. Не мисля, че в армията са готови да произвеждат хора с моя цвят на кожата генерали.

Тази нощ полковник Бенет дописа писмото до сина си. Не беше по силите му да опише онова, което бе видял през деня. Можеше само бегло да загатне за него по начин, подходящ за едно невинно момченце. Беше дълбоко вярващ човек.

Мислеше непрестанно за Голгота и последните думи на Христос на кръста според евангелието на Матей: „Боже мой, Боже мой! Защо си ме оставил?“ Защото очевидно и небе, и земя бяха обърнали гръб на тези нещастни жертви, а сега беше вече твърде късно.

Главата го цепеше — пак тази проклета треска. Гърдите го боляха от кашлицата. По-добре да свършва с писмото и да поспи. Накрая заръча на сина си да пази вратата, да целуне баба от него и да се моли, колкото се може по-скоро да се съберат отново заедно.

Запечатата плика, сгъна го в джоба на куртката, развърза обущата си и легна.

На сбора следващата сутрин полковник Линкълн Бенет разпредели хората от батальона си към различните действащи вече части. Някои издирваха надзиратели, избягали в близките гори при навлизането на армията. Други помагаха при разпределянето на лекарства и храни. А той самият се присъедини към другите старши офицери, които генерал Шелтън свика за обиколка на целия лагер.

Докато задминаваха редица след редица бараките, чиито обитатели лежаха неподвижни отвън под лъчите на пролетното слънце, покрай тях минаха войници, подкарали открити камионетки, натоварени догоре с трупове. Един офицер от друг полк се обърна към Шелтън:

— Моите почитания, сър, но дали не може някак по... по-почтително да се пренасят мъртвите?

Генералът поклати глава:

— И аз бих искал, но трябва да се тревожим най-вече за живите. В лагера вече върлува епидемия, а дявол знае какви още страхотии можем да си навлечем с тези разлагащи се трупове. Някои от тия хора ще хвърлят топа само от едно потупване по рамото.

„Или от един шоколад“, помисли си Линк.

Видяха „работната площадка“, където принуждавали затворниците да мъкнат тежки камъни от едно място на друго с единствената цел да ги изтощят. Видяха бодливата тел, по която допреди четиридесет и осем часа беше текъл електрически ток.

Когато видяха крематориумите, в които превръщали човешките същества в пепел и дим, Бенет остана поразен от пълното безсмислие на всичко това — в ограничения спектър на човешките емоции нямаше такива, с които да се обяснят действията на нацистите.

Обиколката им отне близо три часа. Върнаха се в щаба малко след дванадесет. Генералът съобщи, че обядът ще е готов в един, и разпусна хората. Докато всички се разотиваха, Линк изчака Шелтън и го попита:

— Сър, разбрах, че сте заловили двама надзиратели. Какво ще ги правите?

— Убеден съм, че които оцелеят, трябва да бъдат изпратени на съд.

— Как така „които оцелеят“?

— Ами — подхвана генералът привидно равнодушно, — понякога затворниците първи се докопват до тях. Няма да повярвате, но дори най-слабите и болнавите намират сили да ги разкъсат на парчета, преди да сме ги спрели.

— А опитвате ли се да ги спрете?

— Разбира се, Линк — и след това добави по-тихо: — Обаче не се престараваме.

Точно тогава Линк чу как някой вика обезумяло:

— Полковник, моля ви, чакайте, сър, моля ви.

Обърна се и видя, че към него запъхтяно куцука Хершел, а очите му горят от вълнение.

— Моля ви, полковник Бенет, трябва да ми помогнете. Моля ви! За Хана, за жена ми е...

— Откри ли я?

Хершел кимна и изрече на един дъх:

— Тя е при лекарите. Трябва да помогнете. Елате бързо, моля ви!
Линк опита да го успокои:

— Няма страшно, след като вече я лекуват...

— Не, не. Не разбирате. Не я лекуват. Ще я оставят да умре.
Моля ви, елате!

Когато приближиха сградата на болницата, Линк и Хершел видяха отвън проснати на носилки болни, които чакаха реда си да бъдат внесени вътре. Откъм сградата се носеше острата, проникваща навсякъде миризма на дезинфектанти.

Вътре беше истинска лудница, писъците на болните се сливаха със заповедите на лекари и сестри, които крещяха един на друг. Линк откри бързо главния лекар.

Подполковник Хънтър Ендикът, ръководещ медицинските операции, беше висок мъж с очила и с бяла кожа. С изключително бяла кожа, тъй като беше от Джаксън, Мисисипи. Беше и изключително зает. Не можеше да си позволи да пилее време в празни приказки с някакъв си негър, пък бил той и офицер.

Докато Хершел плещеше обезумяло зад гърба му на немски, Линк запита със спокоен тон за състоянието на жената на бившия затворник. Отговорът на Ендикът беше по-скоро хаплив, отколкото вежлив:

— Опасявам се, че е категоризирана — обясни той сухо. — А сега моля да ме извините, но имам да спасявам хора.

Докторът понечи да се обърне и първата реакция на Линк беше да го сграбчи за ръкава. Но той я потисна и само изкрещя:

— Какво, по дяволите, значи категоризирана.

— Слушайте, казах ви вече, че съм много зает...

— Ще разрешите ли да ви напомня — издума Линк тихо, но твърдо, — че съм ви старши по чин. И ви заповядвам да ме осведомите за съпругата на този човек.

Ендикът въздъхна:

— Слушам, полковник — натърти той. — Категоризирана е термин, който употребяваме за класифициране на ранените. Няма защо да ви обяснявам колко са болните тук, че всеки е вече заразен от тиф или в най-скоро време ще го пипне. Категоризирали сме пациентите в

три групи — С, ПС, НС. Предполагам, че ще ви прозвучи жестоко, но в първата група са така наречените „спасяеми“, във втората — „полуспасяемите“, а в третата — тези, които по наша преценка са неспасяеми. Опасявам се, че съпругата на този човек спада към последната категория.

— Защо, какво ѝ е?

Докторът поклати глава:

— Наистина не мисля, че искате да чуете това, полковник. Сигурен съм, че и съпругът ѝ не желае.

— Грешите, Ендикът — Линк хвърли поглед към Хершел и настоя: — В този момент той може да понесе всичко.

— Е, както желаете — въздъхна докторът примирено. Встрани от тях имаше празна количка, използвана някога за пренасяне на... не искаха да мислят за какво. Ендикът седна мълчаливо на нея, а те останаха прави. Той продължи:

— А сега, господа, слушайте внимателно. Като се има предвид, че това е концентрационен лагер, мястото е снабдено с изключителна медицинска апаратура. Но не за нуждите на затворниците, а за опитите на нацистките „учени“. Докторите тук използвали концлагеристите вместо морски свинчета, за да провеждат с тях експерименти — замълча, за да попият думите му в съзнанието им. — Слушал съм непълни съобщения за други лагери и зная, че част от тези „изследвания“ са били жив садизъм. Но така нареченият доктор Щенгел, ръководил операциите тук, смятал, че работи за напредъка на медицината или нещо подобно. Убивал, измъчвал и осакатявал уж за доброто на човечеството. Както и да е, този мръсник получил заповед от Берлин да изнамери нещо по-добро от сулфамидите за лечение на венерическите болести. Разбирате, че и супермените могат да си лепнат гонорея — усмихна се той накриво, а Линк и Хершел само кимнаха. — Та този кучи син Щенгел бил педант и водел най-подробен отчет за всичко — ето как знаем в детайли онова, което са правили с жената. На двадесет и осми март ѝ инжектирали интравлагинално Найсерия гонорее^[4].

Лицето на Хершел представляваше восьчна безизразна маска.

— А на втори април започнали да я „лекуват“, ако мога така да се изразя, с експериментален антибиотик, който кръстили РДХ 30. Щенгел е записал точната формула. Но най-важното е, че съдържал

малко, но фатално количество натриева основа, известна още като луга — веществото, с което майка ви навремето е чистила канализацията и си е слагала ръкавици, за да не се изгори. Както и да е, вместо само да спре инфекцията, веществото подействало разяждащо. Изгорило и оголило цялото покритие на матката. Лекарството-чудо прегорило епитела и започнало да разяжда кръвоносните съдове отдолу. В момента жената има анемия, инфектирана е, а температурата ѝ е 39° С. Няма как да я...

Той замълча за момент и тогава осъзна, че току-що съпругът ѝ го беше чул да произнася смъртната ѝ присъда. Затова добави няколко успокоителни думи:

— Съжалявам, сър, но болестта е в твърде напреднал стадий, за да мислим за благоприятен изход. А сега, ако ме извините...

Внезапно Хершел нададе вой като ранено животно и падна на колене.

Преди докторът да успее да направи ѝ две крачки, Линк изрева:

— Стойте тук! Аз командвам тук и не съм ви освободил още да си ходите!

От напрежението на гласните струни започна отново да кашля.

Ендикът бавно се извърна, лицемерно усмихнат, сякаш казваше „майната ти, негър мръсен“, но само процеди през зъби:

— Моля за извинение, полковник. Мислех, че сме свършили. С какво още мога да ви помогна, освен да ви дам нещо за кашлицата?

— Женен ли сте, Ендикът?

Докторът кимна:

— Имам три деца.

— Така. Представете си само за секунда, че вашата жена е категоризирана. Какво бихте направили, за да я спасите?

Докторът помълча, докато се ровеше в паметта си. Накрая продума:

Вижте какво... сър, тук никой няма време да прави хистеректомия...

— Значи това може да я спаси? — прекъсна го бързо Линк.

Изразът върху лицето на Ендикът му подсказа, че най-сетне е успял да го притисне до стената.

— Разберете — Ендикът възрази, колкото може по-спокойно, — кръвоизливът е толкова силен, че така или иначе надали ще преживее

операцията.

— Само не ми казвайте, че нямате кръв — прекъсна го Линк.

— Не в такива количества, че да я хабим за безнадеждни случаи, полковник. А сега вече ще ме извините...

— Не съм ви освободил още — озъби се Линк. — Не съм свършил. Искам някой да извърши операцията. Бог е свидетел, че достатъчно са се намъчили. Заслужават поне да им се даде възможност да живеят.

Ръкавицата беше хвърлена. Въпросът стоеше, кой от двамата ще се окаже по-упорит. Очите на по-високия Линк святкаха.

— Добре, полковник — Ендикът се опита да прозвучи дружелюбно, — да речем, че намеря човек, който да извърши тази безполезна операция някъде около 11 часа довечера. Ами откъде според вас ще се намерят необходимите два-три литра кръв?

— Само ми кажете колко ви трябва, и аз ще се погрижа...

Лекарят се усмихна, убеден, че противникът му най-сетне се е хванал в капана.

— Полковник, офицер с вашия ранг трябва да е добре запознат с разпоредбите в американската армия. Забранено ни е да преливаме кръв от негри на бели пациенти при каквито и да било обстоятелства. Такава е изричната заповед на върховния главнокомандващ Франклин Делано Рузвелт. Загрявате ли?

— Съжалявам, че трябва да ви го кажа, докторе, но пропускайте една малка подробност. Тази жена не е от американската армия. Тя въобще не е американка. Нещо повече, правителството на собствената ѝ страна я е отписало като личност. Така че в нейния случай законодателството на Вашингтон не важи. Сега вие загрявате ли?

В последвалата тишина Линк почти чу как Ендикът скърца със зъби.

— Ако ви доведе пет-шест момчета, ще ви стигнат ли, докторе?

— Ъъъ... да. Ще ви уведомя за кръвната група — отвърна Ендикът вяло и се отдалечи с тежка стъпка.

Линк се обърна и съзря лицето на Хершел. Беше цялото обляно в сълзи.

— Е де, е де, човече, развесели се малко. Уредихме работата. Обещавам ти, че Хана ще се оправи.

— Нямам... нямам думи. От пет години ни измъчват военните, а ето че се появявате вие и правите всичко това за мен...

Линк се почувства и трогнат, и смутен. Сложи ръка върху хилавото рамо на Хершел, който не спираше да ридае.

— Този доктор Щенгел трябва да е бил голям умник. Дано, по дяволите, успеят да го спипат.

— Хич не ме интересува — хълцаше Хершел, — само Хана да е жива.

Малко след един през нощта вкараха Хана Ландсман на носилка в невероятно добре оборудваната операционна, където в кофа лед бяха вече приготвили седем банки кръв. Изпитото лице на Хана ѝ придаваше вид на шейсетгодишна жена, но Линк знаеше, че едва ли има и тридесет. Дори капките пот по челото ѝ изглеждаха сиви. Хершел стискаше ръката ѝ и ѝ шепнеше успокоителни думи, които тя, изпаднала в унес, едва ли чуваше.

Вероятно само за да си отмъсти, доктор Ендикът бе назначил най-младия хирург, Андрю Браунинг, да извърши операцията.

На Линк му се сви сърцето, когато видя, че младият доктор подпира до себе си оръфан атлас по хирургия. Студентът се нуждаеше от учебник с указания.

В този момент Браунинг се обърна към тях:

— Съжалявам, господа, но ще ви помоля да излезете.

Хершел стоеше и не помръдваше. Неочаквано към тях приближи медицинска сестра. Тя се вгледа в Линк и рече успокоително:

— Полковник, асистирала съм на Браунинг и преди. Може да е още нов в занаята, но се справя умело със скалпела и е изключително внимателен.

Линк кимна с благодарност и изведе полекичка Хершел от стаята.

Двамата излязоха и седнаха да чакат на стъпалата отпред. Пролетната нощ беше топла, а мирното небе — осеяно със звезди.

Линк носеше цигари. Извади изящна сребърна табакера, гравирана с емблемата на Трета армия, взе две цигари и подаде едната на приятеля си.

Задави го дрезгава кашлица. Здравият разум му подсказваше, че въобще не бива да пуши. Но нали, по дяволите, все с нещо трябваше да се разсее.

— Женен ли сте, полковник? — попита Хершел.

— Труден въпрос, Хершел — отвърна Линк неловко. — Бяхме в процес на развод, когато ме мобилизирах в Европа. Все не можехме да намерим щат, където да приемат „взаимната непоносимост“ като достатъчно основание за развод. Предполагам, че вече напълно ме е изключила от живота си. Във всеки случай остави сина ни да го гледа майка ми.

— Син ли имаш?

— Да, Линк младши. Това лято ще стане на десет. Честно казано, само мисълта, че ще го видя, ме е крепила през цялото време. А при теб как е?

— Ние имахме дъщеря — отвърна Хершел привидно спокойно. — Беше почти на четири години, когато пристигнахме в първия лагер за интернирани. Казаха ни, че я отвеждат в детска градина. Повярвахме им, защото ни се искаше да е така. Но когато я целунахме онази нощ, преди да я отведат, знаехме, че е за „сбогом“ — смукна дълбоко от цигарата и продължи: — Страшно наистина. След това с Хана не можехме дори името ѝ да споменем. Само се гледахме един друг с чувство на вина, задето сме още живи, а мъничката ни Шарлот лежи мъртва някъде.

Настъпи тягостно мълчание. След малко Хершел подзе отново:

— Не след дълго ни разделиха. Вярвате ли, навремето бях гимнастик, як като вол. Даже играех в един от най-добрите отбори на Турневерин, само за християни. И така, изпратиха ме в кариерите като роб. До тази седмица нямах представа какво се е случило с Хана.

Бяха изпушили почти всички цигари, когато на стълбите се появи Браунинг, все още в изпоцапаната с кръв бяла манта, като търкаше очи:

И двамата скочиха на крака.

— Как е? — попитаха почти в хор.

— Операцията мина добре. Остава ни само да се надяваме, че е достатъчно силна, за да се съвземе.

— Мога ли да я видя сега? — попита нетърпеливо Хершел.

— Нека по-добре да се наспи. Това се отнася и за нас — Браунинг пое дълбоко въздух и с момчешка интонация на студент от Оксфорд, какъвто и беше допреди няколко седмици, добави: — Без майтап, приятели. Като се има предвид колко зарази пъплят из този лагер, най-доброто, което можем да направим за здравето си, е да откъртим.

Линк изпрати Хершел до бараката му. Отвътре долитаха стонове. Денем затворниците бяха свободни, но през нощта все още бяха в плен на кошмарите си.

— Как да ви се отблагодаря, полковник Бенет?

— Първо почни да ме наричаш Линк. После, мисля и двамата трябва да кажем няколко молитви и да лягаме.

— Молитви ли? — попита Хершел в недоумение. — Че на кого да се моля?

— На Господ Бог, нашата Опора и нашето Спасение — отвърна Линк убедено. — Псалм 130^[5]... „Из дълбините викам към Тебе, Господи... Нека се надява Израил на Господа, защото у Господа е милостта.“ Знаеш го туй, нали?

Хершел кимна. И все пак нещо дълбоко в него не можеше да не се опълчи срещу вярата на Линк.

— Бог? За Бог ли ми говорите? Някога съблюдвах каноните на еврейската вяра. Водех почтен живот. Ходех всяка неделя в синагогата. И каква е наградата ми? Как да се моля на Бог, който позволи да избият без причина целия ни род? Как да вярвам в Бог, който наказва невинните? Съжалявам, но вярата ми излетя заедно с дима от комините на крематориумите.

Линк не намери подходящ отговор. Само протегна към Хершел ръката си, която хилавият евреин сграбчи в своите и рече поверително:

— Знаете ли в какво само мога да вярвам сега? В това, което вие ми дадохте. В човешката доброта.

Разделиха се. Линк мина бавно покрай часовете и им отдаде механично чест, а мислите му бяха заети от въпроса: „Как ще обясня всичко това на сина си?“

Седна на ръба на леглото, зарови глава в дланите си и започна да се моли.

На сутринта се събуди разнебитен. Слепоочията му пулсираха от болка, боляха го гърбът и краиниците. Проклетият грип, кога най-сетне ще се отърве от него? Докато взимаше душ, за да проясни главата си, забеля за с края на очите си някакви синкави петна по гърдите и корема си. „Дявол да го вземе, само това ми липсваше — помисли си той. — Дървеници или някаква друга гадост в леглото.“

Глътна два аспирина, облече зимния шинел и излезе за сутрешната проверка.

Малко преди пладне успя да открадне няколко минути от задълженията си и се отби да види Хана. Бяха я преместили вече в бараката ѝ. До леглото ѝ седеше Хершел.

— Как е тя? — попита Линк.

Хершел се усмихна:

— Цяла сутрин си говорим. Температурата ѝ спадна значително и младият доктор изглежда обнадежден. Моля, елате да ви запозная.

Хершел представи американския си спасител с дълги изречения на немски, за които Линк се досети, че са преувеличени хвалби.

Хана се опита да се усмихне и прошепна дрезгаво:

— Хершел ми каза колко много сте сторили за мен.

— Нищо подобно, госпожо. Заслугата е негова, аз бях просто посредник.

— Какво говорите! — възмути се Хершел. — Ако някога отново намерим щастие, заслугата ще е изцяло ваша.

Линк се трогна.

— Имате ли нужда от нещо, приятели? Добре ли ви хранят?

— О, всичко е наред. Демоните ги няма и вече можем спокойно да дишаме. Това е важното.

Внезапно Линк Бенет започна да се облива в пот. Може би мястото беше прекалено отоплено. Не, едва ли нацистите са си правили труда да отопляват бараките. Май не трябваше да облича зимния си шинел. Зави му се свят и почувства нужда да излезе на чист въздух. Отиде колкото се може по-бързо до вратата, отвори я и прекрачи навън в свежата априлска утрин. В следващия миг се строполи и остана да лежи прострян на земята.

Дойде в съзнание бавно, като остана полуунесен. Усети под главата си възглавница — значи лежеше в легло, а някъде наблизко се чуваха гневни гласове.

— Дявол да го вземе, не ни стигат всички тези болни, ами и тоя тъп черньо, полковникът, трябваше да си лепне тиф. Като имаш предвид, че това е инфекция, която, ако си поне малко здрав, можеш да надвиеш, представям си колко усилия е положил да се разболе.

— Простете, че се месея, сър, но само ако погледнете рентгеновите снимки, ще видите, че от доста време е карал с бронхопневмония.

— Слушай, Браунинг, хич не ми трябва проклетите му снимки. И от тоя край на стаята чувам как му свирят гърдите.

— Доктор Ендикът, спирометърът му показва около 50%. Едва диша. Няма ли с какво друго да му помогнем?

— За Бога, та ние го тъпчем с конски дози сулфонамиди. Единственият по-силен антибиотик, който познавам, е РДХ 30 на нацисткия доктор. Погледни истината в очите, човече, спукана му е работата.

До този момент Линк се потеше, но сега тялото му се разтърси от ледени тръпки. Моментално до леглото му дойде младият медик и помогна на сестрата да го завие с още едно одеяло.

— Ти ли си, Браунинг? — простена Линк.

— Няма страшно, полковник, ще прескочите трапа — рече успокоително Браунинг и го потупа по рамото.

— Ей, детко — изпъшка Линк, а широкият му гръден кош се повдигаше конвулсивно, — в тоя военен занаят съм отдавна и хич не ми разправяй, че не сте вече запазили леглото ми за някой друг.

На Браунинг му липсваха и опит, и самообладание, за да намери сили да отговори.

Внезапно Линк тихо простена:

— По дяволите!

— Какво, сър?

— Щом като трябваше да умра в тая проклета война, защо поне не умрях на фронта, че да има с какво да се гордее синът ми?

Младежът беше готов да се заплаче.

— Ще се оправите, сър, ще се оправите.

— Ти си един неумел лъжец, Браунинг. Трябва малко да помъдрееш, ако искаш да излезе от теб истински лекар.

Някой почука тихо и бавно откряна вратата.

— Съжалявам, не приемаме посещения — каза бързо, но учтиво младежът.

Хершел се престори, че не разбира, и влезе в стаята с букетче полски цветя в ръка.

— Моля ви, дойдох да видя приятеля си.

Браунинг сви рамене, кимна на Хершел и каза, докато излизаше от стаята:

— Аз ще съм наблизко, полковник. Ако има нещо, само извикайте.

Двамата мъже останаха сами.

— Цветя за вас, Линкълн — Хершел протегна ръка и се опита да се усмихне. — Знаете ли какво удивително нещо открих? Само на няколко метра от този ограден с бодлива тел свят растат цветя и цъфтят дървета. В света все още има живот.

„Не и за мен“, помисли си Линк и попита:

— Как е Хана?

— Добре, добре — отвърна жизнерадостно Хершел. — Почти няма температура. Утре може би ще я изведа на разходка. Ще дойдем да ви видим.

— Да, хубаво. Това би било чудесно — след това внезапно простена: — О, Господи, как ме...

На Хершел му беше необходима половин секунда, за да разбере, че Линк е в безсъзнание. Започна да вика за помощ.

Той стоеше разплакан и гледаше с широко отворени очи как медицинският екип се бори да съживи благодетеля му.

— Не напипвам пулса в сънната артерия.

— Нито в дорзалис педис.

— Няма дишане.

— Да опитаме да инжектираме интракардиално ампула епинефрин?

— Мисля, че е безсмислено — чу се спокойният глас на доктор Хънтър Ендикът. — С пневмония и с тиф на всичко отгоре пукнат шанс няма да оцелее.

Групата около леглото се отдръпна, за да стори място на старшия лекар, който извърши пълна и окончателна проверка на реакциите, доказващи смъртта, и нареди на старшата сестра:

— Шейла, ще се погрижите за документите, нали? И се постарайте всичко в стаята да се дезинфекцира.

Сестрата кимна. За секунди системата от ръката на полковник Бенет беше свалена, издърпаха чаршафа над лицето му и изкараха леглото му навън.

Никой дори не забеляза немия свидетел на цялата сцена — слаб, прегърбен и уплашен мъж, който стоеше в ъгъла и стискаше в ръка няколко стръкчета цветя, а по бузите му се стичаха сълзи.

Почти несъзнателно устните му се раздвижиха и от тях се изтръгна молитва: „Yisgadal ve yiskadosh shmei raboh...“ — „Да се слави и да се свети името на Господ в света, който Той сътвори според Волята Си...“

Беше еврейската погребална молитва.

В този именно миг Хершел Ландсман даде тържествена клетва, че полковник Ейбрахъм Линкълн Бенет няма да е умрял напразно.

Самолет 127 на „Суис еър“ се приземи в Цюрих в ясната светла утрин на двадесет и четвърти декември 1958 година. Високият негър от първа класа закопча спортното си сако, оправя вратовръзката си, метна на рамо кожената си пътна чанта и се упъти към изхода. Слезе по металната стълба и zakрачи енергично към залата за багаж. Кожените му куфари, комплект с пътническата чанта, пристигнаха почти моментално по лентата. Но заедно с всички, които носеха ски, трябваше да почака да свалят специалния товар.

Погледна през стъклените врати към скупчената отгатык митническата зона тълпа и различи хората, които търсеше. Усмихна им се и махна приветливо.

И така, Ейбрахъм Линкълн Бенет младши се запъти да прегърне родителите си осиновители — Хана и Хершел Ландсман.

[1] Благодаря, може би по-късно с вечерята ще пийна нещо (нем.)
— Б.пр. ↑

[2] Веднага (ит) — Б.пр. ↑

- [3] Кожени панталони, брич (нем.) — Б.пр. ↑
- [4] Микроб, причинител на гонореята — Б.пр. ↑
- [5] По елаи. 129. — Б.пр. ↑

14.

Жертвите, здраво приковани към металните маси, отделяха слюнка и дишаха тежко. В средата на стаята учен с очички като копчета размахваше в дясната си ръка скалпел и се готвеше да демонстрира пред младите си възпитаници разрез, с който щеше да оголи вътрешностите на едно от животните. Светлокосият му асистент, свеж като първокласник, държеше други два инструмента — форцепс и дълга остра ножица.

Носеше се миризма на фекалии и урина, отделяни от пациентите като рефлекс на страх, докато ги привързваха.

Ръката на демонстратора се спусна надолу под ъгъл от 45° и проряза отвор в стомаха. Някои от наблюдаващите ахнаха в израз на съчувствие.

— Сигурен ли сте, че нищо не чувстват? — обади се някой.

— Колко пъти да ви повтарям, мис Кастелано — отвърна професор Лойд Крукшънк, — отнасяме се с кучетата възможно най-хуманно.

През януари студентите се бяха върнали, за да се запознаят за първи път с организма на живо същество. Крукшънк щеше да ги въведе в основите на „дисекцията“ (медицински евфемизъм, идещ от латинския глагол *resicare* — изрязвам) на органи от кучешките тела.

Беше и упражнение за изграждане на поносимост — или имунитет — към болката на други хора. Едновременно за изостряне на мисълта и за затъпяване на емоциите.

Перспективата хвърли Лора в такъв ужас, че през цялата коледна ваканция тя непрекъснато мислеше за това. Като малка хранеше и прибираше всички безстопанствени животни, които се навъртаха в двора им — докато майка ѝ не ги откриеше и не извикаше санитарната служба.

Тъй като за това упражнение можеха сами да изберат с кого да работят, тя помоли Барни „вместо коледен подарък“ да я подкрепи в изпитанието. Той се съгласи, но после се оказа, че и на него не му е никак лесно. Нито пък на третия в екипа — младоженеца Ханк

Дуайър, който днес беше наред да слага упойките. Лора му завиждаше, че ще гледа апаратите, отчитащи дихателната и сърдечната дейност, а не вътрешностите на кучето. Но и Ханк беше доста разстроен и само повтаряше:

— Няма страшно, няма страшно. В безсъзнание е, нищичко не чувства.

Когато дисекцираха трупове, беше по-различно. В крайна сметка това бяха в най-буквалния смисъл безжизнени тела. А и лицата им оставаха удобно анонимни, покрити седмици наред с чаршаф, а когато най-накрая ги откриваха, бяха вече така променени, че едва се познаваше, че са на хора.

Но сега Барни, Лора, а вероятно и всички останали студенти в залата за дисекция на животни се чувстваха, сякаш трябваше да оперират близък приятел. Защото тяхно задължение беше да запазят опитните животни живи за следващата дисекция.

По някое време един от студентите в съседство с тях стигна дотам, че се оплака на висок глас:

— По дяволите! Не мога повече! Този помияр е прекалено симпатичен.

Професор Крукшънк отговори с традиционната си реч за прогреса на човечеството.

— Не бива никога да забравяме, че не вършим това от жестокост към животните, а от грижа за хората. Трябва да се учим как се оперира върху живи същества — и след това добави вече не с толкова проповеднически тон: — А сега, забивайте ножа.

И с тези думи излезе от стаята.

Студентът върна неохотно вниманието си към упоеното на масата куче зайчар. Едновременно се стресна и си отдъхна, като видя, че, докато е слушал проповедта на професора, един от колегите му старателно бе разрязал корема на кучето. Взря се в лапата на зайчаря, прободена като на всички останали кучета от игла, закрепена за една тръбичка, през която във вената на упоеното животно се вливаха глюкоза и физиологичен разтвор.

Още една разлика между кучетата и труповете — мъртвите хора не кървяха. А сега през целия следобед в притеснението си неумелите студенти неволно срязваха кучешките артерии и опръскваха обилно себе си, а понякога и съседите си с кръв.

— О, Господи! Мразя го това нещо! — прошепна Лора на Барни.

— Не се шашкай, Кастелано. Само две седмици още. Само си повтаряй наум, че не им причиняваш болка.

Точно в този миг вледеняващ вой процепи тишината. Последва женски писък. Първият дойде от колито на Алисън Редмънд, а вторият — от самата Алисън, чиято ярост сега се насочи към „анестезиолога“ в екипа ѝ.

— Нали ти казах, че не е заспало. Видя ли, видя ли! — крещеше тя. — Не му даде достатъчно!

Асистентът новобранец се втурна към масата със спринцовка в ръка. В следващия миг иглата беше вече забита и животното утихна. Но не утихна възмущението на Алисън от причинената на кучето ѝ болка.

— Не му би достатъчно морфин — оплака се тя.

— Уверявам ви, че морфинът беше достатъчно, мис Редмънд — отвърна хладно асистентът, — не съм новак в тая работа.

— Тогава защо, по дяволите, то се събуди?

— Не се събуди — обясни той, все така невъзмутим и спокоен. — Това, което видяхте, беше просто рефлекс.

— Как не! Да крещиш, да риташ и да стенеш от болка, било рефлекс, а?

— Малка поправка, мис Редмънд. Рефлексните стонове и мятания бяха от животното, но писъците дойдоха от вас.

Той се обърна и понечи да излезе, но Алис избухна:

— Гадняр! Обзалагам се, че даже се кефиш, когато ги боли. Що за доктор си ти, бе?

— В интерес на истината, мис Редмънд, аз не съм лекар. А сега хайде всички на работа. Ако ви потрябвам, ще бъда в лабораторията на професор Крукшънк.

Веднага щом двукрилата врата се затвори зад гърба му, Ханк Дуайър попита слисано колегите си:

— Какво, по дяволите, искаше да каже с това, че не е лекар?

— Ха, аз ли да те отворя по въпроса? — попита Лора. — И Крукшънк не е лекар. Почти никой от преподавателите ни не е лекар в обикновения смисъл на думата — всичките са научни работници. С други думи, не са никакви си прости практикуващи, които се занимават с пациенти, а чисти учени.

Последна имаше думата Алисън Редмънд:

— Майната ѝ на чистата наука.

На обед Лора беше още потисната.

— Чувствам се като лейди Макбет — като че ли не мога да измия кръвта от ръцете си.

— Е, Лора, не преувеличавай — смъмри я Барни. — Виж, аз взех много внимателно парче от тиреоидната жлеза на нашето куче и то дори не трепна. Следващия път ти ще му извадиш далака и пак нищо няма да усети. Тези упойки са наистина силни.

— Освен това — намеси се Бенет — защо мислиш, че ще бъде по-различно, когато на операционната лежи човек?

— Защото, първо, ще оперираш ти — нали искаш да ставаш хирург. Второ, тогава ще имаш законно основание да оперираш. И най-важното, за пациента ти ще се грижат по цяло денонощие. В лабораториите с животните сигурно няма дежурни през нощта сестри.

— Не бъди дете, Лора — смъмри я Питър Уаймън. — Имали някакво значение, след като другия петък ще им разцепим ребрата, ще им извадим сърцата и всичко ще приключи?

— С удоволствие бих извадила твоето сърце, Уаймън — възнегодува Лора. — Само че сигурно ще ми трябва бормашина за целта — тя потъна отново в мрачните си размисли: „Чудя се, дали нашето кученце разбира какво му се случува? Дали са му дали нещо, за да го приспят?“

— Не мога да повярвам на ушите си — оповести Уаймън на всеослушание и прибави: — Кастелано, обзалагам се, че дори си плакала на „Ласи се завръща у дома“.

— Точно така, Уаймън, представи си.

— Ха, мислех те за желязната лейди на курса.

Скоро студентите се разпръснаха и се прибраха по отрупаните си с учебници килии. Лора остана, като си играеше с шоколадовия сладолед. Не беше хапнала почти нищо тази вечер.

— Ей, Кастелано — прошепна Барни, — знам какво мислиш.

— Не знаеш.

— За Бога, чета ти мислите още от забавачницата. Искаш да отидеш да видиш дали кучката ни е добре.

Лора не отговори.

— Нали? — настоя Барни.

Лора кимна и го погледна със скръбен поглед:
— Аз пък знам, че и ти искаш да дойдеш.

В коридора беше тъмно като в рог. Лора извади фенерче с размерите на писалка. Силният му тесен лъч стигна почти до дъното на коридора и освети ъгъла, където трябваше да завият.

— Иха! Откъде си взела такова хубаво нещо, Кастелано?

— Намерих го в пощенската си кутия — подарък от една фармацевтична компания. На теб не ти ли пращат разни работи?

— Да, но никога не ги разопаковам. Това са само евтини подкупи.

Когато приближиха лабораторията, отвътре се чува звуци — малка какофония от приглушен лай и скимтене. Кучетата страдаха.

— Ти беше права, Кастелано — призна Барни. — Какво предлагаш да правим?

Преди Лора да успее да отговори, до слуха им достигна приглушеният шум на тихи стъпки, които приближаваха към тях по покрития с линолеум коридор.

— Шшшшт, някой идва — изсъска Лора и моментално изгаси фенерчето. И двамата се притиснаха плътно към една от колоните.

Стъпките приближиха. Върху матираното стъкло на лабораторната врата се очерта силует. Докато Лора и Барни наблюдаваха със затаен дъх, фигурата откряна вратата и се плъзна вътре.

След малко се възцари такава тишина, че Барни чуваше как ускорено бие сърцето му. И тогава той проумя какво става.

— Кастелано — прошепна той, — да забелязваш нещо?

— Да. Изведнъж стана много тихо.

— Прекалено тихо.

В същия миг фигурата се появи отново, мина светкавично покрай тях — този път на бегом — и изчезна.

— Най-сетне — Лора си пое дълбоко дъх. — Стигат ми толкова ужасии за една вечер.

— Ти се връщай, ако искаш. Аз трябва да проверя какво е положението вътре.

— Няма да стане — оставам с теб дори ако ще ходиш в стаята на момчетата.

Изминаха на пръсти десетината метра до вратата на лабораторията, която се отвори безшумно и ги погълна. Вътре се разнасяше равномерно пухтене — животните спяха спокойно. Лора запали отново фенерчето и го насочи към клетките на кучетата. Изглежда, всички се бяха унесли в мирен сън. Но само след няколко секунди двамата установиха, че някои от кучетата изобщо не помръдват.

— Виж колито на Алисън — прошепна Барни и посочи редицата клетки най-горе. Приблжиха и Лора освети очите на кучето.

— Господи, Барни, мъртво е.

Той кимна и ѝ показа друга клетка долу вдясно от тях:

— И това май е свършило. Къде е нашето?

Тесният лъч зашари нагоре-надолу.

— Ето го — двамата коленичиха пред клетката на териера им. Барни пхна бързо ръката си вътре и докосна бинтования му корем. — Живо е. Да изчезваме по-бързо оттук.

— Четеш ми мислите, Барни.

Когато отново се озоваха на сигурно място сред живите, Барни изрази с думи общото им вълнение:

— Не съм сигурен, Каstellано, но ми се струва, че някой в курса е страстен привърженик на безболезненото умъртвяване. Мисля, че има нещо хуманно в това.

— Да, но има и нещо извратено.

Следобед на следващия ден професор Крукшънк се обърна сърдито към групата:

— Съжалявам, но трябва да ви кажа, че много от вас не са проявили нужното внимание при провеждане на хирургическите процедури. Снощи сме загубили девет опитни животни, което означава, че трябва да набавя девет нови само за последната дисекция на сърце и бял дроб.

— Но, сър...

Всички погледи се обърнаха към този, който се осмели да изрази несъгласие.

— Моля, мистър Ландсман?

— Няма ли да е по-икономично, а и по-хуманно, ако хората без кучета се присъединят към другите маси?

— Не съм съгласен — възрази професорът. — Това е твърде съществен момент от обучението ви. Всеки трябва сам да изследва най-важните жизнени органи. Това не се научава от книги — нито дори с гледане.

Бенет кимна. Във всеки случай въпросът беше изцяло теоретичен, тъй като животните бяха вече завързани и упоени и очакваха примирено ножовете на изследователите.

За Лора и Барни тази Коледа се оказа необичайна. Бяха се впуснали в пътешествие, което променяше възгледите им за живота. Оскъдните знания, които бяха получили, ги разграничаваха от простосмъртните, чиято представа за сложния механизъм на живота си оставаше съвсем повърхностна.

Но все пак чудесно е да се наслаждаваш на уютата и топлотата на семейната среда. Родителите са не само струпване на клетки, молекули и жива тъкан, а и възплъщение на любов и грижа. Докато гледаше как по-малкият му брат нагъва шестнайсет палачинки на закуска, Барни се чудеше, че Уорън и за миг не помисля как ще се отрази на обмяната на веществата му предизвиканият по този начин гликогенен процес. Истинска радост беше да се водят разговори, които не изискват да бълваш непрестанно факти, формули или химични съединения.

Уорън като че ли бе добил увереност, което впечатление може би се създаваше от наболите му мустаци. Във всеки случай достойно изпълняваше ролята на мъж в семейството — в отсъствието на Барни — и помагаше на Естел да се подготви за неизбежната продажба на къщата и за заминаването на юг. До следването в юридическия факултет оставаха още две години, но във въображението си и майката, и синът вече бяха напуснали Бруклин.

С изострената си отскоро способност за наблюдение Барни забелязваше неща, които преди не му правеха впечатление. Например пукнатините на стълбите за втория етаж.

Къщата явно навлизаше в преклонна възраст. Дори баскетболният кош на дъба беше останал без мрежа след един

октомврийски ураган и стоеше разяден от зимите на дванайсет и повече години. Ръжда, прах, скърцащи дъски. Самият Бруклин сякаш остаряваше. Повечето от приятелите им бяха заминали.

И Луис не беше същият. Все още се представяше за El Penon, La Rosa de Gibraltar^[1]. Но бръчките по челото му бяха по-дълбоки и вече нямаше желание да отговаря на повиквания по всяко време на нощта.

Липса на всеотдайност? На енергия? Ако го попитаха направо, би го обяснил с липсата на време. Преди дори не поглеждаше календар, а сега погледът му беше прикован към движенията на пясъчния часовник. Чакаше с нетърпение съботите и неделите. Откак делеше практиката си с един темпераментен младеж от Пуерто Рико, оставяше на него да поема съботите и неделите. А в това време Луис седеше сам в кабинета си и прелистваше безцелно списания, докато телевизорът предаваше футболни мачове като музикален фон. Чашата до ръката му не оставаше никога празна.

Неделята престана да е по-специален ден за Инес Каstellано — по простата причина, че сега тя прекарваше цялата седмица в молитви на покаяние.

Огънят, който отдавна я изгаряше, напоследък запламтя с особена сила благодарение на пристигналия отец Франсиско Хавиер, харизматик, беглец от Кастрова Куба.

— Да благодарим на Бог — рече веднъж Естел на Луис, — че отецът дойде навреме да спаси душите ни.

— Не и моята, querida — отвърна той с присмех. — Душата ми отдавна е спасяема. Помоли Франсиско Хавиер да провери това, когато си бърбри следващия път с Всевишния.

Но Луис се успокои и дори беше доволен, че жена му въобще говори — макар и главно за огъня в пъкъла. По-добре аутодафе, отколкото аутизъм.

Безобидните насмешки на Луис не намалиха ентузиазма на Инес. Ако не беше в църквата да се изповядва или да пее „Аве Мария“, тя четеше испанската си Библия.

— Майка ти се учи за монахиня — отбеляза Луис.

Слабата му усмивка не можа да прикрие нотката на раздражение в гласа му. От това, което видя, Лора заключи, че в думите му има повече истина, отколкото шега.

Инес прекарваше дните си в изкупление на грехове — нейните, на семейството, на целия свят. Отначало Луис опита да ходи с нея на църква, за да са заедно по време на молитва. Но дори когато тленното ѝ тяло стоеше само на няколко сантиметра от него, душата ѝ витаеше в друг свят. Малката им дъщеря се беше преселила при Бог. И съпругата на Луис явно се молеше за деня, в който ще я последва.

Веднага щом семействата Кастелано и Ливингстън приключиха коледната вечеря, Инес стана от масата и започна да слага палтото и шала си. Не биваше да закъснява за коледната вечеря и Благословието.

— Нека дойда с теб — предложи Естел.

— Не, не, моля те, не се чувствай задължена.

— Не, честно, ще ми бъде приятно. Хорът пее великолепно, а и обичам да слушам латински.

Тя не добави, че латинският винаги ѝ напомняше за Харолд, който — най-вече по това време на годината — присъстваше живо в съзнанието ѝ.

— Добре, Естел, но нека побързаме. Отецът няма да се зарадва, ако закъснеем.

— На майка ми съвсем ѝ се е разхлопала дъската — заяви Лора на Барни, щом двамата започнаха да раздигат съдовете от трапезата.

Уорън беше изчезнал за поредната си „важна среща“. Доктор Кастелано се беше усамотил в светлата светих на кабинета си.

— Не може ли Луис да направи нещо?

— Какво да направи, да я лекува с електрошок ли?

— Не си прави шега с това, Лора.

— Не си правя. Сериозно смятам, че е на ръба на нервен срив.

Замълча за момент, само продължи да трупа чиниите една върху друга. После неочаквано изтърси:

— Какво ми има, Барни? Собствената ми майка едва забелязва присъствието ми. Баща ми е освидетелстван алкохолик. Толкова ми е болно, че почти започвам да...

Той прочете недоизказаната ѝ мисъл.

— Нищо не мога да сторя. Зная, че трябва да проявя повече разбиране. Имам предвид от професионална гледна точка.

— Там е проблемът, Каstelано. Никога не можеш да се държиш професионално със семейството си. И ректор на академията да станеш, пак ще се отнасят към теб, сякаш си в пубертета.

— Знам — призна тя тъжно. — Трагедията е, че наистина ме карат да се чувствам като в пубертета. Честно казано, след като ти си цяла година в Бостън, не виждам сериозно основание да си идвам повече у дома.

На сутринта Лора седеше умълчана в достопочтения студейкър на семейство Каstelано, докато Барни я караше по шосето Бруклин — Куинс към Ла Гуардия.

По едно време Барни се обади:

— Горе главата, Каstelано. След по-малко от два часа ще бъдеш в Бостън „изгубена в рая“ на прегръдките на любимия, както чудно го е казал поетът Милтън. Защо не те виждам да сияеш?

Тя не отговори веднага. После, точно пред главния изход на летището, преглътнала вече сълзите си, каза:

— Погледни ме — с двама безпомощни родители, единият опиянен от Бога, а другият от C2H5OH.

И Барни не се върна в Бруклин. Вместо това подкара назад през моста „Трибъроу“, мина по „Джордж Вашингтон“ към разклона за Джърси и се отправи на дълго пътешествие по посока на Питсбърг, щата Пенсилвания, където на следващата сутрин Ханк Дуайър и Чери де Санктис щяха да се бракосъчетаят.

Сватбената церемония се проведе в енорийската църква „Свети Антонин“ в сърцето на индустриална Америка. Роднините от двете страни на църковната пътека имаха вид на миньори или металурзи.

Приемът в местната зала „Рицарите на Колумб“ се отличаваше с разнообразни деликатеси, като моцарела в сос кароца, лазаня верде, да не говорим за пуйката, шунките и ирландското задушено за роднините на Ханк. Традиционните фигури на булка и младоженец красяха метър сватбена торта. С една малка разлика: миниатюрният двойник на Ханк беше също в бяло, както подобава на един бъдещ доктор, а на врата му имаше мъничък марципанен стетоскоп.

Но може би най-апетитни бяха шаферките — сестрата на Черил и три нейни приятелки — съблазнителни като самата булка. Ендокринната система на Барни внезапно му напомни, че от миналото лято се бе обрекъл на въздържание.

Затова реши да изпробва чара си върху най-хубавото момиче — с омайното име Глория Челини.

— Някаква връзка с Бенвенуто? — попита Барни, за да види дали ласкателството ще му свърши работа.

— Да. Той е един от чикагските ми братовчеди.

Барни беше омагьосан и заплепен от дълбоките ѝ кафяви очи, от снежнобелите зъби, от вдлъбнатинката между двете сфери от италиански мрамор по-долу. За миг си помисли, че ще остане в историята на медицината като първия мъж, умрял от несподелена страст.

Оркестърът от петима музиканти засвири „Отведи ме на луната“. Барни скокна веднага.

— И вие ли сте лекар? — попита го Глория.

— Ако това ви впечатлява, Глория, да. Ако не ви впечатлява, ще бъда адвокат, индиански вожд — каквото ви се харесва.

Тя се изкиска.

— Много сте смешен.

— Ще танцуваме ли?

— Чудесно — прие тя, предложи му ръката си и го поведе към претъпкания дансинг.

*Изпълни сърцето ми със песен, нека винаги да пея,
цял живот за тебе съм жадувал и за теб сега
копнея.*

С други думи...

След два танца Барни забеляза, че Ханк се отправя към тоалетните. Измънка на Глория неопределено извинение, че трябвало да види свой пациент, и я помоли да не танцува с друг, докато се върне.

Ханк беше сам в мъжката тоалетна, приглаждаше косата си с виталис — „никаква мазнина, никакви нетна“. Видя в огледалото Барни да влиза и го посрещна екзалтирано:

— Е, Ливингстън, какво ще кажеш? Вече наистина съм женен!
— Да, Ханк, беше страхотен. Виж какво, познаваш ли Глория?
— Челини? Хубавко момиче, а?
— Меко казано. Слушай, Ханк, аз не съм от Питсбърг. Не познавам тукашните обичаи, духа на обществото, нали разбираш?
— Не, честно казано, не зацепвам за какво говориш.
— Искам да разбера мога ли да вкарам момичето в леглото си?
— Разбира се — отвърна Ханк с ангелска усмивка. — Това е лесно.
— Лесно? Леле Боже, кажи какво да направя?
Ханк привърши с прическата си, прибра гребенчето в предния джоб и докато излизаше, подхвърли небрежно:
— Просто се ожени за нея.
Барни се прибра в Бруклин измръзнал и прегладнял.

В навечерието на Нова година Палмър Талбот остана като поразен от мълния.

На бала в Ловджийския клуб възторгът на бостънската аристокрация от високата му и зашеметяваща любима беше осезаем. Чувстваше одобрителните им погледи, докато се носеше вихрено с нея по дансинга под меките звуци на оркестъра на Лестър Ланин. Самият Палмър никога не бе я виждал така красива или, както призна той, така печална.

Събитието беше от такова значение за бостънския светски календар, че по-голямата му сестра Лавиния долетя от Англия със съпруга си, виконт Робърт Олдгейт и с невръстния им син, почитаемия Таркуин Олдгейт (който повърна цялата благородна закуска в 3.00 часа върху една вечно усмихваща се старша стюардеса).

С приближаването на вълшебния час празничното веселие се разгоря. В дванадесет без пет напълниха всички чаши с Дом Периньон и поканиха лорд Олдгейт да вдигне тост:

— На мама и татко — здраве и щастие. На Лавиния и Таркуин — ... щастие и здраве. На Палмър и Лора... здраве, щастие и тъъ сватба.

Шестте кристални чаши звъннаха над масата, Палмър засия целия и като погледна многозначително Лора, отбеляза:

— Пия за това.

Неочаквано Лора рече:

— И аз.

Палмър изпадна в такова въодушевление, че не спомена нищо до следващия следобед, и то чак когато оставяше с колата Лора пред института:

— Лора, сериозно ли го каза онова снощи? Тя вдигна поглед към него:

— Може би.

Щом отново се почувства на сигурно място в крепостта Вандербилт, Лора си помисли: „Казах го, но не съм съвсем сигурна, че го искам. Защо, по дяволите, го казах?“

[1] Гибралтарската скала (исп.) — Б.пр. ↑

15.

— Имам рак — обяви Ланс Мортимър.

— Какво?

— Имам повече рак от всички други в института. На Барни му трябваха няколко секунди, за да схване, че Ланс говори за предметни стъкла с проби от карциноми на пациенти.

— Чудесно, Ланс. Предполагам, че както обикновено имаш и по няколко резервни и за приятелите си.

— Точно така, включително сифилис и гонорея. Ей, очертава се страхотен семестър!

През цялото есенно-зимно полугодие студентите се оплакваша от „безсмислието“ на учебната програма — труповете по анатомия, сухото зубрене на химични съединения, пълното отсъствие на всякаква, дори далечна връзка с болести.

Новият семестър щеше да поправи това, макар и не дотам, че да ги изправи пред истински жив пациент.

— Патологията — от гръцката дума *pathos*, означаваща страдание — е болестната страна на хистологията. Миналият семестър разглеждахме микроскопски препарати със здрави тъкани. Сега ще изучавате същите тъкани в болестно състояние. С други думи, връзката между патология и хистология е като тази между прояденото дърво и махагона, или, по-меко казано, между туршията и пресните краставици, или киселото и прясното мляко например.

Така говореше Брендън Бойд, професор по патология, известен като най-енергичния лектор в университета, описан от един студент като „човек, който кара смъртта да живее“.

— В крайна сметка — продължи той, като премина към историческите измерения на предмета, — тази наука е била известна на египтяните преди приблизително 4000 години и ние разполагаме с техни текстове, в които се описват различни травми, тумори и инфекции. В това отношение Хипократ е бил истински новак и можем да му бъдем признателни само за това, че е създал строен метод за систематизиране на болестите. Великият Гален, личен лекар на

римския император Марк Аврелий, разпознал наличието на гной в урината като признак за инфекция на пикочния мехур или бъбреците и открил причините за някои смъртоносни заболявания. — После додаде: — Ние, патолозите, сме си спечели ли заслужено славата на непогрешими. Случва се някои колеги от другите отделения да сгрешат диагнозата, но аутопсирацията неизменно намира верния отговор. С други думи, може и да не сме в състояние да ви излекуваме, но поне ще ви кажем от какво сте умрели.

Студентите се разсмяха одобрително.

— Нали ти казах — прошепна Ланс на Барни, — наистина е симпатяга.

— Има доста черно чувство за хумор.

— Ами нали е патолог.

— В зората на медицината — поде отново Бойд, — смятали, че болестите се причиняват от зли духове, невидими за окото. В края на XVIII век обаче въведените от Ван Льовенхук подобрения в микроскопа започнали да се прилагат в практиката и станало ясно, че духовете имат форма, размери и подвижност. Започнали да ги наричат с различни имена: „бактерии“ — термин, изведен интересно от гръцко-римската дума за подвижна пръчица, „вируси“ — от латинската дума за отрова, „фунги“ — от гръцката дума за сунгер или латинската за гъба, както предпочитате, или най-общо — просто „микроби“. Сред първите съвременни бляскави рицари, убили невидимите змейове със също толкова невидимите си саби, бил Луи Пастър. Многобройните му победи включват ваксината срещу антракса по животните, ваксината срещу бяс по хората, да не говорим за пастьоризацията на млякото. Французите, които с любовта си към алкохола издигат цирозата на черния дроб до нивото на изкуство, останали поразени от откритието на Пастър, че ферментацията при производството на вино и бира се предизвиква всъщност от доброкачествени микроскопични клетки — дрожди. Оттук виждаме, че и микробите понякога могат да бъдат полезни. Във всеки случай фронтвата линия била установена. Микробите били врагът — съобразителен, коварен, безмилостен, способен на безброй превъплъщения. Учените-медици били „добрите“, яхали бели като левкоцити коне и с очите си като с микроскоп претърсвали привидно невидимия свят за следи от врага. Трябва ни един Омир или поне „Оксфордския справочник по

медицина“, за да отдадем дължимото на всички герои в тази вековечна борба. Ще възпеем ли сър Джоузеф Листер, вдъхновения от Пастьор англичанин, който прозрял очевидната за всички днес истина, че в операционните зали не бива да има микроби? Великото му постижение е обезсмъртено далеч по-скромно от това на Пастьор в препарата, познат на всички, страдащи от неподходящ за целувки дъх — „Листерин“. Някоя епопея на антисептичните средства не може да пропусне мис Флорънс Найтингейл, която почти саморъчно строявала военни и цивилни в санитарен ред. Да споменем и Ерлих, изстрелял възшебния куршум в сифилиса. Не питайте за кого, била Нобеловата камбана — била е за него през 1908 година.

След тези думи професорът понижи глас и принизи стила си:

— И нека се надяваме, че ще бие и за някого в тази стая. Както моето поколение стана свидетел на победата на Джонас Салк над детския паралич, може би някой от вас ще отърве човечеството от друга напаст.

Това беше веруюто на Медицинския факултет в Харвард. За това бяха предопределени.

Общоприета, макар и груба, е метафората, че за да станеш лекар, трябва бая да нагазиш в лайната.

През втория семестър първокурсниците откриха, че въвеждането им в професията включва буквално работа с изпражнения. Нещо повече, направо с техните собствени.

Бактериологията въвежда студента в необятното разнообразие от микроорганизми в цялото тяло, най-вече във фекалиите и слюнката. „Ако щете — предупреди ги професорът, — десет пъти на ден да си миете зъбите, в устата ви пак ще пъплят близо сто милиарда бактерии.“

Първото лабораторно занятие беше да проведат бактериологичен анализ на фекалии. Разделиха ги по двойки, като задължение на единия партньор беше да достави материала.

За да има пълна демокрация, избраха лабораторните двойки по азбучен ред. Барни очакваше, че ще изпълнява неприятното задължение заедно с добрия си приятел Бенет, тъй като предположи, че имената „Ландсман, Бенет“ и „Ливингстън, Барни“ ще бъдат едно до

друго в списъка на групата. Съвсем забрави, че между тях беше „Лазаръс Сет“^[1].

Барни познаваше Сет само по физиономия. Беше слабичък попрегърбен младеж с очила и със зле поддържана светлоруса коса. Седеше на първия ред на всички лекции и изписваше страница след страница като обезумял, но никога не вдигаше ръка нито задаваше въпроси по време или след това занятие.

Когато се срещнаха на масата, Барни откри, че Сет е дори понисък и слаб, отколкото изглеждаше на пръв поглед. Всъщност телосложението му напомняше много на Барни за известните рекламки с Чарлз Атлас от комиксите в детството му. Сет би могъл да позира за някой от хилавите „44 — килограмови сополанковци“, в чиито лица хулиганът на брега не спира да рита пясък.

Сет предложи стеснително да достави материала и дори да приготви самите препарати, ако Барни е гнуслив.

— Не, не — побърза да възрази Барни, да не би да се поддаде на изкушението. — Аз ще направя половината препарати, Сет, а ти направи другата.

Колегата дребосък кимна и двамата се заловиха за работа. За броени минути всякакво чувство на гадене изчезна, още повече че багрилните вещества, които използваша, видоизменяха фекалната материя в ново вещество. Барни зася с памучен тампон пробата на Тайер-Мартинова среда, за да провери дали ще порасне микроорганизмът причинител на една от най-гадните венерически болести, след това се залови да приготвя препарати, които щяха да покажат, че чревните бактерии са едновременно дружелюбни и коварни.

По-голямата част от следобеда двамата работиха мълчаливо. В пет вече бяха свършили с препаратите и бяха засели различните петрита за следващите упражнения и зловония (асистентът в лабораторията ги предупреди, че когато пораснат, „някои култури започват така да миришат, че и на мен ми прилошава“).

Докато се мъчеха да изчистят следите от труда си, Сет отбеляза:

— Значи в устата си имаме повече микроби, отколкото са звездите в цялата вселена. Не е ли фантастично!

— Само да не се наложи да ги помним до една с имената — каза Барни полу на шега.

Но както пролича от първото домашно упражнение, май щеше да се наложи да ги учат.

Трябваше да назубрят такива мистерии, като кои **ГраМ-**отрицателни пръчици се срещат в червата и кои Грам-положителни коки обикновено се намират в хрчката. Кои бактерии растат на гроздове, кои в редици, кои показват характерен растеж върху агар, кои препълват петритото и кои бактерии изискват анаеробни условия.

„Няма начин да се измъкнеш“ — мислеше си Барни.

Предварително бяха наясно какво ще представлява изпитът накрая — ще трябва да разпознаят загадъчен препарат. Господи, каква колосална загуба на време! Нима някой, та дори и асистентът Брус, действително помнеше всичко това след изпита? Все едно да научиш наизуст телефонния указател, след като ясно съзнаваш, че телефонните справки работят двадесет и четири часа в денонощието.

В полунощ, докато учеше, на вратата му се почука. Не беше в настроение да дава обичайната безплатна терапия на потиснатите — самият той имаше немалко нужда от такава, та затова се провикна:

— Ливингстън го няма. Премести се в психиатрията.

Тримата му посетители явно не повярваха и влязоха в уютната стаичка на Барни, която се намиреше в неопластичен безпорядък: чифт чорапи лежаха захвърлени до „Анатомията“ на Грей, до микроскопа бяха струпани върху вехто издание на Емили Дикинсън купчина предметни стъкла.

Медиците-вълхви, и тримата необичайно високи, му бяха непознати, ако не се броеше червенокосият, когото Барни смътно си спомняше отнякъде.

Водачът им носеше бяла манта и стетоскоп и се представи като „Скип Елсас — третокурсник“, след което премина направо към въпроса:

— Ливингстън, нуждаем се от помощта ти.

Леко замаян от недоспиване, Барни измърмори:

— Не разбирам. Нещо с училище ли е свързано?

— Ами да кажем, че това, от което се нуждаем, е и тангенциално, и епицентрово — обясни Скип.

— Нищо не ми говори този научен език — отвърна Барни, объркан повече от всякога.

— Положението е следното, Ливингстън — подзе Скип: — Всяка година между Медицинския и Юридическия факултет се провежда приятелска баскетболна среща...

— Само за майтап... — вметна червенокосият.

— ... и може би за няколко незначителни облога — допълни Скип. — С годините е станала известна като среща за „Купата на гадните номера“, което ще ти подсказе колко е приятна. Имаш ли желание да участваш?

— Желание имам, време — не. Чака ме толкова учене, че през следващите три месеца смятам да откажа яденето и съня.

— Струва ми се, че не разбираш — продължи Скип, вече по-настоятелно. — Деканите вземат срещата много на сериозно. Не мисля, че ще гледат с добро око на някой, който съзнателно отказва.

— Ей, момчета, говорите, сякаш става въпрос за война.

— Така е, Ливингстън, така е. Нещо като световна война между професиите. И никога никой поканен да защитава каузата не се е осмелявал да откаже.

— Би било равносилно на самоубийство — поясни вторият посетител, който беше с тъмна къдрава коса като тази на Барни. — Такъв човек няма пукнат шанс да оцелее, ако деканът научи, че е изклинчил. Е, Ливингстън, какво ще кажеш?

— Че съм посредствен играч. Ако търсите хора от класа, защо не попитате Бен Ландсман? Играл е полупрофесионален баскетбол във „Фиат — Торино“.

— Знаем — отвърна Скип с глас като на Хъмфри Богарт. — Вече поприказвахме с него.

— Е, и?

— Изчаква — обясни червенокосият. — Казва, че ще играе, ако ти играеш.

— Ей, момчета — взе отново думата Скип. — Стаята на Бен е доста по-голяма. Защо не се преместим всички там и да обсъдим въпроса?

Барни пое дълбоко въздух и стана.

— Не е много висок — не се стърпя да отбележи къдравият.

— Не се кахъри. На игрището е истински Джордж Майкъл — подметна червенокосият.

От ласкателното сравнение с легендарния централен нападател на „Минеаполис Лейкърс“ адреналинът в тялото на Барни закипя. Преди да излезе с триото от стаята, той грабна спортната си фланелка от колумбийския отбор и я преметна през рамо. Подхождаше за случая.

Десет минути по-късно вече се бяха разположили върху покрития с килим под в стаята на Бенет и разучаваха различни стратегически документи.

— Проблемът с проклетите юристи е, че вземат в отбора си зверове — обясни Скип. — Имат две истински горили, които са играли професионален баскетбол — и като погледна Бенет, добави: — Нямам предвид някакви жабарски лиги, а Нюйоркската Баскетболна Асоциация. При тях е Мак Уилкинсън, човекът-танк.

— Централният нападател на Ню Йорк! — втрещиха се едновременно Бенет и Барни, а Скип кимна мрачно:

— Целият, с всичките му два метра и тринайсет сантиметра.

— Да, но е пенсионер — Барни опита да повдигне отборния дух. — Стар е. Сигурно има 32–33 години.

— На 35 е — уточни къдравият. — Движи се като охлюв.

— Въобще не може да се движи — Скип замълча и неочаквано изплю камъчето: — Изпратих няколко разузнавачи в салона на юристите да го проверят. През цялото време стоял и се подпирал на вратата.

— Че това не е по правилата — възнегодува Бенет.

— Кажи го на юристите — тросна се Скип, — те си имат свои понятия за честно и нечестно.

Къдравият се присъедини:

— Тези юристи са най-мръсните играчи, които сте виждали. А като си помисля какво ще бъде тази година, когато с тях е веселият зелен гигант, тръпки ме побиват. Нали така, Ливингстън?

Барни вече съвсем се беше запалил:

— Слушайте, момчета — убеждаваше ги той. — Щом не може да се движи, ще трябва просто да не му се пречкаме. Може да играем и ъглово.

— Наистина ли мислиш, че можеш да играеш шейсет минути, без да се сблъскаш с Мак Танка? — попита недоверчиво Скип.

Барни кимна:

— За славната ми кариера може да се каже само, че съм пълна противоположност на крал Лир. Съгрешавал съм повече, отколкото са съгрешавали срещу мен.

Бенет изгледа благосклонно колегата си и снизходително се усмихна:

— Ще ти го припомня, когато се озовеш в болницата със счупен гръбнак, Барн — след това се обърна към Скип — Само петимата ли сме?

— Има още трима-четирима вероятни, но светлата ни надежда — извинявай, Бенет, това беше метафора — е главният хирург на института. Ако той успее да се измъкне от лекции, може и да проснем няколко трупа. Във всеки случай ще бъдем най-малко седем-осем, но истинските ни шансове да си върнем обратно купата са в тази стая. Така че нека се уговорим да започнем от утре тренировки в салона на Вандербилт в полунощ.

— В полунощ? — потрепери Барни.

— Единственото време, в което всички сме свободни. Някой друг има ли да казва още нещо?

Обхванат от спортменски дух, Барни Ливингстън произнесе благословията си:

— Колеги медици, разрешете ми да ви припомня без смъртните думи на Уилям Шекспир, по-точно от „Хенри VI“, част II: „Да убием всички адвокати!“

В това време нощните любители на джогинга по авеню „Луи Пастър“ чуха слисани няколко плътни мъжки гласа от един прозорец на третия етаж на Вандербилт Хол:

— Смърт на адвокатите!

Най-простото обяснение беше, че група техни колеги са се пробвали на ЛСД.

Лора реагираше странно на по-неприятните страни от следването по медицина. В лабораторията за животни тя прояви отчайваща емоционалност. Затова пък по патология, където се срещна отблизо с тежки болести и зловонни вещества, запази учудваща невъзмутимост. Повтаряйте си, че курсът е само няколко месеца и общият сбор неприятности, възлиза само на няколко дузини часове.

Не било така обаче за баща ѝ, когато навремето пристигнал за пръв път в Америка. За да му дадат разрешително да лекува, трябвало пет години да се блъска с тази безсмислена черна работа.

Капризите на азбучния ред наредиха Лора и Грети Андерсън да работят на съседни маси по патология, всяка от тях с колега мъж, когото виждаха за първи път.

Един късен следобед Брус, прилежният асистент, се приближи до тях с правоъгълна пластмасова кутия в ръка, подобна на кофичка за сладолед.

— Имам специална изненада за вас — съобщи той бодро. — Първият ви пресен екземпляр, взет преди по-малко от час, и то направо от операционната.

— Какво е това, Брус? — попита Лора предпазливо.

— Без паника, Лора, не е нужно да си професор Бойд, за да го разпознаеш.

Остави кутията на масата. Момичетата и партньори те им приближиха, а той махна капака.

Грети ахна и извърна ужасена лице. Дори двамата мъже бяха явно отвратени, само Лора твърдо не откъсваше поглед от съдържанието.

Беше женска гърда, отрязана очевидно от представителка на бялата раса. Зърното беше леко обезцветено, но все още различимо на върха на трогателна купчина жълти точици.

— Е? — ухили се асистентът. — Спечелих ли вечната ви благодарност? В крайна сметка единственото сигурно нещо, на което можете да разчитате по време на клиничната си подготовка, е рак на цицата. Та... видяхте карцинома, нали?

— Да, видяхме го — промълви партньорът на Лора, късо подстриган, атлетичен младеж на име Шелтън Бърнс, който беше женен и обезпокоен от мисълта, че това може да се случи със собствената му жена.

Лора потупа Грети по рамото възможно най-небрежно:

— Андерсън, виждаш го, нали? Онова малко образуване, което прилича на парче чакъл. Това е карцинома. Нали, Брус?

— Точно попадение, Лора. Какво гадно камъче!

„Също като теб, драги“ — допълни наум Лора.

— Е — асистентът си даде вид, че бърза. — Ще го вземе ли някой от вас, или да предложи скъпоценния екземпляр на някой екип от съперници?

Партньорите се спогледаха. Веднага стана ясно, че задачата не е по силите на Грети. Преди Лора да събере смелост да посегне, Шелдън се наведе и загреба с шепи пихтиестата маса.

— Горкичката жена — изказа гласно мисълта си Грети.

— Е де, е де, Грети — смъмри я асистентът, — трябва да гледаме професионално на тези неща.

— Точно така, Брус. Затова на следващата Коледа ще ти подарим карциномен тестис — срязва го Лора.

Асистентът побърза да се оттегли.

— Какво ще правим сега? — попита Шелдън неспокойно.

— Да видим дали можем да поставим част от карцинома върху предметно стъкло — Лора се постара да звучи клинично.

Шелдън кимна и сложи образеца върху лабораторен поднос.

— Много потискащо — призна той откровено.

— Да — съгласи се Лора, — какво ли е да ти е на главата?

— Жената сигурно е била под упойка, — успокои я Грети.

— Не — отвърна замислено Лора, — имам предвид как ли се е чувствал хирургът, който я е оперирал?

В крайна сметка Скип Елсас успя да набере всичко на всичко осем гладиатори, готови да кръстосат шпаги с Мак Годзилата, човека-танк, и компания. Тези, които бяха играли вече веднъж срещу юристите, рядко приемаха предизвикателството втори път.

В паметната нощ преди мача вечеряха в заведението на Хауърд Джонсън на „Мемориъл Драйв“: малка пържола, картофи на фурна и шоколадова мелба. Барни беше едновременно окуражен и изненадан, когато Скип съобщи, че вечерята им е спонсорирана от кабинета на декана.

— Значи наистина се вживяват? — помита Бенет.

— Само колкото на живот и смърт. Според неофициални слухове Холмс се обзалагал всяка година на една хилядарка с колегата си от факултета за адвокати.

— Господи! — ахна един от атлетите. — Значи ще ни убие, ако загубим.

— Може да се каже и така — отвърна Скип с безизразно лице — ако не спечелим, имаме всички шансове да ни предложат като трупове на първокурсниците догодина.

Гимнастическият салон „Хеменуей“ беше препълнен. Публиката се състоеше най-вече от юристи и гаджетата им, тъй като Медицинският факултет се намиреше далеч отвъд реката в Бостън.

Гостуващите медици бяха посрещнати на игрището от вълна дюдюкания и алкохолни пари. Но привикнали да запазват клинично хладнокръвие, те започнаха дисциплинирано да разгриват. Докато разтягаше мускулите си и разгриваше, Барни забеляза, че на първата редица в средата седи не само деканът Холмс, но и всички посивели величия на целия Медицински факултет. „Какво пък, по дяволите, не ми е за първи път. Тия дърти пръдльовци не могат да ме уплашат. Добре, че убедих Каstellано да си остане вкъщи да учи.“

И тогава се случи неизбежното.

Той беше толкова грамаден, че с исполинското си туловище почти закриваше лампите на тавана. Танкът Мак Уилкинсън, 157-килограмов колос, в сравнение с който статуите в храма Лукеор изглеждаха като джуджета, излезе тронаво на игрището, а баскетболната топка беше като зрънце в гигантската му лапа.

— О, Боже! — простена Барни. — Тоя е страшно дебел. Искам да кажа, патологично дебел.

— Защо не отидеш да му го кажеш лично? — усмихна се Бенет.

— Може... след мача. След като го поразиграя първото полувреме.

Планът на медиците беше прост. Като приемаха, че юристите не са във форма — Уилкинсън беше главният, но не единствен пример, смятаха да протакат играта и след това да се възползват от неминуемата умора на противника през второто полувреме.

И наистина, така пестяха силите си, че в началото на двубоя Скип Елзас дори не си направи труда да улови топката, а остави Уилкинсън да я запрати на свой съотборник. За огромно облекчение на

медиците, когато съдийският сигнал обяви края на първото полувреме, юристите водеха само с шест точки.

В съблекалнята Скип каза на играчите си с професионална загриженост:

— Гълтайте много течности, момчета. Тук е горещо като в пещ. Нищо чудно, ако юристите са надули нарочно парното, Адски съжалявам, че не взехме солни таблетки.

— Аз имам лекарства — произнесе познат глас откъм отсрещната редица гардероби.

Беше деканът Холмс с черна чанта в ръка. Миг по-късно баскетболистите поглъщаха съединение, което щеше да възстанови не само намалелия натрий, но и изчерпаните електролити.

— Как е положението, момчета? — попита деканът бащински.

— Играят страшно мръсно, сър — изказа Барни мнението си, което деканът едва ли оцени като експертно.

— Забелязах, Ливингстън — отвърна той. — Тази година, изглежда, са по-зле от всякога.

— Да, и затова се крият зад Уилкинсън като зад огромна секвоя.

— Наистина — съгласи се Холмс, — но ако продължим сравнението, Мак е здравата сраснал със земята. Не можете ли да се възползвате от неподвижността му, Скип? — обърна се той към капитана на отбора.

— Да, сър. Запазили сме някои бързи разигравания на топката за второто полувреме.

— Хубаво — кимна деканът. — В такъв случай по-добре да ви оставя да си гледате работата.

В самото начало на второто полувреме стана ясно, че и двете страни са изтощени. Победата щеше да е не на страната на по-бързия отбор, а на този, който е в по-добра форма. И докато минутите се точеха мъчително бавно, играта сякаш се изроди от баскетбол в някакъв човекоубийствен футбол без защитни екипи.

Барни, който никога не се бе страхувал да се хвърли с главата напред за топката, на няколко пъти буквално беше смачкан от камара играчи, които скочиха върху му. Колената му се обелиха, ребрата му се натъртиха. Някъде по средата на последната четвърт при изравнен резултат 56:56, медиците останаха само с петима играчи. Но те бяха

възстановили адреналина си достатъчно, че да подновят голямото тичане.

И сега пред наелектризираната, скочила на крака публика те постепенно започнаха да печелят преднина. Две, четири, шест, после седем точки в полза на гостите. Ръцете ги сърбяха. Скип Елзас грабна рикоширалата след неточен изстрел на юрист топка и я подаде на Барни, който беше вече в средата на игрището. Той на свой ред я запрати на Бенет, който се озова под коша на юристите сам-самичък, с изключение на един защитник — Мак Уилкинсън.

Бенет замахна към коша. Уилкинсън замахна срещу Бенет. Последва сблъсък. Скупчване. Съдийска свирка. Бенет сякаш напълно изчезна под планина от ръце и крака.

За общо изумление реферите отсъдиха фаул на Бенет — за груба игра. Но първо трябваше да отлепят преплетените играчи от пода. След дълги усилия трима негови съотборници успяха да повдигнат Танка и Бенет се появи на бял свят. Държеше се за глезена и се гърчеше от болка.

— Бен, добре ли си? — попита Барни разтревожено.

— По дяволите — изохка той с разкривено лице. — Май имам нещо счупено. Адски ме боли.

— Отдръпнете се, отдръпнете се! — прозвуча властен глас.

Беше деканът Холмс и с него още две университетски светила.

— Направете му място да диша! — заповяда друг лекар.

Барни и останалите му съотборници изпразваха една след друга пластмасови чаши вода и премисляха бедата си. Ами ако Бенет не е в състояние да продължи? Да се откажат ли, или да продължат четирима срещу пет? И в двата случая ситуацията беше зловеща.

Обезпокоен повече за Бенет, отколкото за изхода на двубоя, Барни се опита да се добере до приятеля си. Но университетските величия бяха наобиколили пострадалия отвсякъде и един от заместник-деканите отпрати Барни с ръка. Дори реферът не можеше да надзърне. А задължителното прекъсване вече изтичаше и играта трябваше да се възстанови.

В мига, в който прозвуча съдийският сигнал, кръгът от лекари се разкъса и Бенет отново се появи. Деканът Холмс със загрижен вид му помагаше внимателно да се изправи на крака. Бенет стъпи предпазливо

на десния си крак, после закуца малко по-уверено. Кимна на рефера, че е добре, и махна успокоително към Барни.

Медиците трябваше просто да обуздаят топката, за да замразят резултата. Бяха се приготвили за тази щастлива възможност и макар че юристите им устройваха нападения по цялото игрище, съумяха да поддържат маневрираща игра, за да убият времето до финала и да не бъдат убити самите те.

Когато бе даден последният съдийски сигнал, Купата на злоупотребите се върна при истинските си притежатели — факултета по медицина!

Уравновесеният декан Холмс скочи на крака и нададе възторжен вик. След това възвърна отново самообладанието си изпълнен с достойнство, отиде да стисне ръка на декана на юридическия факултет (и вероятно да си получи прословутите хиляда долара).

Скип и Барни помогнаха на Бенет да се качи в кола и потеглиха към спешното отделение, където вече ги очакваха.

По пътя Бенет започна да стене и да се мятва, а лицето му се свиваше от остра болка.

— Бенет, добре ли си? — попита Барни.

— Не, по дяволите! — изскърца той със зъби. — На проклетия новокаин му минава действието.

— Новокаин ли ти биха? — удиви се Барни.

Бенет кимна:

— Плюс още нещо. Не разбрах какво е.

— Представи си какво щяха да ти инжектират, ако не бяхме спечелили — опита се да прояви духовитост Барни.

Но Бенет не се засмя.

А и на Барни не му беше до смях. „Струваше ли си медиците да бият на такава цена?“ — питаше се той.

[1] „Lazarus“, понеже се пише със „Z“, идва при азбучна подредба след „Langsman“ и преди „Livingston“ — Б.пр. ↑

16.

Когато пристигнаха в болницата, там вече ги очакваше медицинска сестра, която моментално подкара Бенет в инвалидна количка към рентгеновото отделение, без да се бави с обичайните отегчителни формалности и документи. А там, за да разчете снимките, беше не друг, а самият Кристофър Даулинг, доктор на медицинските науки, член на Американския хирургически колеж, член на военно фармацевтичната служба, главен ортопед. След няколко минути пристигна и деканът Холмс. Докато Даулинг се движеше предпазливо около пострадалия крак на Бенет, който все повече се подуваше, деканът Холмс каза тихо:

— Добро, представяне, Ландсман. Тези юристи така и не разбраха какво ги шитна.

— Откровено казано, сър, и аз не разбрах какво ми шътнахте — обади се Бенет. — Какво точно имаше в спринцовките?

— Ксенокаин, първокачествено болкоуспокояващо — и да благодарим на Бога за фармакологията и в частност за дюкозолидана — най-новото противовъзпалително средство.

До този момент Скип и Барни наблюдаваха мълчаливо от ъгъла. Но сега по-възрастният студент прошепна:

— Четох за тоя дюкозолидан. Мисля, че са го изпробвали на коне или нещо подобно. Но не знаех, че е пуснат по аптеките.

— Нима? — отвърна Барни със сдържан тон, противоречащ на назряващото му негодувание. — Може би, ако даде сериозни странични ефекти, Даулинг ще ти опише и ще обогати библиографията си с още една статия.

Когато двамата старши лекари напуснаха стаята, Скип и Барни приближиха до пострадалия си приятел.

— Как е положението, братко?

— Не ме боли вече — отвърна той с пресъхнала уста. — Инжектираха ми нещо.

Този път Барни дори не се осмели да попита какви още чудотворни лекарства са изпробвали.

— Каква е диагнозата? — поинтересува се Скип, като безуспешно се опитваше да звучи невъзмутимо.

— Скъсване на ахилесовото сухожилие и то, както личи, доста сериозно. Поне няма нищо счупено.

Барни разбираше малко от спортни злополуки. Беше му ясно, че сухожилието на Бенет не е било напълно скъсано, когато са му били инжекциите. Явно с тях така го бяха излекували, че нараняването беше станало сериозно и сега се налагаше оперативна намеса.

— Ей, момчета — каза Бенет с дрезгав, изморен глас, — защо не потегляте? Особено ти, Ливингстън. Ще трябва да ми водиш бележки следващите няколко дни. Може дори да пропусна великото отваряне на мозъка.

— Не се тревожи за това — намеси се деканът Холмс, пристигнал навреме за репликата си. — Още рано сутринта ще ти пратя най-добрия невролог в болницата. Той ще те държи в течение. Само си гледай спокойствието.

— Ще се справиш ли сам, Бен? — попита Барни, който вече се чувстваше гузен, че напуска приятеля си.

— Няма проблеми. Ще се постарая да взема телефонните номера на всички по-хубавички сестри.

Неврологът разцепи черепа на Барни. Поне такава беше усещането му, докато наблюдаваше как професор Франсис Джеймс демонстрира разрязване на две главата на труп.

Това, което последва, не бе толкова впечатляващо. Под разполовения, подобен на кокосов орех череп се показва свещеният инструмент, наречен мозък, върховният орган, който прави човека по думите на Хамлет „благороден с разума си..., венец на всички живи твари“. Приличаше просто на малка плесенясала глава цветно зеле.

Джеймс описа набързо основния му строеж:

— Имаме два мозъка или, иначе казано, дясното и лявото мозъчно полукълбо са два огледални образа. Все още не знаем защо това е така нито дори какви точно са функциите на всяко полукълбо.

След това професорът посочи двата дяла:

— Забележете, че темпоралният е под хипоталамуса, който, макар че тежи само 2,83 гр., е главният център за регулация на апетита,

секрецията на жлезите, сексуалността и безброй емоционални състояния, включително и така нар. „център на гнева“.

Барни се чудеше дали единствено на него му прави впечатление, че науката може с математическа точност да определи мозъчния участък, възпламеняващ гнева, а все още не е открила центъра на любовта.

На обяд в стола Барни се постара да се скрие в най-отдалечения ъгъл, но Лора го откри.

— Какво стана снощи?

— Спечелихме — отвърна той сухо.

— Знаеш какво те питам. Какво стана с Бенет?

— Извинявай, Кастелано, но не съм домашният му лекар. Освен това аз самият съм издран от глава до пети и чувствам душата си провиснала като херния.

Лора седна срещу него на масата.

— Ливингстън, мисля, че следването те прави необщителен, параноик и темерут.

— Това е естественото състояние на нещата. Така имам всички шансове да стана президент на АМА^[1].

— Моля те, Барни. Кажы какво стана с Бенет.

Той я погледна с кървясали очи, опасани с тъмни сенки, и отговори:

— Получи най-доброто лечение, което с никакви пари не може да се купи.

Лора скръсти ръце в знак, че е готова да чака и до следващата ледникова епоха, само и само да чуе обяснението.

— Добре де, добре. Наблъскаха го с куп новоизфабрикувани лекарства. После го накараха да играе със скъсано ахилесово сухожилие. Това е.

— Страшно глупаво според мен.

— Ти май не разбираш, Лора. Важното е, че спечелихме двубоя — той въздъхна и добави: — Сега разбирам защо се казва Купата на злоупотребите. Не бих се изненадал, ако след дипломирането си Мак Уилкинсън помогне на Бенет да осъди Медицинския факултет за един милион долара.

— Защо, нали не е осакатен?

— Засега не е. Ако е късметлия, само след няколко месеца ще може да ходи без патерици.

Вечерта Барни посети Ландсман в стаята му в частното крило на болницата. Когато отвори вратата, видя с изненада двама мъже в бели престилки, явно новозавършили, които сочеха с показалка някакъв необикновен предмет върху болничния поднос на Бенет — същия макет на човешки мозък, какъвто Джеймс беше използвал на лекцията си.

Когато видя Барни, Бенет се обърна към посетителите си:

— Имате ли нещо против да спрем дотук, момчета? И моите полукълба вече пламнаха.

Двамата млади доктори кимнаха, а единият, накичен с папионка, рече:

— Довечера и двамата сме на нощно дежурство, Бен. Ако те осени вдъхновението, само помоли да ни извикат. Ако не, ще се видим утре сутрин. Чао!

Барни огледа стаята на Бенет. Почти във всеки ъгъл имаше разтворен учебник, тетрадка или някоя част от пластмасовия модел. На приятеля му явно не липсваше педагогическа помощ.

— Я гледай ти! Можеш да основеш частен медицински колеж, Бен. Тези сигурно няма да ти трябват — и той хвърли на леглото написаните под индиго копия на следобедните лекции. — Започвам да ти завиждам.

— Недей, Барн, мога да те уверя, че не си струваше цената.

— Боли ли те кракът?

— Не особено. Но ми е неприятно, че трябва да остана толкова дълго в болницата.

— Опасяваш се да не изостанеш с материала ли?

— Не, за Бога! Ако продължават така да ми помагат, до края на седмицата ще съм готов практикуващ лекар.

В този момент иззвъня телефонът. Барни вдигна.

— Добър вечер — поздрави глас на възрастен мъж. — Стаята на господин Бенет Ландсман ли е?

— Да, кой го търси, моля?

— Баща му от Кливлънд.

Барни подаде слушалката на Бенет. „Защо, дявол да го вземе, баща му говори с немски акцент?“

През април 1945 година ураган от пламъци погълна дървените бараки на концентрационния лагер Нордхаузен. Американските военномедицински власти решиха, че само пълната евакуация и унищожение на заразените постройки могат да спрат разрастващата се тифна епидемия.

Вечерта последните оцелели се качиха на военните камиони, които трябваше да ги откарат в един от съюзническите лагери за разселени.

Хана Ландсман се чувстваше достатъчно добре, за да може да пътува, но се наложи двама войници да ѝ помогнат да се качи в камиона. Хершел беше до нея.

В камиона се разнасяше гълчава от тревожни гласове. Макар да бяха съобщили на бегълците на родния им език, че отиват в заведение за възстановяване и лечение, те все още не вярваха. Колко пъти през изминалите години нацистките поробители им казваха, че ги водят в „трудов лагер“ или „болничен център“?

Единственото средство за общуване беше безсловесният език на страданието. Някои от поляците и немците говореха помежду си идиш. Но как биха могли да разговарят гръцките докери от еврейски произход с бившите виенски учители. Вариантът на идиш, който те знаеха, се наричаше ладино^[2] — разновидност на испанския, на който са говорели предшествениците им, прогонени през 1492 г. от Испания и преселили се на изток. Няколко души, като Хершел, знаеха английски.

Щом конвоят спря на пътя, за да могат недохранените пътници да похапнат малко, Хершел приближи един младичък войник и го попита:

— Извинете, сър, къде точно отиваме?

— Не ви ли казаха, приятелю? — изненада се ефрейторът, който говореше с акцент на жител на Нова Англия. — Караме ви на едно място, където ще можете да отпочинете и да се съвземете, а хората там

ще ви помогнат да откриете близките си. Мястото се нарича РЛ^[3] лагер. Това значи...

— Зная какво означава, сър. Ще бъдете ли така добър да ми кажете къде се намира?

— Нашият лейтенант каза, че е в Берген-Белзен, сър.

След тези думи слабото тяло на Хершел се разтресе. Известията за ужасяващите размери на нацистките зверства там, за стотиците хиляди мъртви и осакатени бяха достигнали вече до всички. Не е ли това поредната жестока игра на съдбата? Да не би отново да са в ръцете на нация поробители?

Хершел се повлече обратно към камиона. Докато се качваше, един войник му предложи шоколад, но той поклати отрицателно глава.

— Какво има, Liedchen^[4]? — попита Хана разтревожено.

— Нищо, нищо — отвърна той, като направи героично усилие да прикрие отчаянието си.

Но, разбира се, Хершел се заблуждаваше. Подобно на Дахау по на юг Белзен се превръщаше от лагер на смъртта в спасителен лагер.

Храна и лекарства имаше в изобилие и скоро се сформираха различни благотворителни организации като Международно общество в помощ на евреите, или Организация за възстановяване и подготовка, учредени от разни международни институции, нагърбили се с внушителната задача да установяват самоличността на живи и мъртви. А и да се опитат да съберат разпръснатите семейства и да помогнат на бежанците да се приберат по „домовете си“ — макар че думата нямаше вече същия смисъл за тях. Кой имаше сили да се върне там, където „сънародниците му“ го бяха предавали толкова пъти на нацистите? Възможностите бяха само две — англоезичните държави или Палестина.

Хершел имаше брат, емигрирал в началото на тридесетте в щата Охайо, и това му даваше достатъчно основание да се кандидатира за САЩ. Най-голямата му мечта сега беше да принадлежи към щедрата нация, чиито ангели-спасители го бяха освободили. Веднага щом Американската лагерна комисия започна да заседава, Хершел и Хана подадоха официална молба да живеят в Америка.

Офицерът от комисията им зададе няколко формални въпроса, включително дали Хершел не е комунист. Той отвърна с чувство за хумор, което впечатли интервюиращия:

— Сър, възможно ли е според вас някогашният собственик на най-голямата фабрика за кожени изделия в Германия да е нещо друго освен капиталист?

И така на Хана и Хершел им оставаше единствено да чакат, докато издирят брат му и уредят спонсорство.

И те зачакаха.

Беше средата на лятото, когато от Кливлънд, щата Охайо, пристигна писмо от някой си Стивън Ланд. Авторът на писмото поясняваше, че е същият, с който „Херши“ бил израснал в Берлин. Само че вече не се казваше Щефан Ландсман. „Не исках да запазя нищо немско — обясняваше той. — Дори купих комплект грамофонни плочи, за да залича всякаква следа от акцент.“

По-нататък изразяваше голямата си радост, че брат му и снаха му са оцелели след варварския геноцид, но останалата част от писмото беше мрачна: „Доколкото, ни е известно, единствено вие от целия род сте се спасили от пещите. Каинелсонови, Шпигелови, както и братовчедите Винер, всички са били депортирани в Освиенцим.“

Най-тежки за Хершел и Хана бяха заключителните му думи: „Заедно с вас скърбя за малката Шарлоте. И макар че никоой не може да заеме нейното място в сърцата ви, и двамата сте достатъчно млади, за да имате други деца. И това е благословия.“

Когато прочете тези думи, Хана зариде така безутешно, че Хершел не можа да я успокои. А и как ли би могъл, след като и той самият плачеше.

Бюрократичните усложнения се оказаха безконечни. Дойде есен и жителите на превърнатия вече в село лагер Берген-Белзен живееха в унило очакване, придружено понякога от изблици на нервно нетърпение. Всички чакаха с трепет да ги разпръснат като семена, които ще бъдат посетени на нова земя и дай, Боже, да разцъфнат.

През декември селото наброяваше все още няколко хиляди жители, сред които бяха и Хершел и Хана Ландсман.

Беше Коледа за войниците, а бившите затворници евреи честваха празника Ханука, който отбелязваше освобождението на дедите им от тираничните сирийци през II век преди Христа.

Въпреки студа и неуютните жилища беше време да се празнува. Военните свещеници събраха група доброволци и направиха огромен свещник, чийто пламък с всяка нощ ставаше все по-силен, докато най-накрая осем светлини, възвестяващи новородената свобода, разпростряха сиянието си далеч над земята на бившите потисници. Имаше песни, танци и веселие.

*Святи Боже, Ти си нашата канара.
Славим безпределната Ти сила.
Ти си щитът срещу нечестивата тълпа.
Теб се молим за закрила.
От злите сили на нощта.
Могъщият Ти жезъл ни спасява.
Дори да слезем в долината на смъртта.
Пак словото Ти сила ни дарява.*

— Какво има? Защо не пееш? — смъмри Хана съпруга си.

— Как да пея, че „Бог ни спаси“, след като Той ни обърна гръб? Американската армия ни спаси.

— А тях кой, мислиш, ги изпрати?

През зимата на 1946 година братът на Хершел пишеше редовно, а понякога пращаше снимки на американската си съпруга Рошел и двете си „сладки момченца“. Писмата му преливаха от оптимизъм: — Америка — страната на неограничените възможности. Той самият беше построил галантериен магазин в търговската част на Ейкрън. Търговията процъфтяла дотолкова, че открил филиал и в Кливлънд, и семейството се преместило да живее там.

След като с Хершел поддържаха вече постоянна връзка, Стив смяташе за свое задължение да предлага на брат си проповеди от рода на „В Америка можеш да станеш голям като мечтата си“, „Тук, ако работиш, таван са само небесата“.

Брат му в Европа не можеше да не си спомня надписите по концентрационните лагери: „Arbeit macht frei“ — трудът освобождава. Точно така, но в смисъл, че освобождава тялото от душата ти.

Когато се оплакваше на Хана, тя започваше да спори с него:

— Как може да не харесваш някого, когото не си виждал от двадесет години? И как можеш да казваш, че жена му е уента^[5], а децата му разглезени, след като не ги познаваш?

— Хана, виждам ги съвсем ясно тук — и той посочи с пръст челото си. — Да говори каквото ще, но аз няма да въртя бизнес с малкия си брат Щефан.

— Искаш да кажеш Стив.

— За мен той винаги ще си остане Щефан — всезнайко, който от нищо не разбира.

— Бил е достатъчно умен да напусне Германия преди войната — възрази Хана и моментално съжали, че наруши шеговития тон на спора с този болен въпрос. — Извинявай, Херш, прекалих.

— Не, права си. Ако бяхме заминали с Щефан, нашата Шарлот щеше да е още жива. А и ние щяхме да сме живи.

— Но ние...

— Не — възрази той мрачно, — ние само дишаме! В свят, в който толкова много от братята ни са избити, не можем да се броим за живи.

Измина почти година от освобождението им, преди да стъпят най-сетне на американска земя. Семейство Ланд бяха пристигнали чак от далечен Кливлънд, за да посрещнат кораба. И на пристанището сред тълпата хора — объркани, радостни и същевременно гузни, че са останали живи — не липсваха сълзи.

Стив и Рошел бяха намерили за семейство Ландсман малък, но уютен апартамент в покрайнините на Шейкър Хайтс, квартал, където се намиреше собствената им „прекрасна къща с прекрасна градина“.

И въпреки нескритите си опасения Хершел започна работа при брат си. В крайна сметка нямаше избор. Но мечтаеше да стане самостоятелен и да обгради любимата си жена със същия разкош, с който Стив обграждаше Рошел.

На първо място обаче трябваше да разреши един нетърпящ отлагане въпрос. Чрез американската Асоциация на ветераните откри домашния адрес на покойния полковник Ейбрахъм Линкълн Бенет. Намираше се в Милсбърг, малко селце в Джорджия, на половин час

път от Форт Гордън, където навремето бяха разквартирували полковника като кадрови офицер.

Искаше да се свърже със семейството по телефона, но се оказа, че те нямат такъв. Не му оставаше нищо друго, освен да отиде лично дотам. И така, стегнаха с Хана малък куфар и през четвъртоюлските празници се отправиха на първата си американска одисея.

Пътуваха два дни. Късно следобед на първия ден Хершел потърси къде да преспят. Боядисаната в бяло дървена странноприемница „Дикси Бел“, непосредствено на юг от Ноксвил, щата Тенеси, имаше уютен вид и той спря колата на чакълестата алея, намести вратовръзката си и влезе да попита за стая.

Администраторът беше мазно любезен, ала неуслужлив:

— Съжалявам, сър, но заведението не приема такива като вас.

Хершел се смая:

— Такива като мен? Какво ще рече това? Аз съм човек. Имам пари в брой. Ето — вижте.

И той извади портфейла си.

Администраторът само се подсмихна и поклати глава:

— Не, сър, май не ви е ясен редът в този хотел. Строго се забранява приемът на черни и евреи.

— Не разбирам.

Хершел не можеше да повярва на ушите си.

— Какво не разбирате, сър, връзката между негрите и евреите ли? По тия места вярваме, че едните са черни отвън, а другите — отвътре. Хайде приятна ви вечер.

Хершел се върна при колата със свито сърце и разказа случилото се на Хана.

— Как въобще позна, че съм евреин? — питаше се той на глас.

— Хершел, любими, признай си, че произношението ти не е съвсем като на Джордж Вашингтон. А сега предлагам да потърсим място, където ще дадат на „такива като нас“ нещо за ядене, и после да опитаме да поспим в колата.

Пристигнаха в Милсбърг на сутринта. Селцето беше порутено и сънливо, с цвета на изпечена от лятното слънце глина. Хершел бе прекарал нощта неспокойно в паркираната зад един затворен вагон-ресторант кола, двоумейки се къде ще е по-добре да потърси указания за дома на Бенет — в полицията или в пощата.

Неизбледнелият страх от униформите, особено когато са придружени с револвер, го подтикна да избере пощата. За разлика от тази в Кливлънд, която се помещаваше в голямо каменно здание, тукашната поща представляваше схлупен придатък на селската аптека.

— Помня го полковника, как да не го помня — потвърди аптекарят с южняшка сърдечност. — Ама ако не е нахално, за какъв дявол са ви тия, дето останаха от семейството.

— Как така останаха от семейството? — попита Хершел колебливо.

— Ами всички знаят, че полковникът умря. Сигурно видяхте, че сме изписали името му върху паметната плоча на градския съвет редом с всички бели, дето загинаха. А пък Лорейн още преди години духна от тоя забутан град с някакъв измислен Дан от Атланта. Сега тук са само дъртата мис Бенет и малкият Линк.

— Бихте ли ми казали къде живеят?

— Ще прощавате, сър, ама къде може да живее негър, ако не в негърския квартал?

— Бихте ли ме упътили?

Аптекарят се изкикоти:

— Иди до края на главната улица, приятелче, а после върви по миризмата.

Кварталът представляваше просто редица разсъхнати дървени бараки, отличаващи се една от друга единствено по избледнялата си вече боя — едни кафяви, други зелени или червени. На някои имаше ламаринени пощенски кутии с надписани отгоре им имена. БЕНЕТ беше сравнително най-приличната.

Под любопитните погледи на пет-шест души, насядали пред околните къщи, Хершел и Хана потропаха на вратата. Отвори им едра негърка с опъната над слепоочията бяла коса.

— Какво обичате? — изгледа ги тя любопитно.

— Търсим дома на полковник Линкълн Бенет — отвърна Хершел тихо.

— А вие не знаете ли, че синът ми е мъртъв? — гласът ѝ издаваше нестихнал гняв и тъга.

— Зная, госпожо. Бяхме заедно в Европа през тъъ... последните му дни. Казвам се Хершел Ландсман, а това е съпругата ми Хана. Вашият син ме спаси, а след това заедно с лекарите се бори за живота на жена ми. Искахме да се запознаем със семейството му и да благодарим.

Елва Бенет се поколеба за миг и после ги покани:

— Ще влезете ли вътре?

Те кимнаха. Тя отвори мрежестата врата и ги въведе.

— Ще пиете ли чай с лед?

— С удоволствие — прие Хана, докато влизаше в дневната.

Полицата над камината беше заета от голяма снимка на Линк в пълна униформа. Изложени бяха и нашивките — дъбови листа, както и многобройните му медали. Мисис Бенет се върна с три чаши и всички насядаха, домакинята върху износен фотьойл, Хана и Хершел върху също толкова вехто канапе.

— Значи познавате моя Линкълн? — поде възрастната жена, вече дружелюбно усмихната.

— Най-прекрасният човек, когото съм срещал — отвърна Хершел убедено.

Мисис Бенет кимна:

— Ако не беше негър, щяха да го направят генерал с четири звезди, истина ви казвам.

Семейство Ландсман се съгласиха:

— Напълно уверен съм в това — заяви Хершел.

Настъпи неловко мълчание. Как да обясни целта на посещенията си? Хершел подхвана предпазливо темата:

— Мисис Бенет, жена ми и аз преживяхме трагедия, каквато не бих могъл да опиша...

— Линк ми писа в някои от последните си писма — рече съчувствено мисис Бенет.

— Вашият син — продължи Хершел — беше като ангел небесен за нас. След всички години на унижения, които преживяхме, той се държа така мило. Отнесе се с нас като с хора. И въпреки това ние оживяхме, а той — не. Не мога да ви предам колко ни е болно.

Хершел все още не смееше да заговори по същество. Хана му се притече на помощ:

— Мислехме дали не можем да ви помогнем някак.

— Не разбирам, госпожо — учуди се мисис Бенет.

— Синът му... — подзе Хершел. — Линк все говореше за надеждите и мечтите си относно своя син. Искаме да се уверим, че мечтите му ще се сбъднат.

— Добре ли е той? — попита Хана. — Искам да кажа, той и майка му...

— Боя се, че Линк младши няма майка — в очите на мисис Бенет проблесна гневна искрица.

— Как така? — удиви се Хана.

— Това е дълга и тъжна история — подхвана възрастната жена с въздишка. — Те двамата хич не се погаждаха още преди да мобилизират Линк в чужбина. Всъщност точно по времето, когато той... беше убит в сражение, адвокатите дооформяха документите за развода им. Но веднага щом чу за това, тя оттегли молбата си за развод.

— Сигурно заради детето — предположи Хершел. — Трябва да се е разтревожила за него.

Елва Бенет заклати енергично глава в знак на несъгласие:

— Зарад десетте хиляди долара, мистър Ландсман. Такава е военната осигуровка за най-близките — десет хиляди долара. От тогаз започна да дохожда всяка седмица в Милсбърг чак от Атланта само за да се отбие в пощата и да провери пристигнал ли е чекът. А той, не ще и дума, идваше винаги навреме. Възмущението ѝ нарастваше:

— И представяте ли си, мистър Ландсман — продължи тя с треперещ глас, — през всички тия златотърсачески пътешествия тя ни веднъж не дойде да види сина си. Пък според американското правителство била най-близката роднина! Тая жена...

И избухна в сълзи.

Хана я докосна нежно и успокоително, а Хершел изрази гласно недоумението си:

— Простете, мисис Бенет, но нещо не разбирам. Защо всъщност той не живее при нея?

Мъката ѝ премина в негодувание:

— Защо ще живее с дете, което никога не е искала? Не можа да прости на Линк, че не ѝ даде да се отърве от бебето, преди да го роди. Лорейн се мислеше за голяма дама, не искаше да я „връзват“. Мразеше живота във военната база и все кръшкаше до Атланта сама за по няколко дни. Аз съм отгледала детето от деня, в който се роди —

избърса очи с кърпичката на Хана и се извини: — Простете. Не бива тъй да приказвам. Библията учи, че е грехота да мразим.

Хершел се опита да обясни тактично целта на посещенията си:

— Моля ви, мисис Бенет, не се засягайте, но бихте ли ми казали дали с внука си имате парични затруднения?

Тя се поколеба и отговори:

— Оправяме се.

— Моля ви, питам, защото желанието ни е да ви помогнем с каквото можем в знак на благодарност — надяваше се, че ентузиазмът му ще спечели доверието ѝ.

Възрастната жена сподели неохотно тревогите си:

— То се знае, докато синът ми беше жив, пращаше винаги част от заплатата си. Всеки месец, точно като по часовник. Когато това свърши, разчитах да караме с осигуровката, докато малкият Линк порасне и тръгне на работа.

— На колко години е сега? — попита Хана.

— Другия месец, на двайсет и седми, ще стане на единайсет.

— Което означава, че му остава още много време докато почне да търси работа — заключи Хершел.

— По нашите места повечето момчета почват работа на четиринайсет, а по-височките — даже и по-рано.

— Колко жалко. Баща му искаше той да получи образование, да влезе дори в колеж...

— Мечтата умря заедно с него — отвърна тя тихо.

Хершел и Хана се спогледаха и всеки знаеше какво мисли другият.

— Мисис Бенет — подхвана Хана, — ние сме безкрайно задължени на сина ви. За нас ще бъде чест, ако разрешите да ви помогнем.

— Не сме богати — намеси се Хершел, — но аз работя и мога да спестявам. Така че, като му дойде времето, младият Линк ще може да запише колеж.

Елва Бенет беше трогната и объркана:

— Мистър Ландсман, не знаете ли, че от тук до Аталанта няма негърско училище, което да може да го подготви за колеж? А нямаме средства за частно училище.

Семейство Ландсман се видяха в затруднение. Пред тях се изправяха пречки, каквито не предполагаха, че ще срещнат. След неловко мълчание, през което и двамата не намираха думи, Хана продължи:

— Мисис Бенет, зная, че по нашите места на север има училища, отлични училища, които момчето може да посещава. И те със сигурност биха му отворили вратите към някой колеж.

Елва стоеше по-объркана от всякога. Защо тези хора предлагат да платят образованието на внука ѝ? От къде на къде семейство бели ще иска да направи това? Но тя продължи да проучва въпроса и да изпитва семейство Ландсман:

— Мислите ли, че е възможно да го приемат в някое северно училище? Защото в нашите негърски училища едва ги научават да четат и да пишат. В класа на Линк са шейсет и едно деца и не ми се вярва даскалицата да знае името му даже.

Изпаднал в паника при мисълта, че тя ще отхвърли молбата им, Хершел изтърси:

— Ние можем да му наемем частни учители. Наистина, мисис Бенет, ще му осигурим най-добрите. А после ще го запишем в най-доброто частно училище — Хершел нареждаше, без да обръща внимание на удивлението, изписано по лицето на жена му. — И двамата желяем това от все сърце. Искаме да дадем възможност на внука ви да постигне всичко онова, за което мечтаеше баща му.

Елва се разкъсваше вътрешно. Ако тези хора говорят сериозно, ако наистина запишат Линк в частно училище, на нея какво ще ѝ остане? Снимки? Военни медали? Спомени? Пуста къща?

Чудеше се какво би я посъветвала Библията. Мисли те ѝ се насочиха мигновено към откъс от „Притчи“: „Блажен е оня човек, който е намерил мъдрост... Мъдрият човек е в силата си. И човек със знание расте в сила.“

Дължеше това на внука си. Дължеше го най-вече на сина си. Но отлагаше мъчителния момент на взимането на решение и продължаваше да разпитва:

— Какво по-точно имате предвид?

— Слушал съм, че има училища-пансионати, където може да живее със съучениците си. А в Кливлънд има и дневни училища — замени отново поглед с Хана и тя колебливо предложи:

— Той... Линкълн де, може да живее у нас.

На Елва ѝ беше трудно да свикне с мисълта, че Линк може да живее с друго семейство. При това бели. И не само бели, ами и...

— Вие сте израилтяни, нали?

— Евреи сме, но не сме религиозни — отвърна Хершел.

— Но вярвате във Всемогъщия Бог?

Хана се намеси, преди Хершел да е признал агностицизма си:

— Да, да. Разбира се.

— Ще може ли Линк да ходи в баптистка църква?

— Сигурна съм, че ще намерим такава — увери я Хана.

Старата жена замълча отново, дълбоко умислена. После попита:

— Вие сте били поробени от фараона в Египет, нали?

— Да, преди много време.

— Дядо ми е бил роб по-наскоро. Мистър Линкълн беше нашият Мойсей. Мисля, че в това отношение имаме нещо общо с вас.

— Много добре знам какво значи да си преследван, мисис Бенет — допълни Хана.

Накрая Елва попита:

— Как предлагате да стане тая работа?

Хана отвърна колебливо:

— Можем да го вземем в Кливлънд. Ще живее с нас, като част от семейството. Ще ни бъде наместо... — гласът ѝ потрепери леко, — детенцето, което загубихме.

Мечтата на съпруга ѝ завладяваше все по-силно и самата нея.

Елва помисли още малко и рече:

— Не мога да преценя сама. Линк вече е голямо момче. Ще трябва сам да вземе решение.

— По кое време се прибира от училище? — сърцето на Хершел заби учестено.

— Зависи. Нявгаш остава до късно да играе на топка с другите деца. Много е кадърно момчето, на баща си се е метнало.

— Защо не идем да го видим? — предложи неуверено Хершел.
— Колата ми е отвън. Ако нямате нищо против да дойдете и да покажете пътя...

— Божичко, че защо ви е кола? За миг ще стигнем до там. Негърското училище си е баш на мястото — усмихна се тя иронично, — отгатък железопътната линия.

Хершел го позна моментално.

Дори да не беше така висок за възрастта си, нито безспорно най-добрият сред играчите, които се боричкаха по прашното училищно игрище и се целеха в останалия без мрежа баскетболен кош, той пак щеше да познае сина на Линкълн Бенет. В погледа му имаше някакъв блясък, жар и динамизъм, които човек не можеше да сбърка.

— Ще го повикам — предложи Елва.

— Няма нужда, можем да почакаме — рече Хершел и добави на ум: „И да погледаме. Господи, момчето е красиво. Баща му би се гордял с него.“

След няколко минути играчите забелязаха непознатите: двойка бели, които ги наблюдаваха отстрани на игрището. Какви ли са? Някакви училищни инспектори? Защо и Елва е с тях? Да не би Линк да е направил някоя беля?

Спряха играта и Линк приближи баба си, като продължаваше да дриблира с топката, първо с едната, после с другата ръка, накрая зад гърба.

Когато баба му представи двойката като „приятели на татко ти от войната“, Линк спря да играе с топката и стана сериозен:

— Наистина ли го познавахте?

— Да, той все за теб говореше. Много се гордееше със сина си. Затова дойдохме да се запознаем.

Лицето на момчето се сгърчи, сякаш всеки момент щеше да заплаче.

— Хайде всички да отидем да се почерпим със сладолед — предложи тактично Хана.

Останаха да чакат отвън, а Хершел влезе в една бакалница „за бели“ и се появи с четири шоколадови сладоледа на клечка. Поеха бавно към дома на Бенет, като предпазливо избягваха темата на предстоящия разговор.

Младият Линкълн хареса моментално Хершел, но характерът на отправената му покана го поразя и уплаши:

— Значи да оставя баба? — попита той плахо.

— Можеш да си идваш за Коледа и за ваканциите — предложи Хершел и побърза да добави: — А ако не ти хареса, ще се върнеш у

дома веднага.

— Съгласен ли си просто да опиташ за малко? — попита ласкаво Хана.

Притеснен и раздвоен, Линк погледна Елва. Тя се обърна към семейство Ландсман:

— Мисля, че това е въпрос, който трябва да обсъдим насаме с внука ми. Бихте ли ни оставили сами за известно време?

Хершел и Хана единодушно се съгласиха.

— Ако нямате нищо против, ще наминем пак утре сутринта — предложи Хана.

— Така май ще е най-добре. Искам да се помоля на Бога за отговор, а и двамата трябва да се вслушаме в сърцата си.

— Хершел, да не си се побъркал? Или може би забравяш, че вече не си богат? Накара хубавото момченце да замечтае за частни училища, за частни учители даже. Откъде ти дойде това на ума? Знаеш, че имаме bubkes в банката.

— Знам — отвърна той полугласно, — но толкова ми се иска да го направя, че съм готов да дам всичко...

— Скъпи, осъзнай се, ние нямаме нищо.

Извървяха две крачки, преди Хершел да отговори:

— Аз имам, Хана.

— Какво?

— Едно нещо ми е останало и бих го жертвал заради Линкълн Бенет — замълча и после рече: — Собственото ми достойнство.

Хана схвана мигновено:

— Значи ще отидеш при Шефан?...

Хершел сви рамене, полусмутен, полусъкрушен:

— Зная, че някога решихме да не му ставаме длъжници, защото да приемем парите му, би означавало да приемем и ценностната му система. Но...

И тогава изплю камъчето:

— Преди два месеца Шефан откри на наше име банкова сметка и внесе двайсет хиляди долара. Каза, че е жилищен влог. Не съм ти споменал, понеже нямах намерение дори да ги докосна — погледна жена си и продължи: — Но, Хана, двайсет хиляди могат да осигурят на

Линкълн цялото му следване в колеж. Е, смяташ ли, че си струва да загубя достойнството си заради това?

Тя го погледна с обич и отвърна:

— Нищо няма да изгубиш, скъпи. И двамата ще спечелим нещо много ценно — тя обви с ръце врата му и го целуна. — Само се моли момчето да се съгласи.

Бяха твърде напрегнати, за да закусват, затова обиколиха пеша Милсбърг и накрая седнаха на една пейка на централния площад, тъкмо пред „паметно табло“ с имената на местните войници, загинали през Втората световна война. Списъкът бе увенчан от звездното знаме, кръстосано с флага на Конфедерацията.

— Той никога няма да дойде с нас — въздъхна Хана песимистично.

— Защо мислиш така?

— Погледни паметника и виж чие име е най-отгоре. Хершел се взря в списъка пред себе си. Сред всички мъже, загинали през войната, с най-висок чин беше полковник Линкълн Бенет. Смъртта му бе спечелила уважението, което цял живот му бяха отказвали.

В уречения час се върнаха и седнаха притеснени срещу момчето и баба му. Най-сетне Хана събра кураж и попита:

— Реши ли вече, Линк?

Момчето отговори с друг въпрос:

— Ами приятелите ми? Нали там няма да познавам никого. Няма да има с кого да играя.

Хершел отговори откровенно:

— Мога само да те уверя, че ще направим всичко възможно да ти намерим нови другарчета.

— А междувременно, ако се почувстваш самотен, ще можеш да се обаждаш на баба си или на съучениците си — предложи Хана.

— Съжалявам, госпожо, ама не мога. Тук няма телефон.

— Но можеш да пишеш — подчерта Елва. — Татко ти никога не е звънял от Европа и все пак поддържахме връзка през цялото време.

— Нещо друго притеснява ли те, Линк? — попита Хана.

Той кимна:

— Ами ако... ви разочаровам?

— Има само един начин да ни разочароваш — отвърна Хана категорично: — Ако не дойдеш с нас.

Замълчаха и момчето погледна баба си. Едва заговори от името на двамата:

— Ние смятаме, че желанието на баща му би било да дойде с вас. На Хершел му се прииска да скочи от радост, но каза само:

— Чудесно! С жена ми ще останем тук, докато уредим практическите страни на въпроса — а на момченцето каза с топлота: — Обещавам ти, че няма да съжالياш.

Семейство Ландсман си тръгнаха опиянени от надежда, а Линк остана сразен от грандиозните мащаби на решението си.

— Хершел, да не си откачил? Искаш да кажеш, че в Кливлънд няма достатъчно shvartzes^[6], та ще внасяш от Юга?

— Щефан... искам да кажа, Стив, забранявам ти да говориш така.

След като откри наблизо хотел, в който можеха да отседнат за през нощта, Хершел позвъни на брат си в Кливлънд, за да го попита дали адвокатът му може да провери какво трябва да направят по законен ред.

Стив не беше никак ентузиазизиран от цялата работа:

— Слушай, Хершел, бъди разумен. Зная, че с Хана искате дете. Ще ви намерим тук някое. Какво говоря, две ще ви намерим. Три да искате, и три ще уредим.

— Аз искам точно това момче — каза натъртено Хершел Ландсман.

— Добре де, добре. Адвокатът ми ще проучи подробностите и утре сутрин ще ви се обадя — и той завърши с последно напътствие: — И да не ми се сърдиш после, като не те приемат в градския клуб.

Адвокатът — младеж, завършил неотдавна право в северозападните щати — се отнесе по-благоклонно към намерението на семейство Ландсман. Съществуваше, разбира се, проблемът с майката, на която все още de jure^[7] принадлежеше правото на попечителство над детето. Но съдейки по всичко, което научи за Лорейн, той не предвиждаше никакви трудности на този фронт.

Лесно щяха да докажат, че възрастната мисис Бенет е била родителят de facto^[8] и следователно на нея се полагаше да прехвърли попечителството над младия Линк на семейство Ландсман.

Оставаха само няколко незначителни уточнения, за които бе необходима консултация с адвокатска кантора от щата Джорджия.

— Това, с което сте се захванали, е чудесно! — възкликна искрено адвокатът в края на първата им консултация по телефона.

„О, да — призна Хершел наум, — зная, че поне за нас е чудесно.“

Една вечер седмица по-късно завари Хана да плаче.

— Какво има, любов моя?

— Не мога да повярвам — промълви тя, — ще имаме дете вкъщи!

Отначало записаха момчето в местното общинско училище. Когато откриха колко е изостанал по четене и смятане, наеха му частни учители — по три часа всеки следобед.

Линк, изглежда, нямаше нищо против. Жаждата му за знания беше неутолима. И все пак, призна той на Хершел по време на един от техните „задушевни“ разговори, ужасно му липсваха баба му и баскетболът. Хершел не беше в състояние да стори нищо по първия въпрос, но определено можеше да разреши втория. След двадесет и четири часа върху гаража бе инсталирана баскетболна дъска с мрежа.

Въпреки това семейство Ландсман продължаваха да се тормозят от опасението, че претоварват Линк.

— Мислиш ли, че се преуморява? — попита Хершел един късен следобед. Беше си дошъл рано от офиса, а Линк все още не излизаше от стаята на втория етаж, където имаше урок по английски с мис Олсъп. — Някой ден може да ни намрази, че го държим затворен през цялото време с допълнителни уроци.

— Не, честно — увери го жена му. — Мисля, че му е приятно. В погледа му има ентузиазъм. Той иска да учи.

— Точно така, искам!

Обърнаха се. Линк току-що беше влязъл.

— Наистина ми харесва да уча. Дори бих се съгласил да имам уроци и в неделя. Така по-бързо ще настигна другите.

— А после? — попита със задоволство Хершел.

— После ще ги надмина — отвърна весело и самоуверено момчето.

Следващото лято кандидатства в частната гимназия в Шейкър Хайтс. Не беше обичайното време за прием, но директорът склони под натиска на настойчивите родители, препоръките от държавни и частни учители, да не говорим за телефонното обаждане от местния член на Конгреса (Стив уреди неохотно този номер). Но най-силно го впечатлиха умствените способности на момчето. Линк се представи удивително добре на проведените специално за него изпити. Никой не би повярвал, че само допреди месеци беше почти неграмотен.

Нещо повече, директорът на отдел „Прием“ намекна, че това ще е един вид интересен експеримент — цветнокож младеж сред снежнобялата маса ученици.

— Нещо като чуждестранен ученик, бих казал.

— Точно така — съгласи се директорът. — А и ще убием с един куршум два заека.

— Как така?

— Младежът не само че е цветнокож, но и настойниците му са евреи. С това ще сложим край на някои от оплакванията напоследък.

Те едва ли предполагаха колко важно щеше да се окаже решението им да приемат Линкълн Бенет младши. Както бе предрекъл, след като настигна съучениците си, Линк продължи да върви напред. Още следващия срок се наложи да го прехвърлят в по-горен клас по английски, математика и естествени науки.

И това далеч не беше всичко.

За никого не бе изненада, че Линк стана най-добрият спортист на училището. Напълно естествено. Както треньорът обясни на директора, хората от неговата раса имат превъзходство във всички спортове, включително спринтовите дисциплини и високия скок.

Отначало другите ученици се отнасяха с него като с извънземно, но един по един Линк очарова всички. Имаше, разбира се, неловки моменти. Като танците с момичетата от „елитните“ училища например. След няколко неприятни инцидента директорът тактично реши, че ще е по-добре Линк да не участва в подобни мероприятия.

Линк се стараеше да прикрие обидата си от другите ученици, най-вече от атлетите, които го приемаха с готовност в отбора си, но не и в домовете си. Заставаше пред огледалото и репетираше изражение на безучастност, с което да посреща и да понася честите унижения.

Единствено на Хершел и Хана доверяваше истинските си чувства. От Хана получаваше утеха, а от Хершел сили:

— Един ден, Линк, ще станеш голям и горд и те ще се срамуват. Зная колко ти е трудно. Но ти се справяш мъжки.

Когато не беше зает на игрището, Линк прекарваше съботите и неделите с Хана и Хершел. С Хана, която навремето в Берлинската гимназия беше спец по естествените науки, можеше да обсъжда въпроси като динамиката на Нютон. Самият Линк беше вече най-добрият по физика.

Хершел четеше есетата му и подробно ги обсъждаше. Естествено, понякога имаха противоречия. Но не е ли спорът най-верният показател за емоционално обвързване?

Спазиха обещанието към баба му. Записаха Линк в библейско училище и всяка неделя го водеха в местната баптистка църква.

Хершел разговаряше с Линк дълго и откровено. Разказваше му за Берлин, за идването на Хитлер на власт, Нюрнбергските закони от 1935 година, отнели гражданските права на евреите, за огромното си съжаление, че не е заминал като брат си още след първите сигнали за това, какво предстои. Но с Хана се чувствали така удобно, така добре на пръв поглед приобщени, че и през ум не им минавало, че нацистите ще поискат да се отърват от тях точно.

И двамата с мъка говореха за лагерите, за жестокия „подбор“, който определял кои ще живеят и кои, не. Нацистите помилвали живота само на онези, които изглеждали достатъчно здрави за работа. След като разказаха как са загубили дъщеричката си, Линк цяла седмица сънува кошмари. Не можеше да проумее защо съществува омраза от такъв мащаб. Опитваше се да разбере нещастията им през призмата на внушената от баба му вяра:

— А може би такава е била Божията воля? — питаше той.

— Божията воля? Да избие целия ни род?

— Не — каза момченцето развълнувано; — да пожали вас двамата, за да се срещнем.

Хершел го изгледа, дълбоко трогнат:

— Да, дори аз бих повярвал в такъв Бог.

На свой ред Линк им разказваше за детството си. Спомняше си живо, как полковникът (както с гордост го наричаха) му четеше всяка вечер от Библията. Още преди баща му да замине на фронта, майка му рядко оставала вкъщи.

— Спомням си я само как се облича хубаво и заминава за някое „обществено мероприятие“ в Атланта. Всички живеехме в къщата на баба, а мама просто се обаждаше в централния магазин да им каже да ни предадат, че няма да се прибере.

— Линк, може да е било за добро — рече Хана съчувствено. — Получил си от баба си всичко, което може да ти даде майчината любов.

— О, не казвам, че ми е липсвала — отвърна Линк малко прибързано, като смело потисна вечно глождещото го чувство, че сам той е виновен за решението на майка му да ги напусне. — Няма значение, сега имам вас двамата.

И дари Хана с усмивка на обич.

Хершел и брат му чисто и просто не се разбираха. Рошел, пробивната във висшите кръгове съпруга на Стив, се срамуваше от акцента на роднините си и се стараеше да ги кани възможно по-рядко. Стив не зачиташе нито мнението, нито идеите на брат си. В най-добрия случай Хершел беше нещо като толериран служител. Но какво друго можеше да направи? Някога притежаваше процъфтяващ бизнес в Германия. Ала ботушът на Хитлер стъпка всичко.

И тогава, през 1951 година, Германската Федерална Република неочаквано възвърна всичко, което Третият райх грубо бе присвоил. Канцлерът Конрад Аденауер заяви, че правителството му ще изплати репарации на жертвите.

Свиканият за случая Реституционен съд постанови, че някогашният собственик на „Königliche Ledergesellschaft“ може да си възвърне фабриките в Берлин, Франкфурт и Кьолн или да получи съответната компенсация.

Естествено, Хершел предпочете да не се връща в Германия, а да приеме паричното обезщетение.

Щом получи парите, той на часа отиде в службата на брат си и постави на бюрото му чек за двадесет хиляди долара.

— Благодаря ти, Стив, повече няма да бъда твои беден роднина.

С новия работен капитал Хершел финансира възродена „Роял Ледъркрофт“ първо в Кливлънд, после в Колумбия, после в Чикаго. За две години се превърна в единствения доставчик на детски обувки за търговската верига „Роб Макмахон“, притежаваща осемстотин магазина.

Младият Линк беше един истински любящ внук. Обаждаше се на Елва всяка събота и неделя (Хершел уреди да ѝ прекарат телефон) и ѝ гостуваше по Коледа, Великден и за две седмици всяко лято.

Но за разлика от отношенията с баба му, които си оставаха сърдечни и от двете страни, приятелите му — някогашните му приятели — сякаш го избягваха. Вече нито се обличаше, нито говореше като тях.

— Ник'ъв негър не си вече — изкрещя веднъж едно от момчетата.

И след второто си посещение Линк разбра, че единствената му връзка с Милсбърг си оставаше баба му. Но през следващата пролет и тя бе прекъсната. Повикаха Линк в директорския кабинет, където Хершел чакаше натъжен, за да му съобщи новината.

В началото Линк не плака, но после родителите му чуваха от спалнята му хлипания почти през цялата нощ. Единствената му молба беше Хершел да го придружи до Милсбърг за погребението. В църквата седна на първия ред и с наведена глава слушаше хвалебственото слово на пастора, което провъзгласяваше Елва Бенет за светица и съдържаеше прикрита критика срещу внука ѝ.

— Тя беше доблестна жена. Пожертва едничкия си син, който загина за милата ни родина и бе погребан в чужда земя. Отгледа и неговия единствен син, докато младежът не се отдели от паството. Скланяме глава в молитва за Елва, последната от рода Бенет, която ще бъде погребана тук в Милсбърг.

Линк беше смазан. През дългия път до дома Хершел се опита да го утеши:

— Сигурен съм, че не е искал да прозвучи така, както го прие ти, Линк. Той просто е един провинциален пастор...

— Много добре съзнаваше какво говори. Искаше да ме отлъчи — и го постигна.

Хершел въздъхна. Разбираше мъката на момчето. Но с какви думи да я смекчи?

Накрая самият Линк наруши мълчанието. Погледна Хершел и неочаквано го попита:

— Ще ме осиновите ли?

— Какво?

— Пасторът беше прав, семейство Бенет не съществува вече. Пък и, честно казано, така и не успях да опозная истински баща си. За мен полковникът е просто портрет от стената. Все още го боготворя, но е толкова далечен. Вината не е негова, но, честно казано, виждал съм го по-често в мислите си, отколкото на живо. Вие сте моето семейство от плът и кръв. Искам да нося вашето име — той замълча и после добави едва чуто: — Защото иначе и родът Ландсман ще остане без наследници.

Хершел успя да овладее чувствата си, докато намери отбивка, където да спре. И тогава се разплака неудържимо и прегърна сина си.

Барни прекара повече от два часа в болничната стая на Бенет в обсъждане на играта на „Келтикс“, майсторското пързалане на „Бруинс“ и бъдещето на „Ред Сокс“.

Докато даваше своя принос за обичайния разговор на спортна тема, Барни се питаше: „Защо този човек, който е може би най-близкият ми приятел в института, никога не говори за семейството си? Единственото, което знам, е, че баща му произвежда обувки в Кливлънд. Какво, по дяволите, крие Бенет?“

Най-сетне, в единайсет и петнайсет, Барни не пропусна да забележи, че сестрите са му позволили да остане дълго след разрешените час. Той се надигна да си върви.

— Знам, че вие, аристократите, си имате частни учители, Ландсман — отбеляза Барни, — но на нас плебеите, ни се налага да

ходим на училище, пак и в осем сутринта имам лабораторно. Да ти доставя ли нещо утре вечер?

— Само Мерилин Монро, ако можеш.

— Съжалявам, но с нея ходим сериозно. Нещо друго?

— Всъщност ще бъде чудесно, ако ми донесеш цивилни дрехи.

Надявам се да се чупя отгук вдругиден.

Той се пресегна към нощното шкафче, взе оттам връзка ключове и ги подхвърли на Барни.

— Нямах проблеми, Ландсман — отвърна Барни и се запъти към вратата.

— Поздрави Каstellано и другите — извика Бенет след него.

Докато се качваше в отпуснатия му от Ланс за вечерта бял корвет, Барни внезапно се почувства грохнал. Адски му се спеше. В крайна сметка утре отново го чакаше суровата действителност на института.

А може би недействителност?

[1] Американска медицинска асоциация — Б.пр. ↑

[2] Този, който в България се нарича шпаньолски. — Б.пр. ↑

[3] Разселнически лагер. — Б.пр. ↑

[4] Миличък (нем.). — Б.пр. ↑

[5] Клюкарка (евр.) — Б.пр. ↑

[6] Черни, негри (идиш) — Б.пр. ↑

[7] По закон (лат.) — Б.пр. ↑

[8] В действителност, фактически (лат.) — Б.пр. ↑

17.

Повечето студенти завършиха първи курс живи.

Но институтът по медицина предлага може би най-убедителното доказателство в подкрепа на теорията на Чарлс Дарвин за естествения отбор. Тук в най-жестокия му вариант се наблюдава оцеляването на най-годните. Не на най-умните, както бихме очаквали, а на най-годните да се справят с нечовешкото напрежение, с натиска не само над интелекта, но и над психиката.

Това стана ясно след първото самоубийство сред бъдещите медици. Показателно беше, че деканът Холмс назова трагедията с определителното прилагателно „първа“, което подсказва, че той несъмнено очаква да последват нови.

Професор Франсис Джеймс ги бе превел нагоре по нервната система, както Вергилий — Данте в пътешествието му към Рая. Първо гръбначният мозък, който изпраща командите за основните ни движения нагоре към мозъчния ствол, приемащ повечето сетивни сигнали. След това малкият мозък — вътрешният жироскоп, благодарение на който пазят равновесие въжеиграчът и балерината и който всъщност дирижиращ оркестъра на цялото тяло в свършена симфония.

И накрая, тези величави полукълба на главния мозък — ковчежетата, в които е цялото съкровище на жизнения ни опит. Богатството от уроци, натрупани различните преживявания: чрез болка и удоволствие, хранене и пиене, чрез битки и полети, секс и уриниране — и не на последно място, чрез „Ню Йорк Таймс“.

До сесията оставаше толкова, колкото е разстоянието между нервните клетки. Едно мигване с окото — за което жадуващите за сън нямаха време — и настъпваше часът за проверка върху целия материал. Човешкото тяло в неговата цялост — микроскопична, микроскопична и невидима. (Не бива да забравяме, че съществуват множество вируси, все още неуловими с микроскоп.)

Благодарение на дарбата си да печели приятели Барни имаше повече късмет от другите. Ланс му зае микроскоп с целия комплект

предметни стъкла, така че можеше да съзерцава със зачервени очи прелестите на рака. Препаратите с карцинома, гледани с микроскоп, грееха като извезан от Божията ръка гоблен в алено.

А по микробиология му помагаше Сет Лазаръс, който не само познаваше материала, но и притежаваше таланта да го обяснява на другите. Единственият му недостатък беше, че говореше адски тихо и ако човек не седеше до него — дори в тесните стаички на общежитието, където се събираха учениците му, — имаше опасност да пропусне някой и друг бисер. Сет водеше записки на лекциите, а всички останали водеха записки от Сет. Понякога едва ли не го канонизираха, макар да притежаваше един странен навик: лягаше си винаги в девет вечерта и упорито, като Хорацио на моста, отказваше да претъпи дори с петнайсет минути принципа си.

— За Бога, Лазаръс — оплака се веднъж един отчаян студент, — не си малък вече. Мама няма да скрие десерта, ако бебчо не си е в креватчето точно в девет. Не можеш ли поне веднъж да рискуваш и да легнеш в десет?

Молбите не помогнаха, макар че Сет искрено се извини:

— Съжалявам — рече той с характерния си висок шепот. — Мисля, че е много важно да познаваме биологичните си ритми. Зная, че съм в най-добра форма съвсем рано сутрин, затова ставам в пет. Измореният мозък е като изтощена батерия. Съжалявам, момчета, но трябва да заредя акумулатора си. Лека нощ!

— Дали спи още с плюшеното си мече? — подигра се Люк Риджуей, след като Сет излезе от стаята.

— О, я стига, Риджуей — нареди Барни. — Трябва да сме му благодарни, че отделя време за тъпи копелета, като нас.

— Така си е — съгласи се Лора. — Ако аз бях умна като Лазар, щях да си лягам в осем даже — а и ти също.

— Стига лайнарщини, Кастелано — възрази Люк.

— Ей, дръж си езика — намеси се Барни. — Да не минаваме границата.

— Що не си гледаш работата, Ливингстън? Да не си й адвокат, а?

— Вижте какво — започна Барни това, което по-късно щеше да определи като първия си опит за групов терапия, — трябва да ни е ясно, че всички сме на път да откачим. Понякога си мисля, че това е част от грандиозния им замисъл да ни закалят. Но така или иначе, Сет

доказа колко е умен, като отиде да спи. Точно от това се нуждаем всички.

— Знаеш ли всички черепни нерви, Ливингстън? — дойде предизвикателство от дъното на стаята.

— Знам им имената.

— А окончанията и подразделенията им?

— Е... не наизуст — призна си Барни.

— Тогава ходи да спиш, а ние ще останем да учим.

Барни се надигна от мястото си:

— Е, няма нищо по-хубаво от учебна сбирка, от която да психясате напълно за предстоящото изпитание — подхвърли той весело. — Аз отивам да се поцеля малко в баскетболния кош и да се отпусна, но ако настояваш, Риджуей, мога да уцеля, първо твоята глава.

— О, Боже! — възкликна Люк, когато Барни излезе. — Този е безнадежден случай. Чудя се как изобщо са приели такъв боклук в института.

— Гръмни се, Риджуей! — изказа се Лора.

— Дявол да ви вземе, давайте да се измитаме, докато не сме се изпотрепали — предложи един от по-уравновесените.

Дори след баскетбола Барни не беше в състояние да учи и реши да направи нощен спринт. Беше топла пролетна нощ, долавяше се уханието на лято. Той прекоси авеню „Лонгуд“, стигна вътрешния двор на института и започна да прави обиколки по края на тревната площ.

Дворът тънеше в мрак и само тук-там под бледата светлина от една-две лаборатории се виждаше тревата. След като потича пет минути, Барни усети, че не е сам. Отначало само с крайчеца на окото си зърна фигура, която приближаваше откъм големите мраморни колони на сграда „А“. Да не би да е някоя спортна душа измежду преподавателите? Не, те поддържат форма с убийствени тенис двубои. В такъв безбожен час можеше да е само някой изнервен студент, като него или, подсказа внезапно параноята му, тайнственият убиец на кучета, тръгнал на лов за първата си човешка жертва.

Силуетът се приближаваше бързо и Барни също ускори темпото, твърдо убеден, че бяга, за да спаси живота си. Напразно, само след една обиколка другият бегач буквално му дишаше във врата.

— Здравсти, Барни — чу се шепот.

Той се обърна и видя... Грети Андерсън.

— Господи, Грети! — рече той запъхтяно. — Какво търсиш тук по това време?

— Каквото и ти вероятно. Знаех си, че напрежението ще е ужасно както никога. Много от колегите превъртат.

— Някои хора не разбират, че в института по медицина просто никой не прекъсва — тросна се Барни.

— Май ще съм първото изключение от традицията — гласът ѝ леко трепереше. — Цяла година се опитвам да се задържа над водата, но вече не вярвам, че ще успея.

Внезапно на Барни му хрумна една мисъл. Да не би на Грети да бяха позорните 11 точки на първия тест по биохимия — и 9-те, 10-те и 13-те на следващите тестове?

— Виж, Грети, най-лошото, което може да ти се случи, е да те накарат да повториш първи курс — знам го със сигурност. Кълна се, че, приемат ли те веднъж, рано или късно си получаваш дипломата.

Потичаха още няколко метра и Грети отвърна апатично:

— Освен ако не се самоубиеш. Чувала съм, че във всеки курс по пет-шест души си правят харакирито.

В мислите си Барни внезапно се върна към Мори Ийстман и към онази вечер в ранната есен. Запита се дали спътничката му, като никога забравила да пусне в ход сексапила си, не обмисля своето самоунищожение.

— Хайде да отдъхнем малко, Грети.

— Готово.

Преминаха от бяг към нормален ход. Барни забеляза как от капките по лицето ѝ блести на лунната светлина. Господи, тя наистина е красива!

— Та какво те наведе на мисълта за самоубийство? — попита той възможно по-предпазливо. — Знаеш ли някой да е в опасност?

— Не знам някой да не е — отговори тя откровено. — Психолозите в студентската поликлиника работят денонощно и почти всички от курса са ходили на консултация — поне всички, които познавам. Напрежението във факултета е взривоопасно. Никога толкова много лекарства не са се поглъщали от толкова малко...

— Какви лекарства?

— Ами амфетамини за ободряване и фенобарбитал за успокояване...

— Откъде ги намират?

— Психиатрите дават някои с рецепта, а ако познаваш някой стажант-лекар, каквото поискаш ти е в кърпа вързано.

— Ти вземаш ли нещо?

— Аз ли? Понякога... — отвърна тя предпазливо.

— А Лора?

— Сигурно. Всъщност не знам. А бе какво си ме за разпитвал?

Барни, предприел нощната разходка, за да се успокои, сега изпадна в още по-голяма паника. През цялата година Лора нито веднъж не каза колко има на някой от тестовете. Беше толкова нетипично за нея, та единственото логично заключение беше, че се проваля. „Господи — помисли си Барни, — защо не настоявах повече? Трябваше да се досетя, че е твърде горда, за да се реши да ми каже.“

Барни и Грети бяха вече отпочинали и се отправиха обратно към Вандербилт Хол, Когато стигнаха женската част на общежитието с изглед към авеню. „Луи Пастър“, той помоли:

— Грети, като се качиш, ще кажеш ли на Кастелано да ми позвъни?

— Разбира се.

Докато се спускаше обратно по стълбите, вземайки по две стъпала наведнъж, Барни хвърли поглед назад към Грети и видя, че прави упражнения. „По дяволите, Андерсън, качвай се по-бързо! Трябва да разбере добре ли е Лора.“

Не посмя да вземе душ, да не би телефонът да позвъни, докато е в банята. Затова просто седна на леглото, а напоената с топла пот фланелка постепенно залепна като неприятен студен компрес на гърба му. Опитваше се да запази спокойствие.

Най-сетне телефонът иззвъня и Ланс Мортимър, чиято стая беше значително по-близо, вдигна пръв.

— Сигурно имаш шесто чувство — отбеляза той, като видя как Барни се втурна по коридора — или Мис Университет предлага тялото си като учебно помагало.

Барни грабна слушалката.

— Ти ли си, Кастелано?

— Не, Барни, аз съм, Грети.

— Там ли е Кастелано?

— Да, но не мога да я довлека до телефона.

— Защо?

Той почувства как започва да трепери под ледената си фланелка.

— Мъртво упоена е, Барни. Пълен труп.

— Какво искаш да кажеш с това „труп“?

— Искам да кажа, че спи така дълбоко, че само земетресение ще я събуди. Можеш ли да почакаш до утре сутрин?

Какво да каже? Да се изхвърли и да накара Грети да провери пулса и дихателната дейност на Лора?

— Барни, ако няма друго, бих искала и аз да си легна. Взех приспивателно и вече започва да ми се замайва главата.

— По дяволите! — изсъска Барни. — Защо всички момичета гълтате ханчета, като че ли са противозачатъчни?

— Хайде по-спокойно — утеши го Грети. — Абсолютно всички, с изключение на Сет Лазаръс може би, вземат нещо, за да изкарат изпитите. Слушай... — тя се прозя, — ще оставя на Лора бележка, че си звънял. Лека нощ!

Барни остави бавно слушалката, обърна се и видя, че Ланс стои до рамото му.

— Какви са тия приказки за хапчета? — попита той.

— Не е твоя работа — озъби се Барни. — Винаги ли подслушваш разговорите на хората?

— Е де, не се стягай — възрази меко Ланс. — Само се опитвам да помогна.

— Как по-точно, Ланс? — попита язвително Барни.

— Ами имам червена, зелена и бяла помощ. Каква предпочиташ?

— Ти кой си? Да не си стар пласъор на дрога?

— Задръж топката, Ливингстън. Опитвам се просто да поддържам добросъседски отношения.

— О, Господи! — изфуча Барни и пое с тежка стъпка по коридора към стаята си. Седна на леглото, пое дълбоко въздух петшест пъти. И съжали, че не прие предложения му от Ланс фенобарбитал.

Събуди се рязко от вой на сирена и свистене на спирачки пред Вандербилт Хол. Надигна се в паника, взе панталоните си от пода, нахлузи ги, завърза набързо кецовете на бос крак и хукна навън.

Докато препускаше надолу по стълбите, настигна един студент, когото познаваше само по физиономия.

— Какво става, по дяволите? — попита го той уплашено.

— Май загубихме колега — отвърна студентът, по-скоро заинтригуван, отколкото със съчувствие. — Сигурно на някое от момиченцата му е дошло твърде много.

— Коя е, за Бога?

Осведомителят му само сви рамене:

— Кой знае? Тъкмо слизам да разбера.

Барни профуча покрай него и се понесе стремглаво към главното фоайе. През отворената врата на Вандербилт Хол видя линейката, паркирана на тротоара. Отворените ѝ врати задръстваха входа на общежитието.

От двете му страни се бяха скупчили студенти, някои полуоблечени, други още по пижами, но всички с изражение (така поне се стори на Барни) на древни римляни пред гладиаторска арена, зажаднели за кръв.

Внезапно в подножието на стълбите откъм деканата се появиха двама мъже в бели престилки с носилка в ръце. Когато приближиха тълпата, първият носач изрева:

— Отдръпнете се! Направете място, дявол да го вземе!

Барни си проби път през тълпата, за да види носилката. Този, когото носеха, беше несъмнено мъртъв, а и неузнаваем, тъй като тялото беше покрито с одеяло. Барни се озова лице в лице с първия от носачите и препречи пътя му.

— Кой е умрял?

Мъжът само изрева:

— Разкарай се от пътя ми, хлапе! — и бутна Барни назад с рамо.

Някой докосна ръката му:

— Барни?

Беше Лора — бледа като призрак, но жива.

— О, Господи, Кастелано — отдъхна си той. — Колко се радвам, че те виждам!

Тя беше като зашеметена:

— Точно аз ли трябваше да намеря тялото? Няма да повярваш колко...

— Кой, кой е? — прекъсна я той нетърпеливо.

— Алисън Редмънд — отвърна Лора и със замаяно изражение продължи да описва преживяната драма:

— Прерязала си вените със скалпел. Цялата баня беше опръскана с кръв — тя залитна леко. — По дяволите, вие ми се свят. Трябва да седна.

Барни я обви с ръка през кръста и ѝ помогна да седне на един стол в ъгъла на фоайето. И едва тогава вълните на шока започнаха да заливат и него. Някой, кого то лично познаваше, беше сложил край на живота си.

— Лора, имаш ли представа, защо го е направила?

— Не, по дяволите, и понятие си нямам. Знам само... — гласът ѝ секна. — Знам само, че лежеше в локва кръв на проклетия под.

Тя загуби напълно самообладание и се разрида така неудържимо, че изгуби способността си да говори.

— Извинете, мис Кастелано — рече познат глас. Така бяха погълнати от момента, че не забелязаха приближаването на декана Холмс.

— Лора е открила тялото, сър, сигурно разбирате... — обясни Барни.

— Разбира се — рече той, докато Лора се опитваше да се овладее. — Алисън беше блестяща студентка. Тя като че ли не споделяше много с другите момичета, но разбрах, че с вас, мис Кастелано, е била по-близка. Надявам се, че ще ни помогнете. Защо не отидем да пийнем нещо в бюфета?

Лора вдигна поглед към възрастния мъж. Лицето му изглеждаше странно безизразно. Може би това беше част от лекарската професия — да не показваш чувства дори когато ги изпитващ.

— Може ли да дойда и аз? — попита Барни. Знаеше, че на Лора ще ѝ е необходима подкрепа.

— Разбира се, Ливингстън. Може би ще ни помогнете да хвърлим светлина върху трагичния инцидент.

Седяха в неосветения бюфет — полумракът подходеше на печалния им разговор — и пиеха чай от автомата в пластмасови чаши. Някой от асистентите беше донесъл на Холмс издута папка с документите на Алисън Редмънд.

Той отпи глътка чай и започна разпита си:

— Лора, забелязвахте ли нещо необичайно в поведението на Алисън?

Лора сви рамене:

— Зная само, че вземаше учението много на сериозно. Беше изцяло отдадена на това.

— Интересува ме проявявала ли е патологични отклонения — промени на настроението, чудатости или нещо такова.

— Доктор Холмс, когато казах изцяло отдадена, имах предвид това като патологично отклонение. Беше вманиачена в работата си.

— Аъ вманиачена — кимна Холмс, очевидно удовлетворен от една терминология, наподобяваща, макар и смътно, медицинската.

— Ако разрешите да допълня — намеси се учтиво Барни, — тя беше невероятно амбициозна. Не че и ние не сме, но тя беше като нажежен до бяло локомотив, готов всеки момент да избухне.

Барни замълча, за да види дали деканът е оценил приноса му.

— Бихте ли се уточнили, Ливингстън?

— Ами по анатомия например започнахме на една маса. Но щом разбра, че Сет Лазаръс реже по-добре, веднага притисна Лубар да я премести при Сет. Имаше натрапчивата идея, че трябва да е най-добрата. Предположението ми е, че си е поставила твърде висока цел и когато е разбрала, че не е Номер едно, не е могла да го понесе.

Деканът запази мълчание, като се взираше в лицето на Барни. Накрая проговори:

— Момичето наистина беше Номер едно.

— О — промълви Барни.

Деканът Холмс разгъна на масата няколко документа:

— Ето протоколите с оценките ѝ. Води в курса по всички предмети. Дори Пфайфър, който е изключително взискателен ѝ е дал 99 точки — което е прецедент.

„О, Господи! — помисли си Барни, — значи тя е била на върха в топлистата по биохимия.“

— А в живота ѝ нещо интимно имаше ли, Лора?

— Не — отвърна тя след моментно колебание, като се чудеше колко е редно да разкрие. — Честно казано, мисля, че се страхуваше от мъжете. Агресивността ѝ като че ли беше противофобийна — ако използвам уместно термина. Мисълта ми е, че да си толкова по-добра от тях, е начин да ги държиш на разстояние.

Холмс кимна:

— Хипотезата ви е интересна. Трябва да чуя какво мисли по въпроса психиатърът й. Посещавала го е редовно.

Откъм входа на бюфета се чу висок шепот:

— Декан Холмс, може ли да поговоря с вас за минута?

Деканът поклати посребрената си грива и се обърна към Барни и Лора:

— Извинете ме, идвам веднага.

Барни и Лора зачакаха в мрака.

— Чувствам се като кръгъл идиот — рече той.

— И двамата казахме едно и също, Барни. Откъде можехме да знаем, че е била номер едно, преди той да ни каже? Беше така дяволски потайна...

Деканът се върна със светлокафява тетрадка с печата на института по медицина. Не седна на масата, а само каза:

— Много ми помогнахте, благодаря ви.

Явна покана да си вървят. Но Барни не можеше да си тръгне и да остави загадката неразбулена:

— Господин декан... сър, мога ли да ви запитам какво става?

— Информацията е поверителна, Ливингстън.

Барни настоя:

— Сър, само преди две минути и тримата водехме „поверителен“ разговор. Щом тогава ни се доверихте, защо не ни се доверявате сега?

— Май сте прав, Ливингстън. А и в интерес на истината, ако не бяхме разговаряли, нямаше да разбере за какво се отнасят драсканиците на Алисън.

— Какви драсканици, сър?

— Вижте сам — деканът му подаде тетрадката. — Отгърнете на последните десет страници.

С Лора до рамото си Барни отвори тетрадката към края й.

Три думи се повтаряха ред след ред, страница след страница:

Настигат ме. Настигат ме.

Настигат ме...

Барни си помисли само: „Как е възможно психиатърът ѝ да не забележи това? Какво е правил на консултациите, ноктите си ли е рязал?“

Лора изказа гласно мислите си:

— Трябваше да се досетя — след всички разговори, които сме водили. Трябваше да се досетя накъде отива...

— Моля ви, Лора — каза меко деканът. — Не сте били в състояние да отгатнете мислите ѝ. Дори и на опитния специалист му е убягнало...

Докато Барни връщаше тетрадката, деканът каза по-скоро на себе си:

— А сега аз трябва да се изправя пред родителите на девойката — после въздъхна и допълни: — Това е най-тежкото. И сто години да си лекар, пак ти е трудно да се изправиш пред най-близките.

Барни гледаше след отдалечаващия се бавно декан и си мислеше: „Това е единственият случай, когато го виждам разстроен. А щом той не може да поеме всички ужаси на медицината, тогава кой може?“ Което пък го наведе на въпроса, какво ли си мисли сега психиатърът на Алисън. Дали той — или тя — се разкъсва от ви на, от смазващо чувство за провал?

И след това запита себе си: „Какво си се захванал с проблемите на хората? От собствените си чувства ли искаш да избягаш?“

Не — каза той на вътрешния си глас, — аз съчувствам на Алисън. Може да е странно, но ми се иска не само да съм бил по-близък с нея. Иска ми се да бях на мястото на психиатъра ѝ.“

Вестта за смъртта на Алисън наелектризира института. Въпреки това от инстинкт за самосъхранение, студентите обсъждаха случилото се, сякаш то бе станало на някоя далечна планета.

Деканът бе предложил на родителите лично да представи института на погребението, но те отказали.

— Чудя се защо — обърна се Лора към група колеги на обед.

— Моето мнение е — започна Барни, като понижи глас, за да придаде повече тежест на предположението си, — че за тях самоубийството ѝ е един вид неуспех, провал в живота.

— И откъде вадите крайното си заключение, докторе, след като дори не сте виждали родителите ѝ? — попита Ханк Дуайър.

— Защото, Ханк, неврозите не са като вирусите, които се разнасят по въздуха. Неврозите идват от едно място и това място се нарича с простата думичка „семейство“.

— Бре, бре, колко компетентни сме станали — обади се Питър Уаймън от другия край на масата. — Ами аз? Какво ще кажеш за моите родители?

Барни го погледна, помисли и отсече:

— Че не са извадили късмет.

Като се постара да си даде нехаен вид, Питър обърна гръб на присмехулниците и се отдалечи.

— Ей този с удоволствие бих гледал как си прерязва вените — коментира Бенет.

— Не се тревожи, и това може да стане — успокои го сериозно Барни. — Според статистиката всеки випуск губи от три до пет студенти.

— Статистически това означава, че някой от тази маса ще бъде два метра под земята, преди да завършим — заключи Ханк Дуайър.

Спогледаха се.

— Не гледайте мен — усмихна се Бенет. — Отказвам да умра, докато не получа писмено уверение, че в рая няма расова дискриминация.

— Не си държиш на думата, Лора — рече ядосано Палмър, докато седяха в една ниша в партера на Вандербилт Хол.

— Не е вярно, казах, че ще се омъжа за теб, но не преди да завърша.

Изведнъж Палмър я изгледа гневно и строго произнесе:

— Слушай какво, Лора, това трябва сега да стане!

Никога не бе чувала от него такъв заповеднически тон.

— И защо така сме се разбързали?

— По дяволите, Лора, хич не ми е до шеги — той пое дълбоко дъх, за да се успокои и продължи: — Получих повиквателна от военната комисия.

— Така ли?

— Остават ми шейсет дни и искам да се оженим, преди да замина. Нужна ми е подкрепата ти.

— Палмър, не е честно да ме изнудваш.

Той удари на молба:

— За Бога, Лора, знаеш колко те обичам.

„Да — каза си тя, — зная, че ме обичаш, Палмър. Но ми е нужно време, за да се уверя, че и аз мога да те обичам, че въобще мога да обичам някого толкова, че да се омъжа за него.“

Макар и с болезнено съзнание, че е несправедлива, тя продължи:

— И точно сега ли намери да ми поставяш ултиматум, когато имам четири изпита през следващите пет дни? Не можа ли да изчакаш една седмица и тогава да подлагаш на натиск чувствата ми?

По изражението му разбра, че го е засегнала, и веднага се разкая:

— О, съжалявам — рече нежно тя, — май прекалих. Но не можеш да си представиш под какво напрежение сме, особено след Алисън.

Той кимна:

— Аз трябва да ти се извиня. Избрах страшно неподходящ момент, за да повдигна въпроса — и добави като смирен обожател с шапка в ръка: — Какво смяташ да правиш в петък вечер след последния изпит?

— Обичаят е всички да се насвяткаме с бира — и добави бързо — но нали знаеш, че не си падам по тия номера. Защо не вечеряме спокойно някъде?

— Да, чудесно. Ще дойдеш ли у дома за събота и неделя?

— Ами да, може... всъщност, разбира се.

Той я целуна по челото, опасявайки се да не би някоя по-страстна ласка да разруши и без това крехката и тънка нишка, която още ги свързваше.

Минаваше полунощ, когато Лора спря пред вратата на Барни. По тежкото дишане отвътре заключи, че Барни е зает. Дявол да го вземе, ядоса се тя, така ми се искаше да поговорим.

В паузите между задъханите сумтежи Лора долови гласа на Барни:

— Давай... недей да спираш... браво, почти успя.

Смутена, тя се отдалечи по коридора. А междувременно Барни пухтеше:

— Четиридесет и осем... четиридесет и девет... петдесет...

После се изправи и си каза: „Две безсънни нощи пак избутваш петдесет коремни преси. Не е зле, Ливингстън, още си във форма.“

Единици от колегите му можеха да се похвалят със същото.

— Бременна ли?

— Да, не мога да повярвам, Черил ще ражда!

Ханк бе дошъл от другия край на игрището, за да съобщи новината на Барни.

— Честито, Ханк. Кога е терминът й?

— Някъде през август или последната седмица на юли. При първо раждане нищо не е сигурно.

Щом Ханк се обърна да си върви, Барни преброи на пръсти и се усмихна.

Съобщи на Лора новината, докато обядваха. Тя се зарадва.

— И не само това — продължи Барни, — но и от Ханк ще стане велик акушер.

— Защо?

— Защото може шест месеца предварително да каже, че бебето ще се роди четири седмици по-рано.

18.

Взеха изпитите си. Общеизвестният слух се оказа истина: само четирима се наложи да прекъснат. На тримата предложиха да повторят първи курс, а на четвъртия, да си почине и да започне отново след двадесет и четири месеца.

Повечето от останалите прекараха лятото, като се опитваха да изхвърлят от мозъците си назубрените изпитни подробности и да подготвят мисловния си апарат за нещо по-важно. Защото в края на тунела от учебници вече трепкаше бледа светлинка, която, макар и слаба като лъч на офталмоскоп, идеше в помощ на пациент, нуждаещ се от лечение.

Мнозина започнаха работа като лабораторни асистенти и изследваха микроорганизми в препаратите с кръв, урина и други вещества, за да могат после по-старшите колеги да използват резултатите от усилията им и да се произнесат за диагнозата.

Някои получиха по-високопоставени длъжности — като Питър Уаймън, който се зае с истинска изследователска дейност под покровителството на професор Пфайфър.

Сет Лазаръс се прибираще у дома. Очакваше го отговорна длъжност в катедрата по патология към Медицинския факултет на Чикагския университет, където работеше вече от две години.

Както обикновено плановете на Бенет Ландсман бяха очебиенно различни. Първоначално възнамерявал, както той сподели само с Барни („Не желая другите да ме мислят за тежкар“), да кара ски в планините на Чили. Но за нещастие ахилесовото му сухожилие не било достатъчно заздравяло, за да поеме риска от едно такова опасно начинание. Вместо това щял да обиколи островите в Бяло море заедно с родителите си. И докато те разглеждат руините, той щял да се гмурка и изследва морското дъно.

Ханк Дуайър получи работа като санитар в частен санаториум. Беше близо до жилището им в Бостън, така че можеше да прекарва повече време с Черил, която беше вече в много напреднала бременност.

Лора имаше и късмета, и нещастieto да бъде поканена за изследователска работа с Пфайфър. Защото покрай голямата чест пряк началник щеше да ѝ бъде презреният Уаймън.

Отначало изборът на мастития биохимик озадачи Барни:

— Кастелано, не се обиждай, но защо Пфайфър е избрал тебе точно?

Тя само сви рамене:

— Нямам представа. Радвам се, че не се налага да се прибирам у дома.

Всичко се изясни, когато изнесоха оценките. Лора Кастелано бе постигнала поразителния успех 6. — Барни, който смяташе, че се е представил блестящо с 5 + остана особено удивен.

Истината беше вече разкрита и той притисна Лора с фактите.

— Не отричай, Кастелано, ти си била едната с 98 точки по биохимия, нали?

— Добре, г-н следовател, признавам. Хвана ме натясно.

— Защо, по дяволите, кри толкова време?

Тя сви рамене:

— Не зная. Отначало си помислих, че е чиста случайност, а после вече...

Нямаше нужда да довършва изречението си, тъй като Барни прочете мисълта ѝ. Не е искала той да се чувства неудобно.

Барни не можеше да си позволи лукса да работи дори в периферията на научния свят. Когато съобщиха, че институтът вдига учебните такси, стана ясно, че ще трябва да търси добре платена работа.

И така той започна като таксиметров шофьор. Работеше нощна смяна вместо господин Копловиц, който живееше една пряка по-долу и имаше собствено такси.

Барни живееше вкъщи — както за икономия, така и от носталгия. Наесен щяха да окачат отпред надпис „Продава се“ и разни чужди хора щяха да се нанесат в стаите, подслонили хиляди негови детски мечти.

Естел, пенсионирала се в края на юни, прекарваше лятото в задния двор, сърбаше чай с Инес Кастелано и бърбеше с нея, ако Инес беше в състояние да общува, или пък просто правеше компания на приятелката си, когато тя се затвореше във вътрешния си свят. Тогава

Естел съзерцаваше градината и си спомняше за дните, в които трите деца играеха заедно.

Закусваше с двамата си синове: Барни, прибрал се наскоро и Уорън, който се канеше да заминава. Той се готвеше вече за кариерата си на юрист, като работеше към една адвокатска кантора.

Повечето нощи момчетата отсъстваха — Барни на волана, Уорън на поредната си романтична среща. И все по-често Инес се отбиваше не само за компания, но и за закрила.

Луис бе преминал от кротко пийване към шумно скандалджийско пиянство. Около девет всяка вечер започваше да буйства като разярен лъв. А напоследък и като тържествуващ лъв. Кумирът му Фидел Кастро току-що бе успял да свали от власт Батиста и да освободи кубинския народ. Заслужаваше ли това една глътка „Куба Либре“? Или две? Или десет?

На всичко отгоре тези му убеждения не спечелиха симпатията на по-патриотичните жители на Бруклин, тъй като Кастро бе иззел американските захарни фабрики. „I viva el pueblo cubano“^[1] далеч не беше на устата на всички.

Съседите започнаха да се оплакват. Един-двама даже помолиха Естел да се намеси от името на общината и да отрезви Луис или поне да го накара да млъкне.

Всеотдайният някога лекар западаше все повече. Глобиха го за шофиране в пияно състояние. Следващият подобен инцидент вероятно щеше да му струва шофьорската книжка. Или дори разрешителното да практикува.

— Не можеш ли да му помогнеш някак? — попита Естел приятелката си.

Инес кимна:

— Моля се — промълви тя. — Моля се на Дева Мария да го избави от страданията му.

— Дали не може някой, ь-ъ, по-близък човек да поговори с него?

— Отец Франциско Хавиер също се опита да ходатайства.

— Искаш да кажеш, че си успяла да закараш Луис на църква?

— Не, поканих отеча вкъщи миналата неделя следобед.

— И?

— Ау! No me pregunta^[2]. Луис побесня, разкрещя се на отеча, започна да ругае църквата и всички испански епископи, обединени

около Франко. Отецът не остана даже за чай.

„Никак не се учудвам“, помисли си Естел. Внезапно Инес потъна в молитва. И Естел остана сама с мислите си. Защо Лора не помогне? Как може да пренебрегва семейството си, когато то се нуждае от нея?

Тя подхвана темата по време на закуска следващата сутрин.

— Струва ми се, че Лора бяга от отговорност.

— Тя се опита да помогне, мамо. Наистина се опита. Но на последния им разговор Луис ѝ каза нещо непросримо.

— Какво? — запита Уорън.

— Освен всичко друго изкрещя ѝ: „Не ме поучавай, да не би да си ми син случайно.“

На масата внезапно се възцари тишина, после Естел въздъхна:

— Горкото момиче.

— Ама че кофти удар — съгласи се Уорън. — И двамата ѝ родители са живи, а тя е сама. Басирам се, че от отчаяние ще вземе да се омъжи за тоя Палмър не знам кой си.

— Няма нужда да затаяваш дъх — предупреди го Барни. — Палмър отива в армията и двамата са решили да прекъснат за известно време връзката си.

Естел се удиви:

— Какво ли ще стане с нея?

„И аз това се чудя“, помисли си Барни.

В шест часа през една мъглива августовска утрин Лора придружи Палмър до наборния пункт на бостънската военна база.

— Ще ти пиша, Лора. Моля те, пращай от време на време някоя картичка, колкото да кажеш, че си взела някой изпит.

— Хайде, хайде, знаеш, че ще ти пиша. Но ти сигурен ли си, че искаш да осъществиш плановете си за Школата за запасни офицери? Защо ти е да оставаш по-дълго в униформа?

— Лора, ако ще те изгубя, допълнителното време е без значение. Поне ще мога да удавя мъката си в Офицерския клуб.

— Няма да ме изгубиш, Палмър. Никъде няма да ходя.

— Е, добре, обещавам да ти бъда верен.

— Моля те, не се излагай. Не искам да бъдеш монах. Няма да е нормално.

От това Палмър тъжно заключи, че тя смята да води активен обществен живот в негово отсъствие.

— Само помни, Лора, никога няма да намериш мъж, който да ти е толкова предан като мен.

Когато подкара към института (вечно щедрият Палмър ѝ подари поршето си), Лора си помисли: „Сигурно е прав. Никой друг няма да ме обича така безрезервно както добрият Палмър.“

Уаймън беше вече в лабораторията и кълвеше на древна пишеща машина. Под очите си имаше тъмни кръгове.

— Добро утро, Лора, как си?

— Леле, поради що сте почти любезен днес, доктор Франкенщайн?

— Хм, странно, че ме питаш — рече Питър Велики и се надвеси над машината. — Днешният ден е забележително събитие в историята на медицината.

— Само не ми казвай, че напускаш професията.

Той пренебрегна хапливата ѝ забележка:

— Мис Кастелано, днешният ден бележи официалното приемане на изследователските ми открития. Цяла нощ съм стоял да завърша доклада си.

— Толкова ли си сигурен, че ще го отпечатат?

Уаймън се ухили.

— Скъпа моя, професор Пфайфър е редакторът.

Но през следващите няколко седмици тя откри, че хвалбата на Питър относно авторството му не е съвсем точна. Общоприета практика беше изследователските трудове от всяка лаборатория да носят името на старшия учен. Статията на Питър щеше да излезе като труд първо на Майкъл Пфайфър, после — на Кейт Макдоналд, главния асистент от миналата година, и чак накрая — на гениалния Уаймън. И пак извади късмет, тъй като понякога подобни статии излизат с повече от 5–6 автори.

Американското правителство отпусна изключително щедри суми за работата на Пфайфър и той нае девет асистенти на пълен работен ден, в резултат на което „неговата“ продукция беше внушителна. Дори името на Лора се появи в една от статиите. Макар да се бе отнесла с пренебрежение към възторга на Уаймън от прощъпалника му в печата, самата тя, когато дойде нейният ред, почувства същата еуфория и

закопня да я сподели с някого. Мина ѝ дори атавистичната мисъл да позвъни на родителите си, но мигновено я потисна. Кой, по дяволите, го е грижа за мнението на баща алкохолик.

Но знаеше, че Барни ще се зарадва. И беше права.

— Това е само началото, чакат те още хиляди — приветства я той по телефона. — И дано кретенът Уаймън получи язва, като разбере.

„Господи, колко добре ме познава — помисли си тя, когато затвори. — Нищо на тоя свят не би ми доставило по-голямо удоволствие от това да бия Питър Уаймън. И ще го направя!“

Сет Лазаръс слезе от напечения автобус и се озова под жаркото слънце. През лятото дори в седем и половина сутринта Чикаго беше нетърпим.

За щастие имаше да извърви само стотина крачки до вратите на болницата, където в лабораторията по патология се поддържаше изключително ниска температура, за да не се разлагат „пациентите“ — както настояваше да ги наричат настойникът му професор Томас Матюс. („Когато приключим и ги пратим на погребално то бюро, тогава можеш да ги наричаш *«трупове»*.“)

Това беше третото лято на Сет в „дома на смъртта“, както го наричаха някои от лекарите. Тук той именно се научи да борави умело със скалпел, да извършва ресекция на тъкан за изследване, да уважава човешкото тяло — живо или мъртво.

Още през второто лято професор Матюс му възложи да прави разрези — първата обща преценка на човешките органи — и дори да определя евентуалната причина за смъртта. Докторът, разбира се, се произнасяше за окончателната диагноза, но в повечето случаи Сет улучваше правилния отговор.

Атмосферата в патологията се различаваше напълно от тази в часовете по анатомия. Тук говореха с полушепот — снишаваха глас от уважение към мъртвите. За разлика от университетската лаборатория, където цареше пълен хаос, а студентите подхвърляха неприлични шеги, за да овладеят смущението, неопитността и страха си.

Сет се чувстваше удобно тук, но през почивките зяпаше през прозореца жените, които минаваха по оживените улици, и се чудеше

дали изборът му да прекарва времето си с безжизнените тела върху масите не го определя като „смахнат“.

В университета си имаше оправдание. Вземаше четири пълни години за три, толкова голямо беше нетърпението му да стане лекар. Разбираемо беше, че не отделя време за развлечения.

Но и никога не бе имал истински приятели — нито от единия, нито от другия пол. Колегите му го търсеха единствено по време на сесия, когато изпълваха стаята му и го молеха да обясни сложната материя.

През последните две лета само наблюдаваше със залепен за стъклото нос всичко онова, към което желаше да се присъедини, но нямаше чувството, че му се полага.

Затова ли бе избрал патологията? За да не му се налага да съобщава на близките, че не може да облекчи страданията на скъпия им човек?

Една юлска утрин шефът попита Сет дали ще обядва в стола:

— Ако ще ходиш, вземи ми, моля те, един брой „Трибюн“ от павилиона. На спортната страница има статия за дванайсетгодишния ми син. Той е ас в Младежката бейзболна лига. Вчера изиграл третата си успешна игра.

— О, честито — отвърна Сет и добави бързо: — Само един брой ли, сър?

Възрастният човек се усмихна благо:

— Сет, колко пъти трябва да ти повтарям да ме наричаш Том — да не си разносвач тук? И да, един брой ще е достатъчен. Жена ми сигурно е взела цяла дузина.

— Добре. Благодаря, ъ-ъ, Том.

По пладне асансьорът бе препълнен със сестри, копнеещи за обяд, и лекари, копнеещи за тях.

Сет слезе на партера, отиде до павилиона, купи вестника и тъкмо започна да прелиства един брой на „Ню Йоркър“, забеляза да минават група хубавички сестри.

Една от триото се обърна към него и извика: „О, боже!“ Усмихна се и нещо повече, извика неговото име:

— Сет, Сет Лазаръс — не мога да повярвам. Ти ли си, наистина? Ей, представяте ли си, това е момчето, за което ви говорех — обърна се

тя към приятелките си. — Завърши нашата гимназия за три години и вижте — вече е лекар!

Едва сега Сет се усети, че не е свалил бялата лабораторна престилка, а на ревера ѝ беше закачена пластмасова табелка с подлъгващото „д-р Лазаръс“.

— О, господи, не мога да повярвам, че това наистина си ти, Сет — продължаваше да бръщолеви момичето. — Обзалагам се, че не ме помниш. Пък и от къде на къде ще ме помниш? Карах за втори път курса по основи на химията, за да постъпя в училището за медицински сестри, а ти помагаше на всички, на мен най-вече, в лабораторните опити. И виж — наистина станах сестра.

Сет не беше свикнал на такова внимание. Той онемя, но не ослепя. Вгледа се бързо в табелката с нейното име. И събра цялото си умение за първата си стъпка на кавалер:

— Е, как ще забравя Джуди Гордън, момичето със сублимирация поглед.

Трите сестри се закискаха.

— Какво значи това? — попита едната.

— Ами това всъщност е химичен термин. Означава, че се изпарявам под погледа ѝ — отвърна Сет, смутен от непреднамерено надутото си изказване. Джуди се усмихна.

— Поласкана съм, че ме помниш, Сет. Междувременно запознай се с приятелките ми Лилиан и Меги.

— Много ми е приятно. В кое отделение работите?

— Голямото „Р“ — отвърна Джуди мрачно.

— В раковото сигурно е тежко — кимна Сет. — Предполагам, че малко пациенти си отиват през вратата, през която са влезли.

— Така е — съгласи се тя. — Понякога е много потискащо. Сестрите на нашия етаж се сменят непрекъснато. Ами ти, Сет?

— Аз съм в лабораторията по патология. И между другото, не съм лекар още. Тук съм само за лятото.

През целия диалог Сет напругаше безумно мозъчния си апарат. Това беше неговият шанс и не биваше да го пропуска.

— На обяд ли отивате? — попита той.

— Не, току-що свършихме — отвърна Джуди разочаровано. — Трябва да се връщаме след минута. Но може да се видим друг път.

— Утре на обед?

— Чудесно — усмихна се Джуди Гордън.

Трите се запътиха към асансьора и тя извика:

— Ще те чакам пред павилиона за вестници около дванадесет и петнадесет. Става ли?

Той махна с ръка за потвърждение. В следващия миг асансьорът ги погълна.

За момент Сет остана онемял. Не само че си спомняше Джуди, но и навремето я харесваше. Само че никога не му стигна смелост да си отвори устата и да я покани на среща.

Както обикновено Сет изчака да премине най-усиленият трафик и тогава тръгна към къщи. В седем и половина се качи в рейс, в който беше сравнително прохладно и имаше място да седне и да чете.

Когато слезе, слънцето вече клонеше на запад и в ранната вечер меките му лъчи галеха поляните и цветните лехи около къщите в скромния краен квартал. Сет познаваше всички съседни по име още от гимназиалните си дни, когато разнасяше вестници. Още помнеше кои домове са щедри и къде точно са стиснатите Скруджовци.

Стигна търговската част, където се намираше магазинът за месо и бакалски стоки на семейство Лазаръс, построен още в 1930 г. Когато мина край витрината, Сет видя, че баща му реже сирене на мисис Шрейбер, и им махна и на двамата. След това заобиколи и отвори вратата отзад на магазина, през която се отиваше до апартамента им на горния етаж.

Майка му го посрещна топло:

— Здравей, скъпи. Какво ново днес?

— Мамо — оплака се той с въздишка, тъй като всеки ден повтаряха все същата песен, — нищо ново не се случва в моята работа. В патологията всички пациенти са мъртви.

— Знам, знам, но може пък да си открил някой нов лек за смъртта. Защо не?

Той се усмихна:

— Ти ще си първата, на която ще кажа. Имам ли време за един душ преди вечеря?

Роузи кимна и се върна в кухнята.

Макар че през лятото водата често намаляваше, дългите горещи душеве бяха професионална необходимост за Сет. Дрехите и кожата му се пропиваха от миризмата на смърт и всяка вечер, когато се прибереше от болницата, той се търкаше усилено под водата.

В девет Нат Лазаръс затвори магазина и след пет минути семейството насяда около масата.

— Е, момчето ми, какво ново днес?

— Открих лекарство срещу рака — отвърна Сет е безизразно лице.

— Хубаво — промърмори баща му, чието внимание беше погълнато от колонката с резултатите от последните бейзболни мачове. — Казвам ви, да могат само нашите да вземат друг начален хвърляч, и купата ни е в кърпа вързана.

Окрилен от обедното си преживяване, Сет добави добродушно:

— Открих и лекарство за порок на сърцето, а утре смятам да изобретя нещо, което ще затрие завинаги хремата.

Нат остави веднага вестника.

— Хремата ли казваш? На път си да откриеш лек за хремата?

— Как така точно това те кара да скочиш, а лекарството ми за рака даже не те трогна?

— Синко, ти не си търговец и не живееш на тоя свят.

Имаш ли представа, колко безполезни змийски мехлеми продавам по цяла зима? Ако наистина си надушил нещо, което да свърши работа, ще го патентоваме и ще си отворим монетен двор — обясни мъдро баща му.

— Съжалявам, татко, пошегувах се. Хремата е последното препятствие. Като Луната за астрофизиците. Никога няма да допрем до нея, докато сме живи.

Нат го погледна и се подсмихна.

— Сет, я кажи истината на баща си. Кой кого избудалка, а?

— И двамата пощурявате с вечните си вариететни шеги — отсече мисис Лазаръс. — Кой иска второ?

Нагъваха сладоледения кейк на Роузи (домашно приготвен, не от магазина), когато Сет подхвърли нехайно:

— Всъщност днес наистина се случи нещо ново. Срегнах една бивша съученичка от гимназията.

Роузи наостри мигновено уши:

— Ами! Познаваме ли я?

— Джуди Гордън. Медицинска сестра в раковото от деление.

Нат хвърли дяволит поглед на сина си:

— Сет, само внимавай да не забременее!

— Моля ви. Ще съм ви благодарна, ако не говорите такива приказки пред мен — оплака се Роузи.

— Извинете ме, мадам Кралице Елизабет, но мога ли да ви припомня, че, ако не бяхте забременели от мен, Сет нямаше да го има? — и съпругът ѝ се обърна за потвърждение, към сина си: — Прав ли съм, докторе?

— Да, сър — отвърна Сет професионално. — Мама е, както се изразяват лекарите, *мултипарозна*.

— Мога ли да попитам какво ще рече това на нормален език?

— Че си раждала повече от един път, мамо.

Внезапно се възцари тишина. Мъртва тишина. Сет бе припомнил болезнено на родителите си и най-вече на себе си за Хауи.

Хауи беше започнал живота си като по-големия брат на Сет, но не бе пораснал, макар че все още беше жив. Преди много години, докато пътувал на предната седалка в скута на майка си, станала катастрофа. Както шофирал, Нат ударил внезапно спирачки, за да не блъсне едно изскочило измежду две коли дете. И Хауи се озовал притиснат към металната броня под тялото на майка си.

Хауи бе претърпял толкова тежко черепно увреждане, че, макар и да растеше, едва се научи да поглъща храна и да се изправя в леглото сам. Понякога разпознаваше родителите си, а друг път — не. (Кой можеше да каже? Хауи се усмихваше по цял ден.)

Най-накрая трябваше да го отделят в болница. Него, Хауи, когото се насилваха да посещават два-три пъти в месеца, за да не би да го забравят и да повярват, че могат отново да заживеят без сянката на страданието му. (Дали въобще страдаше? Нямаше как да го попитат.)

Хауи — вечен извор на вина, безнадеждно осакатен и същевременно гротескно едър, потънал в самотното си съществуване. Не умираше, макар и да не живееше истински.

Привършиха вечерята и докато Сет помагаше на Роузи да раздигне масата, Нат включи телевизора. За щастие предаваха бейзбол — успокоителното средство срещу вечно терзаещата болка от злощастията на Хауи.

В кухнята, докато Роузи миеше, а Сет подсушаваше съдовете, той попита:

— Как е Хауи, между другото?

— Как ли? Ама че въпрос. Как може да е? Може би, като станеш лекар ще откриеш нещо, което да изцерява увреден мозък.

Този път тя не се шегуваше. Сет знаеше, че майка му живее постоянно с надеждата, че след време някъде лекарите ще изобретят някакво чудо и ще върнат на семейството загубения, но жив син. Междувременно, колкото и да се стараяше, не можеше да обсипе Сет с любов. Защото той не беше Хауи.

Сет можеше да върви и да говори, да се облича и да се храни сам, а Хауи се нуждаеше от помощ във всичко.

Когато свършиха в кухнята, Сет излезе да се поразходи и да проясни мислите си, за да допише статията, която бе донесъл от болницата. Когато се прибра, майка му бе затворила вече вратата на спалнята, а Нат се присмиваше високо на един нескопосан играч от „Къбс“, който бе изпуснал двойно подаване.

Сет видя, че баща му се е отдал блажено на четиридесет и два сантиметровия черно-бял опиат, и реши да не го безпокои. Вместо това се качи в стаята, която в детството беше неговото собствено владение и царство, а сега бе превърната в лаборатория. Включи флуоресцентното осветление над бюрото и потъна в хорските патологии. Това беше неговото средство да забрави Хауи.

— Бих препоръчала салата от риба тон или от пиле — посъветва го Джуди. — Почти не се различават по вкус и подозирам, че наистина са едно и също.

— Защо не поръчаме по една от двете и после да сравним — предложи Сет.

Тя кимна и махна на една сервитьорка да вземе поръчката им.

— И тъй, май доста имаме да наваксаме.

— Сигурно.

Спомняха си минали случки и се шегуваха през цялото време, докато ядяха неразличимите салати. В нейно присъствие той се отпускаше може би защото Джуди беше много спокойна, самоуверена и общителна.

За десерт той си поръча шоколадов сладолед, а тя желе. („Трябва да внимавам, сезонът на банските е все пак.“)

Странно, но Сет не можа да нарисува във въображението си образа на Джуди в оскъден бански костюм, но благодарение на знанията си по анатомия можа да си я представи гола — и това все пак беше постижение.

— У вас ли живееш още? — попита тя, докато допиваха кафето.

— Да. Май не съм много в крак с времето. Живея още с майка си и баща си, но съм тук само за лятото.

— Много жалко — измърмори тя на себе си.

„Кое е жалко? — попита се Сет. Че живея с родителите си или че ще се връщам в Бостън?“

Докато вървяха към асансьорите, той събра смелост и попита:

— Дали ще е възможно да вечеряме заедно някой път?

— Разбира се. Утре вечер?

— Чудесно, утре е чудесно.

— Имам кола, ако мога така да я нарека — рече тя безгрижно. — Поне ме кара, докъдето искам. По кое време свършваш работа?

— Зависи само от мен. Пациентите в патологията не се сърдят, ако си тръгнеш по-рано.

— Какво ще кажеш за шест и половина? Ако има спешен случай, ще ти позвъня в лабораторията.

— Добре, страхотно. Искам да кажа, чудесно — повтори той.

Бяха сами в асансьора. Джуди натисна за петия етаж, раковото отделение, и за осмия — неговата лаборатория.

— Кажи ми, Сет, разстройва ли те работата с мъртвите? Понякога нямаш ли усещането, че полудяваш?

— Не, смятам, че твоята работа е по-тежка. Когато дойдат при мен, страданието им вече е свършило. А ти ги гледаш как умират. Това не те ли потиска?

Тя кимна:

— Да, и всеки ден се прибирам у дома с мисълта, какъв дяволски късмет имам, че съм просто жива.

Обсъдиха същия въпрос, докато вечеряха в Армандовия луксозен ресторант „Норт Раш“, където Сет никога преди не бе стъпвал, а и сега

удоволствието не му беше по джоба. Но случаят беше специален.

— Няма да повярваш, че съвсем нормални хора изумяват, когато умира техен роднина. Страхуват се да дойдат, сякаш смъртта е заразна. Семейството се насилва и идва, но приятелите винаги си намират оправдание. Пациентите, за които се грижа, са трогателно благодарни и за най-малката проява на внимание. И аз да съм на смъртно легло, ще се радвам, ако има някой, ако ще да е непозната медицинска сестра — просто да държи ръката ми в последния час. Извинявай за професионалната обида, но истина е, че и лекарите гледат да избягат стига да могат.

Докато я слушаше, възхищението му нарастваше с всяка минута.

— Има всякакви лекари, както има и всякакви сестри — каза той и веднага съжали „По дяволите, сигурно ще ме помисли за голям грубиян.“

— С патология ли смяташ да се занимаваш занапред?

— Честно казано, още не съм сигурен. Първото лято започнах тази работа, защото знаех, че ще ми помогне да вляза в института. После реших, че ще ми даде преднина по анатомия. И наистина научих много тази година.

Скромността не му позволи да каже, че професор Лубар му писа 6+ единственият случай в историята напоследък да се окаже някому такава чест.

— Според доктор Матюс работата ни в крайна сметка може да помогне да се предотвратят някои заболявания, водещи до смърт.

— Това е достойно за възхищение, но не смяташ ли, че пропускаш нещо... емоционалната страна, с която медицината ни привлече най-напред? — тя въздъхна и продължи: — Мисля, че няма по-голямо възнаграждение от благодарността на пациент, към когото си се отнесъл с внимание.

„Това е доста явно очерняне на работата ми, помисли си той. Но смея ли да се защитавам?“

И за втори път през последните два дни се чу да произнася думи, продиктувани от импулс, който явно не можеше да контролира:

— Може би се страхувам. („Да пукна, ако знам защо го казах.“)

— Да не загубиш пациент ли? — попита тя. — Зная, че много лекари изпитват същото. Съвсем човешко е, Сет.

— Не от това ме е страх — призна отново той, — а от... от... страданието. Мисля, че патологията ми харесва, защото, колкото и да е страдал болният, всичко вече е свършило. Може целият да е обхванат от карциноми, но не чувства нищо. Струва ми се, че не бих понесъл да, гледам как пациентът се мъчи от болка или е прикрепен към апарат, който поддържа дишането му, но останалата част от него е мъртва. Сигурно нямам куража да стана истински лекар.

Докато Джуди го караше към къщи, Сет все повече се убеждаваше, че страда от рязко психично отклонение, от някакъв вариант на синдрома на Жил дьо ла Турет, под чието въздействие изрича неща, които съзнанието му не може да потисне. Откровени неща. Но кога, по дяволите, откровеността е впечатлявала момичетата?

Когато приближиха последната автобусна спирка, той реши, че е най-добре да я освободи от страхливото си присъствие.

— Благодаря ти, Джуди, оттук вече мога да се прибера и пеш.

— Не се притеснявай. Нищо не ми струва да те оставя две-три преки по-надолу.

Той кимна и тя измина останалия път в мълчание. Спря пред магазина на родителите му, чиято витрина беше осветена единствено от неонова реклама за „Бирата Шлиц, донесла слава на Милуоки“.

— Благодаря ти, че ме докара — рече той. — Ще се видим в болницата.

— Не, Сет — възрази тя. — Няма да те пусна така лесно.

Сет откри с изненада, че страстта може да компенсира липсата на опит. Джуди долени устни до неговите, а той я обви с ръце и я прегърна силно, докато се целуваха.

След миг, когато се изправиха, за да си поемат дъх, той попита:

— Може ли да повторим това някой друг път?

— Кое, вечерята или безсрамната ми инициатива?

— Да не би да са взаимно изключващи се? Във всеки случай по-добре да те предупредя. Следващия път първата стъпка ще е моя.

— Чудесно. Кой знае докъде може да ни доведе това. Лека нощ, Сет, и още веднъж ти благодаря.

Ако родителите му не спяха, щеше да затанцува бурно по стълбите до третия етаж, подражавайки на Фред Астер.

Ако някога съставят списък на американските градове, най-непривлекателни през месец август, Бостън със сигурност ще е в първата десетка. Естествено в лабораторията на Пфайфър имаше климатична инсталация за поддържане на подходяща температура. Но във Вандербилт Хол нямаше. Съвсем логично. Някои екземпляри не бива да се затоплят прекомерно, защото са незаменими. А лабораторни практиканти — под път и над път.

Докато се трудеше до късно нощем, Лора започна параноично да си въобразява, че Пфайфър очевидно разчита на времето, за да удължи изследванията си, като примамва любимците си, колкото е възможно по-дълго, в прохладната и удобна лаборатория.

Отначало я измъчваше съвестта заради Палмър и се успокояваше, че поне няма война. Въпреки това съзнаваше, че той ще пропиее едни от най-хубавите си години в лъскане на ботуши, чистене на пушки, а може би и на тоалетни, макар че не беше сигурна дали това влиза в задълженията на офицерите.

След това започна постепенно да се убеждава, че в крайна сметка така ще е най-добре и за двамата.

И тръгна отново по срещи.

Отначало само на пица и бира с някой колега от лабораторията. (Но никога с Уаймън, разбира се. Той обаче така или иначе не общуваше с простосмъртни студенти.)

Отиде на попконцерт на брега на река Чарлс с красавеца Гари Арнълд, невролог първа година. Като хиляди други двойки те седяха на одеяло на земята, пиеха вино от термос и слушаха музикалните специалитети от най-новите мюзикъли на Бродуей, както и няколко класически парчета, до едно изпълнени от легендарния Артър Фидлър. Когато станаха заедно с всички други за тържествения финал — възторжено изпълнение на националния химн, Гари обгърна с ръка Лора и я притисна до себе си. Беше чаровен, висок и с чувство за хумор. И може би най-важното, беше до нея. А тя се чувстваше самотна. И така, приключиха вечерта в апартамента му на Фенуей.

На следващата вечер Гари се отби в лабораторията, за да провери дали Лора е наясно, че той не желае „сериозна връзка“. Тя го увери, че никога и през ум не ѝ е минавало да надхвърля границите на приятелството. Знаеше много добре, че той заминава за Уискънсин в началото на септември.

— Виж какво, Гари — обясни тя откровенно като на приятел. — И мене ме сърбеше, и тебе те сърбеше. Когато се събудихме, вече нищо не ни сърбеше. Това беше всичко и повече нищо не може да има. Чао и успех в живота!

Вътрешно бесен, че Лора го е отрязала, Гари излезе от лабораторията с гордо вдигната глава и измърмори нещо от рода на „Майната ти, курво“.

Другите ѝ летни авантюри не бяха нито толкова важни, нито толкова страстни. Което чудесно я устройваше.

Понякога, ако останеше до по-късно ѝ се обаждаше Барни (след единайсет, когато е по-евтино). Обикновено звънеше от уличен телефон в Канарси или друго някакво забравено от Бога място и винаги разказваше забавни случки с клиентите си. Като онази с проститутката, която му предложила да плати в натура.

— Звучи по-интересно от медицината. Защо не помислиш за смяна на професията?

— Благодаря ти, Лора. Цял живот съм си мечтал да прекарвам нощите на крак — след това смени тона си с бащински: — Което ме навежда на въпроса, защо, по дяволите, работиш по това време? И каторжниците не си дават толкова зор. Защо не се прибереш да се напиш?

— Благодаря ви, доктор Ливингстън. Така съм капнала, че май точно това ще направя. Лека нощ!

Тя затвори, отиде да се измие и тъкмо се канеше да си върви, чу раздражения глас на Питър Уаймън:

— Кастелано, търсят те по телефона — пак. Да не съм ти частна секретарка?

Лора се поколеба за минута. Ако е Палмър, не е във форма за никакви разговори. Кой друг би могъл да звъни почти в полунощ?

— Ало?

— Здравсти, Лора. Ханк Дуайър е.

— Ханк — щастлива въздишка на облекчение, — какво става с теб?

— Опитах се да те откроя във Вандербилт. Оттам ми казаха, че сигурно си тук.

— Нещо лошо ли се е случило?

— Не, не, напротив. Имам нужда да поговоря с някого — и тогава Ханк съобщи: — Вече съм баща, а Черил — майка.

— Страхотно! Здрави ли са всички?

— Да, Deo gratias^[3]. Но, Лора, аз съм изумен. Те са две! Имаме близнаци! Не знам какво да правя.

Лора определено не знаеше какво се очаква тя да направи.

— Ханк, когато цялата тълпа се събере наесен, ще го отпразнуваме с гръм и трясък.

— Това ще е много хубаво — отвърна той с изненадващо сериозен тон. — Но има нещо по-важно, заради което ти се обаждам. Ти си католичка, Лора, нали?

— По семейна традиция. Но ако простиш непочтителността ми, Ханк, палила съм повече цигари, отколкото свещи.

Ханк целенасочено упорстваше:

— Лора, ще дойдеш ли с мен на църква?

— Тази вечер?

— Разбира се. Бог прати тази нощ чудо и кой съм аз, че да чакам до утре да изразя благодарността си?

— Добре, Ханк — рече тя меко. — Ще ми бъде драго.

— Ей, браво. Наистина се радвам. Слушай, на Черил майка ѝ е тук и мога да взема нейната кола. Ще бъда при теб след секунда.

Стояха в огромната пуста катедрала на Светия Кръст. Тоест Лора стоеше, а Ханк се молеше на колене. Докато той беше потънал в молитва, Лора потъна в мисли.

„Защо не съм религиозна съжаляваше тя вътрешно. Не църковно-религиозна. Просто ми се иска да можех да вярвам в някакъв Висш Разум, който да ми помага да се оправям в живота, да ми казва кое е правилно и кое не. А сега се давя в море от съмнения. О, Боже, да можех да вярвам като Дуайър.“

Докато ѝ пожелаваше „Лека нощ“ пред общежитието, Ханк така преливаше от радост, че я прегърна.

И Лора не се усъмни, че по чиста случайност, когато я пусна, ръката му се допря до гърдите ѝ.

[1] Да живее кубинският народ! (исп.) — Б.пр. ↑

[2] Ах, не ме питай! (исп.) — Б.пр. ↑

[\[3\]](#) Слава Богу (лат.). — Б.пр. ↑

19.

Втори курс започна с вода и завърши с кръв.

Първото събитие (нефигуриращо в учебната програма) беше кръщаването на двете дъщери близначки на Ханк и Черил Дуайър — Мари и Мишел. Барни и Лора седяха на първия ред в църквата, докато свещеникът поръсваше със светена вода челата на момиченцата и всеки път напяваше монотонно, че ги кръщава „в името на Отца и Сина и Светаго Духа. Амин“.

Беше краят на септември и вече повече от година учеха медицина, без да са видели жив пациент. Оставаха още осем месеца скучна теория, преди да навлязат напролет в истинската материя — въведение в клиниката и физикална диагностика. Успокояваха се, че това ще е последната зима на тяхното недоволство. През пролетта щяха да се срещнат най-сетне с болните. Но засега все още не знаеха какво представлява истинската медицина.

Лора получаваше всеки ден писма от верния до гроб Палмър, преминал вече началното военно обучение и „натрупал повече мускули от Тарзан“, но те не облекчаваха самотата ѝ. Животът ѝ в обществото се изчерпваше с това да отблъсква шествието от похотливи стажанти и лекари, а от време на време дори някой женен хоноруван преподавател, жадуващ за малко приключения. Чудеше се как ли чувствената мис Андерсън се справя с цялото това сластолюбиво настъпление.

Барни никак не ѝ помагаше. Даже беше минал в противниковия лагер. Невероятно, но в новия първи курс приеха рекорден брой жени — шест, сред които и лъчезарната китайка Сюзън Сианг.

Барни разбираше от хубаво. Отношението на Сюзън към мъжете напомняше за старите традиции на Изтока. Какво разнообразие след всички тези безмилостно амбициозни медички! Влюбен до уши, би било меко казано за Барни. Той бе напълно упоен от уханието на лотос и жасмин.

Лора, макар и подсъзнателно раздвоена, се съгласи, че приятелят ѝ си е намерил „идеалната половинка“.

Барни започна пръв разговора:

— Тя е различна, Кастелано. За нея аз съм абсолютен връх.

— Разбира се. Че тя няма и метър и половина.

— Не се подигравай. Не познавам друго момиче, което да е толкова... толкова женствено. Знаеш ли как е „обичам те“ на китайски?

— Не, Барни, но ти сигурно знаеш.

— Позна! Уо ай ни. И Сюзън ми го казва най-малко трийсет пъти на ден. Кара ме да се чувствам като Адонис, бебето Рут и Айнщайн, взети заедно.

— Това е доста тежък багаж за носене, Барни, дори за човек с твоето самочувствие. Но сигурно, когато егото ти се измори, тя ти го масажира.

Но Лора завиждаше на мис Сианг не само за това, че безспорно бе завладяла ума на Барни, а най-вече, че беше намерила мъж, когото да боготвори.

За разлика от нея Лора бе израсла с амбицията да надмине пола си, да подобри общественото си положение, да бъде ценена заради самата нея.

А това никак не облекчаваше самотата ѝ.

Прекрасната мис Сианг купи електрически котлон, за да приготвя на Барни вечеря, след като двамата приключеха дългия ден в лабораториите и класните стаи.

Въпреки това тя рядко обсъждаше бамбуковите вейки и хранителните качества на соята. Сюзън можеше да говори с часове за лечебните традиции на народа си, водещи началото си от „Ней Дзин“, класически труд по вътрешни болести, написан около две хиляди години преди Хипократ.

Обясни на Барни и принципа на И Дзин. Цялата природа била изградена от две противоположни космични сили: Ин — женското начало, меко, пасивно, тъмно, празно, и Ян — мъжкото начало, осветяващо, стабилно, съзидателно, творческо. Ин е земята, Ян — небето. Ин значи студ, мрак, болест, смърт, Ян — топлина, светлина, сила, здраве, живот. Ако тези две сили са в хармония в тялото, преобладава здравето. Ако не са, настъпва дисхармония, болест и смърт.

Разказа му и за най-загадъчния феномен — явлението, наречено „Ки“, което разграничава живота от смъртта.

Барни отпи от оризовото вино, погледна я любящо и рече:

— Така си се ошлайфала по медицина, че вече можеш спокойно да практикуваш.

Сюзън се усмихна свенливо:

— В Китай може би да. Но щом съм тук, трябва да изуча вашите методи, а те са много странни. Днес говорих с твоя професор Лубар за акупунктурата и той ми каза „да забравя за тези глупости, защото нямали анатомично основание“. Как тогава ще обясни, че всяка година милиони хора оздравяват благодарение на акупунктура?

— Не знам — призна Барни. — Може би защото не преподават „Ки“ в Харвард.

Семейството ѝ бе дошло в Сан Франциско от Шанхай през Хонконг в 1950 година. Почти незабавно баща ѝ започнал просперираща практика сред жителите на китайската колония, които тачели мъдростта му и не изисквали да им показва дипломата си. Тъй като лекарствата му били билки и растения, не се нуждаел от разрешително, за да ги предписва.

Сюзън, най-голямата от трите дъщери, наследила бащината страст да лекува, но искала да разшири хоризонта си отвъд авеню „Грант“, центъра на китайския квартал в Сан Франциско. Записала първо колежа в Бъркли, който завършила с отличен по биохимия, а после решила да отиде в Харвард, по-точно в царството, чийто самозван император беше Барни Ливингстън.

Трябваше да благодари на спортния си рефлекс, че успя да я улови, преди да се е явила конкуренция. Тъкмо седеше в преддверието на Вандербилт Хол и слушаше как Бенет Ландсман описва вдъхновено подводния си лов на съкровища, когато хвърли поглед към записващите се първокурсници и съзря миниатюрната мис Сианг, която се бореше с обемист куфар.

Без да обели и дума, той се обърна, прелетя до другия край на салона и предложи услугите си в качеството на разносвач.

Два часа по-късно въведе Сюзън в най-добрия китайски ресторант в Бостън — този на Джойс Чен.

А докато се приберат във Вандербилт, реши, че или ще стане „Ян“ на нейния „Ин“, или ще умре.

Това беше годината, когато всеки от тях щеше да се разболее от смъртоносна болест. Пръв се поддаде Ланс Мортимър:

— Барни, може ли да поговорим?

— Тъкмо вечерям — и Барни привлече със съответен жест вниманието на съседа си към приятелката си от Изтока, която сервираше вечерята от тенджерата, димяща на бюрото.

— Извинявай, че те прекъсвам, Сюзи, но нали няма да се разсърдиш, ако разменя две приказки с Барни? Ужасно важно е.

Тя кимна и Барни с въздишка на раздразнение излезе в коридора, където Ланс му сервира странния си проблем:

— Пипнал съм го, Барни. Какво ще правя сега?

— Какво си пипнал? Говори разбрано, ако обичаш.

— Как да говоря разбрано, като ще мра.

— Доста здрав ми изглеждаш — отвърна Барни с надеждата да го успокои и да го отпрати.

— Но не съм, не съм — възрази Ланс. — Имам тератом на тестиса.

— Беше ли на лекар?

— Не е необходимо. Имам всички симптоми според проклетия учебник. И това, което решава окончателно въпроса е, че болестта е най-разпространена сред мъже на двадесет и четири години. Рожденият ми ден беше преди седмица и докато разрязвах тортата, почувствах първите болки. Веднага проверих. По дяволите, сигурно ще се наложи да ми направят орхиектомия, а може и скротектомия, а нищо чудно вече да е твърде късно. Ливингстън, ти трябва да ми помогнеш.

— Ланс, ако ме молиш да ти отрежа тестисите, не мога, докато не се посъветваш със специалист. Между другото, сети ли се да идеш в студентската поликлиника?

— Господи, не. Много е неудобно. Дявол да го вземе, ако трябваше да се разболея от рак, не можеше ли да не е на половите органи? До утре вечер, цял Бостън ще знае, че ще запая в стил кастрато. Ако въобще оживея.

Макар да нямаше още официално разрешително да практикува, Барни прецени, че е достатъчно компетентен, за да се справи

специално с това заболяване.

— Добре, Ланс. Сега искам да се прибереш в стаята си, да вземеш два буферина и да правиш постоянно студен компрес на тестисите си.

— Нямам буферин. Екседрин става ли?

— В никакъв случай — отсеке Барни. — Непременно буферин. Аптеката на „Чарлс стрийт“ работи до късно. Отскочи дотам и вземи голям флакон. Ще мина да те видя около единайсет. Става ли?

Ланс преливаше от благодарност:

— Ливингстън, ако умра, ще завещая всичките си земни богатства на теб. А ако оживея, ще ти подаря една от колите си.

И тъй, колегата му хукна по коридора, а Барни се прибра в стаята и затвори вратата.

— Извинявай, Сюзи, но Ланс имаше малък проблем със здравето и трябваше да му помогна.

— И той идва при теб? — възкликна тя с нотка на благоговение. — Сигурно си много мъдър. Баща ми също...

— Благодаря за комплимента — прекъсна я Барни. — Но истината е, че четох за болестта на Ланс това лято. Казва се нозофобия.

— Никога не съм чувала за нея — рече Сюзи, а възхищението ѝ от далновидността на Барни нарасна.

— Разпространена е сред студенти по медицина. *Нозофобия* буквално означава страх от болести. Причинява се от зубрене на наръчника на Мърк, в който са описани всички възможни редки заболявания на земята. Тази година нозофобията малко или много ще ни засегне до един. Всъщност напоследък нещо ме наболява гръдният кош, та сигурно проявявам признаци на силикотуберкулоза.

Той сви рамене и продължи:

— Епидемията е обхванала целия курс и най-удивителното е, че няма двама души с еднакви оплаквания. Лора например смята, че има ендометриома, което показва, че е по-умна от Ланс, защото заболяването ѝ е доброкачествено и се лекува чрез оперативна намеса. Всъщност от тая нозомания всички сме се превърнали в хипохондрици. Единственият, чиято болест е по-вероятна, е Бенет. Той смята, че има заболяването на Албърт — възпаление на свързващата тъкан между ахилесовото сухожилие и петата. Като се има предвид, че все още накуцва от приятелския мач с адвокатите, нищо чудно

наистина да е болен. Във всеки случай, ако до края на седмицата не спра да кашлям, ще се наложи да си направя рентгенова снимка на дробовете.

Сюзън само се усмихна.

— Лора, трябва да ми помогнеш. Ти си ми единствената приятелка.

Тя вдигна поглед от бюрото и видя, че до вратата стои Грети, необичайно разчорлена, а в очите ѝ се четеше ужас.

— Какво има? Какво се е случило?

— Лора — повтори тя жаловито. — Ще се наложи да ми отрежат гърдата.

— Но, Грети, това е ужасно! Кога откри тумора?

— Преди малко, докато се къпех. О, Лора, това е като сбъднал се кошмар!

— Недей прибързва с изводите, Грети. Всички от време на време откриваме някоя малка бучка, която почти винаги се оказва доброкачествена.

Грети обаче седна на леглото и продължи да се вайка:

— Божичко, божичко! Кой мъж ще погледне момиче само с една цица. В крайна сметка, Лора, да погледнем истината в очите — какво съм аз, ако не тяло?

— Слушай, Грети, защо не отидеш на лекар още утре сутринта? Ако искаш, ще дойда с теб.

— Не мога. Имам много важно лабораторно.

— По-важно и от злокачествен тумор?

— Е, както ти самата каза, може, да е доброкачествен. Ще поизчакам да видя как ще се развие.

Лора побесня. Нима тази егоистична хлапачка с големи цици не разбираше, че говори с някой, който страда от сериозно възпаление на яйчниците? „Поне не ходя да досаждам на всички по етажа и единственият човек, с когото съм споделила, е Барни. Той знае какво да прави, в случай че не преживея операцията.“

Налудничавото фантазиране не се ограничаваше в района на Вандербилт Хол.

Напротив, може би с най-голяма сила вилнееше в дома на семейство Дуайър, където болестта на Ханк, съчетана с естествената родителска загриженост, водеше до състояние на нощна полуда.

Щом чуеше някоя от близначките да проплаче, да се изкашля или да кихне, той скачаше от леглото с фенерче и наръчник по детски болести в ръка, опасявайки се от най-лошото. А в редките случаи, когато се възцаряваше тишина, положението беше дори по-трагично, защото тогава Ханк не се съмняваше, че близначките лежат мъртви в креватчето, и се втурваше в стаята им с малък кислороден апарат. В почивките между занятията звънеше вкъщи, за да се увери, че Черил е проверила зенитния им рефлекс.

Когато най-сетне масовата истерия утихна, студентите си извадиха полезен урок. За нещастие този урок след години щеше да им навреди. Защото те, чието основно обучение се състоеше в откриването и разпознаването на симптомите на болестите у другите, бяха затъпили способността си да забелязват собствените си заболявания.

А и един истински лекар никога не прибегва до помощта на колега. Защото болезнено осъзнава колко много въобще се знае за лечението на болестите.

Първият им „пациент“ беше един портокал от Флорида (Калифорния отглежда по-неподходящи заместители на човешка тъкан). Но само за един ден.

След второто упражнение в изкуството да боравят със спринцовки вече им се искаше да има специалност, занимаваща се изключително с цитрусови плодове. Колко бяха смели през първия час, как без опасения и колебания забиваха иглите в позлатените пациенти, вземаха сок или с охота ваксинираха търпеливите плодове с бостънска вода.

На второто упражнение — вземане на кръв — трябваше да изберат партньор измежду самите тях и да си разменят ролите на жертва и мъчител. Този следобед самохвалковци очевидно липсваха. Даже мазохистите и садистите бяха малко, понеже никой не гореше от желание да бъде, а после на свой ред да бъде убоден.

Студентите от випуска, наброяващ все още сто и двадесет души, бяха опознали вече ако не характерите си, то поне по-важните си заложи. Сет Лазаръс можеше спокойно да се предложи на търг. Всички искаха да са в екип с него.

Втори в класацията бяха жените, тъй като неопитните лекари от мъжки пол смятаха, че от тях могат да излязат само велики медицински сестри — а това упражнение се явяваше главен елемент от сестринското обучение.

Лора отказа всички покани и накрая предложи да кръстоса игла с Барни. Но той не можеше да си наложи да приеме щедростта ѝ.

— Просто не мога, Каstellано — рече той със съжаление. — Не мога да понеса мисълта, че ще те нараня.

— Аз не се страхувам да нараня Лора — предложи услугите си Бенет. И галантно попита: — Ще ми дадете ли ръката си, мис Каstellано?

Лора се усмихна:

— На драго сърце. Това е единственият шанс да проверя верен ли е слухът, че имаш синя кръв.

Барни, който никога не падаше духом, намери в лицето на Ханк Дуайър достоен партньор с думите:

— Да му боднем с теб по едно!

Това упражнение по венозно инжектиране беше важно за всички, тъй като значителна част от предстоящото им обучение включваше всевъзможна черна работа, като например вземане на кръв за лабораторни изследвания.

Барни подходи към него като към спортно упражнение: когато откриеш жертвата (в случая вената), измери я с орлов поглед и действай решително. За късмет Дуайър беше със светла кожа и ръката му беше нашарена със сини вени като сирене рокфор. Или, другояче казано, като същинска подкожна пътна карта. Но бедният Ханк с душа на светец не можеше да прави на човеците същото, което ловкият му колега беше направил нему.

— Извинявай, ако те заболи, Барни — предупреждаваше той преди всяко свое движение. — Не го приемай лично.

И Барни, който изгаряше от нетърпение да приключи цялата история, трябваше само да го увещава:

— Давай, Ханк, давай! Просто я ръгни тая проклетия!

Думи, за които скоро съжали.

Когато мъчението приключи, преподавателят по вътрешни болести заяви:

— Всички ще имате възможност по-нататък да усъвършенствате уменията си, така че не се тревожете, ако не сте придобили още необходимата лекота.

Наистина, както се увериха скоро от личен опит, бъдещите лекари трябваше да вземат толкова кръв, че само ако знаеше, граф Дракула щеше да продаде крепостта си, за да влезе в института.

*Тиха нощ, свята нощ,
всички мирно спят.
Само лудите студенти
зубрят и кълват.*

По-малко от половината випуск се прибра по домовете за това последно предклинично Рождество. Ако количеството информация, което им оставаше да погълнат беше захар, всички биха се разболели от остър диабет.

За повечето от тях Витлеемската звезда беше не божествен огън на небето, а горяща до полунощ настолна лампа.

Бенет отново пожертва скъпоценните дни за учене и замина за Кливлънд по време на празниците.

Още помнеше първата коледна вечеря, която Хана приготви за него. Суетеше се развълнувано какво и как да сервира.

— Странно и тъжно е, Линк — каза Хершел на единайсетгодишния си осиновен син. — Още преди Хитлер Коледа и Великден често бяха повод за клането на евреи. Баща ми винаги е отбелязвал каква ирония има в това. За нас Исус е бил просто едно добро еврейско момче, което би се отвратило от всичко, извършвано в Негово име.

— Хората знаят ли го това, тате? — попита Линк, който се чудеше дали това не е поверително сведение.

— Би трябвало — отвърна Хершел, — но повечето предпочитат да не го знаят, защото обърква интересите им.

— И мен ме обърква — призна момчето. — Дори не разбирам съвсем разликата между евреи и християни.

— Защото имаме много общо — намеси се Хана. — В крайна сметка Старият завет повелява „да обичаме ближния си като себе си“.

— Това е точен цитат — допълни Хершел, който като млад беше принадлежал към ортодоксалния юдаизъм и знаеше почти цялата Библия наизуст. — Левит, глава 1.9, стих 18.

— Тате, ако Бог е справедлив и наказва виновните, както казва мис Хейс, учителката от неделното училище, защо е позволил да загинат толкова хора от вашия народ? Защо е позволил моят баща да...

— Това — призна Хершел — е нещо, върху което аз самият разсъждавах, докато бях в лагера и гледах как отвеждат роднините ми, а най-вече, след като аз самият оцелях. Чудех се: нима Бог е родител, който проявява предпочитания?

— И намери ли отговор?

— Отговорът, момчето ми, е: Кой съм аз, че да задавам такъв въпрос? Не трябва да се осмелявам да питам Бог защо братята ми загинаха. Трябва само да живея така, че да оправдая подарения ми живот.

От някогашната му дълбока набожност бе останала само една простичка церемония в навечерието на Йом Кипур. Палеше свещ — само една самотна свещ — в памет на загиналите поради причина, която надхвърляше неговото разбиране.

— Този пламък гори и за баща ти, Линк.

Думите дълбоко трогнаха момчето.

Като заключение на краткия ритуал Хершел произнесе напевно еврейската погребална молитва.

Странните и печални думи и вълнението, с което баща му се молеше, омаяха момчето.

— Какво е това? — попита то плахо.

— Традиционната еврейска молитва за мъртвите — обясни Хана. Линк се замисли и след малко се обърна към Хершел:

— Ще ме научиш ли да я казвам?

— Няма защо да те уча. Написана е на английски от другата страна на листа. Ето, виж — „Да се слави и свети името Господне...“

— Не — настоя Линк. — Искам да я казвам на свещения език.

— Доста трудно е — рече Хана, трогната от отношението му.

— Скъпа — поправи я Хершел, — това е единствената молитва, която винаги се изписва фонетично и с английски букви, за да могат да я казват и тези, които не четат иврит.

Той отгърна молитвеника си на последната страница и го подаде на Линк:

— Хайде, кажи я за баща си. Ако се затрудняваш, ще ти помагам.

Но Линк я прочете гладко: „Yisgadal ve yiskadosh sbmei raboh“. А след това поиска да узнае какво означава.

След като прочете превода, зададе още един въпрос на Хершел:

— Защо в молитвата не се споменава името на мъртвия? Цялата е в прослава на Бога.

— Защото, ако помним неговото име, Той ще си спомни всички останали.

Но странната атмосфера, в която растеше Линк, пропита с любов и същевременно чужда, често пораждаше у момчето объркване. Особено след като настоя да промени името си така, че да е и на двамата му бащи. „Бен“ се оказа идеалното разрешение, тъй като не само беше съкратено от Бенет, но и на иврит означаваше „син“.

— Какъв точно съм аз, тате? — попита той веднъж Хершел.

— Не те разбирам, Бен.

— Ами понякога децата в училище ме питат дали съм евреин, след като вие с мама сте евреи. Други пък казват, че било невъзможно, защото съм негър. И нещата съвсем се оплитат. Понякога се чувствам толкова объркан, че само ми се иска да се прибера в стаята си и да се затворя.

Хершел помисли и не намери еднозначен отговор. Накрая просто каза:

— Тук сме в Америка. Можеш да бъдеш всичко, което поискаш.

— Какво ли имаше предвид? — Хершел попита Хана, когато си легнаха вечерта. — Да не е имало инциденти?

Хана само сви рамене.

— Хана, когато ме гледаш така, знам, че криеш нещо.

И тогава тя му каза, подчертавайки, че това са само заключения, които е извадила от държането на Бен и от случайни забележки. Предполагаше, че е имало размяна на обиди и даже на юмруци. Даже в

такава привилегирована среда синът им се бе натъкнал на фанатизъм. И причините за това бяха две.

— А и не са само goyim^[1] в училище. Превзетият ти брат и компанията му не са по-стока. Бен не го канят на коледните тържества у съучениците му, нито на баловете в двореца на брат ти. Когато го заведе да играе тенис в клуба на брат ти Стив миналото лято, другите щяха да получат истеричен припадък. Линк няма истински дом.

— А ние какви сме тогава, питам те?

— Двама възрастни хора, които остаряват. Какво ще стане с него, когато си отидем?

— Да не предлагаш да го върнем в Джорджия? — попита Хершел шеговито.

— Не, просто отбелязвам факт. Синът ни е прекрасен. Той е най-доброто и обичливо дете, което познавам.

— Да, трябва да го подготвим, да го възпитаваме силен...

— За какво? — попита Хана.

— Защото не само е негър, но в известна степен е и евреин. И за това ще трябва да плати внушителна цена на света.

Беше неизбежно. Животът на Бен в дома на семейство Ландсман представляваше постоянно преживяване наново на страшния геноцид. Усещаше се във въздуха, в изречените и премълчани думи.

Веднъж Бен помагаше на Хана да раздигне масата в кухнята.

Когато тя навиги ръкавите си, за да измие съдовете, той видя татуировката на ръката ѝ.

— Какво е това? — попита той простодушно.

— Просто един номер — Хана опита да отклони темата.

— За какво ти е този номер? — упорстваше младият Бен.

— Да речем, че така нацистите ни държаха под отчет.

— Това е ужасно! Защо не отидеш на лекар да ти го махнат?

— Не, миличък — Хана се насили да се усмихне. — Аз оцелях и винаги ще го пазя. Това е щастливото ми число.

Сет Лазаръс взе цели три дни отпуск и замина за далечния Чикаго.

Реши, че се справя добре по всички предмети и може да си позволи да жертва няколко стотни от успеха си, за да посети Джуди.

Възнамеряваха да прекарат възможно повече време сами, като същевременно вечерят и в двете семейства.

Мистър и мисис Лазаръс бяха на различно мнение:

— Безспорно е хубавица — заяви Нат. — Кой би си помислил, че нашият малък Сет ще доведе къщи Рита Хейуърт?

Роузи не беше толкова ентузиасирана:

— Наистина ли мислиш, че е за него, Нат? Той е толкова стеснителен, а тя е... дръзка. Не видя ли как държи ръката на Сет? Пред очите на собствената му майка го хваща за ръка. Струва ми се, че това момиче е твърде лекомислено за него.

— Той е на двацет и една години, Роузи. Ще става лекар. Остави го да се вслуша в сърцето си със собствения си стетоскоп.

— Не си съгласен с мен, така ли?

— Кога не съм се съгласявал с теб?

— Винаги си се съгласявал.

— Е, тогава случаят е изключителен, защото определено съм на различно мнение.

Семейството на Джуди беше значително по-единодушно. След като прецени кавалера на дъщеря си, Саймън Гордън се произнесе с професионална метафора:

— Той е двацет и четири каратов. Абсолютно.

— Джуди казва, че всички в болницата го смятат за гений — добави гордо мисис Гордън. — Какъв прекрасен зет!

— Ей, почакай малко, още не й е предложил.

— По този въпрос не се притеснявай. Ако той не предложи, тя ще го направи.

Сет и Джуди прекараха дълго време прегърнати страстно пред магазина на семейство Лазаръс.

— Запазих стая в „Сонеста“ за утре. Все още не си се отказала, нали? — прошепна Сет.

Джуди отговори също шепнешком:

— Искане ми се да беше и тази вечер. Защо не заминем още сутринта, да използваме възможността докрай?

— Чудесно. Ще кажа на нашите, че се налага да летя с по-ранен самолет.

— Много ранен, Сет. Моля те.

В девет сутринта на следващия ден тя вече го очакваше лъчезарно усмихната. Сет прибра малкия си куфар в багажника на колата ѝ. Махнаха за довиждане на родителите му и отпътуваха към летище О'Хеър.

Часът беше необичаен дори за режима на туристическите хотели. На рецепцията ги посрещнаха с извинение:

— Доктор и мисис, А. Швайцер...? Да, имаме резервациите ви, но ви очаквахме чак следобед.

— Самолетът му кацна по-рано — побърза да обясни Джуди. — Попътни ветрове.

Администраторът, научил се през дългогодишната си практика да контролира лицевите си мускули, само каза:

— Аха. Тогава, ако нямате нищо против да почакате, момичетата чистят в момента стая 209.

— Чудесно — рече Сет, като придаде на гласа си плътно басово звучене (почувства някак, че на един доктор, кандидат за Нобелова награда, му приляга да говори с по-дебел глас). — Ако не възразявате, ще качим веднага багажа си.

Застанаха пред отворената врата на стаята и загледаха с нетърпение как две камериерки сменят мудно чаршафите на леглата.

— Ей сегичка свършваме — рече едната и се ухили многозначително. — Младоженци ли сте?

— Личи ли ни? — попита Сет стеснително.

— Винаги отгатвам — отвърна камериерката с неприкрит намек. — Пристигнат ли туристи, които нямат изморен вид след полета, значи са на сватбено пътешествие. Е, почти свършихме. Само не забравяйте да сложите на вратата табелка „Не ни безпокойте“.

Сет се чувстваше малко неспокоен, но не и уплашен. Беше признал на Джуди, че е девствен, а тя също толкова, открито бе споделила за „опита си“. Младият стажант-лекар, с който ходела миналата година, я убедил във вечната си любов. Връзката им

продължила, докато работел в болницата, а когато заминал за Тексас, изпратил оттам „обяснително“ писмо.

— Не се тревожи — прошепна Джуди на Сет. — Всичко ще стане естествено.

— Не се тревожа. Освен това съм чел „Любов без страх“.

— Откровено казано, Сет, никоя книга не може да опише красотата на преживяването.

— Толкова хубаво ли беше с приятеля ти?

Тя поклати глава:

— Не, скъпи. Но зная, че с теб ще бъде прекрасно.

Обядваха в кафенето на хотела. Сет унищожи два сандвича и огромен резен лимонов сладкиш.

Към средата на обяда той придоби замислен вид.

— Тревожи ли те нещо? — попита Джуди.

Той кимна:

— Искаш ли да излезем малко с колата, Джуди?

— Разбира се. Къде?

— Ще видиш, когато пристигнем.

Качиха се в колата, Сет извади от джоба на самото си карта и започна да насочва Джуди на запад. След около половин час излязоха на тесен селски кръстопът.

— Сет, това място е абсолютно затънтено. Защо си толкова тайнствен?

— Искам да видиш един човек, Джуди — отвърна той със странна нотка на тъга. — Брат ми.

— Никога не съм знаела, че имаш...

— Да — пресече я той. — Старая се да не мисля за него.

Тя продължи да кара според указанията му, а недоумението ѝ прерасна в мрачно предчувствие.

Най-накрая Сет ѝ посочи да завие вдясно и каза:

— Ако ще бъдем близки, трябва да научиш всичко за семейството ми.

Паркираха колата в двора на детския дом „Свети Йосиф“ и там ги посрещна румена монахиня към шейсетте.

— Честита Коледа, Сет — поздрави тя топло. — Зная, че бързаш да видиш Хауи, затова ще ви заведе веднага.

Тръгнаха по един коридор на няколко крачки след монахинята. Когато заизкачваха широка каменна стълба, безпокойството на Джуди нарасна.

— Сет — прошепна тя. — Какво му има?

— Ще видиш — отвърна той тихо.

Сестрата посочи една врата:

— Сигурна съм, че ще ви се зарадва — и добави, като се отдалечаваше: — Ще бъда в детската стая, ако ви потрябвам.

Сет изчака да останат сами и обясни на Джуди:

— Надявам се, че няма да се разстроиш. Но ако не видиш Хауи, никога не би могла да ме разбереш.

Върху леглото в кабинката, която минаваше за стая, лежеше мъж, или много едро момче. На Джуди ѝ беше трудно да определи кое от двете, — облечено в нещо подобно на бебешка пелена. Да се опише като слабо, би било меко казано. Беше мършаво и ребрата му се брояха през бледата прозирна кожа. Приличаше на жив труп. Лежеше облеgnато назад, мятеше главата си встрани, погледът му беше мътен, а по брадичката му се стичаше слюнка.

Въпреки болничния си опит Джуди не можа да не потрепери.

— Здравей, Хауи — каза Сет нежно. Момчето дори не се извърна да го погледне.

— Чува ли? — попита Джуди, колкото може по-тихо.

— Мисля, че да... малко. Но не разбира думите. Настъпи тишина, нарушавана единствено от клокочещия звук, който издаваше Хауи.

— Защо е толкова слаб? — попита Джуди. — Дори ако не може да преглъща, защо не го сложат на система?

— Нарочно — обясни Сет, като се опитваше да владее чувствата си и да говори с клинична безпристрастност. — Държат го слаб, за да могат да го вдигат две сестри, когато се наложи да вършат всички процедури, като... сменяне на чаршафи, бръснене...

— А пелената?

— На двайсет и пет години е, но все още му е необходима — Сет поклати глава: — Така е от цели двайсет години. Родителите ми правят всичко възможно, за да го държат в частна болница. Ако беше в държавно заведение, досега да не е жив — което може би щеше да е благословия.

В стаята отново се възцари тишина, нарушавана само от звуците, издавани от Хауи. Останаха още няколко минути — Сет, загледан в брат си с изражение, което тя не можеше да разгадае. Накрая той рече:

— Хубаво е, че се видяхме, Хауи. Пази се.

По пътя обратно и двамата мълчаха. Той се питаше какво ли мисли тя. Тя се мъчеше да отгатне защо той държи тя да знае.

Накрая Джуди попита:

— Опасяваш се, че е наследствено ли?

Той поклати глава:

— Не е. Претърпял е пътна катастрофа, когато бил на четири години. Ударил се в металната броня на колата.

Тя замълча, докато поглъщаше информацията.

— А ти къде си бил тогава?

— Безопасно сгушен в утробата на майка ми.

— Аха — рече тя. Тонът ѝ издаде, че е разбрала. — И сега се чувстваш виновен?

След моментно мълчание Сет отвърна съвсем тихо:

— Да. Лудост е, но не мога нищо да направя. Изпитвам глупавата вина, че живея в действителния свят, а той е прикован в онази стая завинаги. А и родителите ми сякаш влошават нещата с отношението си към мен. Знаеш ли, понякога наистина ми се е искало да съм на мястото на Хауи — Сет зарови лице в дланите си, за да прогони образа от мисълта си. След това продължи с все още извърнат настрани поглед: — И знаеш ли кое е най-смешното? Той е по-силен от мен. Като малък например боледувах от астма, а проклетият Хауи има телосложение на бик. Той ще ме надживее.

— Не бих казала, че въобще е жив. Изпитва ли болка?

— Това наистина е загадка. Лекарите убедиха родителите ми, че нищо не чувства. Но не виждам откъде могат да са сигурни, след като той няма как да ни каже. И просто не мога да понасям консервативните представи за човечност в тази болница. Преди две години, когато тетрациклинът току-що се бе появил, Хауи се разболя от пневмония. Защо трябваше да си правят труда да му осигурят най-новото чудотворно лекарство, само за да удължат... съществуването му?

— Не е редно — съгласи се Джуди. — И между нас да си остане, и в моето отделение става същото. С тази разлика, че на нас ни е известно, че болните от рак се мъчат. Въпреки това лекарите

продължават да изпробват едно след друго нови лекарства. Използват пациентите като опитни животни.

— Тогава сигурно и преди си виждала случаи като Хауи?

Тя се поколеба и отговори с болезнена откровеност:

— Не, никога не бях виждала нещо толкова страшно. Изглежда, сякаш вечно ще е така.

Сет кимна тъжно, като се чудеше да рискува ли да сподели с нея тайната, която го изгаряше.

Че един ден ще сложи край на страданията на Хауи.

[1] Християните (евр.) — Б.пр. ↑

20.

Студентите, които през 1959 година се прибраха по домовете си за коледната ваканция, нямаха представа, колко важна ще се окаже за тях новата година. Знаеха само, че ще ги освободят от робския труд в лабораториите.

Не подозираха, че 1960-а ще бъде годината на окупационните стачки в южните щати за прекратяване на расовата дискриминация. Че „туистът“ на Чъби Чекър ще завладее цялата нация. Че Израел ще залови А. Айхман.

Не знаеха, че това ще се окаже годината, в която професор Теодор Майман ще усъвършенства първия квантов генератор, известен като ЛАЗЕР.

Че през ноември ще бъде избран за президент младият Джон Фицджералд Кенеди.

И най-сетне това, което ги засягаше може би най-непосредствено — че ще започнат да се продават първите противозачатъчни.

Предметът беше *пропедевтика*, целта — да се обучи студентът, работил до този момент само с трупове, епруветки и завързани кучета, как да се справя с пациенти.

Преподавателят, професор Дерек Шоу, носеше стетоскопа си, както първосвещеник носи ордена си, а маниерите му бяха сковани като колосаната му манта.

Започна с описание на същинската процедура по „опознаването“ на нов пациент — ПЧО, или Преглед на човешкия организъм.

Отбеляза, че при заболяванията повече, отколкото където и да е другаде, миналото е истинският пролог — прекараната в детството болест става източник на заболяванията при възрастния човек.

Предупреди ги да не пренебрегват нито една област на физиологичната дейност — нито една система, съд, жлеза или орган. И даде на неопитните новаци много важен съвет:

— Повечето пациенти не са чували медицинските термини за урина, изпражнения, полов акт. Ако задавате въпросите си на строго научен език, може да не ви разберат и да си създадете главоболия. Може да се наложи да употребявате по-вулгарни думи.

„Да, професор Шоу — помисли си випускът единодушно, всички знаем кои думи имате предвид.“

— Значи след като проверим дишането и определим дали няма сърдечно-съдови аномалии, или пък проблеми със стомаха, бъбреците, жлезите, нервната система, психиатричната анамнеза, ще попитаме пациентите имат ли трудности, когато пикаят или когато се чукаат.

Най-сетне беше дошъл моментът да пипнат истински пациент.

— Помнете — нареждаше Шоу, — в медицинското изследване няма техника — било то флуорограф, рентген, или дори микроскоп, която да измести човешките сетива. Основните инструменти за диагностика винаги ще бъдат очите, ушите, носът (някои бактерии миришат) и ръцете. И не забравяйте, че в мига, в който докоснете пациента, вие създавате усещането, че вече сте започнали да го лекувате. Тялото е симфония от звуци, които — ако са в хармония, се подреждат във весела мелодия, а ако са в дисонанс, значи някой инструмент от оркестъра на тялото свири фалшиво. Затова първото ни упражнение по диагностика е преслушването. Трябва да се научим да улавяме разнообразието на звуците, различни само от добре тренираното ухо. Шум в областта на аортата означава стеснение на кръвоносен съд или частично запушване. В областта на гръдния кош, който можем да наречем белодробния Карнеги Хол, тъй като ребрата осигуряват съвършена акустика, тънкият като че от обой звук, наречен егофония, ще ни подсказва, че в плевралната кухина има течност. Хриповете на дихателната тръба могат да се означат като „звънтящи“, „свиркащи“, „пискливи“ и „отслабени“. В който и регистър да са, те са увертюра към бронхиално увреждане. Трябва да споменем и тимпаничния резонанс — нисък барабанен звук, който се чува, когато перкутираме гръдния кош на пациента с върховете на пръстите. Той е признак за наличието на течност в кухнята вследствие на инфекция или на друг процес.

И накрая, разбира се, различните сърдечни шумове, които са израз на увредена сърдечна клапа.

Шоу изостави музикалните метафори, когато премина към палпацията на четирите стомашни сектора.

След това предложи колегите да започнат взаимно да преглеждат телата си.

Мигновено последва бунт. И не от страна на жените. Те бяха четири и се разделиха точно на две групи — лекари и пациенти. А след това в името на благоприличието ги заведоха в съседна стая, където да проведат упражнението, без да дразнят мъжкото мнозинство.

По разбираеми причини отначало мъжете не желяеха да докосват и да бъдат докосвани от колегите си. Инжектирането беше друго нещо. Макар и болезнено, то засягаше само кожата на ръката. А прегледът на тялото беше съвсем различна работа. Кой, по дяволите, би се съгласил някой да търси простатата му или да му пипа тестисите? Професор Шоу беше свикнал на масова съпротива, но никога в такъв мащаб. Започна като бронхиален шум, който бързо прерасна в спастични стенания.

— Няма да стане. Никой няма да ми бърка с пръст в задника.

И да, съвсем ясно се чу:

— Майната ти, Шоу.

Но когато с крайчеца на окото си професорът забеляза няколко студенти да се изнизват през задния изход, стана ясно, че си има работа с истински бунтари.

Вместо да изгони веднага целия курс, той обяви параметрите на първия семестър:

— Очевидно не можем да свършим всичко в рамките на едно упражнение — заяви той с надеждата, че няма да усетят поражение в гласа му. — Затова мисля, че ще трябва да се ограничим и да се запознаем днес със сърдечните тонове.

И за да се подсигури, че е спечелил благоразположението им, предложи привлекателен стимул за бъдещите упражнения:

— Понеже някога това може да бъде въпрос на живот и смърт — подхвана той с безизразно лице, — никой подобен курс не може да пренебрегне правилното преподаване на пълен влагалищен преглед. За тази процедура, разбира се, ще трябва да поканим по... по-опитни пациенти. А сега нека преслушаеме сърцето и научим неговата музика.

Стаята утихна и петдесет и осем студенти вдигнаха стетоскопите си, за да преслушат петдесет и осем сърца.

Вечната изкупителна жертва Дуайър предложи себе си за диагностичен агнец. Съгласи се да е партньор на Питър Уаймън. И добродетелта му бе възнаградена. Макар да беше нетърпимият досадник на курса, Уаймън притежаваше остра наблюдателност:

— Имаш тахикардия, Ханк — рече той, след като преслушва сърцето му прекалено дълго време.

— Я стига, Пит — възрази Ханк. — На двадесет и три години съм и съм в цветущо здраве.

— Съжالياвам, Ханк, не се отказвам от диагнозата си.

И ако не искаш децата ти да останат сираци, смятам, че е най-добре да отидеш в поликлиниката. Макар че не виждам какво повече биха ти казали.

— Тогава ми спести разкарването, Пит.

— Първо бих те посъветвал да оставиш цигарите.

— О, я стига, аз пуша само половин пакет на ден. На голям зор съм и цигарите ме успокояват. Като свършиш лекциите, ти се прибираш в малка тиха стая в общежитието. А аз се връщам в лудница от ревящи бебета, мръсни пелени, рецепти, шишета и жена, която вечно хленчи, че не ѝ помагам достатъчно.

— Виж какво, Ханк, има публикувани доказателства за връзката между тютюнопушенето и сърдечно-съдовите заболявания, но твоят живот си е твоя работа. Между другото, мисля също, че си с доста наднормено тегло.

Ханк Дуайър, беше много търпелив човек. И сега събра цялото си търпение, за да потисне гнева си:

— Би ли чул моята преценка за теб, Уаймън?

— Ще изслушам с интерес хипотезата ти — прие Питър.

— Смятам, че имаш сърце от камък и достойно за него лице.

След това Ханк събра тетрадките си и веднага запали цигара, за да се успокои.

През коледната ваканция Уорън придружи майка си до Маями Бийч, за да огледат три-четири апартамента, които леля Сил беше определила като „добри възможности“.

Накрая намериха един пред завършване в Карлтън Тауърс. Вярно, че апартаментът на Естел беше още въздух, тъй като

дванайсетият етаж предстоеше да се строи. Но можеха да си представят какъв изглед към океана ще има. И най-важното според мъдрата преценка на Уорън беше, че е съвместно владение.

— Този тип жилища са най-перспективни, мамо — увери я бъдещият адвокат. — И са добро вложение.

— Не е ли малко висок наемът, Уорън? Не смея да се простирам извън чергата си.

— Не се притеснявай. Уредил съм всичко. Пенсията ти е, повече от достатъчна, за да живееш като кралица, докато аз завърша и започна да печеля голяма пара като адвокат. А и Барни рано или късно ще приключи безкрайното си следване и ще стане богат лекар. Освен това в Карлтън Тауърс има допълнителна малка стая, където Барни и аз ще можем да отсядаме, когато ти идваме на гости с жените си.

— Естел се усмихна:

— И мога ли да те попитам за кого смяташ да се жениш?

— Разбира се. Страхотно момиче, пленително красива, завършила е колежа по изкуствата „Барнард“ и юридическия факултет в Йейл. Готви като Джулия Чайлд.

— Чудесно. Познавам ли я?

— Не — заяви Уорън. — И аз не я познавам. Но не смятам да снижавам изискванията си.

— Синко — рече Естел обичливо, с чувство за хумор, — важното е да се ожениш за момиче, с което да можеш да си говориш, което да ти е приятел. Това имахме ние с баща ти. Не ти трябва тези митични същества с мозъка на Айнщайн и краката на Бети Грейбъл.

— Хайде де — смъмри я неодобрително Уорън, — ами Лора не е ли и красива, и умна и добра?

Естел кимна:

— Да, но понякога се чудя дали тя...

— Дали тя какво, мамо?

— За съжаление мисля, че дълбоко в себе си тя не е много щастлива.

— Защо? — попита Уорън с искрено недоумение.

— Може би защото е прекалено красива, прекалено умна и прекалено добра.

Дори Лора нямаше сили да остане сама на Коледа. Преди три часа беше махнала весело за довиждане на Барни и Сюзи — те заминаха с една от колите на Ланс за хижа във Върмонт, където очакваха с нетърпение да останат загрупани цяла седмица от снежна виелица.

Докато седеше в пустия бюфет и опитваше да яде изстиналата пуйка с вкус на изкуствените пластмасови украшения, накичени безразборно наоколо, Лора се почувства в един момент така нещастна, че реши в край на сметка да се прибере у дома, макар че последната й Коледа там беше пълен провал.

Но когато закричи в лапавицата по „Линкълн плейс“, разбра, че местата, свързани с детството й, вече са й напълно чужди.

Дори къщата на семейство Ливингстън стоеше запусната, а прозорците зееха празно към надписа „Продава се“, изписан с червено и зелено отпред. Това беше единственото празнично украшение на съседите.

Тя боязливо изкачи стъпалата на родния си дом. И остана изненадана, когато я посрещнаха със сърдечни прегръдки. Мама се усмихваше, Луис — също. И двамата бяха — това е най-точният израз — спокойни и ведри.

На вечеря й стана ясно защо.

Семейство Кастелано имаха специален коледен гост — красивия кубински свещеник отец Франциско Хавиер. Той каза кратка молитва на латински и благослови всички присъстващи. Свещеникът поддържаше и по-голямата част от разговора. Тоест това, което минаваше за разговор. То беше най-вече мълчание, нарушавано от „Би ли ми подал салатата?“, „Още малко печено, отче“, „Благодаря, беше превъзходно“.

Но докато пиеха кафето, той погледна Лора и отбеляза:

— Значи ще ставате лекарка.

— Ще ставам лекар, да — отвърна тя подчертано.

— Това е благородно призвание, благословено от свети Козма и свети Дамиан. Но едва ли сте чували за тях.

— Напротив, чувала съм. Били са християни-мъченици, които практикували медицина на обществени начала, и в известна степен са светци — покровители на лекарите.

— За мен е щастие, че знаете толкова много за религията ни.

— Случайно научих за тях от един курс по история на науките, отче. Оттам знам и за свети Бенедикт и за ордена на рицарите хоспиталиери на свети Йоан Йерусалимски. Били са много състрадателни хора. Възхищавам се особено от манастирския им закон: „Почитайте нашите Господари, Болните.“

— Това е много хубаво, Лора, харесва ми — рече Луис с тиха гордост. — Трябва винаги да уважаваме страдащите пациенти.

Според неофициалната статистика на Лора това беше четвъртият случай за вечерта, когато баща ѝ си отваряше устата.

— Всъщност — продължи Луис, като се взря право в отец Франциско Хавиер, — смятам, че това е най-добрата идея на католическата църква въобще. Твърде често хората боготворят лекарите и ни канонизират за светци за това, че им бутваме малко пеницилин. Би трябвало да е обратното.

— Интересна идея — рече свещеникът вежливо. — Може би ще успее да я включа в някоя проповед.

— Ще останете ли за дълго в тази епархия? — заинтересува се Лора.

— Колкото Бог е помислил — отвърна той меко. — Защо питате?

— Ами чудех се дали няма да искате да се върнете в Куба сега, когато положението там е по-добро.

— В какъв смисъл „по-добро“? — попита отчето.

— Ами за хората. Батиста беше фашистки диктатор.

— Но този Кастро е комунист — отбеляза неодобрително свещеникът.

— Той вярва във всичко, за което аз съм се борил — намеси се Луис с повече чувство, отколкото бе проявил през цялата вечер. — В Куба на Фидел всеки ще получи каквото справедливо му се полага.

Лора погледна учудено баща си. Това беше някогашният му дух. Беше удивително да говори отново с ентузиазъм. Тя само се усмихна на Луис.

— Май ти се иска да си там, а?

В този момент отец Франциско Хавиер се покашля неловко и тогава всичко се изясни.

Лора погледна баща си и каза с равен тон:

— Папа, нали не смяташ наистина да ходиш в Куба?

Луис кимна сериозно.

— Много лекари са избягали от режима на Батиста и сега там имат нужда от мен.

— Но не си ли малко... как да кажа, стар, за да се правиш на Че Гевара?

— Революцията свърши — отвърна Луис въодушевено. — Сега е времето да помогнем за изграждането на ново общество.

Отец Франциско Хавиер наведе глава като за молитва, а лицето на майка ѝ представляваше безизразна маска.

— Това вярно ли е? Сериозно ли говори той? — Лора не отправи въпроса си към някого конкретно.

— Аз отивам, *guerita* — рече Луис спокойно, но твърдо.

— А мама?

Духовният отец на Инес реши да отговори вместо нея:

— Майка ви има други намерения. Тя, така да се каже, ще се присъедини към нас.

Вече съвсем слисана, Лора се обърна към майка си:

— Монахиня ли ще ставаш?

— Не, Лора — отвърна Инес меко. — Ще бъда *unalega*.

— Нещо като послушница — намеси се свещеникът.

— Благодаря, знам испански — отрязва го Лора.

— Дръж се прилично — срязва я Инес. — Отецът намери манастир в Ню Йорк, където търсят говорещи испански помощници за посещения на болни и за домашни консултации на разстроени семейства.

Лора едва се въздържа да не изкреци: „Ами нашето семейство, дявол да ви вземе?“

— Ще върша Божия работа — обясни Инес, — и това ще ми помогне да изкупя греховете си.

Засега това беше цялата информация, с която удостоиха Лора. Тя хвърли поглед към баща си и видя, че в очите му се чете поражение. Изведнъж почувства страх и болезнена самота.

Но към кого да се обърне? Луис и Инес явно се бяха отказали от ролята на родители.

Точно тогава отецът стана да се сбогува — трябвало да чете литургия рано на другата сутрин. Инес се надигна да го изпрати.

— *Vuenas noches* — рече той на прощаване.

— Пазете се по пътя — предупреди го Инес.

— Бог е с мен, не се страхувам — отвърна свещеникът и потъна в нощта.

Луис не се въздържа да прошепне язвително на Лора:

— Да се надяваме, че е прав. Защото Бог хич не беше с него, когато преди три месеца го нападнаха и трябваше да шия бузата му на три места.

След като отчето си беше отишъл, Лора потърси майка си, за да я упрекне, че я е изоставила.

Но Инес беше изчезнала. „Дори да разговаря с мен ли не иска?“

— Майка ти се затваря рано в стаята си — обясни Луис. — Моли се и после си ляга. Ела в кабинета ми да пийнем нещо, пина — и бързо добави: — Имам предвид кока-кола или нещо такова.

Лора кимна и последва баща си в неговото владение. Веднага ѝ направи впечатление, колко подредено е там. Списанията, пръснати преди като есенни листа по пода, стояха подредени по лавиците.

Луис забеляза изненадата на дъщеря си и обясни:

— Естел ми показва как да подреда книгите и списанията. Така много по-лесно ще събера багажа. Кола, лимонада или сода?

— Каквото и да е — отвърна тя разсеяно.

Луис отвори бутилка кола, наля в една чаша и я подаде на дъщеря си.

— Седни, де. Държиш се, като че ли си гостенка тук.

— Така се чувствам — потвърди тя с горчивина. — Какво, по дяволите, става в това семейство?

Луис седна зад бюрото си, наклони назад облегалката на стола и запали пура:

— Чу почти всичко на вечеря. Заминавам за Куба...

— За колко време?

— Заминавам да живея в Куба — обясни той. — Тук се занимавам повече със застрахователни книжа, отколкото с пациенти. А в Куба медицинската практика е свободна и ще мога да лекувам всеки, който се нуждае от мен.

Той замълча и тя се намеси:

— И зарязваш мама в някакъв манастир просто ей така?

Луис вдигна длани към небето в жест на безпомощност и отвърна:

— Решението беше лично нейно, Лорита — наведе се напред и облегна едрото си тяло на бюрото. — Някога с майка ти бяхме семейство — подхвана той, — истинско семейство. Споделяхме общи идеали и убеждения, обща загриженост, как да отгледаме децата си. Не можеш да си представиш през какъв ад трябваше да минем скоро след като се оженихме. Майка ти едва се беше съвзела от раняванията с куршуми, когато ти се появи на бял свят и ни донесе радост — нещо, което да компенсира изгнанието от любимата земя. И тогава Изобел... — той замълча и въздъхна уморено. — След всичко, това беше ударът, който свали майка ти на колене. Да, може да се каже, че това не е метафора. Тя беше вечно на църква и все се молеше. Вече не разговаряхме, поне нищо важно не си казвахме. Нямаше омраза, нито свади, но имаше нещо още по-лошо — стена от мълчание. Внезапно от брака, в който имаше всичко, не бе останала и следа... И така продължихме да живеем като чужди хора. Всичките й разговори бяха с Бог. Сякаш ме бе изоставила сам-самичък. Започнах да пия. Да, знам, че ти забелязваше. Но *para*, не ми беше останало нищо, в което да вярвам...

Лора се засегна болезнено: „А аз не ви ли бях някаква утеха, поне за единия от двамата?“

— После се появи Фидел. За мен той беше последният ми шанс да изживея живота си като *verdadero hombre*^[1]. Да бъде полезен. Разбираш ли?

Тя само кимна.

— Когато кубинското Министерство на здравеопазването прие молбата ми, захвърлих проклетите бутилки до една на боклука и оттогава не съм слагал и капка херес в устата си. Отново имам цел в живота...

Лора седеше, гледаше разсеяно наоколо и се опитваше да проумее чутото:

— Значи вие двамата се разделяте, така да се каже.

— Съжалявам, *querida*. Всичко започна преди много години. От друга страна, мислех си, че усещаш накъде отиват нещата.

— И как първоначално възнамеряваше да ми съобщиш новината? С малка картичка от търговската част на Хавана? — Гласът ѝ издаваше не само яростта, но и обидата ѝ.

— Допреди няколко дни нищо не беше сигурно — заоправдава се Луис. — Пък и единственото, по което с майка ти сме на едно мнение, е, че си достатъчно силна да се грижиш сама за себе си. Винаги си била.

Лора не знаеше как да реагира. Във всичките си размисли и велики планирания беше ли се запитал поне веднъж баща ѝ кога, как и дали въобще някога ще се видят отново?

Тя не знаеше да изкрещи ли, или да се примири, и накрая се разрида.

Луис се озова веднага при нея и обви с ръка рамене те ѝ.

— Моля те, Лорита, прости ми. Знам, че вината беше моя. Страхувах се да ти кажа, разбираш ли?

— Защо постъпвате така? — попита тя през сълзи. — Откъде решихте, че, след като съм пораснала, вече нямам нужда от родители?

— Querida — прошепна той утешително, — скоро ще се омъжиш. Самата ти ще станеш родител. И тогава ще идваш със семейството си да погостуваш на своя rarasito на кубинска земя.

Лора се изправи и изкрещя:

— Откъде, по дяволите, си толкова сигурен, че въобще ще се омъжа?

— Ами този Палмър е чудесен младеж...

— Тогава омъжи се ти за него — извика тя. — Доктор Кастелано, дяволски добре зная, че нямаше да постъпиш така, ако ти бях син.

— Не е честно.

— Да, точно така, не е честно. Можеш да си четеш на воля твоите Маркс и Енгелс, аз си лягам. Утре сутрин заминавам с първия влак, така че не ме търси на закуска. И кажи на майка ми да не очаква, че ще ѝ пиша.

Лора се завъртя на пети и отиде до вратата, но преди да излезе, се извърна рязко и каза:

— Можеш да ми направиш услугата да изпратиш дрехите и багажа ми във Вандербилт Хол?

Обърна се отново и затръшна вратата след себе си.

Луис Кастелано остана като ударен от гръм. И втората си дъщеря ли беше загубил?

Когато най-сетне Лора се добра до Вандербилт Хол, там беше студено и пусто като в гробница. Посрещна я единствената друга окаяна душа, орисана да прекара коледната нощ в общежитието:

— Здравсти, Лора. Каква изненада да те видя тук.

— Честно казано, и за мен е изненада.

— Какво ще кажеш да вечеряме заедно?

— Защо не. Какво предлагаш?

— Пица?

— Става. Нямам претенции. Изчакай ме само да хвърля горе багажа.

Петнайсет минути по-късно Лора газеше в снега към пицарията на Джакойо с чаровника на курса, Питър Уаймън.

Ликувайте, хора!

Барни използва до последно зимните празници. Той и Сюзи си тръгнаха от Ню Хемпшир едва последния ден, и то след вечеря, и пристигнаха във Вандербилт малко преди полунощ.

Когато се целунаха на раздяла, всеки се прибра да спи за първи път сам след повече от седмица. Като се качваше към стаята си, Барни изпразни препълнената пощенска кутия. Обичайните квитанции и няколко коледни картички. Нищо важно. И тогава съзря луксозен плик от някой си Естерхази от... Моргата, Ню Йорк.

„О, Боже — помисли си Барни, труп ли ще трябва да идентифицирам? Какво, по дяволите, означава това?“

Веднага щом влезе в стаята си, отвори плика и зачете писмото, написано чисто на машина:

Скъпи Барни,

Научих играта. В лудницата в действителност не оздравяваш (това е дума, която и най-начетеният психоаналитик не би употребил), а като актьор, който учи роля, изграждаш образа на „нормална личност“. И когато най-накрая научиш цялата роля, онези са толкова доволни, че те пускат да си вървиш по живо, по здраво и прибират следващата бройка.

Доктор Кънингам в крайна сметка се оказа много свестен тип, особено след като спря да отговаря на позвъняванията на баща ми. Помогна ми да проумея много неща сам.

Все още възнамерявам да уча медицина. Но не в Харвард, а някъде другаде, където темпото не е така бясно. Важното е да завърша. Не знам някой пациент да е питал лекаря си колко има в дипломата по физика и химия.

Зигмунд Фройд учил ли е биохимия?

Както се вижда от адреса върху писмото ми, преодолях невротичния си страх от вътрешностите на трупове, като предприех възможно най-антифобийната стъпка. Дълбоко в себе си все още се страхувам, но поне мога да се контролирам и това е ключът към играта, която научих от доктор Кънингам.

Между другото, вече не изпитвам вина, че мразя баща си. Той го заслужава.

Колкото до него, той не само че не знае къде се намирам, но и не подозира кой съм, тъй като си върнах оригиналното семейно име Естерхази. Сигурен съм, че напълно го е изтрил от паметта си.

Ако все още четеш скучното ми писмо, ще завърша с това, че винаги ще мисля с обич за теб като за приятел и ще ти бъда вечно благодарен за проявеното внимание в момент, когато най-много се нуждаех от това.

Весела Коледа и дано вече да си се оженил за страхотната Лора Кастелано.

С обич!

Мори Естерхази (не Ийстман)

„Иха! — зарадва се Барни. — Бог да ни благослови всички! Браво на Мори. Не успяха да го прекършат.“

Очертаваше се върховна Нова година, особено ако писмото, което той се канеше да напише, получиеше благоприятен отговор.

Тъкмо извади лист и писалка, счу му се, че телефонът в коридора иззвъня. „Няма значение — каза си, — едва ли ще е за мен.“ След

малко на вратата се почука и Ланс Мортимър, сънен и раздразнен, съобщи с дрезгав глас:

— За теб, Ливингстън. Обожателките ти и нощем ли не мигват?

Барни остави химикала и изхвърча към телефона. „Милата Сюзи, вече ѝ липсвам.“ След секунда слушалката беше в ръката му и той рече на един дъх:

— Здравсти, мила.

Плах, извиняващ се глас в другия край на линията:

— Барни, наистина съжалявам, че те безпокоя толкова късно — беше Лора. — От час и половина се мъча да се свържа с теб. Дано не съм те събудила.

— Няма нищо, Каstellано. Какво се е случило?

— Нищо катастрофално. Само дето всичко около мен се разпада. Но мога да изчакам и до утре сутрин.

— Ами, нищо подобно. Слизам веднага във фоайето.

— Сигурен ли си? — попита тя боязливо.

— Не се прави на идиот. Идвам след секунда.

Барни затвори и се върна в стаята си.

Наведе се и започна да връзва гуменките си. Миг по-късно, когато се изправи готов да хукне, той си спомни за онова свръхважно писмо, което беше написал.

Отиде до бюрото си и го зачете.

Скъпа Сюзън.

Имам два въпроса, които искам да ти задам:

1. Ще бъдеш ли моята любима?
2. Ще се омъжиш ли за мен?

Липсваше само подписът.

Дали да го подпише и да го пусне в пощенската ѝ кутия по пътя? Не, изглежда, че подходящият момент беше отминал. Той взе листа, смачка го на топка и го запрати в кошчето с отмерен и кос удар.

След това тръгна да се срещне с Лора.

[1] Истински мъж (исп.). — Б.пр. ↑

21.

— Кастелано, сигурна ли си, че не си вземала ЛСД? В този час те бяха единствените двама души във фоайето и шепотът им ечеше под купола.

Повярвай ми, Барн, бих искала да съм. Повече от всичко искам да изключа от съзнанието си реалността на онова, за което ти говорих току-що. Искам да кажа, чувал ли е някой за майка, която да е станала монахиня?

— Е, тя няма да бъде точно ръкоположена. Ти май спомена, че ще бъде само нещо като послушница?

— Къде, но дяволите, е разликата? Най-същественото е, че цялото ми семейство внезапно изчезва. Аз ще бъда единственото сираче в света с двама живи родители.

Отчаянието ѝ беше осезаемо. Колко добре разбираше Барни всичко. Самият той изпитваше тъга пред неизбежната опасност да загуби обичния дом на младостта си. Но поне имаше утехата, че семейството му ще е все още наблизко. Докато тя нямаше къде другаде да отиде, освен в някоя отвратителна стаичка в Деканата.

— Лора — каза той нежно, — чуй ме. Най-напред метохът на майка ти е само на няколко часа път от града. И дори Куба е само на деветдесет мили от бреговете на Флорида. Ако си в добра форма, на практика можеш да стигнеш дотам с плуване.

Нелепата картина на това, как вършее през океанските вълни, я накара да се усмихне, но само за миг.

— Както и да е — продължи Барни със спокойна настойчивост, — не забравяй, че все още имаш и мен. И че за теб винаги ще има дом, в който да отидеш. Мисълта ми е, че Естел тъкмо е купила онзи страшно голям апартамент в Маями.

Тя сведе глава и започна да хлипа.

— Виж какво, момиченце. Трябва да вляза в ролята на родител и да действам строго. Искам от теб да се качиш в стаята си, да изпиеш чаша топло мляко и после — право в леглото. Е, ще ме послушаш ли?

Тя кимна и се изправи. Барни също се надигна. За миг двамата останаха неподвижно и само на сантиметри един от друг.

— Боже, Барни — прошепна тя нежно, — какво щях да правя без теб?

— Кастелано, това е проблем, с който никога няма да се сблъскаш.

— Черил, по дяволите, не можеш ли да накараш тези деца да млъкнат?

— Макар и близначки, те са отделни индивиди, Ханк. Събуждат се по различно време, огладняват по различно време, напишкват се...

— За Бога, не е необходимо да ми казваш всичко това. Но как, по дяволите, ще уча при такава адска врява?

— И не е нужно да крещиш, Ханк.

— О, чудесно — отвърна той язвително, — можеш на мен да ми кажеш да си затварям устата, но да накараш две малки отвратителни бебета да млъкнат, не можеш.

— Това ли е начинът, по който трябва да говориш за децата си?

— О, защо не вземеш да ми се махнеш от главата — той се изправи, затвори книгата с трясък, събра си бележките и грабна палтото.

— Къде отиваш? — попита Черил с умолителни нотки в гласа.

— Някъде на тихо... в библиотеката. До утре сутринта трябва да съм научил всяка една точка от „Медицински преглед“.

— Опитай се да си прегледаш и главата, докато се занимаваш с това — извика тя след него, но думите ѝ бяха заглушени от трясъка на вратата.

Не може да се твърди, че в Харвардския медицински институт всичко е работа и няма никакви забавления. Защото, ако бъдем точни, там всичко е работа, но има и едно забавление — традиционното представление на второкурсниците, нецензуриран продукт на изтощени, упадъчни и отмъстителни умове, шедьовър на трансцендентна простащина.

На зрителя пиесата предоставяше драматичен опит без аналог още от времето на Аристофан. Тазгодишната постановка бележеше нов връх в изкуството да се нанасят удари под кръста.

Като в рапсодията, посветена на техния преподавател по анатомия:

*Некрофил е Лубар наш.
Мята трупове в чувал на гръб завчас.
Питаме го ний защо живее той така.
Напомняло, твърди, неговата собствена жена.*

Триумфът се дължеше до голяма степен на творческия талант на Ланс Мортимър. Веднага щом завесата се спусна, деканът Холмс побърза да похвали автора.

— Мортимър, ти имаш наистина изумителен дар за мръсотии. Мисля си, че е трябвало да станеш порнограф, а не лекар.

— Може и да ми се наложи, сър, ако не издържа биохимията.

На път към рецепцията Ланс се поздрави за своя усет. Тазвечерната скатологична бурлеска бе спечелила сърцата и гадничките умове на онези, които му бяха необходими.

На студентите беше предложена кратка серия от лекции под общото наименование „Социална медицина“, целта на която беше да им помогне да възприемат следването си в подходящия контекст. Онези, които очакваха духовен подем, останаха разочаровани, когато първият лектор, представител на Американската медицинска асоциация, обруга социализираната медицина.

— Нека не забравяме думите на Ленин, че „социализираната медицина е основен камък в надстройката на социалистическата държава“.

После той продължи да отрича инвалидната осигуровка, която била „следваща стъпка към цялостна национализация в здравеопазването“.

— Какво мислиш? — обърна се Барни към Ланс, когато след края на емоционалната реч се затътриха на вълн.

— О, не знам, имаше някои интересни неща.

Лора дойде тъкмо навреме, за да чуе коментара на Ланс.

— Ланс, установено е, че бедните боледуват все повече и че тяхната продължителност на живота е по-малка, отколкото на богатите. Смяташ ли, че това е честно? Този тип проповядваше нещо като елитарна медицина: „Плащай сега, за да живееш по-късно.“ Единственото нещо, което ми се искаше, беше да имам яйца и да замера с някое от тях това копеле.

Барни се усмихна на нейния изблик, а Ланс кротко ѝ отвърна:

— Виж, Лора, за различните хора различно.

— Не, Ланс, за едни и същи хора едно и също. Освен това, надявам се, обърна внимание, че не чухме думата на опозицията. Искам да кажа, че беше редно да поканят някого от Комитета за национално здраве. Те са добри момчета... само дето на практика са толкова бедни, колкото и онези, за които се борят. АМА ежегодно харчи милиони долари само за да окастрят някакъв вид осигуровка за национално здравеопазване.

— Е, ама — каза Ланс непредубедено — ние живеем в свободна страна, Лора.

— Не, Ланс, не и в областта на здравеопазването — там тя е една много скъпа страна.

— А бе защо не вземеш да слезеш от твоята трибуна?

Лора не благоволити да отговори. Тя просто се обърна и си тръгна.

— Тя нещо като комунистка ли е? — попита Ланс Барни.

— Не, стари друже, тя е само едно чувствително човешко същество с истинско обществено съзнание.

— Е, щом е така — саркастично отбеляза Мортимър — със сигурност не е попаднала там, където трябва.

Нито един от тях не можа да спи през нощта преди упражнението на следващия ден. Въпросът, който си задаваха сами на себе си, а понякога и един на друг, беше — толкова ли ги е страх?

— В края на краищата — разсъждаваше Барни — ние се държим тъй, все едно че ще навлизаме в неизследвана територия, но всъщност вагината е част от човешкото тяло, спрямо която ние сме били фактически и от двете ѝ страни. В известен смисъл можем да гледаме на нея като на някакъв вид завръщане у дома.

— Това е върховна глупост — възрази Бенет, докато разпределяше бутилките „Хайнекен“ сред хората, които се бяха събрали в неговата стая, за да споделят — а може би и да прогонят — тревогите си, свързани с първия от изпитите върху човешкия таз, на който щяха да се явяват утре сутринта.

— Да — съгласи се Ланс. — Ливингстън, защо не си признаеш, че те е страх? Всички ни е страх.

— Не съм казвал, че не ме е страх, просто се опитвах „да успокоя топката“. Защо все пак не се вслушаме в гласа на опита?

Той посочи Скип Елсас, негов някогашен баскетболен съиграч, четвъртокурсник и следователно човек, който фактически беше преминал през това изпитание.

— Хайде, Елсас, разкажи каквото знаеш — подкани го Бенет.

— Ще бъда абсолютно откровен, момчета — започна Скип, — този първи изпит за таза е едно от най-ужасните неща, през които ще ви се наложи да минете. Пет пари не давам какъв опит сте натрупали като мъже, вие никога не сте се приближавали на десетина сантиметра с лампа, за да изследвате онова сладко място от клинична гледна точка. Освен това, ако не знаете какво правите, можете да причините на жената голяма болка. Първото нещо, което трябва да помните, е да затоплите проклетия спекулум: Имам предвид как бихте се чувствали вие, ако някой бръкне с чифт студени метални клещи в някое от отворстията ви.

Една ръка се вдигна за въпрос.

— Не може ли да използваме мехлем? — попита Ханк Дуайър.

— Не, не. Първата ви работа е да вземете чиста клетъчна проба... тлъста натривка, това ви е необходимо. А, да, и култура за гонорея.

— Искаш да кажеш, че ще си завираме нос право в потенциалното огнище на венерически болести? — проплака оскърбено Ланс.

— Никой не ви е казал да използвате носа си — отвърна Скип с лека усмивка.

Присъстващите се разсмяха нервно и нестройно.

— Добре — продължи той, — когато вкарате спекулума и го отворите и ако сте го поставили, както трябва ще можете да видите шийката, която се намира долу и отзад. Ще я познаете, защото тя

изглежда като голямо розово око. След това взимате вашата натривка и внимателно се разкарвате оттам.

В този момент всички въздъхнаха облекчено.

— Чакайте — възрази Скип и вдигна ръка като полицай, който спира движението, — това е само половината от работата. Сега можете да поставите малко желе върху втория и третия пръст на ръката, с която ще преглеждате — той демонстрира, — и да извършите вашия бимануален преглед. Това означава два пръста във вагината... което може би за някои от вас е по-позната процедура.

Той изчака да чуе одобрителни хихикания, но такива не последваха.

— Както и да е, поставяте другата си ръка върху корема и се опитвате да прецените размера и състоянието на матката, която на пипане прилича на нещо като лимон. Номерът е да се опитвате да създавате впечатление, че знаете какво правите. Цялата тази проклета процедура трябва да ви отнеме не повече от пет минути. А, да... и едно последно нещо: ще ви се наложи здраво да сдържате чувствата си, защото, ако щете вярвайте, първите няколко пъти работата може да се окаже донякъде... сексуално възбуждаща.

Той направи пауза и след това попита:

— Някакви въпроси?

Ръката на Ханк Дуайър полетя отчаяно нагоре.

— Да?

— Ти каза, че шийката е розова, нали.

Той кимна.

— Добре — смутено продължи Ханк. — Имам известен опит. Нали разбирате... с моята жена...

— Да? — насърчи го Скип. — И в какво се състои проблемът?

— Ами случвало ми се е да зърна онова, за което говореше. Искам да кажа, че шийката на жена ми изглеждаше... ами... синя. Възможно ли е нещо да не е наред?

— Така — отвърна експертът. — Разбирам, че не си изучил учебника си, стари друже. Това, за което говориш, се нарича симптом на Чадуик.

Обичайната бледнина на Ханк премина в бяло.

— Това сериозно ли е?

— Ами — заяви Елсас, — това зависи от теб и от жена ти. Синята шийка означава, че тя е бременна.

На което някогашният свещеник отвърна:

— Дяволска работа!

Убиецът нанесе удар отново. Година след първата му поява, посред нощ той (или тя) влезе в лабораторията за кучета и уби наслуки шест от тях.

Във факултета се зароди изкушението да се обадят в полицията, но деканът Холмс предупреди, че не бива. Дружеството за защита на индивида винаги е било против използването на животни за лабораторни експерименти и този злополучен инцидент ще им прозвучи единствено като зов „На оръжие“.

— Аз мисля, че най-добрият вариант, така да се каже, е да не дразним лъва, докато спи — предложи той на тайно стратегическо съвещание с професор Крукшънк и асистентите от лабораториите. — Налага се да разгадаем тази мистерия сами.

Деканът побърза да продължи:

— Разполагаме ли с някакви улики? Знаем, че използва свръхдоза от обикновено болкоуспокояващо, но има ли някакъв модел в този тип поведение? Имам предвид винаги една и съща порода ли убива — по-големи, по-малки...

Един от асистентите — на име Майк, вдигна ръка.

— Всъщност кучетата бяха доста осакатени, сър.

— Не разбирам.

— Ами, както знаете, някои от студентите са по-добри със скалпелите си от други. Некадърните на практика са способни да изкормят кучетата.

— И да им причинят болка — предположи деканът.

— Всъщност те са под упойка, но някои навярно страдат по време на последните процедури.

— Разбирам, Къртни — каза професор Крукшънк, обръщайки се направо към декана. — Смятате ли, че си имаме работа с някой самозван милосърден убиец?

Холмс кимна.

— Смятам, че всички улики ни насочват натам.

Професор Крукшънк продължи:

— Това започна миналата година и от тази гледна точка не е ли вероятно да е някой второкурсник?

— Някой от вас да се сеща за някакви особняци или смахнати свръхалтруистични типове от миналата година? Обикновено човек може да ги познае по проповедите, които държат за жестокостта спрямо животните.

Крукшънк и асистентите му отново се замислиха дълбоко. Най-накрая Майк си спомни нещо.

— На следващия ден след миналогодишния инцидент онзи черен момък направи нещо като възражение срещу намерението на професор Крукшънк да докара нови кучета само за окончателния експеримент.

— Това ще е Бенет Ландсман — предположи деканът.

— Да, сър, мисля, че така се казваше.

— Страхувам се, че ако извършителят е той, тази работа ще трябва да бъде потулена — заяви деканът.

— Хайде, Къртни — отвърна Крукшънк. — Само за това, че момчето е негър...

— Това не съм го чул — беше строгият отговор на Холмс. — А сега, доктор Крукшънк, може ли да разговаряме с вас насаме?

Професорът махна с ръка към младшите си сътрудници и те бързо се изпариха.

След това той попита:

— Защо, по дяволите, е тази голяма тайнственост?

— Разбирам, че името Ландсман не ти говори нищо, Лойд. Не четеш ли „Уолстрийт джърнъл“?

— Разбира се, че го чета.

— Тогава може би си прочел, че „Федерейтид клотинг“ току-що е изкупило акциите на „Роял Ледъркрафт“ — а негов единствен собственик е господин Хершел Ландсман — за двайсет и осем милиона долара...

— И?

— По този повод и с цел да изрази своята благодарност към университета, в който следва синът му, господин Ландсман е направил дарение от един милион долара, настоявайки то да остане анонимно.

Крукшънк подсвирна.

— Свети Боже. Познаваш ли този младеж?

— Да, донякъде... той е почтен гражданин и не изглежда да е от този тип хора. Има голяма вероятност да не е извършителят.

— Предполагам, това означава, че все още сме на варианта за лунатика, който броди по коридорите.

— Нека не се увличаме, Лойд, убил е само няколко кучета.

— До този момент, Къртни — предупреди го Крукшънк.

Една група от тях стояха неспокойни в белите си и не по мярка престилки пред гинекологичния кабинет, в който се провеждаха изпитите. В опита си да изглеждат като специалисти те се чувстваха донякъде като измамници, защото едва ли бяха нещо повече от туристи в страна, за която нямаха виза.

Отвътре излезе Грети Андерсън и на лицето ѝ беше изписано самодоволно изражение.

— Как мина? — попита нервен колега.

— Без проблеми. Пациентката беше наистина щастлива, когато разбра, че прегледът ще бъде извършен от жена, която неизбежно познава усещането.

И докато тя развълнувано разказваше, един-двама от слушателите се впуснаха във фантазии, как ли би изглеждала именно тя на такъв преглед.

Извикаха името на Барни. Той влезе колебливо и онова, което видя вътре, го накара да се отдръпне. Пациентката вече лежеше в „литотомично положение“. Петите ѝ бяха хванати в ремъци, а от кръста надолу беше покрита с хартиена материя. Така тя нямаше да може да го вижда, докато я преглеждаше. Малко светлосиньо петно светлина означаваше точното място, което той трябваше да подложи на внимателен преглед.

В съответствие с точната медицинска процедура там имаше жена в качеството на придружителка и асистентка. Тя му помогна да си сложи хирургическите ръкавици и след това се отдръпна, за да може той да извърши прегледа.

Барни погледна пациентката: Тя беше оксигенирана блондинка, в средата на четирийсетте, може би малко тежко скроена.

— Здравсти — каза той, като се надяваше да прозвучи окуражително. — Аз съм доктор Ливингстън и ще извърша преглед на

шийката просто за да установим дали всичко е наред. Моля ви, отпуснете се и веднага ми кажете, ако ви заболи. Искам да кажа... че не трябва да боли. Правил съм го хиляди пъти. (Това допълнение беше доверително предложено от Скип.)

На което пациентката отвърна:

— Глупости.

Барни отказа да повярва на ушите си и пристъпи към прегледа на външните полови органи, за да провери дали са възпалени, атрофирали или нещо друго. Той предпазливо разтвори срамните устни и продиктува на сестрата:

— Никакво вагинално отделяне на гнойна секрция и без аномалии на клитора.

По-нататъшният преглед го убеди, че бедрата, венериният хълм и перианалната област са в ред. Сега беше време за спекулума. Той го взе от таблата — това беше модел Педерсън и представляваше грубо подобие на пачи клюн. Беше студен и той помоли сестрата да пусне топлата вода, за да го позатопли. Още веднъж каза на пациентката си да се отпусне. След това, поемайки дълбоко дъх, разтвори срамните устни с облечените в ръкавица пръсти на лявата си ръка и вкара спекулума надолу във вагината, за да избегне пикочния канал.

Достигна шийката, както сам смяташе, при минимално притеснение за пациентката. Поне единственото, което чу, беше някой да мърмори:

— О, по дяволите.

Добре, сега беше там. Време беше да фиксира лопатките в отворено положение, като завърти винта докрай. После взе една шиечна шпатула и внимателно остърга вътрешността на вагината за секрет, който постави на приготвеното за целта предметно стъкло. След това подаде на сестрата „тлъстата“ натривка, която поне на теория щеше да бъде предадена в лабораторията за анализ. Трябваше да напръска предметното стъкло с някакъв цитологичен фиксаж и по този начин да неутрализира евентуалните химически промени. За да изглежда като по-мъдър и по-зрял човек, той понижи гласа си с половин октава и нареди:

— Сестра, моля ви, спрей.

Без да каже нито дума, тя му подаде един флакон с... не, не може да бъде... лак за коса марка „Ревлън“. Барни я погледна недоверчиво.

Сестрата се усмихна и отговори простодушно:

— Всички лекари използват това, сър.

— О — отвърна той. — Да, разбира се. Благодаря ви много.

Беше стигнал до средата. Сега идваше ред на мануалния етап. Сестрата изцеди малко мехлем върху пръстите на протегнатата му ръка и в този момент той си помисли, че, ако отново окуражи своята пациентка, това ще бъде изтълкувано като добър лекарски подход към болния. Беше парадоксално, но макар и да бе прегледал интимните ѝ органи, сега той се смущаваше да я погледне в очите.

— Добре — уверено каза Барни, но отклони поглед, — ако просто стоите отпусната при тази следваща фаза, няма да ви заболи ни най-малко.

На което пациентката отвърна:

— Аз съм отпусната.

Този отговор се отрази чудотворно на неговата увереност.

Слагайки лявата си длан върху корема ѝ, той започна да вмъква намазаните си с мехлем пръсти във вагината, при което чу един смущаващ звук — пациентката му дишаше тихо и ускорено.

— Всичко наред ли е, госпожо? — попита той разтревожено.

— Забравихте да ми кажете да правя така, докторе. Учестеното дишане поддържа стомашната стена в ненапрегнато състояние.

— А да. Разбира се. Благодаря ви много. Пациентката внимателно водеше лявата му ръка и с помощта ѝ той успя да установи местонахождението на матката и да определи нейното положение, размери, степен на твърдост, очертания и подвижност. После на бързо прегледа яйчниците и по думите на великия, все още незавършил доктор Елсас се „разкара“ оттам. Завърши прегледа с галантно обръщение:

— Благодаря ви, госпожо. За мен беше удоволствие.

— Благодаря ти, хлапе, и ти не беше много зле.

И в най-добрите времена да се храниш в кафетерията си беше точно ергенска работа, макар и Лора да правеше често изключение от това правило. Но тази вечер дори тя се беше присъединила към останалите от нейния пол.

Това беше естествена реакция. Самите студентки искрено се поставяха на мястото на създаванията с вързани в ремъци пети и с интимни части, изложени на несръчната манипулация на другия пол (тази вечер това беше по-скоро другият *вражески* пол).

Но и самите мъже не бяха безразлични към обстоятелството, че някои от тях бяха причинили на пациентките си болка, притеснение и страх.

Бенет беше един от най-каещите се.

— Знам, че нараних тази жена — непрекъснато повтаряше той. — Тя някак си сподави стенанията си. Но аз просто не можах да намеря шийката. Във всеки случай сякаш минаха часове, докато я открия.

— Доволен съм, че не се случих на твоята, Ландсман — откровено забеляза Барни. — Искам да кажа, че моята пациентка се забавляваше повече от мен. Когато не ми се подиграваше, тя просто някак си приглушено ми се смееше. Кой, по дяволите, би пожелал да стане гинеколог?

— О, хайде стига, Ливингстън — възрази Ланс. — Те не бяха цветя от градината на Мери Попинс. Това бяха проститутки.

— Какво имаш предвид под проститутки?

— Ти нещо не си наясно, Ливингстън. Нека го кажем на езика на спорта — каквото е Бил Ръсел за баскетбола, това са и тези момичета за секса.

Челюстта на Барни увисна.

— Невъзможно... ти просто ни поднасяш.

— Нима? — отвърна Ланс. — Залагам честта си на скаут. Следващия път, когато поискаш да направиш подобен преглед на някоя от тях, това ще ти струва двайсет и пет долара в хотел „Бъркли“.

— Черил, защо по дяволите не ми каза, че си бременна?

— Не бях сигурна, Ханк. А ти как узна?

— Ами оказа се, че мога да го установя по цвета на шийката ти.

— Не разбирам. Сърдиш се за това, че съм бременна, или просто за това, че не ти казах?

Той забави отговора си.

— Предполагам, че по малко и за двете неща. Не ни ли стигат близнаците? Как ще се издържа след това?

— Твоята осигуровка от Харвард ще покрие майчинството. Какви други жертви произтичат от това?

Е, ти може и да не мислиш така, но аз считам сексуалното лишение за жертва.

— Не през цялото време, Ханк. Имам предвид, че съвременните гинеколози твърдят...

— Не ми обяснявай, по дяволите, какво казват докторите... Редно е аз да ти казвам на теб. И не ми разправяй, че си била ентусиазирана, след като се родиха близначките. На практика се наложи да те изнася.

— Опитваш се да ми кажеш, че е трябвало да използваме някакви противозачатъчни?

— Ами сега на пазара... има разни хапчета... еновид, оврол.

— Ние сме католици, не си ли спомняш?

— О, скъпа, живеем в двайсети век. Обзалагам се, че дори съпругата на Джон Ф. Кенеди кара на хапчета.

— Да, но точно в тази минута тя е бременна, Ханк.

— Исусе Христе, имаш отговор за всичко, нали?

Изведнъж по бузите на Черил потекоха сълзи.

— Не те разбирам вече, Ханк. Ти богохулстваш през цялото време. Непрекъснато ми крещиш. Мислех си, че се омъжвам за светец, а ти се превръщаш в чудовище.

Не можеше да я гледа как плаче. Прегърна я и ѝ прошепна:

— Извинявай. Трябва да съм преуморен или нещо от този род. Всъщност мисля, че това е чудесно. Може би този път ще имаме момче.

Барни беше залегнал над книгите, когато на вратата отново се почука.

— Е, хайде де — промърмори сърдито той, — не виждате ли табелката **НЕ МЕ БЕЗПОКОЛТЕ?**

— Хей, Барн, отвори — обади се един глас от другата страна. — Аз съм, твоят изтъкнат колега доктор Ландсман.

Е добре, помисли си Барни, поне Бен не е дошъл тук да търси духовен съвет. (Като си помисля, защо пък не? Той е единственият, който никога не го е правил.)

Барни отвори вратата.

— Бързо, Ландсман, уча за доктор. Какво става?

— Нося ти земеръсна новина от Олимп.

— Каква?

— Купата за не спортсменство...

— Невъзможно — каза Барни и махна с ръка, сякаш да спре полета на ракета. — Нищо вече не е в състояние да ме накара да се върна на онова игрище.

— Успокой се, Ливингстън — весело рече Бенет. — Чуй вестите, които ти нося — той посегна към джоба на самото си, извади лист хартия и го подаде на развълнувания си приятел. — Предполагам, че едно от тези се намира и в твоята пощенска кутия — тазгодишното състезание е отменено.

— Какво? — сега на лицето на Барни се изписа разочарование. — Защо?

— Ами официалното становище на декана Холмс е, че медицинското обучение изисква твърде много всеотдайност, за да бъдат допустими подобни лекомислени прояви.

— По дяволите. А каква е истината?

— Е добре, моето скромно предположение е, че, от както „Шайстърс“ разполагат с онези двама първокурсници, дето са играли в Ен Би Ей^[1], а също и с Мак Танка, който е все още във втори курс, оттогава деканът Холмс върви по стъпките на Фалстаф.

Барни кимна.

— „Няма нужда човек да се излага на ненужни рискове.“ Без съмнение състезанията ще бъдат подновени, след като Танка и танкетата му завършат следването.

Бенет се усмихна.

— Мисля, че трябва да го отпразнуваме. Скрил съм две бири пред вратата ти.

„Биваше си го Бенет. Де да имах повече гости като него.“

Барни прекрати празненството набързо, защото очакваше Сюзи. Само половин час след като Бенет си тръгна, на вратата се почука отново. И онова, което последва, не беше мелодичният глас на Сюзи.

— Ливингстън не е тук — извика той.

— Моля те, Барни. Трябва да те видя.

Беше Лора. Нейното изражение отговаряше на тона ѝ. Изглеждаше така, сякаш всеки момент щеше да заплаче.

— Извинявай, Барн, знам, че съм ужасно досадна. Но въпросът не търпи отлагане — тя влезе в стаята, носейки отзад зелената си чанта.

— Седни — гостоприемно предложи Барни и посочи към своя обикновен дванайсетдоларов стол, четиринайсега употреба.

Тя поклати глава.

— Предпочитам да остана права, ако това не ти пречи. Занимавах се с допълнителна работа в лабораторията и затова получих пощата си едва сега. Онзи благороден отец Франциско Хавиер, докато е помагал на майка ми да разчисти къщата, е намерил сред писанията на баща ми нещо, което той нарича скъпоценна находка. Именно то ме разтърси до дъно.

— Може ли да го видя?

— На испански е — Лора затършува из студентската си чанта и извади един светлокафяв плик. Прочети първото изречение. Ако имаш някакъв проблем, ще ти го превода.

Тя му подаде лист жълтееща разчертана хартия. Той прегледа бегло първата страница и прочете:

— Llanto para un hijo nunca nacido — и Барни погледна към нея.

— Елегия за неродения син — преведе тя.

— Разбрах — каза той нежно. — Просто бях малко изненадан, че фантазиите му са стигнали толкова далеч.

— Това не е било фантазия. Става дума за едно момче, което той е трябвало да убие в една жена.

— Майка ти?

Тя кимна.

— Изглежда, че, когато са я ранили, тя е била бременна... макар и никой от тях да не си направи някога труда да ми каже това. И Луис е трябвало да пожертва детето — своя син, за да спаси живота ѝ — безплоден опит да свали товара, от плещите си тя направи следния коментар: — Твърде отвратително е като поезия.

Барни стана, хвана я за ръцете и я поведе към стола.

— Ще седнеш ли, за Бога?

Тя му се подчини безмълвно, а той се опита да направи няколко успокоителни прозрения.

— Това обяснява много неща, Кастелано. Имам предвид не само неговата идея фикс да има син, но и обстоятелството, че винаги съм усещал, че майка ти му е сърдита за нещо. Сега знам защо.

Лора го погледна. Около големите ѝ сини очи имаше сенки.

— И какво, по дяволите, от това? Луис негодуваше, че аз съм жива и че неговият син не е, а тя негодуваше срещу това, че аз съм жива, а сестра ми не е. Иска ми се да им угодя и на двамата и да скоча от този прозорец.

— Невъзможно, Кастелано. Мога да ти кажа от личен опит, че, ако скочиш от тази височина, само ще си натрошиш кокалите и после ще те изпратят в отделение за умопобъркани. Моят професионален съвет е да останеш жива.

— И какво да правя?

— Седни тук и говори — отвърна той тихо.

Барни отиде до вратата, обърна табелката **НЕ МЕ БЕЗПОКОЙТЕ** и през следващите три часа слуша Лора.

[1] Национална баскетболна лига. — Б.пр. ↑

22.

— Сюзи, какво, по дяволите, се случи с теб снощи?

Бяха на закуска. Сюзи седеше в ъгъла и от време на време отхапваше от боровинковата си кифла или пийваше от кафето. Но нито за миг не погледна Барни в очите.

— Моля те, Сюзи?

Все още без да гледа към него, тя каза тихо.

— Ти ме правиш за смях.

— Какво?

— Когато се приближих до стаята ти, разбрах, че там вече има някой. Това не беше много любезно от твоя страна, Барни. Трябва поне да правиш кратки почивки — като боксьор между рундовете.

Той седна срещу нея и ѝ се примоли:

— Но ти не разбираш, това беше само Лора.

— Какво искаш да кажеш с това „само“? В стаята ти имаше хубаво момиче, и то когато се предполагаше, че очакваш мен.

— Моля те, Сюзи, колко пъти трябва да ти казвам, че тя ми е просто приятелка?

— А как стана така, че, когато почуках, ти не отвори?

— Не съм те чул. Може би просто не е било достатъчно силно.

— Виж какво, не исках да превръщаме цялата тази работа във френски фарс и затова почуках тихо. Достатъчно унизително ми беше да направя и това.

Барни безпомощно удари чело с дланта си.

— Господи, Сюзи, знаеш, че не бих те лъгал — той гледаше към другия край на масата с очи, които молеха: — Сюзи, обичам те. Не съм ли ти го казвал хиляди пъти?

— Да — отвърна тя плахо, — и аз исках да ти повярвам.

— Имам предвид, че искам да се оженя за теб — изтърси той.

Невъзмутима иначе, сега тя беше смутена от лека изненада.

— Наистина ли? — попита тя нежно.

— Да, Сюзи, наистина. Наистина, наистина.

— Бих искала да мога да ти повярвам — каза тя тъжно.

— А какво, по дяволите, ти пречи?

— Твърде много пъти каза „наистина“. Все едно се опитваше да убедиш себе си, а не мен.

След тези думи тя стана и грациозно напусна кафетерията.

Барни остана да седи там, хванал главата си в ръце. И после подобно на укротено дете записано довърши кафето и кифлата на Сюзи.

Наистина я обичаше, уверяваше се той сам. Но след това беше принуден да признае, че не я обича толкова наистина, наистина, наистина.

Клиничните редувания започнаха и бъдещите лекари бяха крайно зарадвани от перспективата да работят с пациенти в многобройните учебни болници на Харвард. Те обаче не разбираха, че в задълженията им неизбежно ще бъде включено онова, което на разговорен език се нарича „мръсната работа“. Неквалифицирани като лекари — или като сестри, — те представляваха най-ниското йерархично ниво и въз основа на това им натрапваха безброй слугински поръчения. Като например, да бършат напред и назад от леглата на болните до лабораториите, разнасяйки кръв, урина и други проби. Когато не бяха заети с подобни задължения, трябваше да попълват болнични листове и което беше най-лошото — да се занимават с изписването на безкрайни застрахователни формуляри. Не им беше необходимо много време да осъзнаят, че плащаха учебни такси, възлизащи на хиляди долари, заради привилегията да спестят парите на Медицинския институт, вършейки безплатно цялата неквалифицирана работа.

Започнаха да гледат на взимането на кръв като на рядка привилегия. А понякога ги будеха в полунощ, за да им окажат съмнителната чест да включат повторно интравенозна система. Но това беше така, защото съучениците им от по-горните курсове бяха достатъчно далновидни да не стават от сън за нещо толкова тривиално.

Целта на клиничните редувания беше да се запознаят с основните специалности в целебното изкуство и по този начин да могат да изберат по коя пътека (или патология) в крайна сметка да тръгнат.

Хирургията и вътрешната медицина бяха задължителни. След това имаше широк спектър от специалности и подспециалности, като акушеро-гинекология, педиатрия, психиатрия, неврология, офталмология, урология — и дори ректология за онези, които имаха наклонност.

Някогашният повече или по-малко стабилен курс беше разбит на малки групи. Докато преди можеха донякъде да се утешат с това, че всъщност всичките сто и двацет души бяха в ръцете на тиранин, като Пфайфър, сега в групи от двама до десет те се сблъскаха с не по-малко страшни лекари.

Барни и Бенет се считаха за късметлии за това, че ги разпределиха в „Бригъм“. Защото, колкото и често да обикаляха различните отделения заедно със съответните инструктори, поне бяха в една и съща сграда и можеха взаимно да си облекчат робията. Барни измисли една игра, която нарече „олимпийското състезание по шлеп“. Тя включваше няколко необикновени дисциплини, всяка от които изключваше употребата на асансьор.

Началото представляваше втурване от четвъртия етаж с празни ръце. После следваха спринтове, съчетани с носене на различни инструменти, проби и т.н. А Бенет измисли минисъстезание по хвърляне на копие. Предизвикателството беше колко вени на пациенти можеш да пробиеш с първото бодване на иглата и съответно да вземеш кръв. Губещият трябваше да плати обяда, по време на който те обсъждаха постиженията си през седмицата.

Макар и двамата да бяха на етап вътрешни болести, беше невъзможно да се повярва, че изпълняваха едни и същи задачи. Така беше, защото имаха диаметрално противоположни възгледи за тях.

— Няма действие, Барн — оплакваше се Бенет. — Не се учудвам, че на интернистите им викат „бълхи“. Само се влачат по коридорите и надничат по ъглите. Искам да кажа, че не мога да си представя да прекарам живота си в хипотези за това, какво може и какво не може да става в човешкото тяло.

— Намирам го за очарователно — възрази Барни. — Като работата на детектив, който, за да разреши загадката, трябва да свърже малките нишки. Защо не отидеш в радиологията, Ландсман? Тогава ще можеш да прекарваш целия ден сам в мрака с рентгенови очи.

— Не, благодаря ви, доктор Ливингстън. Аз съм за хирургията, истинската *vita activa*^[1].

— Да — отбеляза Барни, — нали го знаеш онзи стар виц за различните видове лекари. „Бълхите“ знаят всичко и не правят нищо, хирурзите не знаят нищо и правят всичко.

— Да, а психиатрите не знаят нищо и не правят нищо.

Барни се засмя. Бенет проследи мисълта му.

— Какво те привлича в това да прекараш останалата част от живота си в трупане на мастна тъкан по задника си, обяснявайки на хората, че не трябва да обичат майките си?

— Хайде, Бен, там навън има буквално милиони хора, които ходят и носят болките си. Понякога си мисля, че всички трябва да бъдем освидетелствани.

— И ние в действителност сме такива, докторе — засмя се тихо Бенет. — Ние всички сме вече в болницата.

Двамата бяха излезли от смяна в 5:30 следобед и в болницата нямаше да ги очакват преди седем часа на другата сутрин. Докато вървяха полека към Вандербилт Хол в сгъстяващия се сумрак, Барни се осмели да попита:

— Бен, ти всъщност никога не си ми казвал какво те накара да се насочиш към медицината. Веднъж ми беше споменал, че баща ти е обущар. Да не би това да е било нещо като мечта на вашите да избереш тази професия?

— Не — отговори Бенет, — те не са ме насочвали в никаква посока. Просто реших да избира нещо, което може да направи света по-добър.

— Хайде, Ландсман. Не си на събеседване за влизане в училището. Аз съм твоят стар приятел. Не можеш ли да предложиш някоя по-основателна причина? Господ знае колко съм те отегчил с подробности от моята младост в Бруклин. А се обзалагам, че твоето детство е било дяволски по-интересно.

— Добре, Ливингстън — усмихна се Бенет, — за да ти направя една специална услуга, ще разровя душата си тук, по средата на улицата. Мисля, че причината, поради която се насочих към медицината, е един млад лекар — всъщност той е бил само студент по медицина, — който е спасил живота на майка ми.

— Тук има нещо неясно — отвърна Барни разпалено. — Какво се случи? Някаква злополука ли е?

— Не — тихо каза Бенет. — Освен ако за теб Хитлер не е злополука. Един от медицинските апостоли на фюрера я е използвал като морско свинче.

— Дяволска работа — прошепна Барни приглушено.

— Когато съюзническите сили освободили лагера, майка ми била в последна степен на остра ендометриална инфекция. Един английски студент по медицина ѝ направил спешна операция с най-примитивни подръчни средства и спасил живота ѝ.

— Исусе Христе! — възкликна Барни. — Но аз никога не съм знаел, че в концентрационните лагери е имало чернокожи.

— Майка ми е еврейка — отвърна Бенет.

— А — рече Барни с усмивка, — сега всичко става ясно. Нека се опитам да доразкажа останалата част от тази романтична история. Твоят баща очевидно е бил в редовете на Трета армия на Патън — тъй като ти имаш една табакера с неговата емблема, — освободил е лагера и после се е влюбил в майка ти. Прав ли съм?

— Наполовина.

— Коя половина?

— Това ще те смути, Барни. Моят баща е освободил моите родители.

— Хей, Бен, чакай малко, обърках се. Може ли да започнем от първоизточника, като например раждането? Кой, по дяволите, е твоят баща?

— Моят баща е полковник Линкълн Бенет старши, офицер от американската армия, починал през 1945 година. „Родителите“ ми са Хершел и Хана Ландсман от Берлин, концентрационен лагер Нордхаузен, и понастоящем живеят в Кливлънд, щата Охайо. Нали разбираш, Хана е била наистина в много тежко състояние и именно моят роден баща е заставил лекарите да се опитат да спасят живота ѝ. Но после по ирония на съдбата той умрял от тиф. Когато отишли в Америка, семейство Ландсман ме открили и за да съкратят историята — след като ме осиновили, моето първо име станало Бенет.

— Добре, мисля, че мозайката започва да се нарежда. А сега да разбирам ли, че господин Ландсман е онзи, който е обушар?

Бенет кимна.

— Съдейки по начина, по който се обличаш, и лукса около теб, предполагам, че магазинът му доста преуспява.

— Всъщност обувките ги правят във фабриките му. Неговият „магазин“ се нарича „Роял Ледъркрафт“.

— Ама че история — промърмори Барни. После се сети: — А твоята родна майка? Какво е нейното място във всичко това?

Чертите на лицето на Бенет се опънаха.

— Не знам, Барн. Нямам никакъв спомен за тази жена.

— Е, ти си по-късметлия от повечето хора. На практика имаш трима родители, с които да се гордееш. Повечето хора нямат дори един.

Бенет се засмя и прегърна състудента си. Барни беше развълнуван от тази безпрецедентна проява на привързаност.

Лора караше своя практикум по вътрешна медицина в „Мас Дженерал“. Тя сновеше с набързо хваната на плитка коса между пациенти и лаборатории и се учеше да мери пулс, кръвно налягане, да палпира основни органи за аномалии, а също и да изслушва безбройните здравословни проблеми на новите пациенти.

Вече се беше сблъскала с трудностите да бъде жена в една мъжка професия. Когато се опита да снее анамнезата на един монтажен работник с камъни в бъбреците, тя установи, че той въобще не е настроен да ѝ сътрудничи по отношение на нещо, което се намира надолу от пъпа му.

— Но, сър — възрази тя. — Аз трябва да опиша това заболяване, иначе никога няма да ви оперират. Винаги ли искате да имате тези болки в бъбреците?

— Вижте, госпожо, аз нямам какво да крия, но ако трябва да говоря за някои лични неща, като пускането на вода и интимните ми части, то това ще направя с доктор, а не с някоя руса сестра.

— Моля да ме извините, сър — отвърна тя рязко, — но това ме обижда.

— Това си е ваша работа, по дяволите — каза той. Ще ви позволя само да премерите пулса ми.

На Грети не ѝ беше по-леко. Но все пак най-неприятното преживяване беше свързано не с пациент, а с лекар.

Тя беше избрала хирургията като свой първи практикум и вършеше обичайната мръсна работа, като например да държи раните отворени с помощта на ретрактор, докато „големият нож“ влиза в тялото, „за да отреже и да излекува“, както казваха хората.

В редки случаи на някои от по-напредналите студенти им се позволяваше да направят окончателните шевове. Грети получи своя шанс, когато доктор Малкъм Макбрайд я покани да му асистира в зашиването. С маниера на добър педагог той взе ръцете ѝ в своите, помогна ѝ да хване иглата в дясната и започна да я движи заедно с неговата — бодване надолу, после изтегляне нагоре и тъй, докато разрезът бъде затворен.

Грети незабавно усети, че нещо не е наред, защото зад себе си чувстваше не само тялото на хирурга — при всяко движение на ръцете си той леко докосваше гърдите ѝ.

Забеляза ли някой какво правеше с нея? Забелязаха ли, че дишането на техния учител беше станало по-учестено? Или бяха хипнотизирани от съшиващите ръце?

— Не мога да се върна в онази стая. Просто не мога.

Веднага щом се прибра във Вандербилт Хол, тя се втурна да разкаже на Лора.

— Какво трябваше да направя? — попита тя през сълзи. — Освен че триеше гърдите ми с ръце, той ме натискаше отзад със своя... своята ингвинална област. Искаше ми се да го убода с иглата.

— Трябвало е да го направиш — отвърна Лора.

— Лесно е да се каже — възрази Грета. — Ти би ли рискувала да пропаднеш на изпита по хирургия за нещо, което никой друг не може да види?

Този въпрос накара Лора да се замисли. Не, вероятно тя не би направила нищо, дори онзи да е на път да я изнасили.

— Грети, погледни по друг начин на нещата — каза тя, опитвайки се да ѝ вдъхне увереност. — Това е просто едно незначително и гадно усещане. Мисълта ми е, че, ако онзи е толкова ненормален, та да изпитва удоволствие от такава евтина възбуда,

тогава прояви съчувствие към него. Искам да кажа, че ще имаме дяволски късмет, ако през следващите години не ни се случи нещо повече от това.

— Благослови ме, отче, защото съгреших. След последната, ми изповед извърших прелюбодеяние.

— Слушам те, сине мой.

— И напоследък правя това често.

Пауза.

— Първо бяха онези момичета от класа в института. Грети... и после Лора. За втората се чувствам най-виновен, отче, защото тя също е католичка. Всъщност ние даже се молихме заедно в тази църква. Какво да правя, отче?

— Сине мой, всички ние трябва да избягваме греха и особено греховете на плътта. Но преди всичко ти трябва да се стремиш да поддържаш учението на католическата вяра. Моли се на Бога да ти даде сила, сине мой, а аз ще се моля за теб.

— Да, отче.

— Като покаяние кажи три пъти молитвата за Христовите мъки на кръста. А сега искрено се разкай...

Absolvo te in nomine patris et filii et spiritus sancti^[2].

— Но, отче... аз все още се страхувам.

— От какво, сине мой?

— Тези прелюбодеяния бяха единствено в моето съзнание. Страхувам се, че може да ги извърша наистина.

От другата страна на изповедалнята не последва никакъв отговор.

Ханк Дуайър излезе от катедралата с пречистена душа и обновен дух.

Лора мразеше хирургията.

Не само заради кръвта и вътрешностите, а и заради така изтощителното стоене нащрек до ретрактора в продължение на два-три часа, докато кръвоносните съдове или вътрешните органи биваха отделяни, резецирани, лигирани и отстранявани. Достатъчно беше

видяла и от „тежката работа“: счупените кости на краката се наместваха, все едно бяха дървени парчета в ръцете на дърводелец, а материалите, с които се правеха шевовете, бяха най-различни — найлон, черво от кенгуру, коприна. Всичко това някак си напомняше монтажен конвейер от Детройт.

Беше ѝ по-добре да разговаря с пациенти, на които предстоеше операция, да се опитва да ги избави от уплахата им, да ги наблюдава как се предават под въздействие на упойката с помощта на нейните утешителни думи.

В следоперационната зала беше мъчително. Понякога тя виждаше пациента, на когото беше говорила, в съзнание, усмихнат, щастлив и изпитваше радост. Но обикновено, дори и операцията да беше успешна, те се измъчваха от болки и никакви нейни думи не можеха да облекчат страданието им.

Разбира се, имаше и случаи, когато те изобщо не се събуждаха...

Всяка вечер тя се връщаше от болницата, след като времето за вечеря беше отдавна минало, и едва намираще сили да слезе долу до машините за сандвичи.

Почти всеки ден я очакваше писмо от Палмър. Или „младши лейтенант Талбот“, както напоследък сам се наричаше.

Боже, помисли си тя, защо отблъснах това момче?

Ето той ходи по разни екзотични места из Тихия океан и вероятно се среща с десетки грациозни девойки на възраст за женене. Въпреки че в писмата му имаше клетви за вярност и загатвания за безбрачие, тя беше сигурна, че той в действителност прекарва доста буйно времето си.

От своя страна Лора поддържаше сексуалната си независимост и беше имала няколко случайни връзки със стажанти, които се оказаха съвсем незначителни. Отстъпи пред натиска дори на самовлюбения и настоятелен бостънски неврохирург Гари Арнолд, който наскоро се беше завърнал в Бостън. Но втората им среща също не беше продължителна. Гари проявяваше някаква дразнеща склонност да говори авторитетно. През една късна неделна вечер, докато лежах в леглото, той погледна втренчено тавана и промърмори:

— Ти не обичаш секса, нали, Лора?

— А? — тя беше почти заспала.

— Просто забелязах, че ти, изглежда, не изпитваш удоволствие от любенето.

— Намекваш, че имам някакъв проблем ли, Гари?

— Е добре, ще бъда съвършено честен. Мисля, че може би ще трябва да поговориш за това с някого.

— Знаеш ли — отвърна Лора, събуждайки се постепенно, — може и да си прав. Колкото повече си мисля, толкова повече осъзнавам, че сексът не е чак толкова голямо удоволствие...

— Аха — каза докторът със същия тон, с който Архимед някога бе изрекъл „Еврика“.

— Не, Гари, искам само да кажа, че сексът не ми доставя удоволствие с *теб*.

Докато неврологът, получил внезапно нервно разстройство, търсеше подходящ отговор, Лора се облече, сложи палтото си и тръгна към вратата, оставяйки един прощален подарък на добрия доктор.

— Знаеш ли какъв ти е проблемът, Гари? Ти бъркаш ума си с пениса... което е съвършено понятно, тъй като и двата ти органа са еднакво трагични.

При което тя се усмихна скромно и излезе на пръсти от живота му.

Както подобаваше на един послушен син, Сет Лазаръс се отбиваше вкъщи за всеки уикенд. Майка му винаги го питаше:

— Какво ново?

А той подхващаше за сетен път уморителната и почти водевилна сцена:

— Не е кой знае какво. Тъкмо излекувах рака, сърдечните пристъпи, зъбобола и ухапванията от комари.

На което тя правеше своя обичаен коментар:

— А нещо *друго*, още по-ново?

След това баща му се впускаше в монолог, за различните чикагски отбори и съответните им шансове.

Скучната и обезсърчителна формула не се променяше никога. Сет се чудеше защо си прави труда да харчи пари.

Но един уикенд никой не вдигна телефона. Нито у дома, нито долу в магазина. Не беше възможно да са излезли в отпуска, защото

никога не го правеха. Всъщност сигурно бяха дали някакъв мълчалив обет да работят непрекъснато, откакто Хауи влезе в болницата. Навярно смятаха, че нямат право на друга радост в живота. Но къде бяха отишли?

Той се обади на Джуди по телефона, нещо, което обикновено правеше в делничните нощи — от единайсет нататък. Тя веднага се сети защо се обажда.

— Извинявай, Сет, но родителите ти ме накараха да обещаая, че няма да кажа нищо. Става дума за Хауи...

Тя замълча и Сет се поддаде на тайното желание това да бъде дългоочакваната новина, че брат му... вече не страда.

— Какво се е случило? — попита той бързо.

— Получил е нещо като мозъчен кръвоизлив. На практика е мъртъв.

Сет загуби контрол напълно.

— Искаш да кажеш, че още е жив?

— Все още диша. Включили са го на респиратор. Родителите ти седяха до леглото му през цялата седмица.

Сет избухна.

— Защо, за Бога, правят това? Той фактически не е жив От двайсет години. Каква, по дяволите, е тази болница?

Джуди въздъхна.

— Не знам, Сет — каза тя тихо. — Но знам, че през цялото това време майка ти седи в онази стая, за да е сигурна, че Хауи има на кого да се опре.

— Ще намеря някой, който да ме замести, и утре сутринта ще хвана първия самолет — заяви Сет решително. — Мисля, че има полет в седем и половина.

— Ще те посрещна — отвърна Джуди нежно. — Ужасно е да се връщаш затова, но ще се радвам много да те видя.

— Аз също — отговори Сет.

Веднага щом затвори телефона, Сет облече набързо синята си винтияга и хукна надолу. Излезе от Вандербилт, тръгна по „Лонгууд авеню“ към вътрешния двор на института и после се втурна към крило „Д“. Половин час по-късно беше отново в стаята си и приготвяше малка пътна чанта, която щеше да му е нужна за утрешното пътуване:

риза, вратовръзка, къси спортни гащета, чорапи, четка за зъби и несесер. И най-накрая — една игла за подкожна инжекция.

[1] Активен живот (лат.) — Б.пр. ↑

[2] Опрощавам греховете ти в името на Отца и Сина и Светия дух (лат.) — Б.пр. ↑

23.

— По дяволите, Сет, изглеждаш изтощен.

— Не можах да спя през цялата нощ. Онова, което трябва да направя, е ужасно.

— Което трябва да направим ние, скъпи — поправи го Джуди, докато вървяха ръка за ръка по един от дългите коридори на чикагското летище „О’Хеър“. — Тук и двамата сме вътре.

Покрай тях притичваха тълпи от изтормозени бизнесмени, бързащи за своите полети. Стигнаха до ниво „три“ на гаража, където беше паркирала колата си Джуди, и гласовете им ехтяха в студеното бетонно подземие. Джуди даде назад и потегли надолу по наклонения път, а през това време Сет остана мълчалив.

— Решил си нещо друго, нали?

— Не съм убеден, че може да се нарече така. Да ти кажа истината, страх ме е до полуда.

Бяха излезли от магистралата, когато тя се опита да му вдъхне увереност.

— Сет, това е *правилното* решение.

— Някои хора биха казали, че си играя на Бог.

— Не вярвам Бог да иска ненужното страдание на някое човешко същество... особено когато болният дори не осъзнава, че е само „технически“ жив. Абе тия неща си ми ги говорил десетки пъти.

— Знам — призна той. — Но какво ще правя, ако ме хванат?

Тя не можа да му отговори. Наистина тази перспектива я преследваше още откакто бяха установили, че и двамата считат за правилно да сложат край на едно без жизнено и изпълнено с болка съществуване. А той отиде дори и по-далеч, доверявайки й, че, ако някога има подобни случаи, би „помагал на хората да умрат“, стига само да го желаят.

— Има и друго нещо — предупреди Сет на висок глас. — Не мога да вляза там просто ей така с куфара. Ще бие на очи.

— Помислих за това — отвърна тя. — В дамската ми чанта трябва да има достатъчно място.

Той кимна и каза:

— Бих искал да мога просто да дръпна щепсела на проклетия респиратор. Според мен, ако имаха някаква хуманност, докторите там щяха да го сторят. Конете, които изпитват болка, ги убиват, за да сложат край на страданието им. Защо не правят същото и с хората?

— Хората може би считат, че Бог обича хората повече от конете.

— Не — поправи я Сет. — Щом ни заставя да слагаме край на болките им, значи той обича повече конете.

Колата влезе в паркинга „Сейнт Джоузеф“ и спря в един отдалечен ъгъл. Сет отвори малкия си куфар и извади спринцовката. Изведнъж тя му се стори огромна. После измъкна от джоба си два флакона с някаква течност.

— Какво е това? — попита Джуди.

— Калиев хлорид — отвърна той. — Съвсем обикновен минерал, който всички ние имаме в телата си. Необходим е за електролитите в мозъка. Ако бъде вкаран венозно, сърцето спира. Никога не би могъл да породи подозрение, защото никой не би поставил под съмнение присъствието му.

Сет проби капачката на флакона и започна да изтегля течността.

— Ако не друго, сега поне Хауи ще страда за последен път.

Хауи. За първи път през този ден беше произнесъл името му. През цялата безсънна нощ и по време на полета се беше опитвал да лиши „пациента“ от самоличност. Това не е твоят по-голям брат, беше си казал той, това е просто една страдаща маса от безполезни органи без никаква самоличност.

Изпразни съдържанието на втората ампула в спринцовката и я подаде на Джуди. Тя я зави предпазливо в носната си кърпичка и се опита да я сложи в чантата си.

— Част от нея ще изтече в блъсканицата.

— Не се безпокой — отвърна Сет безизразно. — Това е... повече от достатъчно.

Джуди внимателно затвори чантата си. Двамата излязоха от колата и тръгнаха един до друг, а стъпките им хрущяха в покрития със ситен чакъл двор.

Тъкмо когато влизаха през главния вход, от асансьора излезе небръснатият и изтощен Нат Лазаръс.

— Сет — възкликна той с дрезгав глас, — каква изненада... майка ти ще се радва да те види — после се обърна към Джуди и добави без злоба: — Мисля, че обеща да не...

— На моя отговорност, татко — прекъсна го Сет. — Когато не можах да се свържа с теб по телефона, се обадох на Джуди и я накарах да ми каже какво става. Е, как е той?

Баща му сви рамене:

— Как е той? Какъв отговор искаш по отношение на момче като Хауи? При други обстоятелства можеш да кажа, че е малко по-зле... но той открай време си е съвсем зле и без това.

— Как е мама?

Нат въздъхна.

— Още един въпрос, на който можеш сам да си отговориш. Че как ще е? Стои там по цял ден и цяла нощ и му говори ли, говори за последните събития, за най-новите и смахнати диети в Холивуд... и за всичко, което пише по списанията. Не знам как ѝ е останал още глас.

— Спи ли изобщо? — попита Сет.

— Накара ги да ѝ поставят едно легло до неговото. „В случай че има нужда от мен“, както, казва тя. А аз не мога да дишам в онази стая и затова съм тръгнал да си легна в мотела.

— Прав си, татко. Това ще ти се отрази добре. Ще се видим по обед.

— Да, разбира се — после Нат уморено добави: — Радвам се, че те виждам, Джуди.

На път за стаята Сет държеше ръката на Джуди.

Колкото повече се приближаваха, толкова по-ясен ставаше пневматичният вой на респиратора.

Вратата беше леко открехната и побелялата глава на Роузи Лазаръс се подаваше над зеленото тапицирано кресло. Тя гледаше към края на леглото, където вероятно виждаше лицето на по-големия си син, защото от мястото, на което стояха Сет и Джуди, се виждаше само един огромен метален респиратор.

— Здравей, мамо — тихо каза Сет. Отговор не последва. — Аз съм, мамо — рече той по-високо и в същото време си мислеше: „Този

проклет апарат е толкова шумен, че тя не може да чуе гласа дори на своя жив син.“

Влезе в стаята, а Джуди застана зад него. Докосна майка си по рамото и тя сепнато подскочи.

— О, Сет — проплака тя, когато я прегърна. — Хауи е много болен. Тукашните лекари не могат да подобрят състоянието му. Познаваш ли някой специалист от твоята болница, на когото да се обадим?

Той поклати глава.

— Никого не познавам, мамо.

— Тогава просто трябва да седим и да чакаме — отвърна майка му. А после забеляза другия посетител. — Здравей, Джуди, скъпа. Колко мило от твоя страна да дойдеш.

За първи път сега Сет погледна към лицето на брат си. От апарата изглеждаше миниатюрно. Очите му бяха затворени, а по челото му имаше пот. Сигурно страда, си помисли Сет. И знам, че, ако Хауи иска нещо, то е всичко това да *свърши*.

Обърна се към майка си:

— А ти как си, мамо? Грижиш ли се за себе си? Храниш ли се?

— Това не е от значение. Ще се оправя.

— Закусвахте ли, госпожо Лазаръс? — попита Джуди загрижено.

— Време за закуска ли е? Мислех си, че е още нощ.

— Долу на пътя видях един „Хауърд Джонсън“ — предложи Джуди. — Ще ми бъде приятно да ви закарам.

— Не, не — възрази Роузи припряно. — Не мога да оставя Хауи толкова дълго сам. Ще бъдеш ли така добра да ми донесеш нещо?

— Какво? — попита Джуди.

— Нещо. Каквото и да е. Наистина не съм гладна. Честно казано, трябва ми само чаша силно кафе.

— Добре тогава, мисля, че във фойето има машина — отвърна Джуди. — Защо не дойдете с мен просто да се поразгъпчете?

Роузи въздъхна.

— Всъщност май ще е добре да походя — за да се изправи, жената се оттласна с ръце от облегалките на креслото.

— Хайде, Скъпа — каза тя на Джуди. После се обърна настойчиво към другия си син: — Сет, ти стой при Хауи и ако нещо *се случи*, веднага звъни на сестрата.

— Добре, мамо — отвърна той, а гласът му дойде дълбоко от гърлото. След това се пресегна към джоба си и извади една шепа дребни монети. Подаде ги на Джуди и каза: — Ако видиш някъде апарат, донеси ми някакъв сандвич.

— Правилно — одобрително каза Роузи, — и ти трябва да хапнеш нещо, Сет. Станал си слаб като клечка.

В момента, в който двете жени излязоха от стаята, Сет бързо затвори вратата и се втурна към мястото, където Джуди бе оставила чантата си.

И после се захвана с онова, което беше правил толкова много пъти в сънищата и фантазиите си. И най-вече през цялата минала нощ.

Отиде до другия край на леглото, където ръцете му щяха да бъдат скрити от респиратора, в случай че някой от лекарите или сестрите се отбиеше в стаята.

Чантата на Джуди се отвори с изщракване, той бръкна вътре, поколеба се за миг и дори не смееше да диша, докато се послушваше за нечии стъпки по коридора.

Не се чуваше нищо друго, освен звука на респиратора.

Към интравенозната система, отвеждаща към ръката на Хауи, имаше бюретка и куха стъклена тръбичка, която показваше какво количество от предписаното лекарство вече е изтекло.

Сет бързо разви тясната тръбичка, вкара иглата на спринцовката в бюретката и изпразни солидната доза, която се съдържаше в нея. После припряно и с треперещи ръце върна интравенозното маркуче към нормалната му функция, прибра спринцовката обратно в чантата на Джуди и отново седна до брат си.

Знаеше, че сърцето му скоро ще спре да бие. Но механичният вентилатор щеше да продължи да изтласква въздух към белите му дробове. И тъй като Хауи и без това беше в безсъзнание, сестрите може би нямаше да разберат, че е починал, поне още пет минути. А може и час.

Сет не знаеше дали иска майка му да е тук за едно последно и безсмислено сбогом... или пък да пропусне мига, в който агонията на Хауи щеше най-сетне да свърши.

Самият той не можеше да отклони очи от лицето на брат си, с когото никога не бе успял да поговори.

Сбогом, Хауи, каза той в мислите си. Ако има някакъв свръхестествен начин, по който да ме познаеш, тогава може би ще разбереш, че направих това... защото те обичам.

Погребението, както и целият живот на Хауи, беше сведено само до тях четиримата. Дори и Джуди не присъстваше. Такова беше желанието на Роузи: „Семейството трябва да остане насаме за последен път.“

Сет стоеше безчувствен до гроба и слушаше как унитариянският пастор, който работеше към гробището, възхвалява добротата на брат му. Единственото нещо, което му носеше утеха, бяха мимолетните слова, че сега Хауи е „намерил покой“ и „почива в мир“.

На връщане от гробището, докато бяха в лимузината, Роузи се утешаваше, повтаряйки непрестанно какво били казали лекарите, които правили безуспешни опити да събудят нейния Хауи.

— Благодаря на Бога, че поне не е страдал. Станало е безболезнено. Сърцето му просто е спряло. Никой не е можел да направи нищо.

Джуди ги очакваше пред магазин „Лазаръс“. Тя изказа съболезнованията си на Нат и Роузи, а те двамата кимнаха признателно и безмълвно и тръгнаха ръка за ръка към задната врата.

Сет и Джуди останаха сами.

— Как се чувстваш? — попита тя.

Тъкмо щеше да каже, че е добре, но внезапно го обзе чувство на вина и прошепна:

— О, Джуди, какво направих? Какво направих?

Следващият им практикум беше в различни болници и затова Барни и Бенет се виждаха рядко, като изключение правеха само спорадичните им среднощни състезания по наказателни удари, в които резултатът беше 2568 към 2560 в полза на Барни.

Но рано една сутрин, когато беше към края на петкилометровия си крос, Барни зърна Бенет да вилнее подобно на Джийн Кели от „Пея

в дъжда“. Приятелят му прескачаше като бесен на прескочикобила апаратите за паркиране по улица „Луи Пастър“. Барни хукна да го настигне.

— Ей, Ландсман, да не си откачил? — извика той запъхтяно.

Бенет не обърна внимание какво го питат, и избъбри възторжено:

— Направих го, Ливингстън. Току-що изродих едно истинско, живо бебе.

— Ей, да не ме поднасяш — Барни се усмихна и протегна ръка.

— Поздравления. Още единайсет и се дипломираш.

— Ще ми бъде приятно да го правя още милион пъти. Можеш ли да си го представиш, Барн, бъркаш в оная кървава пихтия и вадиш едно такова мъничко човеченце.

— Искаш да кажеш, че е трябвало да извършиш истинско раждане?

— Извадих късмет. Беше пет часа сутринта. Лекарят правеше спешна операция, а стажантът цяла нощ бил преливал кръв на един хемофилик и ми каза да отивам да се оправям сам.

— Жестоко!

— Разбира се — продължи Бенет, — човекът може да се е повлиял малко нещо от обстоятелството, че майката е заможна пациентка от Роксбъри. Но тъй или иначе, аз го направих — макар че, да си призная, сестрите малко ми помогнаха. А пък и самата жена вече беше минавала през тази работа. Но никога няма да ми повярваш какво се случи после.

— Ландсман, от теб мога да очаквам всичко — ухили се Барни.

— Добре тогава, слушай... жената ме погледна, от леглото и каза, че, макар това да ѝ е деветото дете, то е първото, изродено от истински лекар пика, както тя ласкаво се изрази. И тъй, тя настоя да ѝ дам името си.

— На нея... момиче ли е?

Бенет сви радостно рамене.

— Какво да правя, като в този момент в родилното отделение на „Бет Израел“ има една четирикилограмова малка дама, която се нарича Бенета Ландсман Джаксън?

— Взела е дори и „Ландсман“? Добре, че не си споменал „Ейбрахъм Линкълн“.

— Да ти кажа истината, Споменах, но тя вече си имала дете с това име.

— Лора, как е, раждаме ли, раждаме ли?

Акушер-гинекологът Уолтър Хюлит, към когото тя бе прикрепена, беше надникнал в родилната зала, за да види как Лора се справя с пациентката си Марион Фелс, трийсет и шест годишна жена първескиня.

— Контракции в интервал между четири и пет минути, шийката има разширение около шест сантиметра, изглаждане осемдесет процента... минус три пункта.

— Страхуваш ли се?

— Не, добре съм.

Естествено, лъжеше.

Лора беше сигурна в информацията, която даваше, обясняваща точното положение на бебето в родовия канал, но далеч не беше добре.

Те вече бяха определили, че раждането ще бъде „главично“ — т.е. подобно на деветдесет и пет процента от всички случаи бебето на Марион щеше да се появи напред с главата. Но информацията, която току-що беше дала на Хюлит, показваше, че няма да видят темето на детето поне още два часа.

Мисълта, че Хюлит може да отиде и да намери някое спокойно легло, на което да подремне, я довеждаше до ужас.

— Слушай, Лора — каза той, — очевидно е, че разполагаме с много време. Ще поизляза...

Добре, помисли си Лора, ти винаги отиваш на онова място на паркинга да запалиш цигара.

Но след това чу края на изречението.

— ... да си взема нещо за ядене. *Трябва* да отида само до „Блухил авеню“ и да си купя сандвич и лимонов сок.

„Блу хил авеню“? — помисли си тя. Та това е на километри оттук. За Бога, Уолтър, не можеш да ме оставиш просто ей така сама. Зная, че наоколо има сестри, но аз съм единственият лекар... а дори не съм и лекар.

— Смяташ ли, че ще задържиш крепостта? — ухили се Хюлит.

Тя бе решена да прикрие страховете си.

— Разбира се, докторе, няма проблем — каза тя, чудейки се откъде беше събрала кураж, при положение че дъхът не ѝ стигаше да произнесе подобна лъжа.

— Чудесно — заяви Хюлит. — Да ти взема ли нещо?

Тя поклати глава.

— Не, благодаря. И през цялото време си мислеше: „Освен да ми намериш един добър гинеколог.“

— Как се чувствате? — попита сестрата.

— Благодаря, добре — отговори Лора.

— Питам госпожица Фелс, доктор Кастелано — отвърна тя троснато.

— О! — рече Лора, опитвайки се да прикрие смущението си.

— Добре съм — каза пациентката.

Главната сестра се усмихна.

— Ако имате нужда от нещо, просто ни извикайте.

— Не можете ли да направите нещо за тези проклети контракции?

— Отпуснете се, Марион — намеси се Лора, — съвсем скоро ще можем да ви дадем някакво лекарство.

— Да — потвърди старшата сестра, — за вас сме приготвили местна упойка.

Флорънс Найтингейл отдръпна самодоволно усмихнатото си лице от вратата. „Не е ли прекрасно, че получавам такава подкрепа от съотборничките си по пол, които се чувстват обидени, задето нося бяла престилка, а не бяла шапка — мислеше си Лора. Моля те, Уолтър, довършвай този проклет сандвич, преди жената да е получила пълно разкритие.“

Опита се да си възвърне доверието на пациентката, като премери кръвното ѝ налягане и провери състоянието на шийката, която за неин ужас се беше разширила до близо осем сантиметра. Процесът се развиваше много по-бързо, отколкото някой беше очаквал.

Веднага щом контракциите ѝ спряха, Лора я попита нежно:

— Сестрата вярно ли ви нарече „госпожица“?

Марион се усмихна изнурено и отговори с известно затруднение:

— Да. Не исках да се омъжвам за него... главно защото беше женен за друга. Годиците все пак си вървят и исках да си имам дете, преди да е станало твърде късно.

— Какво работите? — попита Лора.

— За „Глоуб“. Толкова заета бях с успешната си кариера, че не обърнах внимание на биологическия часовник. А вие омъжена ли сте, докторе?

— Моля ви, наричайте ме Лора. А отговорът е: „Все още не.“

Изведнъж Марион избъбри:

— Бързо, Лора, ръката ти!

Тя изстена и силно стисна ръката ѝ, а Лора прошепна:

— Отпуснете се. Опитайте се да дишате нормално. Скоро ще свърши.

Марион спря дъха си и попита:

— Колко остава още, докато се роди бебето?

— Немного — отвърна Лора окуражаващо, а вътре в себе си се молеше Уолтър вече да бърза по улица „Фенуей“. — Ще те погледна още веднъж.

За свой ужас тя откри, че шийката е получила пълно разкритие и че бебето е в положение плюс две.

Господи Боже, за първи път беше изправена пред истинска задача! Тя позвъни на сестрите.

— Започва се — прошепна Лора на Марион.

— Слава Богу, тези контракции просто ме убиват.

Едно отделение сестри влетяха вътре и подкараха носилката с бъдещата майка към родилната зала. Марион изчезна за части от секундата.

Изведнъж зад Лора се обади един мазен глас:

— Не е ли по-добре да се измиете?

По дяволите, това беше онази приятелски настроена старша сестра.

— Да, разбира се — отвърна тя, а паниката ѝ растеше. — Ъ-ъ... когато доктор Хюлит се върне, непременно му кажете къде съм.

— Разбира се, докторе.

Лора се затича надолу по коридора, спря се до мивката пред родилното и започна старателно да мие ръцете си.

През цялото време се опитваше да овладее учестеното биене на сърцето си.

Тя бутна вратата и влезе в предродилната зала, където една втора сестра ѝ помогна да си сложи стерилна престилка и ръкавици.

От мястото, където беше, Лора чуваше как Марион стене от болка.

— Къде е анестезиологът? — попита тя. — Той трябваше да й направи местна упойка.

— Нико току-що го извикаха спешно. Може доста да се забави.

О, Боже, помисли си Лора, трябва да му се обадя в спешното отделение да се връща... защото не вярвам да успея сама да поддържам дишането. И освен това знам, че не мога да направя упойката сама.

Стоеше неподвижно и се опитваше да си спомни какво би направил един истински акушер в ситуация като тази. Той щеше да подготви половите органи. Няколко пъти беше наблюдавала тази процедура, но никога не я беше извършвала сама.

Сега нямаше избор... Лора пое дълбоко дъх и влезе в обляната от по-ярка светлина операционна зала.

Тогава чудото изведнъж се случи. За нейно удивление вече не трепереше. Установи, че крачи спокойно към масата, където краката на Марион бяха хванати с ремъци към стремето за раждане. Коремът ѝ беше покрит със стерилни кърпи и чаршафи. Старшата сестра стоеше близо до малка масичка, върху която грижливо беше подредила хирургическите инструменти.

Лора набързо преговори всички инструкции, които беше запомнила. Преди всичко: не бързай по време на раждането, защото в противен случай може да причиниш сериозни увреждания на майката и детето.

Притисни перинеума, за да се разтегне, и дай възможност на новороденото да разкрие отвора на вагината.

Някъде зад себе си Лора чу как една от сестрите извика:

— Вижте, бебето се показва.

С ледено спокойствие Лора нареди на старшата сестра да приготви спринцовка с десет кубически сантиметра ксилокаин.

Докато чакаше, тя вкара лявата си ръка покрай главата на бебето, за да напипа бедрената кост на Марион. След това с пръст върху половия нерв поиска да ѝ дадат „тромпет“ — метална тръба, която вмъкна навътре, за да насочи двайсетсантиметровата игла. Взе спринцовката в другата си ръка и започна да я напъхва в тръбата, докато усети тъканта на страничната стена на вагината.

После леко издърпа иглата, за да е сигурна, че няма кръв, и най-накрая инжектира аналгетика.

В този момент Марион получи още една мъчителна контракция.

— По дяволите — задъхано рече тя. — Абе това мръсно лекарство не действа!

Лора отговори с тон, който се надяваше да прозвучи окуражително:

— Марион, ксилокаинът започва да действа след две-три минути.

И наистина след по-малко от пет минути всичко беше наред... поне за Марион.

С помощта на чифт прави ножици на Мейо Лора направи седем и половина сантиметров разрез от основата на вагината до ректума, с което се целеше да се разшири „парадният вход“ за бебето.

А Марион не изпита ни най-малка болка.

Въпреки това сега нещата изглеждаха по-малко ясни. Навсякъде се стичаше поток от кръв и слуз. Но ръцете на Лора успяха някак си да открият детето и тя нежно му помогна да излезе. Лицето, брадичката... а после и шията.

Като самолет, включен на автопилот, Лора внимателно завъртя бебето и освободи раменете от тазовия вход на майката.

Полека обърна новороденото, така че да бъде с лицето надолу (*всяка секунда трябва да се действа бавно*, непрекъснато си напомняше тя). Сега и другото рамо беше свободно. Останалото беше лесна работа. Но, *дявол да го вземе, Лора, не бързай*. Нека сърцето ти бие, колкото си иска бързо, но бебето изваждай внимателно и постепенно.

Миг по-късно цялото бебе беше в ръцете ѝ. Но щеше да заприлича на бебе едва когато измиеха всичката кръв, слуз, околоплодни води и разни други неща. Исусе Христе, как се хлъзга то. А ако го изпусна? Не, няма, държа го, както трябва — отзад за петите. После някой изплака... или може би изстена? Във всеки случай това беше първият звук на най-новия гост на света.

Лора погледна покритото със секрет същество, което държеше по необходимия начин, като пиле, и после извика:

— Момиче е, Марион, имаш момиче.

Сложи детето върху стомаха на майка му, а сестрите го увиха в топли кърпи. Веднага щом пъпната връв спря да пулсира, Лора я стегна в скоба, а после я отрязва и върза.

Точно в този момент в помещението влезе висок прегърбен лекар, облечен в неугледна бяла престилка. Това беше Нико, анестезиологът на тукашната болница.

— Извинявай, Лора. Но нали разбираш, спешно повикване. Да почваме ли шоуто?

— Съжалявам, Нико — каза Лора с непринуденост, идваща от облекчението. — Страхувам се, че шоуто свърши.

— Каква упойка използва?

— Местна.

— Сама ли я направи?

— Не, вълшебната фея ми помогна.

Нико погледна майката, която се занимаваше спокойно с новороденото си, и после отмести очи към Лора.

— Хей, Кастелано, не е лошо.

Лора тръгна към изхода като сомнамбул.

— Чакайте, докторе — чу тя гласа на старшата сестра. — Не забравяйте плацентата.

Лора се върна до масата подобно на автомат, изчака плацентата и заши епизиотомичния разрез с конец от хромирани котешки черва.

Накрая провери общото състояние на Марион. Кървенето беше слабо. Нямаше никакви разкъсвания или увреждания на шийката.

— В ред си, Марион — промълви тя. На което възторжената майка отвърна:

— И ти си в ред, Лора. Благодаря ти.

Лора остана в операционната дори след като откараха родилката, а чувството на облекчение се смени с чувство на гордост. После и на ревност. Марион наистина беше подредила живота си, както трябва.

Изведнъж на Лора ѝ се стори, че най-голямата радост за една жена е да държи в ръцете си дете.

И сега тя разбра, че, колкото и да искаше да успее, тя искаше и *това*.

Барни беше горд, че оперира с най-добрия екип, макар да знаеше, че не може да се надява на друго, освен да подържи някоя скоба.

Поне щеше да гледа как Томас Обри („хирургът на хирурзите“) и анестезиологът Конрад Наги („най-добрият продавач на райски газ в християнския свят“) си вършат работата.

Днешната процедура беше холецистектомия. Онова, което обикновено се явяваше като рутинно отстраняване на жлъчен мехур, този път щеше да бъде „малко по-интересно“, както се изрази Обри, „защото нашият пациент, господин Ейбрахамиан — както навярно сте прочели в медицинската справка за него, — е имал сложна клинична картина през детството си, която включва ревматична треска и на практика всички алергии, за които можете да се сетите. Трябва да сме готови за изненади.“

— Доктор Наги е приложил предоперативно атропин, направил е упойка с шейсет милиграма метохекситон и е използвал салкураниум за добра нервно-мускулна хармония. За да приспи пациента, той е прибягнал до райски газ и кислород в съотношение седемдесет към трийсет.

Толкова за пролог, а сега вдигаме завесата.

Хванал скалпела по начина, по който виолончелистът държи лъка си, Обри направи Кохеров разрез и кимна на сестрите отляво и отдясно да дренират стомашната течност. Хирургът вмъкна дясната си ръка в отвора, за да отмести черния дроб и да открие жлъчния мехур. Той хвана, органа с екартьор и го вдигна към повърхността.

Първият му помощник, доктор Липсън, поддържаше отвора с ширококрил Дивъров екартьор. После той даде сигнал на Барни да вземе един тесен екартьор и да го постави под ребрената дъга — долния край на гръдния кош.

— Сега, господа — обяви Обри, — ние имаме максимална експонация. Внимателният хирург трябва своевременно да огледа цялата област, която е разкрил.

Преди да отстрани жлъчния мехур, той ги разведе като опитен екскурзовод из цялата система от артерии и канали. После хирургът поведе безстрашните изследователи в търсене на възможни кървящи точки, които все още да не е зашил. В този момент той предостави

останалото в ръцете на Липсън, който трябваше да затвори раната, а самият Обри продължи да разказва:

— Моля ви, обърнете внимание, че доктор Липсън внимателно избягва капсулата на черния дроб, защото шевовете, преминали през органа, биха причинили кървене. Когато всичко бъде готово, ние ще вкараме дренажната тръбичка...

Внезапно анестезиологът прекъсна омаята на кратката педагогика.

— Том, има проблеми — каза той с онази характерна нотка на безпокойство в гласа си.

— Какво става? — хладнокръвно попита хирургът.

— Човекът просто ври. Кръвното налягане е до небето. Пулсът е сто и осемдесет.

Доктор Обри спокойно нареди:

— Някой да провери ректалната температура.

Барни стоеше като хипнотизиран, а в това време една от сестрите пъхна термометъра. Започна да се поти, но не смееше да избърше челото си, защото се страхуваше да не мръдне екартьора. Погледна към Наги. Челото на анестезиолога беше свъсено, а очите му излъчваха тревога. Вниманието на Обри остана приковано в отворената рана и като че ли откъснато от паниката около него.

Докато сестрата извади термометъра, сякаш измина цяла вечност.

— Боже мой — задъха се тя.

— Кажй я де, Хелън — спокойно и отсечено заповяда Обри.

— Почти четирийсет и два, докторе.

— По дяволите — извика Наги, — злокачествена хипертермия.

Да вземем лед.

Барни чу нечии забързани стъпки към вратата. Чувстваше, че също трябва да реагира на тази спешна ситуация, но как? Уплашен и объркан, той се обърна към главния хирург:

— Да им помогна ли да донесат лед, докторе?

— Аз наредих ли ви нещо, младежо? — троснато рече Обри и за първи път не овладя емоциите си. — Просто дръжте този екартьор и не пречете.

В този момент анестезиологът бързо изтърси:

— Том, електрокардиограмата откача.

Обри свали една от ръкавиците си и протегна ръка към слабините на пациента, за да провери феморалния пулс. По изражението му над маската Барни можеше да каже, че такъв нямаше.

— Няма сърдечна дейност — обади се друг глас.

— ЕКГ-то дава права линия — обяви Наги. — Той е мъртъв.

Настъпи внезапна тишина. Никой не се *осмели* да продума, преди доктор Обри да реши какво да се прави.

Накрая той нареди:

— Доктор Наги, продължавайте да подавате въздух към белите дробове.

Анестезиологът кимна и се подчини.

Защо, по дяволите, прави това, чудеше се Барни. Този клетник е мъртъв.

В този момент хирургът тупна помощника си по рамото. Липсън разбра и се дръпна настрани, отстъпвайки операцията по зашиването на господин Ейбрахамиан на бързите и сръчни ръце на главния хирург.

Барни наблюдаваше с растящо недоверие. Защо, по дяволите, шие толкова внимателно — защо всъщност въобще шие? После отново да го отварят човека в моргата.

Барни вече беше дръпнал екартьора и докато кислородът се подаваше към белите дробове на мъртвеца, той беше просто един безпомощен и объркан страничен наблюдател.

Обри завърза затягащия полубод, който оформи последния възел.

— Добре — каза той спокойно, — закарайте го в реанимацията. Ще дойда там след няколко секунди.

Покойният господин Ейбрахамиан беше откаран с носилката, а Обри се обърна и невъзмутимо закрачи към нещо, което се явяваше като съблекалнята на асовете.

Липсън се появи отново от следоперационната и завари Барни да стои като вцепенен.

— Какво има? — попита той.

— Не разбирам онова, което току-що видях — отвърна Барни.

— Кое точно не разбра?

— Човекът беше мъртъв, но те все пак...

— А, това ли било — каза Липсън. — Откога си в хирургията?

— Това е първата седмица от стажа ми — отговори Барни и след това запита: — А сега ще ми обясните ли защо, по дяволите, подавахте

въздух в човек, който е мъртъв и няма нито пулс, нито сърдечна дейност?

— Успокой се, амиго — каза младият лекар, — ти току-що научи защо нито един пациент не е умрял някога на операционната маса на доктор Обри. Благодарение на фиктивното подаване на газ от екипа на Обри някой от реанимацията ще обяви господин Ейбрахамиан за починал след операцията.

— Искате да кажете, просто заради егото на Обри? — удивено попита Барни.

— Не — възрази Липсън. — Том не е толкова дребнав човек. Но можеш да си представиш колко бумащина си спестява по този начин... въпреки че обикновено аз правя това вместо него. Всичките проклетни смъртни актове, болнични документи, формуляри за застраховки... тези бюрократични щуротии отнемат часове. Сега работата ще я свършат момчетата от следоперационната. И тъй, днес ти научи нещо, а амиго?

— Да — каза Барни, — научих, че не искам да ставам хирург.

Точно преди края на четвъртата им и последна година младши лейтенант Палмър Талбот прелетя от Калифорния до Бостън по специална тарифа за военни, използвайки услугите на „Юнайтед Еърлайнс“. Седмица по-късно той можеше да прехвърчи същото разстояние и без самолет — толкова беше замаян от неочакваната нежност, с която го посрещна Лора — опияняваща като силно вино.

От своя страна Лора беше щастлива, че в пиесата ѝ присъства герой извън операционния театър — мъж, чиито качества тя уважаваше и който се отнасяше към нея не като към една от многото сексуални люлки на медицинската въртележка.

Палмър беше решил да посвети годините си в армията, за да учи. Бяха го приели във военната езикова школа в Монтерей, където беше започнал да изучава китайски. Това означаваше още една година в армията, но тогава си мислеше, че си струва, особено след като Лора се беше държала толкова хладно и безразлично.

Онази Лора, която имаше сега, предпочиташе да седи край камината в дома му на „Бийкън стрийт“ и да разговаря за всичко друго, освен за медицина.

Тя си казваше на себе си, че е забравила колко е ерудиран, как внимателно я слуша... и колко е нежен. Убеждаваше се, че на света няма човек, който да я обича като Палмър Талбот. Колко глупаво беше постъпила, когато рискува да го загуби със самодоволната увереност, че още не е срещнала негова милост бъдещия си съпруг. А сега беше решила, че не ще лекар, и толкоз.

Опита се да не го притеснява с дълбоката болка, която все още я терзаше заради разпадането на семейството ѝ. Раздялата беше станала още по-категорична, когато през 1961 година — по-точно през месец януари — Съединените щати прекратиха всякакви дипломатически отношения с правителството на Кастро. И след това нашествието в „Залива на свинете“, предприето от кубински емигранти и целящо „освобождането“ на тяхното отечество, сведе отношенията между двете страни от състояние на пълна откъснатост до открита враждебност.

— Сега не бих могла да видя Луис, дори и да искам — заяви Лора с кисела усмивка.

— Е, всъщност би могла — предложи Палмър. — Все още е възможно да отидеш в Мексико и оттам да хванеш самолет до Куба.

Лора го погледна и се опита думите ѝ да прозвучат решително:

— Нямам никакво желание да посещавам Куба, Фидел или баща си.

— Не си ли получавала вест от него, откакто замина?

— Няколко мили писъмца. Дори не си направих труда да им отговоря. Трябва да е нещо повече от un raso loco^[1], щом реши да става революционер на тази възраст. Твърди, че най-голямата му цел в живота е да отида при него в Куба и да работя там като лекар.

Палмър поклати глава.

— Четох някъде, че хората на неговата възраст правят разни странни неща — нещо като климактерийна лудост. Дори да искаш, не бих ти позволил да отидеш при него.

— Не се безпокой, няма такава опасност. Нито пък ще последвам майка ми в нейното религиозно уединение.

— Как е тя, между другото?

— О, разговаряхме няколко пъти по телефона. Казва, че е крайно щастлива, откак намери своето „призвание“... както благочестиво се

изрази тя. Мисля, че се надява да я посетя, но аз никак не съм склонна да посетя една майка, която предпочита да бъде „сестра“.

Той я докосна по рамото.

— Знам какво ти е минало през главата.

— Едва ли. Нали разбираш, покрай двамата ми умопобъркващи родители започнах да се страхувам, че и аз ще се смахна.

Палмър се усмихна.

— А какво ще кажеш да се смахнеш по мен?

— Мисля, че това вече е станало — отвърна тя и го прегърна.

Сега имаше добра възможност армията да го изпрати обратно в Бостън. Въз основа на ЗОНО (Закон за образованието в националната отбрана) той можеше да приключи последната си година, посещавайки курс по далекоизточни езици за напреднали в някой „реномиран колеж или университет“. И тъй като армията признаваше Харвард за „реномиран“, той беше дошъл да разговаря за програмата им с директора Саймън Риарчик.

А също и да разбере как стоят нещата с Лора.

В нощта преди заминаването си, докато лежаха прегърнати до камината, той рече:

— Виж, Лора, аз наистина искам да се върна тук и да уча, но не мога да се примиря с онова, което Шекспир нарича „да живея в крайните квартали на любовта ти“. Зная, че не си готова за брак. И затова искам да бъде, както ти желаяш, стига само да бъдем заедно... имам предвид да *живеем* заедно.

Лора го погледна за миг и после каза:

— Палмър, момичето, което не вярваше в брака, вече не е тук. Всъщност си мисля, че „Лора Талбот“ звучи доста добре.

— Не вярвам на ушите си. Да не би да искаш да кажеш, че си готова да станеш доктор Лора Талбот.

— Не — отвърна тя със закачлива усмивка, — ще бъда госпожа Талбот, но *доктор* Кастелано.

— И ти наистина ще се омъжиш за този самодоволен глупак?

— Мислех, че харесваш Палмър — възрази тя.

— Виж какво, аз харесвам и Елвис, но това не означава, че трябва да се омъжиш за *него*. Правиш това, защото изведнъж си си

въобразила, че си напълно сама, а Палмър се явява като крайна спирка по линията на най-малкото съпротивление.

— Барни, той ме обича.

— Знам, Лора, ни най-малко не оспорвам това. Онова, което се питам, е дали дълбоко в себе си ти наистина го обичаш.

[1] Малко нещо хахо (исп.) — Б.пр. ↑

24.

В живота на всеки четвъртокурсник в Медицинския има период на най-дълбока криза.

Докато завършва последните няколко „факултативни“ практикума, отдавайки се малко повече на хирургията или вътрешната медицина, в случай че възнамерява да става резач или бълха, той внезапно поглежда към календара и установява, че през месец юли *същата година* ще му бъде връчена официално титлата доктор по медицина.

В този момент на остро и болезнено осъзнаване той разбира, че ни най-малко не е готов да стане лекар. По дяволите, казва си той (или „А стига, бе“ специално при Сет Лазаръс), хората ще си мислят, че знам какво правя. Ще се надяват да разбере какво им има... и да ги излекувам. Как ще се справям с това?

Сега, поглеждайки назад, дните на досадната „мръсна работа“ ти изглеждат като изгубения рай. Колко безкрайно по-хубаво беше да се носиш нагоре-надолу по стълбите и да държиш разни скоби, докато оперира някой друг. Най-много да се прибереш с чифт отекли крака. Но пък съвестта ти беше винаги чиста.

Да вършиш мръсната работа, означаваше да правиш всичко друго... но не и да поемаш отговорност. Тогава все още не си длъжен да бъдеш безпогрешен.

Някои, които успеят да преодолеят тази криза, остават с искреното съзнание, че никога няма да научат достатъчно. Но тази откровеност не ги предпазва от страданията на пациентите им. И най-накрая, след десет-двайсет години напрежението става твърде голямо и сърцата на някои от тях, метафорично казано, се разбиват... а понякога дори и в чисто физически смисъл.

И после те стават представители на онзи биологически вид, известен под наименованието „повреден доктор“ — евфемизъм за лекар със съсипана душа.

Другият и далеч по-често срещан начин, по който новакът лечител се справя с този апокалиптичен момент, е *отказът* от горната

позиция. Той се залъгва, че приемането на Хипократовата клетва е равносилно на кръщение. Тя заедно с дипломата са като някакви свръхчовешки сили, които подобно на микробите са невидими за непосветения наблюдател.

А Декартовият силогизъм: „Мисля, следователно съществувам.“ В медицината формулата звучи по-друг начин: „Имам титла, следователно съм лекар.“

И онези, които съумеят да осъществят успешно тази успокоителна самохипноза, ще спечелят приятели, награди, повишения, а с упоритост дори и мерцедес Ес Ел СИ:

Беше дошло времето Барни да се спре на някоя специалност.

И по-стар навик той водеше вътрешен диалог със себе си. Въпрос: Какво те прави щастлив, Ливингстън? Отговор: Да правя другите хора щастливи.

Е, това не върши много работа... за целта можеш да играеш Дядо Мраз в някой универсален магазин. Можеш ли да бъдеш по-ясен?

Да, като си помисля, амбицията ми може да бъде изтълкувана по следния начин — да работя с нещастни хора и да ги накарам да усетят радостта от живота.

Колкото повече се ровеше в себе си, толкова повече установяваше, че неговото призвание е психиатрията. Преди всичко, откакто се помнеше, все го търсеха разни хора с проблеми.

Не беше ли избрала Лора да плаче винаги на *неговото* рамо? Не беше ли получил огромно удовлетворение от онова, което беше постигнал с малкия Марвин Амстердам на летния лагер? (Къде си сега, Марвин? Добре ли си, щастлив ли си?) Вече не си спомняше всички свои съученици от колежа и от института, които в периоди на отчаяние бяха търсили помощта му. Да, аз съм като магнит за меланхолията.

И все пак, на първо място, един психиатър трябва да бъде честен към себе си. И тъй, хайде, Ливингстън, опитай се да анализираш решението си. Ти вече знаеш какво би направил за другите, но какво ще направи психиатрията за теб?

Хайде, това е най-трудната част.

„Равновесието“, което хората съзират у мен, всъщност е илюзорно. Аз имам недостатъци като всеки човек. Изглежда, просто умея да ги прикривам. На първо място, психиатрията ще ми помогне да лекувам самия себе си. И нека погледнем истината в очите — Ливингстън, ти си почти на двайсет и пет години и до този момент никога не си имал нещо повече от повърхностна връзка с жена. Тук със сигурност има нещо нередно.

Освен това простият факт, че искаш да бъдеш човек, който раздава мъдрост, е начин на самозащита. Бъди честен, ти се страхуваш да надникнеш в себе си и да видиш какво става там.

Да, често изборът на специалност е отражение на вътрешната потребност на лекаря. Аз искам да разбера себе си. Искам да узная защо си позволявам към всекиго да се държа като баща. Възможно ли е това да е начин за укриване на нещо по-дълбоко... като например факта, че искам просто да бъда баща?

След като се спря на психиатрията, Барни реши, че е разумно да изкара един извънреден практикум по неврология, за да добие по-добра представа, какви са функциите на мозъка като орган.

Той откри още веднъж, че прави точно онова, което искаше цял живот да осъществява с прости думи — да изследва човешкия мозък.

Бенет Ландсман, чиито очи бяха омагьосани от блясъка на скалпела, изкара извънредна хирургическа практика и подаде молба за хирургически стаж в района на Бостън.

— Виж какво, Бен — Барни се опитваше да му го каже дипломатично, — бъди честен със себе си. Дори да се казваше Бенет Хикс и да притежаваше цялата черно-магьосническа сила на света, пак няма полза. В по-големите болници в Бостън никога не е имало чернокож стажант-хирург.

— Никога не е имало и жена — отвърна Бенет на удара, — но Грети Андерсън иска да ходи там.

— Хей, приятелю, чуй ме, ти може да си красавец като Сидни Поатие, да си велик като Джеки Робинсън... и дори да си по евреин от Сами Дейвис, но въпреки това за ония си оставаш кон с различен цвят. А що се отнася до Грети, тя ще научи, че не може да си пробие път с въртене на опашка в един мъжки бранш, в който не допускат хора от

другия пол. Но все пак това си е неин проблем. Защо по-добре не размислиш и не подадеш молба за стаж в Ню Йорк с мен?

— Аз съм сантиментално привързан към Бостън, Барни. Тукашният симфоничен оркестър е по-добър от Нюйоркската филхармония. Дори Музеят на изкуствата...

— Бен, не ми пробутвай тия културни глупости, когато се опитвам да ти покажа фактите. Хирургическите отделения няма да си нарушат традицията... само ще ти нарушат ритъма на сърцето.

— А какво ще кажеш за себе си, Барн? — попита Бенет, сменяйки ролите. — Какво те привлича в Ню Йорк, след като майка ти е продала наследственото имение и се е преместила в земята на слънцето, забавленията и кожния рак?

— Е да, но брат ми Уорън е в Колумбийския юридически...

— Но той си живее там с някакво момиче, нали? Не те е поканил да си играете на неразделна дружба.

— Хайде, Бен, Ню Йорк е столицата на света. Става за психиатрия не по-малко от Бостън и освен това...

— Освен това... той е на двеста и четирийсет километра от Лора Кастелано.

— Какво общо има това?

— Хайде стига, Барн. Откакто тя е официално сгодена, ти си в отвратително настроение.

— По дяволите, той просто не я заслужава!

— Всички хора мислят така за сестрите си... а предполагам, след време и за дъщерите си. Никой не е достатъчно добър за тях. От всичко, което чувам, господин Талбот си го бива и туйто.

— Така е — призна Барни, — нищо не мога да кажа против него, освен че не е подходящ за нея.

— А ти се чувстваш толкова съпричастен, че не искаш да се мотаеш наоколо и да я гледаш как страда, след като сапуненият мехур се пукне.

Барни понечи да му възрази остро, но се възпря. По лицето му премина изнурена усмивка.

— Боже, Ландсман, боли ме да го кажа, но ти май удари точно в целта.

— Е — призна Бенет, — може би влагам и егоизъм. Мислех си, че, ако и двамата сме в Бостън, ще можем да живеем в един

апартамент и може би ще си сменим състезанието по изпълнение на наказателни удари с нещо по-възвишено, като например с броя на съблазнените девойки. По дяволите, не искам да ходиш в Ню Йорк и да те загубя.

Барни вдигна глава и се усмихна.

— Тогава да сключим брак, Бенет.

— Не мога, Барни. Ти не си евреин.

Барни беше сигурен, че е получил сърдечна криза.

После психиатърът в него се обади и той разбра, че смъртта е просто въображаемо изпълнение на скрито желание.

Истината беше, че е вцепенен. И това беше така, защото тази сутрин той щеше за пръв път да дефилира като невролог с документиране на изследването, анализ на симптомите и диференциална диагноза на истински пациент. В състава на екзаминаторите, освен всички други беше включен и професор Клифърд Маркс, световноизвестен невролог и безмилостно взискателен преподавател.

Различните симптоми, които Барни така ревностно анализираше, говореха, че представяният от него пациент ще оцелее. Терзаеше го само въпросът, дали и той самият ще оцелее.

Стигна до четвъртия етаж точно когато внушителният и с побелели слепоочия професор Маркс излизаше от асансьора, заобиколен от група студенти и стажанти.

Размениха си формални поздравявания, а после старшият консултант ги поведе към неврологичното отделение. Мястото не беше приятно. Болните по леглата, изглежда, бяха разделени на два лагера. Те или трепереха конвулсивно, или лежаха във вцепенение.

Най-накрая стигнаха до леглото на господин Алдо Морети, оплешивяващ мъж на средна възраст, който на пръв поглед не беше за това отделение. Въпреки че краката и ръцете му бяха в превръзки, той очевидно можеше да движи крайниците си без признаци на парализа или конвулсивно треперене.

Морети се зарадва, като видя толкова много доктори, дошли да отдадат почит на очарователните му симптоми, и топло посрещна новите поклонници.

Когато всички се събраха, професор Маркс кимна към Барни.

— Добре, Ливингстън, да чуем какъв е проблемът?

Барни се обърна към групата и извади един голям плик с официални документи и множество лични бележки.

Тъкмо щеше да започне, когато пациентът му се намеси с жизнерадостен поздрав:

— Здравсти бе, Барни. Как си тая сутрин?

— Добре, добре. Благодаря ви, господин Морети — промърмори той.

И след това отново насочи вниманието си към подготвения текст. Морети пак го прекъсна, този път обръщайки се към останалите хора в бели престилки:

— Миналата нощ това хлапе беше страшно уморено и ми призна, че едва държи очите си отворени. Ако не се чувствах толкова отвратително, щях да си ида вкъщи и да го оставя да се наспи.

— Хм, да — забеляза професорът. И после добави: — Продължете, Ливингстън.

Барни се изкашля и започна да излага фактите:

— Болният е от мъжки Пол, четирийсет и две годишен, търговски директор...

— Абе, работата ми е свързана с камионите — отбеляза Морети. — Имам автопарк — след което се обърна към Барни и го подкани: — Давай, момче, давай.

Барни продължи:

— Миналата седмица той поканил сватове си на обяд и сготвил голяма тенджера със спагети...

— Колко пъти трябва да ти казвам, Барни, че беше фиде?

Барни събра кураж и едва тогава скастри този, който беше почти два пъти по-възрастен от него:

— Господин Морети, ще ви бъда признателен, ако просто ме оставите да завърша. Ако имате да добавите нещо, ще го направите по-късно.

Решен да не дава възможност на Морети да монополизира разговора, Барни продължи като картечница:

— Докато носил врящата тенджера към мивката, той я изтървал, причинявайки си изгаряния от втора степен по ръцете и долните крайници.

— Не разбирам — извини се Морети. — Нищо подобно не ми се е случвало. И какво, по дяволите, правя тук с всички тия парализици, не знам.

Барни пое дълбоко дъх и продължи:

— Когато е бил приет в спешното отделение, болният е бил объркан и дори не е могъл да си спомни как се е залял с врящата вода.

— Да, всичко ми беше в мъгла — потвърди Морети.

— Бил е приет поради степента на изгарянията и е бил поставен на интравенозна рехидратация. До този момент не е проявил никакви неврологични отклонения. Тази сутрин той качил висока температура, вероятно като вторичен ефект от изгарянията, временно загубил съзнание, мляскал и непрекъснато извивал главата си надясно. Получил, с една дума, тонично коничен гърч, продължил по-малко от минута. Когато, дошли от неврологията, той бил вече съвършено без сили вече от половин час, че и отгоре.

— Момчето не пропусна нищо — обади се гласът от възглавницата, а Барни се направи, че не го чува.

— Какво е първоначалното ви впечатление? — попита професорът.

— Ами — предположи Барни, опитвайки се становището му да прозвучи като нещо, което току-що му е дошло наум, а не като резултат от трескав анализ, — високата температура, която е вдигнал, вероятно е предизвикала гърча. Освен това може би има сепсис вследствие на масивна бактериална инфекция, дошла от изгарянията.

След това, следвайки протокола, Барни изложи своята диференциална диагноза, базирана на сравнение между признаците и симптомите при господин Морети и тези при други болести, с които можеха да бъдат объркани. Освен че можеше да е тумор, някои малформации в строежа на кръвоносните съдове също причиняваха подобни проблеми. Имаше дори и вероятност за мултиплена склероза. Енцефалитът не можеше да бъде изключен, освен ако не бъде направена лумбална пункция.

В този момент се разнесе внезапен рев:

— Няма да стане! На никой няма да дам да бодне гръбнака ми с игла. Това му го правиха на един мой приятел и боли ужасно.

Когато отвърна на последния изблик, Барни вече беше преодолял яростта си и бе изпаднал в състояние на трансцендентално

спокойствие.

— Ще имаме това предвид, господин Морети.

После отново се обърна към белите престилки.

— Във всеки случай, професоре, както вие непрестанно ни напомняте, самите пристъпи са само признаци, а не болести. Доколкото зная, пациентът няма в семейството си случаи, свързани с пристъпи от този характер, ако не се брои един инцидент, който той спомена в разговора... дядо му паднал от коня и претърпял нещо, което явно е било посттравматични гърчове.

Неврологичният преглед излезе нормален, включително и прегледът на дванайсетте черепно-мозъчни нерва. Изследванията на сетивния и моторния нерв не показаха никакви отклонения. Рефлексите на сухожилията са нормални, а симптомът на Бабински не бе забелязан. Умственото състояние се оказа в рамките на нормалното.

В този момент прикованият към леглото коментатор се развика:

— А на бас за готиния ти задник, че не съм хахо.

— В заключение, сър — каза Барни, усещайки, че от облекчението го деляха само няколко срички, — изглежда, че гърчът на пациента е... идиопатичен.

Идиопатичен — най-полезната дума в медицинския речник. Всеки лекар, който не е в състояние да определи заболяването на пациента, може винаги да използва това ценно прилагателно „идиопатичен“, което е просто дума от гръцки произход (близка до „идиот“) със значение „от неизвестен произход“. С други думи, лекарят казва истината, но не дава на болния да разбере невежеството му.

Професорът кимна:

— Чудесно се представихте, Ливингстън — фамилната анамнеза беше пълна, диференциалните ви диагностични наблюдения — уместни, а документирането — изчерпателно. Поздравявам ви.

— Ей, ами аз? — изрева негодуващият пациент. — Отдайте ми заслуженото и на мен. Искам да кажа, че аз съм този, който разказа тия неща на Барни. Той само ги записа.

Маркс продължи невъзмутимо да говори на студента си:

— Можете ли да ми кажете защо изключихте темпоралната епилепсия?

— Всъщност, сър — Барни започна бясно да рови в мозъка си, — темпоралната епилепсия би била вероятна, ако пациентът страдаше от *дежа вю* или *микросия* — класическите симптоми, които вие свързвате с темпоралната епилепсия.

На което именитият невролог отвърна:

— Хм.

После Маркс се наведе и дълго и внимателно оглежда лицето на Морети. Най-накрая той се обърна към помощниците си:

— Господа, ако се вгледате в лицето на болния, ще откриете съвсем лека асиметрия. Освен това ще забележите, че лявото му око е малко по-нагоре от дясното. Това ние наричаме лек неврологичен признак.

Студентите бяха надлежно впечатлени, но не можаха да разберат накъде ги води Маркс.

— Сега, ако може, да задам няколко въпроса на господин Морети.

— На мен? — рече болният, а егото му политна от възторг. — Питайте, каквото искате.

— Можете ли да си спомните вашето раждане?

— Разбира се — отговори Морети, — дванайсети февруари.

— Не — прекъсна го Маркс. — Говоря за обстоятелствата около вашето раждане. Спомняте ли си майка ви да е споменавала за някакви затруднения?

Морети помисли малко и след това рече:

— Да бе, да. Май че се наложило да ме вадят с ония щипци.

— Предположих това — заключи Маркс с лека усмивка на задоволство. После се обърна към студентите:

— Раждане с форцепс, лицева асиметрия... — той посочи лявата страна на главата на болния. — Съдейки по това, че той се обръща надясно по време на пристъп, мозъчното поражение трябва да е тук. С дължимото уважение към заключението на Ливингстън аз все пак мисля, че си имаме работа с темпорална епилепсия, което може да бъде потвърдено с ЕЕГ.

Той се обърна към лекаря от отделениято и каза:

— Джордж, от този момент поемаш топката. Ако се окажа прав, ще започнем с дилантин.

Докато Маркс и групата от негови поклонници се придвижваха към следващата неврологична енигма, професорът се обърна към Барни:

— Проблемът не беше лек, Вие свършихте чудесна работа. Много лошо, че се насочвате към психиатрията. Трябва да станете истински лекар.

Фармакологията, макар и да се претупваше набързо, наред с последните предклинични занятия беше дисциплина, която можеше да предреши успеха или провала в медицинската кариера.

Въпросът не беше само в изучаването на състава на безброй лекарства, тяхното действие, употреба и противопоказания, защото всичко това можеше да се намери в някой скъпо подвързан справочник зад бюрото на лекаря. Проблемът беше по-скоро в способността на учителя да предписва наистина добри рецепти и по този начин да печели сърцата и да влияе на умовете.

Нито един пациент няма да се почувства спокоен, ако не получи някаква рецепта — онзи малък документ с тайнописна драсканица доказва, че лекарят наистина проявява загриженост.

Барни имаше свое мнение, което донякъде неблагоприятно сподели с професор Морис Коен.

— Това е нещо като награда, нали? Тоест пациентът се чувства някак си отблъснат, ако не му *дадеш* нещо осезателно. Нещо като сувенир или залъгалка.

— Прощавайте, Ливингстън, но можете да проявите малко повече уважение към научното изследване. Нима бихте определили ваксината срещу детски паралич или пък пеницилина като залъгалки?

— Моля ви, сър — каза Барни, преминавайки към бързо отстъпление, — не става дума за неуважение. Но не е ли вярно, че понякога едно толкова, обикновено лекарство, като аспирин, придружено от съответната фантастична терминология, може да действа като фалшиво средство за успокояване на пациента. Самата рецепта често кара болния да чувства, че започва да се възстановява от секундата, в която тя попада в ръцете му. Мисля, че има литература в подкрепа на тази теза.

— Но — отвърна рязко Коен в защита на своята тъй важна дисциплина, — добрият лекар най-напред трябва да е в състояние да определи дали болестта на пациента е психосоматична.

Един вътрешен глас в Барни крещеше: „Затвори си устата, идиот такъв — този курс ти е необходим, за да си вземеш проклетия кетап.“

Професор Коен вече беше усетил, че Барни има да каже още нещо.

— Моля, моля — придума го той саркастично. — Можете спокойно да продължавате с диалога. Кажете какво имате наум, каквото и да е то.

— Ами добре — рече Барни с попресилено покорство. — Става дума за това, че психо-физиологичните симптоми са все пак симптоми, които се нуждаят от лечение.

А после побърза да умилюсти своя наставник:

— Както често казвате, сър, „за всяка диагноза има доза“.

Професорът заприлича на котка, която току-що бяха погалили.

— Тъкмо на място, Ливингстън. А сега да се върнем на темата — замърка той. — И така, господа, да видим сега съкращенията.

Коен продължи да разяснява защо лекарите все още продължават да пишат рецептите с латински съкращения.

— В продължение на векове това е бил универсалният език в медицината. В действителност латинският е бил и езика, на който се е преподавало.

Но Барни си мислеше, като този път се постара да не го казва: „Това са пълни глупости! Учат ни да пишем на латински само за допълнение към нашия мистичен ореол. Пациентът не може да преведе *qid* (*quarter in die*) като «четири пъти на ден», а *p.c.* (*post cibum*) като «след ядене». И по този начин се чувства в ръцете на велик лечител.“

Лекарят трябва внимателно да избягва употребата на чужда фраза, която пациентът може да разбере. Например за нещо, което трябва да се пъхне отзад, той никога няма да напише *per rectum*, а в замяна ще използва съкращението *r.g.*

След края на това особено занятие Бенет се втурна да смъмри приятеля си.

— Какво, по дяволите, ти става? Занимаваш един фармаколог с разни психиатрични глупости и сега е сигурно, че ще те скъса, колкото е сигурно, че „Лъки Страйк означава хубав тютюн“.

— Не пресилвай нещата, Ландсман. Не се ли оттеглих с финес?

— Това не беше толкова очевидно, Барн.

— Ей, ама аз се въздържах. Не споменах, че нито един лекар от „Парк авеню“ не би написал рецепта, която да може да се чете — иначе губи мистичния си ореол.

— Ливингстън, аз мисля, че ставаш циничен.

— По дяволите, Ландсман, а нима институтът може да се отрази по друг начин на човек?

Лора не можа да изтрие децата от съзнанието си.

От всичките си клинични стажове тя беше изпитала най-голямо увлечение по време на педиатрията. Може би това беше скритият майчин инстинкт, но всъщност тя гледаше на всеки пациент като на свое дете независимо дали беше с дълбока и опасна рана близо до окото, изтощен от пневмония, или ужасно обезобразен от автомобилна катастрофа (една хронична опасност).

Във всяко отделение на Детската болница ставаха неща, от които тя се просълзяваше. Имаше неизлечимо болни деца със заболявания като муковисцидоза, хемофилия, таласемия, мускулна дистрофия, а и *по-лоши* неща. Животът на някои от тях щеше да продължи само дни, може би месеци... и в най-добрия случай няколко години. Но всички те бяха неизлечимо болни.

В началото я привличаше животът в лабораторията, където щеше да се отдаде на търсене на лекарства срещу тези детеубийци. Но после разбра, че иска просто да бъде сред децата дори и само за да облекчи смъртта им.

Но битката не беше винаги едностранна. Съществуваше и онази радост на педиатъра, успял да открие една почти невидима болест, като галактосемията — заболяване с възможен летален изход, което обаче се лекува лесно, ако го откриеш навреме.

Но най-дълбоките чувства на Лора бяха запазени за недоносените бебета, родени от дванайсет до четиринайсет седмици по-рано, които не бяха в състояние да дишат сами. Те бяха толкова лекички и крехки (понякога тежаха по-малко от килограм), че направо посиняваха, като ги докоснеш стетоскопът на лекаря.

Тези мънички пациенти от инкубаторите водеха покъртителна борба за всяко вдишване, а битката за тяхното спасяване можеше да продължи дни и дори седмици. И при това, ако успееха да спасят едно от четири, се смятаха за късметлии.

Барни би могъл да каже, че това се дължи на незатихналото ѝ чувство за вина, предизвикано от смъртта на Изобел, но тя пък пет пари не даваше за причината.

И подаде заявление за стаж в Детската болница. И беше приета.

— Лора, отвори!

— Разкарай се, тъкмо съм се прибрала от работа и ми се спи.

Чукането стана по-силно и по-настойтелно.

— Моля те, трябва да разговарям с теб — обади се неистов женски глас.

— О, по дяволите — промърмори си Лора. Тя седна на леглото, после дръпна щорите и тръгна към вратата. — Понякога ми се иска стаята ми да не е регистрирана.

Отвори вратата и видя разплаканото лице на Грети.

— Какво става, Андерсън? — смотолеви тя.

— Лора, получих отказ от всички харвардски болници. На път съм да се самоубия.

Лора накара Грети да влезе, да седне... и да се успокои. Първо я изчака да спре да плаче. А после се опита да ѝ повдигне духа, обръщайки се към нейното его.

— Погледни по този начин — Харвард губи от това, а не ти. Искам да кажа, че ще те приемат на дузина други места... а тук те нямат монопол върху добрите хирурзи. Избери някое място, където те *искат*.

— Е да, имам предложения от „Джонс Хопкинс“ и „Джорджтаун“. Затова май че следващите няколко години ще прекарам в околностите на нашата столица — и сетне добави с усмивка: — Може дори да поискам среща с президента Кенеди.

— Разбира се — отвърна Лора. — Джей Еф Кей като нищо ще вмести сексбомба като теб в утежнения си график.

Грети се разкикоти. Отново си беше същата. Кралицата на инсинуациите.

Бенет Ландсман също получи отказ за хирургически стаж в трите бостънски болници, до които беше подал заявления.

Но това определено не изчерпваше възможностите му. В края на краищата той беше възпитаник на Харвард, беше медик — и имаше превъзходни бележки от клиничните си практикуми. Барни за пореден път му обясняваше:

— Казвам ти, Ландсман, просто меланинът^[1] е твърде много... черното не върви в хирургията.

— Да ти кажа ли истината, Барн? Аз сам се заблуждавах, смятайки, че съм различен. Все някой трябваше да бъде черният гений на хирургията и аз си мислех, че това ще бъда аз. Във всеки случай боли ужасно много.

Барни сграбчи приятеля си.

— Майната им, Бенет. Майната им на всички. Ще те приемат на милион други места. Отиди във Филаделфия, Чикаго, Балтимор... ще станеш такъв голям резач, че на колене ще те молят да се върнеш направо с професорска титла.

Бенет го погледна.

— Ти си мъжко момче, Ливингстън.

— Радвам се да го чуя от теб, Ландсман, че то се отнася по-скоро за теб.

— О, да, доктор Ливингстън — отвърна Бенет с по-малко широка усмивка от обичайното, — но аз съм *черно* мъжко момче.

Случаите с Грети и Бенет бяха изключение. По-голямата част от дипломиралите се през 1962 година лекари щяха да карат стажа си в болници, посочени на първо място в заявленията им.

Дори Ланс Мортимър, който заемаше най-долното място на индианския тотеман прът, беше приет в „Маунт Хеброн“ в Лос Анжелис.

Въпреки това той довери на Барни, че баща му, сценаристът Терънс Мортимър, е трябвало да вербува не някой друг, а самия Джон Уейн, за да се обади на председателя на болничния съвет със

заплахата, че ще поведе цял кавалерийски батальон срещу болницата, ако не приемат момчето на „стария му приятел Тери“.

[1] Меланин — черно и тъмнокафяво вещество, пигмент. — Б.пр.

↑

25.

Церемонията по тяхното миропомазване като лекари стана през юни 1962 година в двора на института. Около подиума, издигнат пред блок А, имаше полукръг от наблюдатели, седнали на дървени столове. През този топъл и влажен следобед те щяха да получат дипломите си в присъствието на медицинския пантеон, представен от техните преподаватели, и на родителите им, чиито мечти много от тях щяха да превърнат в реалност. И което беше най-важното, с произнасянето на Хипократовата клетва те щяха да бъдат посветени в свещеното изкуство на лекуването.

Естел и Уорън бяха там и двамата, а фотоапаратът на Уорън документираще историческото събитие за потомството.

Но кой присъстваше на ръкополагането на Лора? Старите Талботови и, разбира се, нейният годеник, но нито един от тях не можеше все още да бъде наречен „родител“ в пълния смисъл на думата. От „Линкълн плейс“ нямаше никого. Лора съвсем определено беше казала на майка си по телефона да не идва.

— Но защо, *querida*?

— Може ли да ти отговоря с приказката за „Червената кокошчица“? Ти не ми помогна да опека хляба и за това не искам да идваш и да го ядеш.

Беше постъпила така, защото я болеше, но после усети чувство на вина.

Малко преди да започне ритуала, докато Лора оправяше академичната си шапка и наметката си, към нея се приближиха двама католически свещеници. Единият, може би послушник, беше млад и с бузи на херувим, а другият беше по-възрастен и изглеждаше сляп, за което като че ли говореха тъмните му очила.

— Сеньорита Кастелано? — попита по-младият мъж.

— Да?

— Госпожице Кастелано, това е отец Жуан Диас Пелайо.

Преди да успее да отговори, старецът заговори на чист кастилски, нейния майчин език.

— Дошъл съм да ви благословя — обяви той, а гласът му потрепваше от възрастта. — Участвах с вашия почтен баща в Гражданската война — хората от църквата не бяхме много. И аз имах нещастие да попадна... да кажем, във вражески ръце. Баща ви ми спаси живота. Убеден съм, че в този ден той и майка ви ще бъдат горди с вас.

Сетне треперещите му ръце очертаха кръст, а той рече:

— Benedicat te omnipotens Deus, Pater et Filius et Spiritus Sanctus^[1].

— Амин — добави херувимът.

Изчезнаха така бързо, както се бяха появили. Кой ги беше изпратил? Покалугерената й майка? Баща й, успял по някакви тайни канали да й изпрати известие чак от Куба?

Барни беше проследил срещата отдалеч и веднага щом виденията се стопиха, беше до нея.

— Добре ли си, Кастелано? — попита той. — Изглеждаш малко бледа.

— Да ти кажа право, чувствам се така, все едно в сутрешното, ми кафе е имало ЛСД. Тези двамата дойдоха да ме благословят — Лора поклати недоверчиво глава. — Няма да се учудя, ако по-късно пристигне и огнена колесница. Няма да им позволиш да ме вземат, нали?

— Ще бъда нащрек. Спокойно, Кастелано.

Семейство Дуайър беше представено от родителите на Ханк и Черил. Всяка от бабите беше взела по една от близначките, а малкото момченце седеше в скута на майка си. Бяха развълнувани от предстоящата „коронация“ на едно обикновено хлапе от Пйтсбърг.

Някои от бъдещите лекари, подтиквани от любопитство, оглеждаха белналата се тълпа, само и само да зърнат родителите на Бенет, но там нямаше нито един чернокож.

Предишната вечер Барни беше вечерял с Бенет и семейство Ландсман в „Метр Жак“. Привързаността им един към друг му се стори по-силна от всичко, което беше виждал във взаимоотношенията между „истински родители“ и децата им.

Но всъщност имаше една малка група чернокожи, очакващи да поздравят Бенет с енергични аплодисменти, когато той тръгне към подиума, за да се ръкува с декана и да получи дипломата си. Те,

разбира се, не седяха в свещения полукръг, а се бяха разположили по прозорците на околните сгради. Училищният редови персонал — портиери и чистачки — беше съвсем наясно, че в цялото училище има само двама цветни братя по душа и *нищо* една сестра.

Ритуалът започна с обичайните поздравления и самопоздравления, след което последва връчване на различни награди.

Нобеловият лауреат на молекулярна биология професор Джордж де ла Форе се измъкваше от лабораторията си само веднъж в годината — именно за тази церемония. Съпътстван от поздравления, той дойде да обяви печелившия дипломант, на когото се присъждаше наградата „Джон Уинтроп“ за най-оригинален труд в областта на медицинските изследвания.

След като измънка няколко неразбираеми забележки на език, който варираше между английски, френски и може би есперанто, той хвърли поглед към едно малко листче хартия и обяви:

— Победителят за тази година...

Сетне заряза подготвения текст, за да изрази лично становище:

— И по мое мнение най-оригиналният мозък, дошъл да учи тук от мое време насам, е...

После той посочи името Питър Уаймън.

Тържествуващият победител стана от мястото си, за да посрещне гръмотевичните овации на тълпата.

Но такива нямаше.

Последва учтиво ръкопляскане от групата на родителите и няколко нестройни дюдюкания от страна на съучениците му. До момента, в който Питър се качи на подиума, за да се ръкува с професор Де ла Форе, идеята за колективна изява на мнение така вдъхнови випуска, че общият им протест сякаш стигна до небесата.

В противоположност на това Сет Лазаръс, удостоен като отличник на випуска, беше посрещнат с одобрителни викове, които подобаваха повече на футболен стадион.

Нат и Роузи седяха на третия ред заедно с Джуди Гордън. Макар и горда, Роузи се самобичуваше — как мога да бъда щастлива, когато малкото ми момче е мъртво? В същото време съпругът ѝ вътрешно

ликуваше: „Благодаря на бога, че ми остави жив един такъв блестящ син.“

Деканът Холмс, облечен в своята пурпурна мантия, приличаше повече от всякога на висш жрец. Той нареди на студентите да станат и да повторят след него свещеното лекарско верую — клетвата на Хипократ.

— **Кълна се в Аполон лечителя...**

— Кълна се в Аполон лечителя.

— **Да уважавам учителя си в това изкуство наравно с родителите си...**

— Да уважавам учителя си в това изкуство наравно с родителите си.

— **Да гледам на семейството му като на мои собствени братя и да го обучавам на това изкуство... без заплащане...**

Дори докато повтаряше последните думи, Барни разсъждаваше върху иронията на факта, че повечето от състудентите му нямаше да се отдадат точно на мисионерска работа.

— **Ще използвам знанията си, за да помагам на бедните, и никому не ще вредя...**

Бенет Ландсман не можа да не си помисли: „Нацистките доктори също са полагали тази клетва. Как са могли тогава да сторят тези неща с Хана?“

— **Няма да давам смъртоносни лекарства на никого дори ако ме молят за това. Нито пък ще предлагам такива...**

Сет Лазаръс помръдна устни, но не изрече думите. Това беше нещо, в което той не можеше да се закълне.

— **Никога няма да подлагам жена на лечение, водещо до аборт...**

Лора Кастелано се сепна, улавяйки се да мисли за онова време, което беше толкова отдавна — когато тя и Барни усилено търсеха лекар, който да престъпи тази част от клетвата.

— **В живота и работата си ще бъда набожен и целомъдрен...**

Ханк Дуайър, който вече изнемогваше от жегата, започна да се поти още по-обилно. И това ли ще бъде като свещеническият обет, който не можах да дам? Не съм ли дори и тук, за да бъда изпитан чрез изкушенията на плътта?

— **Няма да използвам ножа дори за да извадя камъни от човешкото тяло...**

Повечето от бъдещите хирурзи във випуска се зачудиха на това запрещение. И все пак те знаеха, че векове наред на рязането на човешката плът се е гледало като на черна и неблагодарна работа, често вършена от бръснари. Очевидно не е имало голяма разлика между подстригването и ампутацията на крак.

Но пък може би за тази възбрана си имаше причина. Да речем, религиозна: Тялото е свещен храм. Не влизай. Не пристъпвай прага му.

— **Няма да злоупотребявам с положението си и да се отдавам на сексуални връзки...**

Седнал на подиума заедно с изтъкнатите си колеги, хирургът, който се беше възползвал от услугите на Грети Андерсън, се опита да не дава ухо на тази строга забрана, в която преди много години се беше клел.

Най-накрая клетвата приключи:

— **Никога няма да издавам тайните на моите болни и ще гледам на тях като на свещени...**

— Никога няма да издавам тайните на моите болни и ще гледам на тях като на свещени.

И в този момент деканът Холмс обяви:

— Сега вие сте лекари. Тръгнете и отдайте дължимото на професията си.

Изживяването не е сравнимо с нищо на света. Някой може би ще каже, че не по-малко вълнуващи са брачният обет и ръкополагането в духовен сан, но в единия случай съществуваше като изход законният развод, а в другия, възможността за отказ от сана.

Но Хипократовата клетва не можеше да бъде отхвърлена.

Този ден те бяха поели неотменимия дълг да служат на хуманността и да носят облекчение на страдащите.

Освен това, за разлика от брачния и религиозния обет те даваха клетва не пред Бога, а пред *Човека*. Ако отричането от Бога водеше до проклятие, хората узнаваха това единствено в онзи, другия свят. Но ако не успееш да служат на човечеството, щяха да разберат това още *тук*.

И тъй, те тръгнаха да се сражават с болестта и смъртта. А също и помежду си.

[1] Благославям те в името на Всемогъщия Бог, Отца, Сина и Светия дух (чат.) — Б.пр. ↑

Издание:

Ерик Сийгъл. Лекари. Книга първа

Американска. Първо издание

Редактор: Владимир Трендафилов

Художествено оформление на корица „Megachrom“: Петър Христов

Коректор: Юлия Шопова

Компютърна обработка ИК „Бард“ — ООД Линче Шопова

Формат 84/108/32 Печатни коли 23

ИК „БАРД“ — ООД, 1995

София ул. „Княз Борис I“ 60 А тел. 52 01 95

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.